Št. 40 (915) L. XVIII.
NOVO MESTO, četrtek,
5. 10. 1967

DOLENJSKI LIST

TEDEN OTROKA

Dobra prehrana za vse otroke!

S tem geslom se pri nas vključujemo v praznovanje tedna otroka od 2. do 8. oktobra. Ob svetovnem dnevu otroka — 2. oktobru je izšla tudi poslanica generalnega sekretarja Združenih narodov U-Tanta, v kateri je med drugim rečeno:

»Prepad, ki loči v sedanjem svetu bogate dežele od revnih, ni nikjer drugje tako očiten kakor v prehrani otrok. Povsod je otrokom potrebna enaka količina proteina, vitaminov in hrane, ki daje moč, če hočemo, da bodo otroci zrasli v zdrave, močne občane. Naša resnična skrb, da bi morali vsi otroci imeti hrano, dom, obleko, zdravstveno varstvo in varnost, je skovala trdne vezi med nami, tako da jih ne politične ne verske razlike in nacionalni spori ne morejo zlomiti.«

Tudi pri nas še ni poskrbljeno za vse otroke in tudi pri nas so med otroki vse večje razlike. Meditem ko nekateri doraščajo v pravem obilju, vsaj kar zadeva prehrano, pa zdravstveni delavci v različnih predelih Slovenije ugotavljajo precejšen odstotek podhranjenih otrok v šolah.

Letošnje leto se vrstijo akcije krajevnih skupnosti. Domala povsod se vprašanja otroškega varstva postavljajo v ospredje. V okviru teh prizadevanj in pa s pomočjo vseh družbeno-političnih organizacij bi lahko marsikaj storili, da bi vsaj po šolah vsi otroci dobivali malico, razen tega pa skrbeli za pravilno prehranjevanje otrok nasploh.

Kadar govorimo o zadovoljevanju potreb na področju otroškega varstva in prehrane, načelno ni nihče proti, pri konkretnih akcijah pa gre mnogo počasneje, ker se prizadevanja običajno ustavijo pri vprašanju sredstev. Materialne možnosti so v posameznih občinah dokaj različne, medtem ko imajo otroci povsod enake potrebe.

Uskladiti potrebe in možnosti na področju prehranjevanja in varstva otrok pa bo tema, o kateri bodo obširneje razpravljali na posvetih, ki bodo v kratkem sklicani po vseh občinah. Običajno pičlim proračunskim sredstvom za te namene naj se pridružijo prispevki delovnih organizacij, kajti brez ureditve otroškega varstva ni povečanja produktivnosti dela. Brez zdrave mlade generacije kot bodoče gospodarske moči pa tudi ne moremo pričakovati napredka družbe.

Pionirji iz Ljubljane v Kočevju

Za praznik pionirjev so se pripeljali v Kočevje delegati pionirskega odreda »Maksa Perca« iz Ljubljane. V Seškovem domu so imeli svojo letno konferenco. O delu pionirskega odreda in krožkih so podali več poročil in sprejeli tudi delovni program za bodoče leto. Konferenca je bila zelo dobro pripravljena.

P. S.

»Sama dobrota je v njej, vse leto so se jagode kopale v soncu . . .« nam je prejšnji četrtek popoldne pred svojim hramčkom v Zajčkih nad Kostanjevico pravil upokojeni šolnik Jože Jankovič, ko smo pokušali njegov letošnji pridelek Portugalka (ali tudi »potrgalka«, kot ji naši ljudje tako lepo pravijo) je zares odlična: morda je prava podoba tiste nepozabne letine iz 1917. medvojnega leta, ki jo starejši vinogradniki še pomnijo. (Foto: Tone Gošnik)

Je pogrebni zavod dokončno pokopan?

Zavod za upravo pokopališč ne bo priznal odločitev občinske skupščine do razsodbe vrhovnega sodišča

Na torkovi seji je občinska skupščina v Novem mestu sprejela odlok, po katerem bo šmihelsko in novomeško pokopališče sama upravljala, podeželska pokopališča pa krajevne skupnosti. Odborniki so odločili, naj dela na novomeškem in šmihelskem pokopališču pogodbeno opravlja komunalno podjetje. Po informaciji o stanju v Zavodu za upravo pokopališč, ki je od 20. junija v likvidaciji, so odborniki najostreje obsodili neodgovorno početje tričlanskega kolektiva, ko si je, kot je znano, delil visoke osebne dohodke mimo vseh samoupravnih, moralnih in drugih norm. Odborniki so to početje obsodili toliko bolj, ker je Zavod za upravo pokopališč dotirana delovna organizacija. Odbornik Vlado Seničar je sporočil sklep zavoda, da ta ne bo priznal nobene odločitve in nobenega stališča občinske skupščine, dokler ne bo znana razsodba njegove zadeve pri vrhovnem sdoišču SRS. Zavod za upravo pokopališč je namreč kmalu po sklepu občinske skupščine, da ga likvidira, sprožil upravni spor pri vrhovnem sodišču. O poteku seje, odlokih, sklepih in problematiki, ki jo je obravnavala občinska skupščina, bomo še poročali.

I. Z.

DANES:

- Zaposlovanje v zagati str. 3 in 4
- 60 milijonov za zvečilni gumi str. 4
- Semiški praznik str. 5
- Za Vido in Rafaela str. 6
- Denvir pri nas str. 7
- Belokranjec skriva »perpetuum mobile« str. 8
- Atomska bomba na Jadranu str. 9
- Trije lovci — devet jazbecev str. 12
- Zastrupitve z gobami str. 21
- in več kot 30 malih oglasov na zadnji strani

Špilar 71,38 m v metu kopja

V okviru zadnjih sindikalnih atletskih igre so nastopili izven konkurence tudi nekateri naši atleti. Njihovi rezultati so v zadnji številki Dol. lista pomotoma izostali, kar smo pisali samo o tistih rezultatih, ki so se točkovali za sindikalne atletske igre.

Omeniti moramo predvsem uspeh Marjana Špilarja v metu kopja. (71,38 m). S tem rezultatom bi bil na balkanskih igrah v Carigradu najboljši Jugoslovan in bi prejel bronasto medaljo, vendar ga zvezni kapiten ni vzel v poštev. Tudi Branko Suhy je od tekmovanja do tekmovanja boljši; dosegel je rezultat 55,20 m, kar je njegov osebni rekord.

V teku na 100 m je Jože Slajkovec dosegel čas 11,8, kar je bil drugi najboljši čas prvenstva.

V metu krogle je bil na drugem mestu (za zmagovalcem Igorjem Penkom) Jože Smodej z rezultatom 12,44 m

Pri skoku v daljino je Jože Slajkovec izven konkurence dosegel 6,16 m, kar je bil tudi najboljši rezultat prvenstva

Barvna televizija in 138 razstavljavcev

V torek, 10. oktobra, bodo na Gospodarskem razstavišču odprli 14. mednarodno razstavo elektronike, telekomunikacij, avtomatizacije in jedrske tehnike pod skupnim naslovom »Sodobna elektronika«. Do zdaj se je prijavilo 138 razstavljalcev iz 17 držav. Prijav še niso končali. V času razstave bo delala barvna televizija, strokovnjaki pa bodo imeli več predavanj, posvetovanj in simpozijev na temo »Sodobna elektronika 1967«.

Smrt na cesti

Dušan Lončarević se je 25. septembra ob 17.30 smrtno ponesrečil na cesti pri Ložinah. Tega dne se je okoli 17. ure odpeljal z mopedom proti domu. Na cesti med Mrtvicami in Ložinami se je zaletel v nasproti vozeči osebni avto, ki ga je upravljal Peter Košir iz Kočevja. Mopedist je bil pri trčenju takoj mrtev, razen tega pa mu je odtrgalo tudi levo roko. Na vozilih je za 3000 Ndin škode.

So napočili zlati časi za obrtnike?

Dve tretjini vseh obrtnikov je v Novem mestu — Zakon sprostil zasebno obrt — Velika prednost za storitveno obrt — Še premalo čevljarjev, sodarjev, sedlarjev, kolarjev in elektroinštalaterjev

Ko so izšli zakoni o samostojnem obrtništvu, je v novomeški občini prosilo veliko ljudi za obrtna dovoljenja. Tako smo dobili v zadnjih štirih letih 219 novih obrtnih in gostinskih obratov v zasebni lasti. Število samostojnih obrtnikov se je povečalo na 324. Razen tega opravlja 190 ljudi popoldansko obrt. Obrtnih delovnih organizacij je v občini 23.

Dve tretjini obrtnikov je v Novem mestu, drugi pa so v Šentjerneju, Dol. Toplicah, Žužemberku in drugih krajih. S storitveno dejavnostjo se ukvarja 13 obrtnih organizacij in 283 zasebnikov ter 190 popoldanskih obrtnikov, s proizvodno dejavnostjo pa 10 obrtnih organizacij in 41 zasebnikov.

V novomeški občini so nekoge obrti dobro razvite, še vedno pa je premalo kolarjev, sedlarjev, čevljarjev, elektroinštalaterjev ter raznih servisov.

Zakon o samostojnih obrtnikih je precej sprostil zanimanje za samostojno obrt. V novo odprtih obratih se je zaposlilo 200 odstotkov več ljudi. Povečali pa so se tudi dohodki.

Obrtne delovne organizacije so zaradi večjih družbenih dajatev precej na slabšem kot zasebni obrtniki. Ko so se posamezniki odločali, ali bi vzeli zasebno obrt ali ne, jih je nemalokrat prav boljši položaj zasebne obrti spodbudil, da so postali samostojni obrtniki.

V počastitev pionirskega dne so imeli učenci osnovne šole v Škocjanu in podružnične šole iz Klenovika pionirsko konferenco, zatem pa kulturni spored, v katerem so peli, recitirali in igrali na harmoniko. Mlado občinstvo je navdušeno spodbujalo sovrstnike na odru šolske dvorane. Po prireditvi je šola dala pionirjem malico. Klenoviškim in vsem drugim pionirjem, ki te dni slavijo 25-letnico svoje organizacije, naše iskrene čestitke z željo, da bi se pridno učili! (Foto: Ivan Zoran)

20 let osvobojene Avstrije

Jutri popoldne ob 17. uri bodo v prostorih Muzeja ljudske revolucije Slovenije v Ljubljani odprli razstavo »20 let osvobojene Avstrije«. Zanimiva razstava nas bo seznanila z razvojem ter vsestranskim napredkom sosedne republike, s katero nas vežejo številne kulturne, gospodarske in druge vezi.

VREME

OD 5. DO 15. OKTOBRA

Padavine z ohladitvijo okrog 6., 8. in 13. oktobra. Vmes izboljšanje vremena.

Dr. V. M.

60.000!

Prisilna uprava - linija najmanjšega odpora

Intervju s tajnikom centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije tov. Marjanom Rožičem

Tajnik centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Marjan Rožič je izjavil, da je prisilna uprava državna oblika oviranja samoupravljanja. Njeni pobudniki so ponavadi tiste sile, ki niso sposobne, da bi se znašle v zapletenih pogojih reforme.

Na prošnjo sodelavca Tanjuga, da bi nalašč za bralce podeželskega tiska povedal svoje mnenje o vse pogostejšem uvajanju prisilne uprave, je tov. Rožič najprej pripomnil, da so se v zadnjih letih pri nas izvršile velike spremembe v družbeno-ekonomskem sistemu, kar se je posebno pokazalo v nadaljnjem uveljavljanju samoupravljanja in reforme. V takih pogojih, je poudaril tajnik centralnega sveta, je prisilna uprava kot pripomoček pri reševanju težav gospodarskih organizacij že zdavnaj prekoračena.

Kateri so najpogostnejši motivi?

V podjetju »Radiator« v Zrenjaninu so sami delavci na referendumu sklenili, da se v njihovem koletivu uvede prisilna uprava. Morda je to primer, ko si včasih tudi delavci zažele znebiti se odgovornosti, ali pa jim morda niso pojasnili, kaj pomeni uvesti prisilno upravo; vsekakor pa bi se morali vprašati, zakaj v tem primeru delavci niso uporabili svoje normalne samoupravne pravice in dolžnosti, ne pa se odločiti za prisilno upravo.

Primer »Niš—Ekspresa« spominja na tiste delovne organizacije, kjer so se ljudje razdelili na dve skupini. Obe se sklicujeta na samoupravljanje, v bistvu pa se obe skupini borita za določene prednostne položaje. Če bi tu zmagalo stališče sindikatov, naj bi se delo bolje organiziralo, odločanje pa preneslo na delovne enote, potem ne bi moglo priti do prisilne uprave. Rožič je mnenja, da bi se tudi v tem primeru in v taki situaciji vsi problemi lahko rešili brez prisilne uprave.

Nesposobnost vodilnih ljudi je tudi glavni vzrok, da se je prisilna uprava uvedla tudi v upravi prehrambenega kombinata Priboj. Če je to točno, ali je tako težko zamenjati nesposobne voditelje? V potrditev odgovora na vprašanje — kaj je bil smisel prisilne uprave v tem primeru — morda povsem zadošča podatek, da je bil prvi korak prisilne uprave ta, da je odpustila določeno število delavcev, ne pa tudi administrativno osebje.

Nekaj podobnega je bilo v višegrajskem Partizanu. Prvi korak prisilne uprave je bil v tem, da je bilo odpuščenih 35 delavcev. Med njimi so bili tudi taki, ki so resnično bili odveč zaradi zmanjšanja proizvodnje, pa tudi taki, ki so jih imeli za upornike.

Nekaj primerov, ko je celo banka nastopila ultimativno: Prisilna uprava, šele potem kredit, zelo zgovorno spričuje, kako je institucija prisilne uprave v nasprotju s samoupravnim razvojem naše družbe.

Vsi navedeni in drugi primeri kažejo, da so so motivi za uvedbo prisilne uprave zelo različni, skoraj vedno pa sumljivi.

Ali je samoupravljanje nesposobno, da bi vodilo poslovno politiko?

Prisilna uprava je dejansko nož, porinjen v hrbet delavcev, je naglasil tajnik centralnega sveta zveze sindikatov, kajti z ukinitvijo samoupravljanja v delovni organizaciji pride delavec v tak položaj, da mora ubogati vsako odločbo prisilne uprave. Vsiljuje se načelno idejno-politično vprašanje, ali je samoupravljanje resnično nesposobno reševati probleme poslovne politike in bistvena vprašanja odnosov v samih delovnih organizacijah. Praksa je najboljša priča, da je samoupravljanje sposobno reševati take probleme, je poudaril tajnik centralnega sveta.

Kakšna je prihodnost prisilne uprave glede na pogoje gospodarjenja, ki jih je uzakonila gospodarska reforma?

V pogojih delovanja zakona tržnega gospodarstva bo več dilem in težav v delovnih organizacijah. Odgovor na tako stanje pa nikakor ne more biti državna intervencija, marveč nadaljnji razvoj samoupravljanja, je odgovoril Marjan Rožič. Z drugimi besedami: če so voditelji podjetja nesposobni, naj jih organi samoupravljanja zamenjajo, če pa so nesposobni organi samoupravljanja, naj kolektiv izvoli druge. Če pa je delovna organizacija prisiljena spremeniti svojo proizvodno orientacijo, tedaj ji morajo pomagati gospodarske zbornice, združenja in podobni kolektivi.

Pomoč faktorjev v komuni

Postavljeno je naslednje vprašanje: Ali se ne bi z ukinitvijo prisilne uprave odstranila možnost, da skupnost intervenira v tistih primerih, ko gre za širše družbene koristi?

Skupnost mora intervenirati, samo na drugačen način, je odgovoril Marjan Rožič. Družba mora sodelovati pri reševanju problemov, ki se postavljajo pred delovne organizacije, vendar tako, da pasivno gleda, kaj se dogaja, počakati mora, da problemi dosežejo svoj višek, potem pa naj uvede prisilno upravo. Veliko pa je možnosti za drugačno , samoupravno intervencijo. To je pomoč komune in njenih svetov delovnih skupnosti, skupna akcija delovnih svetov sorodnih ali prizadetih podjetij na ožjem ali širšem področju. Vsekakor je nesmiselno, da samoupravljana družba intervenira tako, da ukine samoupravljanje. Nesprejemljive so tudi razlage, da že izvajanje same reforme odgovarja uvedbi prisilne uprave. Reforma zahteva, da se problemi odločno in urno rešujejo, vendar na temeljih razvoja samoupravljanja. Če pa so v nekaterih delovnih organizacijah taki problemi, ki jih dlje časa ne rešujejo, dajejo pa pobudo za uvedbo prisilne uprave, potem so to predvsem kolektivi, v katerih samoupravni odnosi niso razviti.

Po mnenju Marjana Rožiča je industrija prisilne uprave konkreten primer, da je naša zakonodaja včasih v zaostanku, pa tudi v nasprotju z dejansko doseženo ravnijo razvoja družbenih odnosov pri nas. Sindikat bo do konca leta proučil ta problem, potem pa bo zavzel svoje stališče v okviru razpravljanja o spremembi odgovarjajočih zakonov, je na koncu dejal tajnik centralnega sveta zveze sindikatov Jugoslavije.

ŠIME VUČKOVIĆ

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Vietnamska senca

V ponedeljek je juznovietnamska skupščina z neznatno večino glasov odločila, da so bile predsedniške volitve 3. septembra letos pravilne in da torej novih volitev ne bo. Hkrati je slovesno oklicala generala Thieuja za novega šefa države in generala Kyja za podpredsednika. Volilna farsa je bila tako kljub hudemu nasprotovanju potrjena. Medtem ko so med razpravo v skupščini mnogi poslanci zahtevali ponovne volitve, češ da so bile one 3. septembra potvorjene, so se na saigonskih ulicah odvijale burne demonstracije proti Thieuju in Kyju. Vse to sicer ni preprečilo, da oba generala ne bi tudi formalno dobila najvišje oblasti v Južnem Vietnamu, pač pa je znova potrdilo, da njun režim res nima nobene podpore med ljudstvom in da mu razen redkih izjem, nasprotujejo vsi sloji.

Pri tem se kot že tolikokrat lahko znova vprašamo, kaj tako nepriljubljen režim lahko stori? In kot tolikokrat moramo odgovoriti: nič, oziroma nič brez Amerikancev, ki so resnični gospodar v Saigonu. Od njih je v največji meri odvisna bodočnost vietnamske vojne. Zadnje čase je bilo precej akcij usmerjenih k iskanju poti za začetek pogajanj med Washingtonom in Hanoiem. Med diplomati, ki se trudijo v tej smeri prevladuje prepričanje, da bi bila pogajanja možna, če bi Američani nehali bombardirati Severni Vietnam. Toda znakov, da bi bil Washington pripravljen na kaj takega, ni.

Prejšnji teden je imel predsednik Johnson v San Antoniu »vietnamski« govor, v katerem je gladko pokopal vsa upanja, da bodo morda uspela prizadevanja U Tanta in drugih, ki ne štedijo naporov, da bi končno le prišlo do pogajanj. Iz Johnsonovega govora je mogoče posneti le to, da mislijo ZDA še naprej voditi enako politiko — to je politiko postopnega razširjanja in zaostrovanja vojne.

Spričo takšne ameriške politike so obsojeni na neuspeh tudi posredovalni poskusi na drugi strani, kajti DR Vietnam je dovolj jasno povedal, da je prekinitev bombardiranja osnovni pogoj za vsake stike in da ne bo pristal na ničesar, preden ne bo izpolnjen ta pogoj. Vladna delegacija DR Vietnama se te dni mudi v Pekingu, pred tem pa je bila v Moskvi, kjer je podpisala nov sporazum o sovjetski pomoči Vietnamu. Sovjetska zveza bo povečala pomoč od dosedanjih 600 milijonov dolarjev letno na 800 milijonov leta 1968. K temu je treba prišteti še pomoč, ki jo dajejo druge socialistične države in ki znaša približno 200 milijonov dolarjev letno. Ta pomoč je torej tolikšna, da zagotavlja gospodarsko eksistenco in obrambno sposobnost DR Vietnama. Socialistične države in predvsem Sovjetska zveza neprestano poudarjajo, da bodo dajale Vietnamu toliko pomoči, kolikor jo bo treba in nobenega razloga ni, da bi v to dvomili.

ZDA z neusmiljenim bombardiranjem lahko povzročijo veliko škode Severnemu Vietnamu, vendar glede na pomoč, ki jo ta dobiva, ni nobenega realnega upanja, da bi ga z bombardiranjem lahko prisilile k kapitulaciji. Ameriška trmoglavost in stoični odpor Vietnamcev ustvarjata »mrtvo ravnotežje«, ki ga z vojaško silo pač ni mogoče porušiti, vsaj do takrat ne, dokler spopad ostaja omejen na Vietnam. V socialističnih državah se že pojavlja nov pojem »kontraeskalacija«, s katerim označujejo odločnost socialističnih držav, da ne bodo dopustile, da bi Američani gospodarsko in vojaško zlomili DR Vietnam. Tako se vojna stopnjuje z obeh strani in vse bolj mečo mračno senco na mednarodno življenje. Sovjetska zveza poudarja, da je Vietnam glavna zapreka, ki stoji na poti izboljšanja mednarodnega ozračja. Tega se zaveda tudi ostali svet, ki zato pogosto na razne načine skuša posredovati, toda doslej žal zaman. Prav te dni se odvija veliko tajnih in javnih političnih dialogov v Združenih narodih, posvečenih Vietnamu. Kolikor doslej vemo o njih, se še niso premaknili z osrednje težave — nepripravljenosti ZDA, da nehajo bombardirati Severni Vietnam.

KRATKE Z RAZNIH STRAN

INDIRA GANDHI OBISCE JUGOSLAVIJO — Predsednica indijske vlade Indira Gandhi bo od 11. do 13. oktobra na obisku v Jugoslaviji. Povabil jo je predsednik Tito.

KRALJ HUSEIN V MOSKVI — Kralj Jordanije Husein se te dni mudi na obisku v Moskvi, kjer se pogovarja s predsednikom prezidija vrhovnega sovjeta ZSSR Nikolajem Podgornim. V središču pogovorov je kriza na Srednjem vzhodu.

LAGOŠKE ČETE NAPREDUJEJO — V Nigeriji, kjer že nekaj mesecev divja državljanska vojna, se je četam zvezne vlade v Lagosu posrečilo prodreti globoko na ozemlje bivše Vzhodne province, ki se je maja oklicala za neodvisno državo Biafro Vlada v Lagosu napoveduje da bodo njene čete v najkrajšem času zavzele Enugu, glavno mesto Biafre.

POSKUS ZA POSREDOVANJE — Japonska vlada skuša organizirati tajna pogajanja med ZDA in Severnim Vietnamom o pogojih za konec vietnamske vojne.

KANELOPULOS V HISNEM PRIPORU — Grška vojaška vlada je dala v hišni pripor znanega grškega politika in bivšega predsednika vlade Kanelopulosa. Le-ta je sicer desno usmerjen politik in vodja desničarske nacionalne radikalne unije, vendar je za nove grške gospodarje še vedno preveč »napreden«

LADJE ZA DESNICARSKE REŽIME — ZDA so sklenile, da bodo dale nekaterim državam 17 vojnih ladij, v glavnem podmornice in rušilce. Ladje bodo dale večinoma državam z najbolj reakcionarnimi režimi, med drugim Grčiji, Zahodni Nemčiji, Južni Koreji, Španiji in Portugalski.

POMOČ JORDANIJI — Iranska vlada je sklenila, da bo zgradila v Jordaniji tisoč hiš za žrtve izraelskega napada na Jordanijo.

USPEHI GVINEJSKIH GVERILCEV — Afriška stranka za neodvisnost Gvineje, ki vodi gverilsko borbo v Portugalski Gvineji je objavila podatke o spopadih s Portugalci v avgustu. Po teh podatkih so gverilci avgusta ubili 120 portugalskih vojakov ter uničili nekaj industrijskih in vojaških objektov.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Tito 30 let na čelu partije

■ SLOVESNOST V ZAGREBU. Na slovesni seji centralnega komiteja CK ZK Hrvatske v soboto, so počastili kar dva zgodovinska dogodka: 30. obletnico ustanovitve KP Hrvatske in prihoda tovariša Tita na čelo Komunistične partije Jugoslavije. Slovesnosti so se udeležili poleg članov centralnega komiteja še delegati občinskih organizacij ZK in delovnih kolektivov, delegacije CK KZJ in republiških centralnih komitejev in drugi. Na seji sta govorila dr. Vladimir Bakarić, predsednik CK ZK Hrvatske, in predsednik ZKJ tovariš Tito.

Tovariš Tito je v svojem govoru poudaril pomen ustanavljanja nacionalnih komunističnih partij pred tridesetimi leti. To je omogočilo, da so komunisti povečali vpliv na množice in jih začeli pripravljati na bližajoče se usodne dni. Potem je govoril tovariš Tito tudi o reorganizaciji, ki je po njegovem sestavni del družbene reforme, vendar ne sme ostajati le pri organizacijskih spremembah. O nekaterih polemikah je rekel, da ustvarjajo zmedo med članstvom. Treba je več delati, pa manj govoriti.

Tovariš Bakarić je izročil Titu spomenico kot izraz priznanja za 30 let revolucionarnega dela. V svojem govoru je Bakarić poudaril, da je Tito napravil iz Jugoslavije pojem in simbol časa. On je znal povezati številne iniciative komunistov v mogočno revolucionarno gibanje. Zvesto je nosil zastavo socializma iz boja v boj, od zmag do zmag.

■ USPOSABLJANJE KOMUNISTOV ZA NOVO VLOGO ZK. V minulem tednu je bilo več pomembnih sestankov, na katerih sta izvršni komite in predsedstvo CK ZKS obravnavala, do kam smo prišli z reorganizacijo Zveze komunistov. Ugotovili so, da se organizacijske spremembe stekajo h kraju in da prihajamo zdaj iz organizacijske faze v globljo preobrazbo Zveze komunistov. Posebej so govorili o idejnopolitičem usposabljanju komunistov za vlogo ZK. Dejali so, da je to bistveni element globlje preobrazbe Zveze komunistov. Dogovorili so se za konkretne akcije, ki naj pripomorejo k dvigu teoretične kulture članstva. Centralni komite bo organiziral razne seminarje, pripravljajo nekaj raziskav, posvetovanj itd. V širšo akcijo idejnopolitičnega usposabljanja se bodo vključile tudi delavske univerze in druge institucije.

■ UKREPI ZA ZAŠČITO AKUMULACIJE. V izvršnem svetu so imenovali posebno komisijo, ki bo podrobno proučila nekatere nezdrave odnose, ko v številnih podjetjih na škodo skladov povečujejo osebne dohodke. Komisija bo predlagala tudi potrebne ukrepe za zaščito akumulacije.

Skupščinski odbori republiške skupščine, ki so zasedali te dni, so se izrekli proti bistvenim spremembam sedanjega gospodarskega sistema. Menili so, da so potrebne le nekatere modifikacije. Gospodarski sistem tak, kot je, deluje v prid sposobnejših in tako je tudi prav. Ako bi prilagajali gospodarski sistem nesposobnim, potem bi bilo konec reforme.

■ IVAN REGENT. Umrl je v štiriinosemdesetem letu starosti. Bil je velik revolucionar in — človek. Vseh 65 let revolucionarnega dela za dobro delovnih ljudi je bil skromen. Pomembne funkcije, ki jih je opravljal, ga niso spremenile, oddaljile od preprostih delovnih ljudi. Bil je zares svetla osebnost, ki jo spoštujejo ne samo pri nas, temveč tudi v Italiji in sploh v mednarodnem delavskem gibanju. Slava njegovemu spominu!

■ JUBILEJNO GLEDALIŠKO LETO. Začeli so ga s slavnostno predstavo Cankarjevih »Hlapcev« 6. oktobra. — Pokroviteljstvo nad proslavo 100-letnice ustanovitve Levstikovega dramatičnega društva je prevzel tovariš Tito. Predsednik odbora je predsednik SAZU Josip Vidmar, naš priznani literat in publicist.

■ TRAGEDIJA BLIZU POPOVAČE. — V soboto nekaj pred enajsto uro je britanski avtobus strahovito trčil ob tovorno dvigalo. Žerjav je dobesedno prebil avtobus in zdrobil polovico avtobusa. Na kraju nesreče je obležalo 15 trupel mrtvih angleških študentov, 13 pa je bilo teže in laže ranjenih. Vzroke nesreče še raziskujejo.

■ POTRES V KIČEVU. Mesto se je zatreslo v torek, 26. septembra. Izmerili so, da je bil to potres 6. ali 7. stopnje. Žrtev ni bilo, škoda je bila majhna. Je pa bilo zato več zmede in strahu pri ljudeh, ki so ostajali kar na ulicah, ker so se bali, da bi se potres ponovil.

Franc Leskošek v Trebnjem

3. okt. je dopoldne je obiskala Trebnje skupina članov GO ZZB Slovenije, med njimi predsednik Franc Leskošek Luka, podpredsednik Franc Krese-Čoban, sekretar Stane Bizjak in člana tov. Beltram in Fajdiga. S predstavniki družbeno političnih organizacij so govorili o problemih borcev, nato pa obiskali še destilacijo DANA na Mirni.

V BREŽIŠKI OBČINI JE KMETIJSTVO NAJMOČNEJŠA PANOGA

Po stezah, ki si jih izbirajo kmetijci

Najuspešnejša je bila v minulih letih živinoreja — Pridelek sadja in grozdja je zelo nihal — AGRARIA nalaga denar za agromelioracijska dela, vrtnarijo in breskove nasade, KZ Bizeljsko pa za mehanizacijo ter obnovo vinogradov in sadovnjakov

Kmetijstvo je v minulem obdobju zaostajalo za gospodarsko rastjo drugih panog. Preskromen je bil zlasti pridelek sadja in vrtnin. Domače tržišče je bilo s tem premalo založeno, pa tudi možnosti za izvoz kmetijski proizvajalci niso dovolj izkoristili. Večji napredek je kmetijstvo doseglo pri vzreji klavne govedi in perutnine.

Kmetijsko gospodarstvo ima pred seboj ugodne čase. Cene, ki so se z reformo oblikovale na tržišču, omogočajo večje dohodke zasebnim proizvajalcem in kmetijskim organizacijam. Povečujejo se tudi možnosti za prodajo večjih količin kmetijskih pridelkov doma in na tujem.

V brežiški občini ustvarja kmetijstvo tretjino narodnega dohodka in je najmočnejša gospodarska panoga. Pridelava žit je v družbenem in zasebnem sektorju v letih 1961 in 1965 precej porasla, razen ovsa in koruze. Pri krmnih rastlinah se je zmanjšal pridelek detelje in še nekaterih rastlin, v prihodnje pa je predviden porast vseh vrst poljedelske proizvodnje, razen silažne koruze.

Za sadjarstvo in vinogradništvo je v preteklih letih značilno nihanje. Najbolj občuten je padec pridelka pri jabolkih: leta 1961 jih je bilo 1324 ton, leta 1965 pa samo 300 ton. Podobno je bilo pri slivah in grozdju. Lanski pridelek je bil že večji. Do leta 1970 se bo postopoma povečeval. Na manjši donos so vplivali zastareli sadovnjaki in vinogradi. Treba jih bo obnoviti, da bo tudi kakovost pridelka boljša. Letos je pridelek sadja obilen, toda le malo je prvovrstnih in zdravih sort, zato je v prodaji zastoj.

Rejo perutnine bodo še povečevali

Družbeni sektor kmetijstva vključuje tri gospodarske organizacije: AGRARIO iz Brežic, kmetijsko zadrugo Bizeljsko in kmetijski obrat Gozdnega gospodarstva v Brežicah. Posredno je povezana s kmetijstvom tudi poslovna enota Vodne skupnosti Dolenjske.

Srednjeročni plan predvideva, da se bo do 1970. leta povečevala produktivnost za 5,8 odst. na leto. Na to bodo vplivale tudi investicije, katerih vrednost bo v obdobju 1966—1970 znašala 17,300.000 N din. AGRARIA iz Brežic ne bo bistveno povečala svojih zmogljivosti in se bo usmerila predvsem na lastne naložbe.

Del denarja bo investirala za agromelioracijska dela v območju Gabrnice, s čimer bo pridobila 60 hektarov zemljišča za njive in travnike. V Trnju bo za 5 hektarov povečala hmeljišča. Obnovila bo tudi sušilnico hmelja. Na vrtnariji na Čatežu bodo v prihodnje gojili več cvetja za rezanje. Površino zanj bodo povečali od sedanjih 2000 kvadratnih metrov na 6000.

V tem obdobju se bodo izrodili nasadi breskev v Mokricah in v Globokem, zato je AGRARIA že začela zasajati 30 hektarov novih nasadov na Čatežu. To bo zmanjšalo poljedelsko in vrtnarsko proizvodnjo.

Živinorejo bo zadruga obdržala v obratih v Trnju in Cerkljah. V teh hlevih lahko vzredijo po 1000 glav goveda. Zadruga predvideva, da bo kmetijska dejavnost leta 1970 dosegla 14,600.000 N din družbenega bruto proizvoda. Močno bo porasla reja perutnine, ki jo podjetje razvija v hlevih KGP v Vrbini in v obratu Globoko.

Kmetijska zadruga Bizeljsko je doslej povečevala družbeni bruto proizvod povprečno za 25,6 odst. na leto. Do 1970 predvideva porast za 11,6 odst. letno in bi tedaj dosegla vrednost družbenega bruto proizvoda 3,825.000 N din. Števila zaposlenih ne namerava povečevati.

V tem obdobju bodo obnovili vse vinograde, ki so zasajeni še po starem. Obnovili in povečali bodo tudi sadovnjake. Precej denarja so namenili za nakup mehanizacije in druge opreme. Zadruga teži za tem, da bi obdelavo vinogradov in sadovnjakov popolnoma mehanizirala.

Pogovor z novinarji na Čatežu

Zadnjo soboto v septembru so se na Griču zbrali predstavniki občinskih sindikalnih svetov iz Spodnjega Posavja in novinarji Delavske enotnosti. Tednik Delavska enotnost praznuje letos 25. obletnico obstoja. Namen srečanja na Čatežu je bil spregovoriti o razširitvi lista med delavci. Nameravajo ga še izboljšati in povečati število strani.

Na pripombe glede vsebine in koncept glasila je odgovarjal urednik Milan Pogačnik. Priznal je, da časnik neenakomerno pokriva posamezne občine, čeprav se maloštevilni novinarski kolektiv trudi, da bi bil list čim boljši. Na drugi strani pa se v delavskem glasilu kaže tudi nedelavnost sindikalnih organizacij. Vsi, ki so sodelovali v razgovoru, so si popoldne ogledali še Posavski muzej.

Oglašujte v DL!

Priznanje našemu lovu in ribolovu

Na letošnjem mednarodnem sejmu lova in ribolova ter mednarodni lovski razstavi so veliko priznanje poželi jugoslovanski razstavljavci. Zlato medaljo za najboljšo kolekcijo znamk o lovu in ribolovu je dobil Leskovčan Kornel Eman, »srebrno srno« za drugi najboljši film o lovu Branko Marjanović, v streljanju na glinaste golobe pa je bil najboljši Rudi Rakoša. Sejem sta razen drugih pomembnih osebnosti obiskala sovjetski astronavt Popovič in Leninova zdravnica Elizabeta Berković. Sejem bo odprt do 5. oktobra.

Sejmišča

Novomeško sejmišče

2. oktobra je bil na novomeškem sejmišču živahen promet s prašiči in govejo živino. Naprodaj je bilo 966 pujskov (prodanih je bilo 649) ter 275 glav govedi, od katerih so jih prodali 123. Prašiči so šli v denar po 8000 do 29.000 Sdin, voli po 465 do 495 Sdin kilogram, krave po 200 do 250 Sdin, mlada živina po 470 do 500 Sdin.

Na sejmu v Brežicah

Na brežiškem sejmu pri nabavnih cenah že dalj časa ni nobenih sprememb, prav tako je bilo tudi na sejmu 30. septembra. Naprodaj je bilo 730 pujskov, prodanih pa 666. Manjše so prodajali po 630 do 700 Sdin kilogram, večje pa po 650 Sdin.

„DANA" odkupuje tudi jabolka

Iz vseh krajev prihajajo vesti, da je letošnja sadna letina izredna in da bo veliko plodov propadlo, ker ljudje ne vedo, kam z njimi. Zelo osamljeni pa so glasovi, da kje kmečko sadje odkupujejo za industrijsko predelavo. Mirenska Dana je že odkupila večjo količino tepk, ta teden pa bo začela odkupovati tudi jabolka. Predvidevajo, da bodo odkupili okoli 150 ton jabolk in jih plačali po 20 do 30 Sdin za kilo. Bližnjim kmetovalcem se bo plodove splačalo pripeljati, čeravno je cena sorazmerno nizka.

Tudi tovarna sadnih sokov Presad iz Gabrovke je sklenila s KZ Trebnje ustni dogovor za nakup industrijskega sadja po 20 do 25 Sdin za kilogram; v KZ Trebnje pričakujejo, da bo ta dogovor tudi uresničen.

MEDOBČINSKA ZAVAROVALNICA NOVO MESTO

posreduje

JAVNO LICITACIJO

za prodajo karamboliranega vozila

osebni avto »Zastava« 850

letnik 1966, izklicna cena 13.000,00 Ndin.

Licitacija bo 7. oktobra 1967 ob 8. uri v prostorih Medobčinske zavarovalnice Novo mesto.

Informacije v zvezi s prodajo dobijo interesenti pri Medobčinski zavarovalnici Novo mesto.

DELOVNE ORGANIZACIJE UKINJAJO DELOVNA MESTA

Brez poklica in brez zaposlitve

Večina delavcev, ki čakajo na službo, nima kvalifikacije – Zanje je težko najti zaposlitev – Pri zavodu za zaposlovanje je vloženih 320 prošenj za delo, v podjetjih krške občine pa nadaljnjih 300 – Za leto 1970 planirajo manj zaposlenih kot letos – Ali res ni nobenih obetov?

Leto 1964 je mejnik, za katerim se število zaposlenih v krški občini postopoma zmanjšuje. Zaposlenost je v naslednjih letih upadala kljub ustanovitvi dveh konfekcijskih obratov, obrata LISCA na Senovem in obrata LABOD v Krškem.

V družbenem sektorju je zaposlenih okrog 6.000 ljudi. Leta 1970 jih planirajo v občini 5.553. To pomeni načrtno zmanjševanje tudi v prihodnje.

Zanimivi so podatki o brezposelnosti, ki jih je dal šef izpostave novomeškega zavoda za zaposlovanje v Krškem Lojze Rihter. S posredovanje zavoda išče delo 320 občanov. V primerjavi s 6.000 zaposlenimi je to 5,3 odst. Ko je tovariš Rihter obiskoval podjetja, je zvedel še za 300 prošenj, ki so jih napravili ljudje za sprejem v službo mimo zavoda.

Nato je Lojze Rihter naštel 197 mladih ljudi, ki so končali osemletko in niso še dobili učnih oz. delovnih mest. Približno 150 delavcev iz delovnih organizacij bi že zdaj lahko zaposlili drugje. Podjetja jih samo iz usmiljenja ne odpustijo. Brez zaposlitve je še 220 fantov in deklet z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, delovnih invalidov in drugih, prezreti pa ne smemo tudi 127 delavcev, ki jim je zavod priskrbel zaposlitev v tujini. Prej ali slej se bodo vrnili in iskali delo doma.

Če vse te številke seštejemo in jih spremenimo v odstotke, dobimo 21,6 odst. To je precej več, kot kažejo podatki za Slovenijo. Dejansko brezposelnih je v SRS 2,75 odst., vseh skupaj pa 6 odst.

V CELULOZI imajo 100 delavcev preveč, v Elektrarni 20, drugod pa precej manj. Če bi vse te odpustili, potem bi bili upravičeni do denarnega nadomestila in skopnele bi ogromne vsote. Težave v CELULOZI so nastale potem, ko je PAPIRLES ukinil tam svojo poslovno enoto in naenkrat je zmanjkalo dela za 100 ljudi.

Večina delavcev, prijavljenih na zavodu za zaposlovanje, je brez kvalifikacije. Med 320 je le 55 kvalificiranih. Nekaj učiteljev je že našlo službo, na zaposlitev pa čakajo še kmetijski tehniki, elektrotehniki, krojači, peki, čevljarji in prosilci iz drugih poklicev. Za službo se je prijavilo 190 žensk. Od teh jih je 98 poročenih. Te iščejo delo zato, da bi izboljšale družinski standard.

V krški občini se ubadajo predvsem z vprašanjem, kje zaposliti ljudi brez poklicnega znanja. Kvalificirani delavci vseh strok se sčasoma že nekako zaposlijo, veliko teže pa je najti prosta delovna mesta za tiste, ki kvalifikacije nimajo. Prihodnost mnoge zaskrbljuje, saj je treba računati s povečano nezaposlenostjo že zaradi vsakoletnega priliva mladine iz osnovnih šol. Bo naslednja seja občinske konference SZDL našla odgovor na to?

J. TEPPEY

labod
NOVO MESTO
Najkvalitetnejše moške in otroške srajce v modernih desenih in krojih!

Kdor zdravje ljubi, ne pije veliko. Če pa pije, pije Hermeliko!

DANA TOVARNA RASTLINSKIH SPECIALITET

Dobra prava JE mercator kava!

60 MILIJONOV ZA PROIZVODNJO ŽVEČILNEGA GUMIJA

"Imperial" vpeljuje nov izdelek

Na jugoslovanskem tržišču zmanjkuje kakavovca — Tovarna čokolade v Brestanici je letos zaradi tega dva meseca stala — Do konca septembra je kolektiv napravil 400 ton sladkih izdelkov

Leto 1967 je kolektivu IMPERIALA v Brestanici prineslo polno težkih preizkušenj. Vsak dan se morajo spoprijemati z novimi težavami.

Do konca septembra so v IMPERIALU napravili 400 ton čokolade in kakava. Letošnji plan bodo dosegli, ne pa tudi lanskoletne proizvodnje, ker jim ves čas primanjkuje surovin. Na to so morali računati, saj se je pomanjkanje začelo že lani.

Pričakujejo, da se bo na tržišču s surovinami kmalu kaj obrnilo. Predstavnik združenja čokoladne industrije se mudi v Gani in se dogovarja za normalizacijo uvoza kakavovca. Po prevratu v tej deželi so uvoz popolnoma ustavili. Tovarna je zdaj vezana le na zahodnoevropsko tržišče, vendar za nakup surovine nima potrebnih deviz. Pomanjkanje surovin je povzročilo velik zastoj v proizvodnji. Stroji niso obratovali skoraj dva meseca. Ustavili so se v maju, juniju in drugi polovici avgusta.

Na tržišču se je tudi povpraševanje po čokoladi in kakavu zadnje čase nekoliko omejilo. IMPERIAL je kljub temu prodal vse svoje izdelke. Z dostopno ceno in solidnostjo pri poslovanju si je uspešno priboril prostor na trgu.

Letos je kolektiv namenil 40 milijonov S din za nabavo novih strojev. Izdelovali bodo žvečilni gumi. Stroji za to vrsto proizvodnje so že vsi plačani. Nekaj so jih že dobili. Naročili so jih v Italiji.

V tovarni računajo, da bo proizvodnja žvečilnega gumija stekla še letos. Embalažo so tudi že pripravili in je imajo v zalogi za 20 milijonov S din.

J. TEPPEY

V Suhi krajini kradejo grozdje in jabolka

Lastniki vinogradov z Dvora in iz Podlisca se pritožujejo, da jim je bilo pokradeno grozdje. Nekateri naj bi bili videli avtomobiliste, da so se ustavljali pri vinogradih s posodami. Podobno naj bi jim bilo pokradeno tudi sadje iz obcestnih nasadov.

Zgovoren dokaz, koliko hitreje od navadne smreke raste zeleni bor, je gornji posnetek s področja Gozdnega gospodarstva v Brežicah. Na njem vidite dve debli zelenega bora, ki sta 3 do 4-krat zajetnejši od smrekovih dreves v neposredni bližini, čeprav so vsa drevesa enako stara! Nasade zelenega bora je začela napadati mehurjevka, ki je povzročila do zdaj za več kot 100 milijonov škode. To bolezen prenaša črni ribez. Slovenski gozdarji so že pred 12 leti začeli akcijo za rajonizacijo črnega ribeza, ker bi samo na ta način lahko preprečili širjenje te nevarne bolezni, toda do zdaj še ni ne odloka ne uredbe o rajonizaciji črnega ribeza. Le na kaj čakamo? (Foto: Miloš Jakopec)

TOMOS

PRODAJA SVOJE IZDELKE TUDI NA KREDIT!

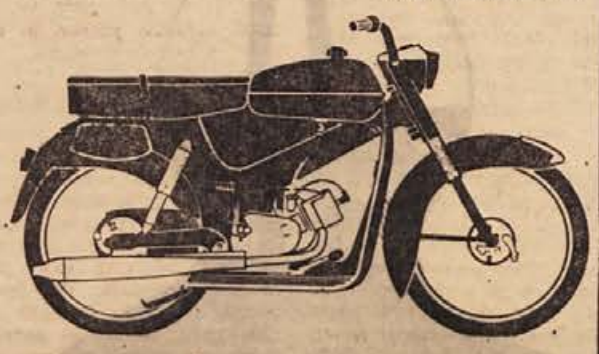

- Kreditna banka v Kopru je omogočila tovarni motornih vozil TOMOS Koper, da je v svojih trgovinah v Kopru in Ljubljani začela prodajati nekatere svoje izdelke tudi na potrošniški kredit.
- V TOMOSOVIH trgovinah v Kopru in Ljubljani si torej interesenti brez posebnih formalnosti in brez porokov lahko nabavijo na kredit, ki ga je treba odplačati v dveh letih, priljubljene TOMOSOVE mopede colibri, krmne motorje LAMO in motorne črpalke.
- Vse formalnosti za najetje kredita lahko opravite in uredite kar v omenjenih trgovinah. Treba je le vplačati obvezno zavarovanje kredita in predložiti izpolnjene in od delovne organizacije potrjene ustrezne obrazce.
- Podrobnejše informacije lahko dobite v TOMOSOVIH trgovinah v Kopru, Nazorjev trg 5, telefon 21-523, in v Ljubljani, Dalmatinova 4, telefon 310-071.
- Tovarna TOMOS je torej s prodajo na kredit omogočila tudi interesentom z manjšimi osebnimi dohodki ugoden nakup svojih izdelkov, čeprav za zdaj le v omejenih količinah.

Napraviti red pri zaposlovanju!

V Novem mestu je bila 12. septembra seja skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje Novo mesto, kateri so razen članov skupščine prisostvovali tudi predstavniki občinskih skupščin in občinskih sindikalnih svetov. Članice novomeške komunalne skupnosti so občine Črnomelj, Trebnje, Metlika, Krško, Ribnica in Novo mesto.

Na seji so razpravljali o problematiki zaposlovanja in nezaposlenosti na Dolenjskem. Število začasno brezposelnih delavcev je zelo zaskrbljujoče. Konec prvega polletja je bilo prijavljenih pri zavodih za zaposlovanje 1125 brezposelnih; dejansko pa je brez zaposlitve dva in polkrat več ljudi, ki si iščejo dela sami. Največ nezaposlenih je v novomeški in krški občini. Toda tudi v drugih število nezaposlenih narašča; posebno zdaj, pred začetkom zime, ko se bodo končala sezonska dela, je pričakovati še več brezposelnih. Rešitev tega problema je predvsem v razvoju gospodarskih zmogljivosti podjetij.

Pri zaposlovanju bi moral biti večji red, kot je zdaj. Podjetja naj bi zaposlovala novo delovno silo samo preko zavoda za zaposlovanje, ki bi moral upoštevati socialni položaj prosilca in koliko časa ta že čaka na zaposlitev. Precej kritik je bilo slišati tudi zaradi zaposlovanja kmetov, ki odjedajo kruh tistim delavcem, katerim je zaposlitev edini vir dohodkov. Tudi zaradi podpor za čas brezposelnosti je bilo precej pripomb. Nekateri kmečki sinovi dobijo nadomestilo za čas, ko niso zaposleni, delajo pa od zore do mraka na kmetiji.

Na seji so razpravljali tudi o zaposlovanju delovnih invalidov, čeprav jih je večina sposobno opravljati eno ali drugo delo, primerno njihovim sposobnostim, vendar se jih podjetja branijo.

Ker število nezaposlenih stalno narašča, zavodi za zaposlovanje kmalu ne bodo imeli dovolj denarja za izplačila podpore nezaposlenim. Zato so na seji predlagali, naj bi povečali odstotek prispevka za brezposelne.

Na zaključku razprave so sprejeli sklep, da bodo poslali vsem gospodarskim organizacijam, občinskim skupščinam ter družbeno-političnim organizacijam priporočilo za zaposlovanje nove delovne sile. Člani skupščine so sprejeli tudi poslovnik skupščine, potrdili statut in sprejeli še nekatere akte. Skupščina je dala tudi soglasje, da se za novega direktorja zavoda imenuje tov. Ludvik Kebe iz Novega mesta. -r

Šmarjetčane presenetil pridelek

Šmarjetčani so letos pridelali vsega več, kot potrebujejo zase. Dobro je obrodil krompir, pa tudi take sadne letine niso pričakovali. Veliko krompirja in sadja bi radi prodali, ponujajo pa tudi pšenico in cvetlični med. Prodati ne morejo veliko, ker odkupna postaja zaradi obilice pridelkov letos malo odkupuje.

Zaposlovanje bi šlo lažje, če...

Rešitev ni samo v zmanjševanju števila zaposlenih — Novih delavcev ne sprejemamo, toda delovnih mest, zasedenih z nestrokovnimi delavci, je še vedno toliko kot prej — Kadrovsko socialne službe vodijo največ ljudje, ki sami nimajo primerne izobrazbe ... — Večizmenskega dela ni možno organizirati brez strokovnjakov

Pri zaposlovanju je po reformnem obdobju opaziti ustalitev, kakršne prej nismo bili vajeni. Hkrati s porastom proizvodnje smo v prejšnjih letih vedno planirali tudi porast števila zaposlenih, zdaj pa se je s tem nehalo. Čutiti je manjši dotok delavcev, ki iščejo zaposlitev iz drugih republik, hkrati pa odhaja več naših ljudi na delo v tujino.

Gotovo je racionalizacija v proizvodnji v veliki meri vplivala na zmanjševanje števila zaposlenih. To je bilo do neke meje potrebno in razumljivo. Zanimiv in zaskrbljujoč pa je podatek, ki kaže, da se število delovnih mest, zasedenih z nestrokovnjaki, ni zmanjšalo.

Kot posebno vprašanje se pojavlja zaposlovanje mladih ljudi. Teh se po osnovni šoli želi zaposliti vedno več. Šolanje je drago, na štipendiranje pa kar pozabljamo. Lani je v novomeški občini končalo osnovno šolo 383 otrok, ki iz številnih vzrokov niso mogli nadaljevati šolanja. Zaposlitev je našlo le 51 otrok. Ko ti mladi ljudje iščejo zaposlitev, jih povsod zavračajo z izgovorom: »Reforma! Nimamo delovnih mest!« Kje je rešitev? Ponujata se predvsem dve rešitvi, ki ju hote ali nehote preziramo. Reforma nam nalaga modernizacijo proizvodnje, ker bomo samo tako ustvarili pogoje za povečevanje proizvodnje in za dodatno zaposlovanje. Tega pa ne bomo zmogli brez strokovno sposobnih kadrov. Zakaj torej zapiramo vrata strokovnjakom ob dejstvu, da je v proizvodnji še vedno veliko delovnih mest zasedenih s strokovno neustreznimi kadri? Zakaj smo skoroda odpravili štipendiranje, ki je edina pot do strokovnjakov? To so vprašanja, o katerih bi morali samoupravni organi v delovnih organizacijah temeljito razpravljati.

Dober kadrovski sestav bomo najlaže zagotovili z dobro kadrovsko socialno službo v podjetju. Toda prav te službe so v podjetjih v novomeški občini dokaj neprimerno zasedene. Takšno službo ima le 27 delovnih organizacij. V teh službah dela skupno 61 ljudi, le 13 jih ima zahtevano izobrazbo (2 višjo oz. visoko, 13 drugih pa srednjo), medtem ko jih je 39 z neustrezno izobrazbo, 11 pa se jih še šola. V tem grmu bo najbrž tičal zajec, še boljše: odgovor na vprašanje, zakaj se kadrovski sestav tako težko spreminja. Brez strokovnjakov pa je zaman čakati na modernizacijo proizvodnje, na boljšo organizacijo dela, večjo storilnost itd.

Druga rešitev je večizmensko delo. Precejšnje število novih delavcev bi lahko zaposlili, če bi organizirali delo v drugi in tretji izmeni. Ta rešitev se ponuja toliko bolj tudi zato, ker ni več na voljo investicijskih sredstev za povečanje zmogljivosti in za nove zmogljivosti. Z uvedbo dvo- in trizmenskega dela pa bi lahko zgolj z izboljšano organizacijo in malenkostnimi naložbami zaposlili precej več ljudi. Jok in stok okoli zaposlovanja in zavoljo pomanjkanja delovnih mest, ki prizadene zlasti mlade ljudi, bi nato sam od sebe odpadel.

ELEKTROTEHNA

LJUBLJANA

Nudimo vam bogato izbiro:
- gospodinjskih aparatov
- akustičnih aparatov
- elektroinstalacijskega materiala

Kupujte v naših trgovinah v Krškem in Novem mestu!

OB LETOŠNJEM SEVNIŠKEM OBČINSKEM PRAZNIKU

Asfaltna cesta največja pridobitev

Kratek pregled letošnjih gospodarskih dosežkov v sevniški občini

Ko občina praznuje svoj praznik, je priložnost za premislek, za oceno vsega, kar je bilo narejenega v letu dni, katera zamisel je bila uresničena in katera ne. Prebivalcem občine in njihovim predstavnikom ni treba sklanjati glav, ko skupaj ocenjujemo zadnje leto, hkrati pa že govorimo, kaj vse bo treba še uresničiti v bližnji prihodnosti.

Če je gospodarstvo dobro, je tudi drugo lahko dobro, pravijo. Sevniška podjetja imajo v celoti občutno večje gospodarske uspehe, kot so jih imela zadnja leta. Lisca in Jutranjka še vedno skokovito povečujeta proizvodnjo in zaposlujeta nove ljudi. Letos ustvarjeni skladi zagotavljajo, da rast še ne bo ponehala. Tudi Mizarska produktivna zadruga, Kovinsko podjetje, Metalna in Kopitarna dosegajo letos predvideno povečanje celotnega dohodka. Ta se je v vsej sevniški industriji letos povečal za 22 odst., osebni dohodki zaposlenih so narasli za desetino, pa tudi zaposlenost, čeravno počasi, še vedno narašča. Če se ne bi poslabšala plačilna zmožnost drugih podjetij, bi trenutno sevniška podjetja kazala še ugodnejšo sliko o letošnjem gospodarjenju.

Med največje gospodarske pridobitve šteje modernizacija 8 km ceste Impoljce — Kompolje, ki je veljala 224 milijonov starih dinarjev. Če k temu prištejemo še dober kilometer novega cestišča v Krmelju, pomeni to, da je samo letos bilo porabljenih za izboljšavo cest 248 milijonov S din. Do Radeč je samo še 9 km makadamskega cestišča, nekaj dlje je do Krškega, še malo več pa do Slovenske vasi. Začetek je zastavljen in ljudje lahko upajo, da bo v prihodnjih letih občina kmalu povezana z boljšimi cestami in jo bo zajel val izletnikov v lepe kraje s pisano pokrajino;

Napredek je videti v vsej občini

Koliko je bilo letos dosežkov, ki so razdrobljeni po vsej občini, ko pa jih zberemo in ovrednotimo, šele lahko vidimo, da so zelo pomembni! Nova pekarna v Sevnici, nova električna omrežja na Ledini, v Selcah, v Pecilju, v Lončarjevem dolu, na Dobravi, nov stanovanjski stolpič v Sevnici, nova nadzorniška stavba v Sevnici, avtomatska telefonska zveza v Sevnici in v Krmelju; samo za vaške poti je bilo porabljenih štiri milijone starih dinarjev.

Letos gradijo vodovod na Telčah, na Primožu, v Orehovem, Vranju, Loki, zgrajen je nov vodohram v Sevnici. V središču občine gradijo novo trgovsko hišo, ki bo veljala 160 milijonov S din, že so začeli preurejati Kolodvorsko restavracijo, kar bo zahtevalo novih 68 milijonov S din. Na Blanci bodo postavili stanovanjsko hišo za potrebe šole, na Primožu se bodo te dni vselili v novo šolo, konfekcija Lisca je za nadzidavo porabila 60 milijonov S din, obrat kopit in pet skupaj z garderobami in sanitarijami bo Kopitarno veljal 120 milijonov. Samo letos je bilo izdanih 42 gradbenih dovoljenj za gradnjo zasebnih hiš, samo v prvih šestih mesecih je bilo skupno vloženih v osnovna sredstva 898 milijonov S din, od tega velik del lastnega denarja podjetij.

Kmetijstvo čakajo še velike naloge

Od kmetijstva živi še nekako 40 odst. prebivalcev, ki jih občina skupaj šteje 18.450. Zato je kmetijstvo še vedno zelo pomembno. Žal pa je prav na tem področju še veliko stvari neurejenih, vse skupaj pa vpliva na razmeroma majhno delovno storilnost in nizko življenjsko raven. Zemljišča so silno razdrobljena, saj povprečna parcela ne meri niti 20 arov, en aktiven kmečki prebivalec obdeluje le 2 ha zemlje.

Kmetijski kombinat bo moral več narediti tudi za zasebne kmetovalce, čeravno ima veliko delo s svojimi hmeljišči in sadovnjaki. Kmetije potrebujejo zadružno pomoč, da se bodo čimbolj opomogle, da se jim bo povečal dohodek.

Se bi lahko naštevali podatke, ki kažejo napredek zadnjega leta. Vztrajno se popravljajo razmere v šolstvu. Čeravno je občina hribovita, le še ena šestina učencev obiskuje pouk v kombiniranih oddelkih. Na področju socialnega varstva pripravljajo močno akcijo, v kateri bodo sodelovali tudi člani krajevnih organizacij SZDL, da bi bili ukrepi čimbolj v prid tistim, ki so potrebni pomoči. Le zdravstvo deluje še vedno v zelo slabih razmerah, vendar obstaja upanje, da bo občina v nekaj letih zmogla modernizirati to pomembno družbeno službo, tako da bodo prebivalci z njo zadovoljni.

M. L.

OBČINSKA SKUPŠČINA SEVNICA

Občinska konferenca SZDL – Občinski komite ZKS – Občinski odbor ZZB Občinski komite ZMS – Občinski sindikalni svet

želijo občanom prijetno praznovanje občinskega praznika.

Pozdravljajo vse borce XII. brigade, ki se bodo zbrali na proslavi v Krmelju!

Lisca SEVNICA

čestita za sevniški občinski praznik

Priporoča bogato izbiro nedrčkov, pasov za nogavice, steznikov in korzetov iz najkvalitetnejših domačih in uvoženih materialov.

NAŠ ZAŠČITNI ZNAK – ZNAK KVALITETE – Lisca

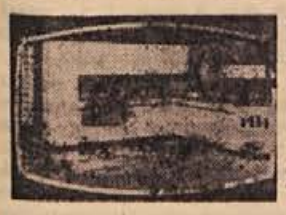

Pohištvo KURNIK SEVNICA

čestita za občinski praznik vsem svojim naročnikom in občanom!

IZDELUJEMO:

opremo za trgovske, gostinske in druge lokale, opremo za stanovanja in vse vrste pohištva.

32 let delovnih izkušenj in najvišje priznanje na sejmu obrtništva v Zagrebu, zagotavljajo najkvalitetnejše izdelke!

V nedeljo se bodo srečali v Krmelju pri Sevnici borci in voditelji nekdanje XII. slovenske narodnoosvobodilne brigade, ki bo v tem kraju dobila domovinsko pravico, podeljeno po občinski skupščini v Sevnici. To bo hkrati osrednja prireditev letošnjega občinskega praznika Sevnice. V spomin na boje in prehojeno pot slavne XII. SNOB objavljamo prispevek, ki ga je za to priložnost napisal eden izmed voditeljev te brigade tovariš Vid Jerič, upokojeni polkovnik JLA. – Vsem borcem te brigade, ki se bodo tokrat srečali v Krmelju, pošiljamo tovariške pozdrave soborcev iz vseh krajev širše Dolenjske!

VID JERIČ:

Preko borb do zmage XII. brigade

Ob občinskem prazniku sevniške občine obujamo spomine na borbe in zmage XII. SNOB — Piše Vid Jerič

Dobrih 14 dni pred kapitulacijo italijanske vojske je s Štajerskega prišla na Dolenjsko VI. Slandrova brigada. Le-ta je ob razsulu italijanske vojske z delom svojih oddelkov vkorakala v Novo mesto. Ker je bila brigada ob prihodu na Dolenjsko precej šibka, je v njen sestav prišel še IV. bataljon Gubčeve brigade.

Po tem dogodku so se naše enote neverjetno hitro širile. Položaj je zahteval, da se Slandrova brigada vrne na stare položaje, zato je po odloku Glavnega poveljstva NOV in PO Slovenije odšlo iz močne brigade 200 starih borcev, ki so se vrnili čez Savo v staro brigadno domovanje. Ti borci so bili odlični poznavalci terena in razmer na Štajerskem. Še posebno so se odlikovali v poznavanju nemške vojne taktike proti našim enotam.

Tako je 19. septembra odšla iz Mokronoga skupina 200 borcev s poveljnikom brigade Jankom Sekirnikom-Simonom, nosila pa je ime Slavka Slandra. Vsi drugi oddelki so se v času med 19. in 24. septembrom preoblikovali v novo enoto, XII. SNOB. Za dan ustanovitve nove brigade štejemo 24. september 1943, kar pa ni povsem točno.

Brigada z 2.500 ljudmi

Brigada je bila sestavljena iz 5 bataljonov in več samostojnih oddelkov. Skupno je štela okoli 2500 ljudi in je bila dobro oborožena. Takoj po oblikovanju je dobila novo operativno področje, ki se je raztezalo od Kostanjevice na Krki do Šentruperta na Dolenjskem. Z glavnino oddelkov je bila brigada usmerjena proti takratni razmejitveni črti med Italijo in Nemčijo, njeno operativno področje pa je v notranjosti segalo prav do Novega mesta. Na čelu brigadnega poveljstva sta bila Radomir Božović-Raco in Alojz Žokalj-Džidži kot komandant in politkomisar brigade.

Glavnina brigade, drugi, četrti in peti bataljon, je bila na položajih Veliki Cirnik, Krmelj, Tržišče, Telče in Mokronog, kjer je bilo tudi poveljstvo. Oddelki dveh bataljonov so bili v okolici Zameškega in Kostanjevice, kjer so borbeno dejavnost usklajevali z oddelki Gubčeve brigade.

Ker so bili Nemci po izgubi svojega partnerja precej presenečeni in demoralizirani, so bile borbene akcije oddelkov spočetka večinoma manjše. Oddelki so postavljali zasede, pošiljali patrulje proti sovražnim položajem in podobno. Vsi spopadi so se odvijali med razmejitveno črto in Savo, na terenu, ki je danes del sevniške občine.

Že 22. septembra je oddelek 5. bataljona napadel nemško postojanko na Vrhku in jo po krajši borbi pregnal. Zaplenil je večjo količino municije ter opreme. Medtem so se oddelki 5. bataljona 29. septembra spopadli z Nemci v bližini Krmelja. V začetku borb je bil sovražnik številčno slabši, nato pa je dobil občutno pomoč in naši so se morali umakniti.

Naša zastava na drogu v Krmelju

Druga četa 5. bataljona je na opuščenem prehodu v Krmelj dvignila našo zastavo na velik drog prav pred očmi Nemcev, ki pa niso nič ukrepali. Že prej smo jim namreč zagrozili, da bodo pobiti, če bodo streljali na naše ljudi. Nemci so gledali, kako smo dvigali zastavo. Na prvi pogled je bilo videti, kot da si želijo mirnega sožitja z nami, toda to ni trajalo dolgo. Kmalu so se spet začele borbe in spopadi.

Konec septembra je prišlo do napada pri Krmelju. Takoj onkraj žične ovire, na obmejni črti, je bila nemška bolnišnica, ki pa tedaj ni več služila svojemu namenu. Bolnike in osebje so že predtem premestili drugam. Po krajši borbi so Nemci pobegnili iz napadene postojanke. Naši borci so proti večeru stavbo zažgali.

Druga skupina naših borcev pa je šla čez mejo in se spopadla z nemško obhodno patruljo. S temi in še drugimi spopadi je nenehno rasla bojna moč naših brigadnih oddelkov. Brigada je postajala iz dneva v dan močnejša in sposobnejša za drznejše borbe.

(Nadaljevanje sledi)

OBVESTILO

Vrsto člankov in poročil o delu posameznih delovnih organizacij v sevniški občini bo ta teden objavila nova številka Delavske enotnosti, ki je sevniškemu prazniku posvetila tudi poseben prostor. Bralcem priporočamo, naj to številko Delavske enotnosti preberejo.

Pogled na zbor XII. brigade konec septembra 1943 blizu Gabrijel pri Krmelju, pred našo ofenzivo na »nemško stran« proti Šentjanžu in Boštanju (Iz Muzeja ljudske revolucije Slovenije v Ljubljani)

SODELUJTE V AKCIJI „DOL. LISTA"

Vida in Rafael Zupančič na jesenskem soncu pred domom v Slepšku pri Mokronogu. (Foto: M. Legan)

Za Vido in Rafaela

Tov. urednik!

V 38. številki DL ste objavili željo Vide in Rafaela Zupančič, doma iz Slepška pri Mokronogu; dveh mladih ljudi, ki ju je bolezen za vse življenje priklenila na invalidski voziček, da bi mogoče bralci Dol. lista pomagali uresničiti njuno veliko željo — nakup televizorja, s katerim bi si krajšala čas bolezni. Mislim, da bi bilo prav, če bi zastopniki lista na njunem domu preverili dejansko stanje, nato pa bi vaš list sprejel spodbudo za zbiranje prispevkov, če boste ugotovili resničnost njune navedbe.

Če se zamislimo v žalostno usodo tako mladih ljudi, menim, da bi z malo požrtvovalnosti nas zdravih bralcev, lahko nabrali potreben denar. Če obema bolnima, mladima človekoma ne moremo dati zdravja, jima dajmo vsaj tolažbo in zavest, da v svoji stiski nista osamljena.

F. KLEVISAR
Kanižarica 8, p. Črnomelj

UREDNIŠTVO DOLENJSKEGA LISTA ODGOVARJA:

Ker smo slišali še več podobnih glasov in so ljudje že prišli ponujat prispevke, smo obiskali Vido in Rafaela na njunem domu, da bi se prepričali, kakšna je njuna usoda in zakaj jima tako proseč kdic, da bi pomagali in s tem olajšali stisko, ki jo čutita tako mlada človeka, ker ne moreta tako kot njih vrstniki uživati življenja, njegove radosti in veselja.

Zdravniki jima ne morejo več pomagati. Bolezen je neozdravljiva; mali 3-letni Rafael, ki že bistro ogleduje svet in ga spoznava, se še ne zaveda usode, kateri se ne more upirati. Zakaj ne bi pomagali, zakaj ne lajšali gorja, zakaj jima ne bi dali, kot pravi tov. Klevišar iz Kanižarice, vsaj tolažbo in zavest, da nista sama, da vemo za njiju.

Kruha resda nista lačna, povedo oni, ki vedo za Rafaela in Vido, toda televizorja hiša sama ne more kupiti, želje, ki bi mladima bolnikoma, v dolgih zimskih večerih, ki jih presedita na vozičkih, krajšal čas.

Naš list se je v dogovoru s trebanjsko socialno službo odločil, da bo začel zbirati prispevke za Rafaela in Vido. Čeravno nimate priložnosti spoznati se s tema dvema mladima človekoma, verjemite, da vam bosta globoko hvaležna za pomoč in lajšanje bolečin. Tako kot smo pred leti zbrali od številnih naših naročnikov in bralcev denar za TV sprejemnik za pljučni oddelek novomeške bolnišnice in kasneje tudi za naše »dolenjske trojčke«, bomo naredili tudi zdaj:

■ **vse prispevke, ki jih boste, dragi bralci Dol. lista, poslali s čekovno položnico ali denarno nakaznico oz. osebno vplačali v naši upravi v Novem mestu (Glavni trg 3), bomo knjižili na poseben zbirni račun. Številka našega žiro računa pri SDK Novo mesto je: DOLENJSKI LIST, Novo mesto: 521-8-0. Na vsako nakaznico ali ček pripišite obvezno na hrbtno stran ali odrezek za našo upravo: »Za Vido in Rafaela«. — O darovalcih in zbranem denarju bomo sproti poročali.**

UREDNIŠTVO IN UPRAVA LISTA

Brusniški gobarji dobro zaslužijo

Gobarska jesen je spodbudila Brusničane in prebivalce drugih vasi pod Gorjanci, da so začeli marljivo nabirati gobe. Teh je veliko predvsem v otoškem borštu in gozdovih okoli Rateža. Nabiralci prodajajo sveže gobe v Novem mestu. Nekateri marljivejši nabiralci so tako zaslužili že po 20 do 30 tisočakov.

V NOVOTEKSU Kumelj namesto Novaka

Zbor delovnih skupnosti ObS v Novem mestu je 21. septembra potrdil mandat svojemu novemu odborniku Petru Kumlju iz osme volilne enote. Prejšnji odbornik Janez Novak se je namreč odselil.

Ogenj domovinske ljubezni naj združi ves narod!

(Iz proglasa Zbora odposlancev slovenskega naroda, ki je od 1. do 3. oktobra 1943 zasedal v Kočevju, v zgodovinskem Šeškovem domu)

Letos 3. oktobra je minilo že 24 let, odkar je v Kočevju končal svoje zasedanje Zbor odposlancev slovenskega naroda. Občani občine Kočevje praznujejo ta dan vsako leto kot svoj občinski praznik.

Malo je v kočevski občini starih prebivalcev, ki se tega dne iz leta 1943 še spominjajo, morda jih je 5 do 10 odst., več pa prav gotovo ne. Po vojni so prišli na Kočevsko in v Kočevje novi ljudje, zrasla je mladina in zato je malo tistih, ki se tega še spominjajo.

Na Kočevskem je po odhodu kočevskih Nemcev 1941 ostalo okrog 6000 zavednih Slovencev. To število se je 1941/42 nekoliko povečalo z ljudmi, ki so bili pregnani iz Štajerske in Gorenjske, pa jim je uspelo zbežati pred nemškim terorjem v tako imenovano Ljubljansko pokrajino in so na Kočevskem dobili svoj drugi dom. Število prebivalstva se je povečalo tudi z ljudmi iz Dolenjske, Notranjske in Gorskega Kotarja, ki so se naselili po praznih domovih odseljenih kočevskih Nemcev.

V letu 1942 so to število Slovencev povečali še partizani in njihove družine, ki so prišle na prvo osvobojeno ozemlje.

Kočevska je v času italijanske okupacije veliko pretrpela, saj je bilo samo v roški ofenzivi leta 1942 od 178 vasi do tal požganih 120. Od predvojnega prebivalstva Kočevske, to je od 6000 Slovencev, je padlo v letih NOB 2000 ali ena tretjina celotnega prebivalstva.

Ob kapitulaciji Italije 1943 je bila Kočevska pusta in prazna, le v Kočevju, Železnah, Dolgi vasi, Livoldu in v vaseh okrog Stare cerkve je bilo nekaj več ljudi. Po ostalih vaseh so bile le posamezne družine. Vsi ti prebivalci pa so bili ves čas trdno na strani OF in NOB, čemur je dokaz to, da se na Kočevskem nikoli nista mogla organizirati bela garda ali slovensko domobranstvo iz domačih ljudi. Na Kočevskem so bili le posamezniki, ki so šli na pot izdajstva svojega naroda.

Maloštevilno belogardistično posadko v Kočevju, v kateri je bilo le nekaj domačinov s Haveliko na čelu (ostali so bili doma iz drugih krajev), so po kapitulaciji Italije pregnali iz mesta sami aktivisti OF, brez pomoči partizanov. Aktivisti so brez orožja naskočili skladišča, ki so jih stražili beli, in jih tudi zavzeli, čeprav so beli nanje streljali. Ker so beli videli, da nimajo pri ljudeh nobene podpore, so se sami umaknili za Italijani proti Ribnici.

Kočevje in vsa Kočevska je v dneh po kapitulaciji Italije valovila v navdušenju in manifestacijah. Na Kočevskem je tedaj že drugič zavladala svoboda, ki so jo doživeli ljudje po težkih in krvavih bojih z italijanskimi okupatorji. Prva svoboda je bila na Kočevskem od 1. maja do 15. avgusta 1942. Potem se je razvijala znana roška ofenziva, ki je ljudi na Kočevskem močno prizadela.

Po kapitulaciji Italije so ljudje spet zaživeli svobodno in njihovo navdušenje je bilo nepopisno. Odbori OF so po vsej Kočevski sklicevali sestanke, seje, konference in mitinge, ki so bili na dnevnem redu, in na njih sklepali o tekočih zadevah. Vse prebivalstvo, od pionirčkov do najstarejših ljudi, je z navdušenjem opravljalo vse delo za OF in NOV Slovenije. Partizanske enote so izvajale mobilizacijo. V Kočevju se je formirala komanda mesta Kočevje, avto edinica, IX. brigada, bolnica za ranjene borce in vrsta političnih in upravnih organizacij in ustanov, ki so začele delati kot organi nove ljudske oblasti. Izvajale so se volitve v nove odbore OF in odposlance za Zbor slovenskega naroda. Življenje na Kočevskem je bilo tedaj tako pestro in burno kakor še nikoli.

Dela je bilo povsod ogromno, delovnih ljudi pa je primanjkovalo. Kočevje in vse okoliške vasi so se začele pripravljati za sprejem odposlancev slovenskega naroda. Ni bila lahka naloga na opustošeni in požgani zemlji sprejeti čez 800 odposlancev in gostov Zbora, ki so do 1. oktobra 1943 prišli v Kočevje.

Napis nad odrom v zgodovinskem Šeškovem domu, ki je edini še ostal nespremenjen od zasedanja Zbora odposlancev, še danes govori o tistih časih, ki jih je napovedal Ivan Cankar z besedami: »Narod si bo pisal sodbo sam!« Vse tiste velike napore so opravili borci po bojnih enotah, aktivisti OF, ljudje na osvobojenem ozemlju in po sovražnih postojankah, po vsej slovenski zemlji v dveletni oboroženi borbi z okupatorji.

Zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju pred 24 leti ni samo praznik občanov kočevske občine, pač pa je največji zgodovinski dan vseh Slovencev v boju za narodni obstoj. Ko se spominjamo tega zgodovinskega dne, se vrstijo pred nami dogodki iz časa našega boja, ki ne bodo nikoli zbledeli.

P. S.

POSVET O DELU SOCIALNO-ZDRAVSTVENEGA ZBORA

Smo za javno razpravo o programu?

Ali bo obsežen program zmanjšal kvaliteto dela? — Kdo naj določi vrstni red obravnavanja posameznih perečih vprašanj v zdravstvu in socialni politiki? — Bo praksa, s katero smo začeli, postala stalna oblika dela?

V petek je bilo v Novem mestu področno posvetovanje, ki ga je sklical predsednik socialno-zdravstvenega zbora republiške skupščine dr. Vinko Mozetič skupaj z odborom republiškega zbora za zdravstvo in socialno politiko.

Posvetovanja so se udeležili poslanci socialno-zdravstvenega zbora, predstavniki občinskih skupščin, področnih zdravstvenih centrov, komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev in kmetov, družbeno-političnih organizacij itd. iz občin Črnomelj, Metlika, Krško, Novo mesto in Trebnje.

Na posvetovanju so razpravljali o okvirnem programu dela socialno-zdravstvenega zbora za obdobje od oktobra do srede prihodnjega leta, o pripravah za izdelavo zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov in o izvajanju zakona o organizaciji zdravstvene službe v Sloveniji — to je o praktičnem izvajanju zakona, ki ga je sprejela skupščina SR Slovenije aprila letos.

Iz razprave je moč sklepati, da se prisotni s predlogom programa strinjajo. Imeli pa so pripombe na račun prioritete obravnavanja določenih vprašanj in na metode dela. Precej govora je bilo tudi o področnih klubih poslancev, ki naj bi pomagali pri preverjanju javnega mnenja oziroma poslancem pred sprejemom določenih dokumentov. Bile pa so tudi pripombe na račun širine programa. Prisotni so menili, da je preobsežen in da bo morda trpela kvaliteta. Predsedniki obč. skupščin so pozdravili začeto prakso in izrazili željo, da bi tako tudi nadaljevali.

S. DOKL

Tudi Sevnica sklenila pogodbo

Tudi sevniška občina je sklenila pogodbo z Dolenjsko turistično zvezo za izdelavo regionalnega načrta razvoja turizma na Dolenjskem. Ta program bo razen občin nekdanjega novomeškega okraja obsegal tudi spodnjeposavske občine. Po pogodbi bo Sevnica prispevala 574.000 S din. Načrt bo za občino pomenil pomembno smernico za razvoj turizma, ki ima tudi v tem predelu velike možnosti, vendar ga zaenkrat zavirajo še slabe prometne zveze z drugimi kraji.

DENARNA SPODBUDA ZA POŽIVITEV DEJAVNOSTI

Priložnost za društva v stiski

V črnomaljski občini so razpisali natečaj za Župančičevo nagrado, ki bo podeljena za dan mladosti 25. maja 1968 — Dramske skupine, pevski zbori in instrumentalni ansambli iz vse občine imajo možnost sodelovati — Upajo, da bo denarna spodbuda le pripomogla k pestrejši kulturni sezoni — Če zamisel uspe, bo vsaj 70 prireditev

Samo 12 domačih prireditev je bilo v minuli sezoni na odrih črnomaljske občine, zato, razumljivo, s tako dejavnostjo niso bili zadovoljni ne občani ne organizatorji kulturno-prosvetne dejavnosti. Že prej je bilo več poskusov, da bi delo na tem področju poživili, toda poziv na dobro voljo pri prizadetih ni naletel na omembe vreden odziv. Letos pa se obeta dramskim skupinam, pevskim zborom in instrumentalnim ansamblom tudi denarna spodbuda za uspešnejše delo.

Občinski odbor Socialistične zveze je skupno z Zvezo občinskih kulturno-prosvetnih organizacij razpisal natečaj za Župančičevo nagrado.

Tekmovanje bo trajalo od novembra letos do februarja 1968; marca bodo skupine nastopile doma, aprila na gostovanjih, od 10 do 25. maja 1968 pa bodo na občinski kulturni reviji v Črnomlju izbrali najboljše in jih nagradili.

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij bo še posebej nagradila vsako nastopajočo skupino, ki se bo vsaj enkrat predstavila občinstvu doma, in enkrat na gostovanju v drugem kraju. Dramske skupine bodo dobile za dvakraten nastop 50.000 S din, pevski zbori 40.000 Sdin in instrumentalne skupine 30.000 S in.

Za občinsko revijo bo komisija izbrala 5 najboljših skupin iz vsake dejavnosti, na reviji v Črnomlju pa bodo določili najboljše in jim podelili Župančičevo nagrado.

Za dramske skupine in pevske zbore je predvidenih 5 nagrad: 1. nagrada — 200.000 S din; 2. nagrada — 150.000 S din; 3. nagrada — 100.000 S din; 4. in 5. nagrada po 50.000 S din.

Prav tako je za najboljše instrumentalne ansamble predvidenih 5 nagrad: 100.000 S din, 75.000 S din, 50.000 S din in dve po 20.000 S din.

Denar za Župančičevo nagrado bodo prispevale poleg občinske skupščine še razne gospodarske organizacije. Tako bodo proračunska sredstva za kulturno-prosvetno dejavnost mnogo pravičnejše razdeljena. V obliki Župančičeve nagrade jih bodo deležna tudi kulturno-prosvetna društva s podeželja, medtem ko so šla zdaj v pretežni meri za razna gostovanja v Črnomlju. Če bo natečaj uspel, o čemer skoraj ni dvoma, se bo v letošnji sezoni na domačih odrih zvrstilo vsaj 70 prireditev. To pa je napredek, ki bi ga bil prav gotovo vesel tudi eden največjih sinov Bele krajine — Oton Župančič, po katerem so natečaj imenovali.

Načrt je izpeljan do konca

Akcija miru, zamisel viniških pionirjev, gre h koncu — Decembra bodo najboljša protestna pisma zoper vojne izšla v posebni knjigi

Akcija miru, ki so jo lani na področju vse Jugoslavije začeli pionirji iz osnovne šole Vinica, dobiva zaključno obliko. Pisma, ki so prihajala od vsepovsod v slovenščini, hrvaščini in makedonščini, so se nakopičila v velik kup; tega zdaj ureja književnica Mira Miheličeva. Predvideno je bilo, da bodo najboljša in najbolj pretresljiva protestna pisma zoper nasilja in vojne izšla v posebni knjigi. Tudi ta zamisel se uresničuje. Na pobudo republiškeega centra Klubov OZN bo verjetno knjigo založil Centralni komite ZKS. Knjiga na okoli 150 straneh naj bi izšla letos 10. decembra, na dan obletnice deklaracije človečanskih pravic.

Zamisel viniških pionirjev je naletela na veliko zanimanje vse kulturne javnosti. Radiotelevizija Ljubljana je že poleti predvajala 40-minutni film o akciji miru, pred kratkim pa so ga odkupili tudi Zagrebčani in ga predvajali v svojem RTV programu. Filmsko podjetje VIBA pa se zanima za snemanje te tematike na ozkotračnem filmu.

V spomin Ivanu Regentu

Ivana Regenta, nestorja slovenskih socialistov in komunistov, iskrenega človekoljuba, izkušenega in prekaljenega revolucionarja in zelo plodnega publicista, ni več.

Kontovel, kjer se je rodil 24. januarja 1884, mu je nudil le ljudskošolsko izobrazbo. Trst bi mu je lahko dal kaj več, toda od kod dobiti sredstva za šolanje tega zares nadarjenega proletarskega otroka. Regentu ni preostalo nič drugega, kakor da se je kot 13-letnik zaposlil. Tako je že zelo zgodaj okusil življenje tržaškega proletarca, saj ni poznal drugega kakor delo od ranega jutra do poznega večera. Kdaj se je pri tem samoizobraževal, nam ostane pravzaprav nepojasnjeno.

Prvo politično delo, ki mu ga je poverila JSDS, ko ga je 1902 sprejela za svojega člana, je bilo raznašanje »Rdečega prapora« tržaškim naročnikom. V tem času je objavljal tudi svoj prvi ugotovljeni feljton Na sejmu v »Rdečem praporu«. Prve književne sestavke v slovenščini mu je pregledal profesor Jurij Kleinmayr. Izmed svojih sodobnikov pa je Regent cenil predvsem Etbina Kristana in Ivana Cankarja. Cankarja je privlačila razgibanost tržaškega delavskega gibanja. Večkrat se je zgodilo, da je z Dunaja potoval naravnost v Trst, kjer je imel dobre prijatelje zlasti v Ivanu Regentu, Rudolfu Golouhu in Josipu Petejanu.

Ivan Regent se je zelo zgodaj vključil v delavsko gibanje, že v svojem osemnajstem letu, prav zgodaj pa so ga tudi izvolili na vodilno mesto Jugoslovanske socialnodemokratske stranke, saj je bil že kot tridesetletnik predsednik njenega izvršilnega odbora, kot osemintridesetletnik pa je bil soustanovitelj Komunistične stranke Italije. Delavstvo je Regenta že zelo zgodaj cenilo kot doslednega revolucionarja. Na vodilno mesto so ga tako kmalu izvolili prav zaradi tega, ker je bil odločen v boju proti rednemu sovražniku, pozneje pa tudi v boju proti revizionizmu in oportunizmu v lastnih delavskih vrstah. S stopnjevanjem razrednega boja je dobil Regent vse več revolucionarnih izkušenj, vendar jih je vselej izvajal v duhu humanizma.

Ivan Regent

Ni pa postajal Regent le vse bolj vodilna politična osebnost delavskega gibanja v Trstu, tržaškega političnega odbora JSDS in celotne JSDS, temveč tudi vse bolj znan kulturni delavec. Delo, ki ga je opravil kot kulturni delavec, je enakovredno delu, ki ga je opravil kot politik. Obe dejavnosti pa se tako prepletata, da ju je težko ocenjevati ločeno. Regent je bil namreč 1904—1905 tudi eden izmed ustanoviteljev in vodilnih odbornikov »Ljudskega odra«, modernega delavskega kulturno-prosvetnega društva v Trstu, in hkrati tudi njegov najbolj požrtvovalen predavatelj in aktivist. Ljudski oder je bil ustanovljen z namenom, da izobražuje slovensko in hrvatsko ljudstvo, predvsem delavstvo, in da širi med njimi najvišje dosežke znanosti in umetnosti. Bil je prava ljudska univerza, z bogato knjižnico in s številnimi odseki. Na ostalem slovenskem področju ni bilo v tistem času kulturno-prosvetne organizacije, ki bi se tako posvetila prosvetljevanju delavstva, kakor se je Ljudski oder. Ljudski oder je imel nazadnje kar 64 podružnic. Če k tem prištejemo še okoli 40 prosvetnih društev in če upoštevamo, da se je kulturno-prosvetno delo razvijalo tudi znotraj nekaterih sindikalnih organizacij, pridemo do prepričanja, da je bilo kulturno-prosvetno delo v tistem času na Tržaškem neprimerno bolj razgibano kakor drugod med Slovenci.

Regent pa je bil tudi eden izmed najplodnejših marksističnih publicistov. Med drugimi je urejeval »Delavski list«, tržaško »Delo« »Il Lavoratore« in tržaško revijo »Njiva«. (Cankarjeva založba je ponatisnila v treh knjigah z naslovom »Poglavja iz boja za socializem« njegove najznačilnejše prispevke v dnevnem časopisju in revijah.) Po osvoboditvi je urejeval »Socialistično misel« ter v njej priobčil tudi več svojih prispevkov. Sodeloval je pri Naših razgledih, Borcu, Delu, Primorskem dnevniku in drugod. Tudi pri Prispevkih za zgodovino delavskega gibanja je bil eden izmed najplodnejših sodelavcev. V knjigi »Progresivna Slovenija, Trst in Koroška« je temeljito dopolnil svojo znano razpravo O socialističnem in komunističnem gibanju v Julijski krajini in Istri, ki tako dopolnjena pomeni dragocen prispevek k zgodovini tržaškega in mednarodnega delavskega gibanja, saj osvetljuje tudi mnoge važne dogodke italijanskega socialističnega in komunističnega gibanja.

Le malo je vodilnih javnih delavcev, ki bi se kar petinšestdeset let nepretrgoma udejstvovali na političnem, kulturnem in publicističnem področju, kot se je Ivan Regent.

IVAN KREFT

V Dolenjskem muzeju je gostu podaril svojo novo knjigo »Partizanski Rog« s posvetilom ravnatelj muzeja prof. Janko Jarc. John Denvir si ogleduje zanimivo delo našega dolenjskega rojaka. Poleg prof. Jarca in Denvira sta na sliki general Merlak in predsednik občinske skupščine Franci Kuhar. (Foto: S. Dokl)

Prijatelj John Denvir pri nas

Ujet kot oficir angleške vojske aprila 1941 pri Korintu v Grčiji, se je kot vojni ujetnik znašel v Mariboru. Od tam je z dvema tovarišema pobegnil, da bi prišel v Italijo. V Ljubljani jih najdejo napredno usmerjeni železničarji, ki jih preko svoje organizacije spravijo iz Ljubljane v Dolomite. Tako postane John Denvir slovenski partizan Frenk. Postane eden izmed priljubljenih partizanskih komandantov, ki si je s svojo iznajdljivostjo in smislom za organizacijo pridobil simpatije borcev.

Iz tega novozelandskega državljana, ki ga je vihar neusmiljene tragedije pripeljal v naše gozdove, se razvije borec, ki je postal pojem. V svojem bivanju med partizani je bil kar petkrat ranjen, med drugim tudi na mostu pri Meniški vasi. Tega dogodka se Frenk prav dobro spominja, ravno tako zlomljene roke ob kapitulaciji Italije v Gorjancih. Za svoje sodelovanje v NOB je prejel spomenico in postal častni major naše armade.

Gotovo je torej, da simpatičnemu Frenku dolgujemo precej. V najtežjem času se je zavestno postavil na stran naprednih sil. Zvest svojim bojnim tovarišem med vojno je ostal enak tudi danes.

Prejšnji teden smo imeli priliko videti Frenka v Novem mestu. Najprej se je zglasil na občinski skupščini, kjer ga je sprejel predsednik Franci Kuhar. Ta mu je ob tej priliki podaril spominsko plaketo Novega mesta s posvetilom. Nato je obiskal Dolenjski muzej. Tu ga je sprejel ravnatelj muzeja profesor Janko Jarc in mu podaril izvod svoje nove knjige Partizanski Rog.

Popoldne je odšel Denvir s svojimi spremljevalci v kartuzijo Pleterje, kjer ga je sprejel pater prokurator Ciril Zver. Ta je gostu v tradicionalni pleterski gostoljubnosti pokazal zanimivosti samostana ter ga seznanil z načinom življenja njegovih stanovalcev in z zgodovino samostana.

Na zaključnem razgovoru v samostanu, katerega so se udeležili še dr. Edgar Leopold Lavov, prior pater Janez Drolc in drugi, so obudili spomin na težke dni iz preteklosti, ki so Novozelandca Johna pognali v vrtinec vojnih zmešnjav.

S. Dokl

IVO PIRKOVIČ Partizanske bolnišnice v Gorjancih 3

»Pavlov brat Nikola je pomočnik šefa ustaške obveščevanje službe v Zagrebu, ki jo vodi znani vojni zločinec Juco Rukavina. Pavle je tihotapec in vodi ustaše na pohodih. Naš ni. Ne bomo pogrešili, če ga ustrelimo.«

Komisar se obrne k staremu Martinu Žnidaršiču, Slovencu od Brežic, ki se je priženil na Tisovac na Žumberku. Partizan je menil:

»Skladam se z Ilijo. Dodal bi le toliko, da je Pavlova sestra dobra in nam je pekla kruh.«

Tako je šlo posvetovanje dalje, vse dokler ni zadnji od petindvajsetorice v Poganjih jamah povedal svojega mnenja. Vsi niso pritegnili Bastašiću in Žnidaršiču. Menili so, da lahko postane tudi ustaš dober človek. Komisar je iskal srednjo pot in razglasil razsodbo:

»Pavle Heraković je bil pod vplivom brata ustaša. Toda mi mu bomo dali priložnost, da se poboljša in popravi svoje hudodelstvo. Jaz sem z njim že govoril in je povedal, da je voljan ostati pri nas.«

Jetnika so razvezali in mu izročili lovsko puško.

Pavle Heraković je ostal v Žumberškem odredu tri mesece. Pridobil si je zaupanje štaba, zlasti še potem, ko je na cesti od Dan na Budinjak s svojo patruljo napadel dva ustaška kamiona, ubil oba šoferja in zažgal vozili. Postal je desetar in vodnik. Komandant Miško Breberina, po rodu Kordunaš, ki je po odhodu Draga Bulata-Teša v drugi polovici julija poveljeval Žumberčanom, je Herakovića poslal celo v Zagreb po neke stvari in novice. Ko se je Pavle vrnil, ga je Ilija nezaupno vprašal, kod se je potikal osem dni.

»Vprašaj štab!« mu je prezirljivo odgovoril Heraković.

Bastašić je bil zaskrbljen. »Obveščevalne podatke pošiljate po Pavlu naravnost ustašem v Zagreb,« je svaril komandanta Breberino. Bil je prepričan, da je bil Pavle pri bratu v ustaškem obveščevalnem centru. Iliji tudi nikakor ni šlo v glavo, da sumljiv človek, ki ga je imel za prikritega ustaša, poveljuje starim komunistom.

V avgustu ali morda septembru je prišla na Pokolpje znamenita Četrta kordunaška brigada pod poveljstvom Nikole Vidovića. Po zmagovitih bojih v Mlaki je vdrla v Jastrebarsko. Sredi mesta, ki so ga držali ustaši, je osvobodila 1200 otrok, ki so jih ustaši naropali po partizanskih krajih Korduna, Banije in Kozare in jih izročili nekim redovnicam, da bi jih prevzgojile v ustaše. (V Gornji Reki pri Jastrebarskem je bilo še drugo tako taborišče s 1100 ukradenimi otroki iz istih krajev.) Brigada je prišla v Pečno in s svojimi štirimi bataljoni zasedla okoliška naselja.

Rešeni otroci so prišli na Sošice. Mali raztrgančki so bili živi okostnjački velikih, vdrtih oči in prosojne kože. Peli so kordunaške pesmi, ki so zvenele otožno kakor pretresljive žalostinke za izgubljenimi domovi. Slišati je bilo glasove, da so hoteli ustaši jetnike pravzaprav z gladom pomoriti. Ljudje so jim naglo zbrali mleka in kruha. Komisar Gorjanskega bataljona Tine Železnik, ki se je po naključju mudil na Sošicah, se je skril in se zjokal. Ponudil je, da vzame nekaj otrok na slovensko stran, dokler si ne opomorejo. Hrvati pa so jih hoteli menda poslati v rodne kraje.

Že od zadnjih dni v avgustu so prihajale na Žumberk vesti, da pripravljajo ustaši ofenzivo. Ante Moškov je premestil poveljstvo svojega Prvega gorskega zdruga iz Zagreba v Samobor. Tja je prišel tudi Herakovićev brat Nikola s šefom ustaške obveščevalne službe Rukavino. Po Samoboru so z Ivom Birkićem in Zvonimirom Šmintićem postopali prosluli ubijalci glinskih in čaplinskih Srbov.

Komandant odreda Breberina je bil zopet nepojmljivo gluh za vsa svarila zaskrbljenih partizanov. Okoli 6. septembra je poslal Pavla Herakovića v Samobor, da si ogleda sovražnikovo zbiranje in poizve o njegovih nakanah. Oglednika ni bilo več nazaj. V Samoboru je stopil med ustaše in se pripravljal na izdajalski pohod.

Žumberk je bil obkoljen. Prvi gorski zdrug, ki je štel 1200 do 1400 mož, je Moškov pripeljal v Brežice in Cerklje ob Krki. Trinajsta bojna s kakimi petstotimi ustaši je čakala v Samoboru. Domobranski polk, tudi s 1400 vojaki in okrepljen s krajevnimi posadkami, se je razporedil od Ozlja preko Karlovca do Jastrebarskega in Zdenčine. Na nogah so bile tudi vse krajevne posadke ustašev, domobrancev, žandarjev in graničarjev v Samoboru, Jastrebarskem, Draganiću, Krešiću in Vivodini, skupaj kakih 200 mož.

Ofenziva se je sprožila 14. septembra (1942). Iz Brežic in Cerkelj je Pavelićeva vojska v širokih strelskih črtah prodirala preko svetokriških vinogradov in gorskih vasi proti Planini v Gorjancih. Lovili so brez izjeme vse, kar jim ni ušlo. Največ so jim padali v roke tujci, ki so v jeseni pribežali pred Nemci na italijansko stran in gostačili po vinskih hramih Gadove peči in drugod. V jarku Dragi so prijeli Alojza Žiberta iz Velikega Mraševega in Martina Gramca iz Šutne, ju zvezali in ob potoku Gradiščku ustrelili v tilnik. V mrzli vodi se je Gramc pozneje osvestil, se rešil vezi in ves motoglav od groze pobegnil.

Na Brezovcih so ustaši zgrabili domačina Martina Ajstra in Jožeta Kodriča ter begunca Alojza Seničarja iz Bušeče vasi. V hramu Žumberčana Petra Bratelija pri Brezovcih so zalotili Jožeta Pešca, ki se je pred preselitvijo v Šlezijo jeseni 1941 rešil z Vinjega vrha.

Na Brezovcih so se ustaši razdelili v dve koloni. Prva je na Gradiščku zajela Franca Gornika iz Vrhovske vasi in nekega Tomšeta s Skopic, zopet oba pribega čez novo nemško mejo. Druga kolona pa je na Gradacu ujela domačina Janeza Unetiča, Franca Kodriča in Janeza Sintiča.

Medtem je Trinajsta ustaška bojna prodirala iz Samobora in Bregane. Ena satnija se je pritihotapila skozi Noršić selo na Bratelije in Siječevac. Drugi dve sta se v Gabrovici pri Bregani ločili: ena je krenila na Stojdrago, druga ob mejnem potoku Bregani in se pri Siječevcu združila z ono, ki je prišla skozi Noršić selo.

Žumberški partizani so bili po številu šibki. Bataljoni Vidoviće Četrte kordunaške brigade so bili po vaseh okoli Pečna. Žumberški odred s tremi bataljoni, ki so šteli po 130 partizanov, in mladinska četa s 50 ali 60 strelci pa so zasedli črto Zečak—Breznik — Lović vrh — Visoće — Jezernice, da bi se uprli sovražnikovemu poskusu vdreti na osvobojeni Žužemberk od juga in zahoda.

Eden od kordunaških bataljonov pri Pečni je dobil povelje, naj skrbi za varnost komaj pol kilometra oddaljene Černelčeve bolnišnice na Priseki. Tam so bili že od prvih glasov o preteči nevarnosti v skrbeh, saj so imeli samo tri stražarska mesta in komaj osem pušk. Okoli 5. septembra so poslali svojega komisarja na komando Žumberškega odreda v Pečni in pozneje še enkrat ali dvakrat s prošnjo, naj jih zavarujejo ali preselijo na varnejše mesto.

S satnijo Trinajste bojne, ki je prodrla na Stojdrago, je bil tudi Pavle Heraković. Že v Samoboru so mu dodelili dvajset ali trideset najokrutnejših prekrščevalskih ubijalcev čaplinskih Srbov iz leta 1941. V vodu je imel tudi dva vojaka iz Novega sela, Baja Herakovića in Toma Juratovca, ki so mu rekli »cesariček«. Z njimi je izdajalec pridrl na Planino, kjer je našel Moškovljevo vojsko s slovenskimi jetniki iz svetokriških krajev. Polovili so tudi vaščane, ki jih je Pavle vse poznal in točno vedel za vsakega od njih posebej, kaj je kdaj storil za partizane. Z Juratovcem sta Planince takoj obtožila, da so krivi vstaje. Obdolžila sta jih tudi, da so okradli njune rojake iz Novega sela.

PRIPOVED BELOKRANJCA, UDELEŽENCA OKTOBRSKE REVOLUCIJE

Z reko življenja v svet

Jurij Špehar je kot mladenič zapustil rojstno vas in šel čez Lužo kot že mnogi Belokranjci pred njim — Bil je rudar v Ameriki, avstrijski vojak, rdečearmejec, ranjen od japonske krogle, in končno kmet v rodni vasi Damelj — Že od mladih let ga spremlja misel, da bi izdelal stroj, ki bi ga večno poganjala lastna energija – Svojo skrivnost še danes hrani v kašči

V zadnjem desetletju prejšnjega stoletja se je Špeharjeva družina v Damlju, eni najbolj odročnih vasic Bele krajine, povečala za sina Jureta. Bosonog in vedno zdrav se je podil po vasi kot njegovi vrstniki. V šolo je hodil na Sinji vrh, nato pa se kot 17-leten mladenič odločil za pot v Ameriko.

Svojo življenjsko pot je opisal takole:

— Pet mesecev sem bil v Pittsburghu. Kot začetnik v tuji deželi, med tujimi ljudmi sem prijel za delo, kakršno je bilo pač na razpolago. V velikih tovarnah železa sem prenašal in premikal kose železa. Potem sem bil dalj časa brez dela. Obračal sem se na naslove naših ljudi ter jih prosil za pomoč. Tako sem res dobil delo v železnih rudnikih v Michiganu. Po petih letih trdega dela sem se vrnil domov.

Na gališko fronto

Kmalu nato sem moral k vojakom. Imel sem smolo, kajti prav tedaj je izbruhnila prva svetovna vojna. 23 let sem bil star, ko so me poslali iz Celovca s 17. pešpolkom na gališko fronto. V okolici Lwova smo se pripravljali na napad, a Rusi so nas pričakali in nas z artilerijo močno obstreljevali. Oves in pšenica sta bila požeta, zato je bilo malo primernih skrivališč. Polovica našega regimenta je takoj padla. Rusi so nas obkrožili. Ko sem videl, da je bitka izgubljena, sem se umaknil v gozd. Našel sem še štiri tovariše in se skupaj z njimi skrival po vaseh. V Avstrijo se nisem hotel vrniti, mikalo me je naprej v Rusijo. Na nekem seniku smo bili zakopani v seno in čakali ugodne priložnosti, da se pokažemo Rusom. Kogar so prve dni dobili, je bil namreč ustreljen. Prišli so Kozaki, s sulico prepikali ves senik, a nas niso našli.

Čez nekaj dni sem slišal, da neki ruski narednik pri našem gospodarju kupuje prašiče za vojsko. Bil je sam, zato sem menil, da je lepa priložnost za predajo. Res sem se prvi pokazal iz senika.

»Ti, kto takoj? je rekel Rus in prijel za pištolo. Pojasnil sem mu, da smo Slovani, nato se je pomiril. »Oružje u vas jest?« Pokazali smo orožje, nato me je objel in poljubil. Prosil nas je, naj na komandi ne povemo, da smo se predali, temveč naj rečemo, da nas je on ujel. Za vsakega ujetnika so dobili rubelj.

Vsi časopisi so pisali

Ko so nas poslali v divizijski štab, so z nami lepo ravnali. Naslednje jutro so prignali še veliko naših. S stražo smo morali naprej proti Kijevu. Med potjo smo dobivali hrano kot ruski vojaki in celo tobak so nam dajali.

V Kijevu je bila zbrana že ogromna množica ujetnikov. Od tam so nas postopoma transportirali v Vjatsko gubernijo, kjer poleti sije sonce ves dan, pozimi pa samo dve uri. V kraju Glazovo se nas je v neki vaški leseni šoli nagnetlo okoli 300 ujetnikov. Čez čas so prišli neki inženirji ter spraševali, če bi kdo hotel prostovoljno delati v rudniku železa. Nekaj nas je šlo. Kopali smo po osem ur na dan in dobivali plačo. Naenkrat je prišel ukaz, da se morajo vsi Slovani preseliti v toplejše kraje.

Tako sem prišel v Poltavsko gubernijo leta 1916 in delal pri nekem graščaku, ki je imel na sto tisoče dreves. Dela v sadovnjaku sem bil vajen že od doma, kako pa se z drevjem ravna, so nas učili v sinjevrški šoli. Graščak nas je dobro plačal. Kot vodja tujih delavcev je bil pri nas neki ruski študent, s katerim smo se zelo dobro razumeli. Veliko je vedel o strojih, jaz pa sem ga z zanimanjem poslušal, ker sem se tudi v Ameriki kot strojnik marsičesa naučil. Začel sem se ukvarjati z mislijo, da bi naredil letalski motor. Po nasvetu ruskega študenta sem napisal gubernatorju prošnjo ter v njej navedel, da bi rad delal stroje in kakšna je moja zamisel.

Ni bilo dolgo, ko sem to prošnjo zagledal tiskano v več ruskih časopisih. Z debelimi črkami je pisalo o meni. Vse izrezke sem nesel seboj v domovino, toda na meji so mi jih vzeli.

Izkusil kruh izumitelja

S posestva, kjer sem obrezoval drevje, so me pozvali v neko pisarno, kjer je bilo zbranih več inženirjev. Hoteli so vedeti za moje načrte. Razložil sem jim vse, nato pa mi je inženir Sokolov svetoval, naj nikomur ne pokažem, kaj bom naredil.

Potem so me poslali v gubernijske delavnice. Kar sem narisal, so po mojih načrtih izdelali kot modele, v livarni pa so vlivali, kar je bilo potrebno. Tri mesece sem delal dan in noč. Bil sem zadovoljen. Nekega dne je prišla s fronte aviacija in zasedla vse naše prostore. Nas so premaknili v tovarno pijač. Tedaj se je začela revolucija. Dogodki so se vrstili z bliskovito naglico. Začel se je širiti boljševizem in vse več je bilo slišati o Leninu. Vojaki so se javljali v rdečo gardo.

Še dandanes Špeharjev oče rad prebira »ELEMENTARNO FIZIKO«, knjigo, ki jo je prinesel iz Rusije

Mi smo bili v tovarni alkoholnih pijač. Bili so božični prazniki. Slivovko in vino so dobivali vojaki prej samo na zdravniški recept, tedaj pa so kar vdrli v naša skladišča ter delili ljudem pijačo. To je bil razpad ruske armade.

Videl sem, da tu ne bo več kruha, zato sem hotel dalje, kjer bi lahko v miru nadaljeval delo pri stroju. Z nekim mladeničem — bil je Galičan — sva nasušila dve vreči »suhara« in odšla na pot preko Sibirije. Rdeči so se že organizirali, toda bila je še zmešnjava. Jaz sem bil že od mladih let naprednih idej, z rdečimi pa sem imel stik še kot delavec, zato se jih nisem bal. S tovarišem sva šla do Harkova, prehodila mesta za uralskimi gorami in nameravala v Vladivostok. Včasih sva šla peš, včasih z vlakom, kakor je bila priložnost.

Spominjam se, da so nas na zadnji postaji pred Mandžurijo že pregledali boljševiki. Nekdo je povedal, da sem Srb. Mislili so, da grem k atamanu Semenovu, ki je zbiral svojo vojsko. No, pa sem jim razložil, da me ataman Semenov ne bo videl in da nameravam v Vladivostok, da bi delal motor za aeroplan. Ko sem jim to razložil, so prinesli kruha, čaja, sladkorja, celo dva kožuha so mi dali. Drugi dan sem šel na vlak proti Vladivostoku. Mojega pajdaša, Galičana, nixo pustili. Predali so ga kitajskemu vojaku.

V polku internacionalistov

Sam sem prišel v Vladivostok, si poiskal zasilno stanovanje in si razgledoval mesto. Nekega dne sem pri morju presenečen zagledal svojega Galičana. Kitajci so ga izpustili in prišel je za menoj. Potem sva šla delat v rudnik zlata, toda ne za dolgo. V mestu je kmalu nastal preobrat. Bela garda je spet prevzela oblast, gospodar pa nas je odpustil, češ da bo rudnik prodal. Najprej sem šel v mesto, kjer bi moral dobiti za delo v rudniku 900 rubljev. Srečaval sem znance, marsikaj slišal, nakar sem se odločil za rdečo armado. Čez reko Amur smo se peljali s čolnom nato pa vstopili v polk internacionalistov. Spočetka smo delali bombe za rdečo armado. Jaz sem delal ročne ključe za odvijanje granat. Ko je bilo potrebno iti na fronto, sem šel v inženirski bataljon. Na reki Argun smo imeli hude borbe, ko smo obkolili atamana Semenova in njegovo vojsko. Japonci so baje atamana odpeljali z avionom, vojaki pa so se razbežali.

Ranjen v boju z Japonci

Bilo je 4. junija zjutraj leta 1920. V mestu Usurisk, blizu Nikolska, smo bili mi in Japonci, s katerimi je bilo tedaj sklenjeno premirje. Nam so dali japonske puške in obleke, komanda rdečih in Japonci pa so imeli zvečer banket. Na banketu je neka Japonka izdala ruskemu oficirju, da nas nameravajo razorožiti. Naši komandanti so izginili z veselice in nekaj čez polnoč smo že razposlali patrole ter se pripravili za borbo.

Okoli dveh ponoči so začeli Japonci obkoljevati mesto. Mi smo bili v strelcih ob cesti in smo videli, kako gredo Japonci proti nam z dvignjenimi sabljami. Padali so kot snopi, ker smo mi dobro streljali. Jaz dolgo nisem ustrelil. Gledal sem, kako prihajajo vse bliže, nato pa nameril na glavnega kapitana, ki je stal v sredini. Počilo je in videl sem, kako mu je sablja omahnila in kako sta dva priskočila k njemu ter ga prestregla, ko se je hotel zgruditi na tla. Streljanje je bilo strašno! Kasneje sem vzel na piko še dva vojaka, ki sta nesla »čamadan« in strojnico. Skrila sta se za neko lopo. Izstrelil sem nanju okoli 60 patron, potem ni bilo več glasu.

Na fotografiji je Jurij Špehar kot 23-letni mladenič, štirinajst dni pred odhodom na rusko fronto.

Japonci so dobivali okrepitev, strelski ogenj je bil vse hujši. Okoli 11. ure dopoldne sem začutil, kot da bi me kdo s svinčnikom zbodel v roko. Pogledal sem in opazil, da iz prsta lije kri. Dal sem puško sosedu in se umaknil, da bi me obvezali.

Bilo je precej ranjenih. Blizu nas je bila kitajska vojašnica. Kitajci so bili tedaj nevtralni, zato so me naši napotili kar k njim. Njihov zdravnik me je obvezal.

Našim je zmanjkovalo municije, Japonci pa so dobivali novo pomoč. Ni nam kazalo drugega, kot umakniti se. Zvečer smo videli 25 krst z našimi ljudmi. Med njimi je bil tudi moj kolega iz Banata. Pisal se je Ružić.

Po zmagi domov

Po zmagi v letih 1921 oziroma 1922 so polk internacionalistov razformirali. Iz njega sem odšel s činom starejšega vodnika. Z vlaki, natrpanimi vojakov raznih narodnosti, sem pripotoval nazaj v Evropo. Na veliko mašo, 15. avgusta 1922, sem bil v Ljubljani. Srečno sem prišel domov, najraje pa bi šel še enkrat nazaj, ker so mi na meji vzeli večino dokumentov in načrtov za moj stroj, ki sem jih nosil skozi vse borbe.

Doma sem prevzel gospodarstvo in se takoj povezal s komunisti: s pokojnim Francem Špeharjem in Jožetom Fortunom. Še pred vojno sem bil na več sestankih z Vido Tomšič, Očkom in Šuštaršičem, ki so prišli iz Ljubljane.

Med zadnjo vojno sem bil partizanski vodič, po kapitulaciji Italije pa predsednik vojaškega sodišča v Črnomlju. Kot podpredsednik okrožja sem dočakal konec vojne. Bil sem izvoljen v razne odbore, a sem državno službo odpovedal, ker me je klicala kmetija. Imel sem štiri sinove. Najstarejši je bil partizan, zdaj pa je major v Banjaluki. Sin Mate gospodari doma, Ive je v Novem mestu pri PIONIRJU, Jože pa je krojač v Ljubljani.

»Na stroj nisem pozabil«

Sinova Jure in Mate se še dobro spominjata, kako so žandarji, ko sta bila onadva še otroka, večkrat premetali vso hišo. Otroci so vedeli, da je oče komunist, vedeli pa so tudi za njegov stroj, ki ga je vselej ob prostem času delal v svoji delavnici za hišo. Razložil jim je, kakšen stroj namerava narediti. Kasneje ni šlo več za letalski motor, temveč za stroj, ki bi ga večno poganjala lastna energija. Otroci so videli posamezne dele stroja, celega pa nikdar ne, ker ga oče niso nikdar pokazali.

Ko so lani delavnico uporabili v druge namene, so vso očetovo »ropotijo« prenesli na kaščo. Tam preživlja še zdaj oče Špehar najljubše trenutke. Takole pravi:

»Misli na stroj še nisem opustil. Ne vdam se! Vem, da tak stroj v današnji tehniki ne bi dosti pomenil, a jaz bi želel dokončati to, o čemer sanjam že 50 let. Mojemu izumu ne manjka dosti, a nimam časa, da bi ga dovršil. Moral se bom skregati z družino. Hočejo, da bi doma delal na kmetiji, kolikor pač morem, jaz pa bi rad, dokler sem pri močeh, končal svoj stroj.«

RIA BAČER

Špeharjeva kašča v Damlju, kjer je shranjena skrivnost

ATOMSKA BOMBA NA JADRANU

V prospektu obljubljenega prevoza ni bilo — Gostinstvo brez gostincev — Sobe v počitniških domovih so bile neprimerno opremljene — Privatnik gostom takih turističnih sob ne bi smel oddajati, SAP pa jih je — Čevljev ne bi dali delati peku — gostinstvo in turizem pa prepogosto prepuščamo laikom

SAP obljub ni držal

— Pa imate res že vse obmorske postojanke, ki jih propagirate v vašem prospektu »SAP Ljubljana, oddelek za letni oddih, vam nudi prijetne počitnice . . .« za mesec julij letos popolnoma zasedene? — sem aprila letos nejeverno ponovno vprašal uslužbenca SAP v Kočevju.

— Res. Vam in vaši družini lahko ponudimo le še letovanje v »Jelki« na Belem križu pri Piranu. Samo tam je še nekaj sob prostih. Hrano boste imeli v hotelu »Jezero« v Fiesi, od koder je reden prevoz...

— Torej drži tisto o stalnem prevozu, kar piše v prospektu.

— Drži.

— Kljub temu pa prosim, če obljubo ponovno preverite. Otroka namreč ne bi zmogla hoje po vročini, še teže pa bo, če bo deževalo.

Nekaj dni kasneje sem dobil ponovno zagotovilo o prevozu, vplačal akontacijo in dobil potrdilo o letovanju za 15 dni.

Tisto o potrdilih o tem in o nadaljnjih vplačilih, ki so čas našega letovanja daljšali ali krčili za en do dva dni, niti ni pomembno.

3. julija smo pripotovali do počitniškega doma »Jelka«, kjer naj bi po zagotovilu v prospektu preživeli prijetne počitnice.

Pogled na dom in okolico ni bil prijeten, saj je vse kazalo, da je pred kako uro v neposredni bližini eksplodirala atomska bomba, center eksplozije pa je bil nad balniščem.

V domu nismo našli nobenega, ki bi nam dal ključ naše sobe številka 9 — sicer pa smo lahko kar skoz okno na vratih videli, da je že zasedena . . .

Ko se je razočaranje nas vseh nekoliko poleglo, smo jo mahnili v 1 do 2 km oddaljeni hotel »Jezero« v Fiesi, katerega depandansa je »Jelka«, razen tega pa ima depandanso še v Piranu.

V recepciji »Jezera« smo zvedeli, da nam bo sobo odkazala sobarica, da v prospektu obljubljenega stalnega prevoza do Belega križa ni in skratka, da o tem prevozu zdaj prvič slišijo. Na hrano naj bi 3-krat na dan hodili z Belega križa peš, lahko pa pot prehodimo le enkrat na dan, če pridemo v Fieso zjutraj, se nato ves dan do večerje pražimo na soncu, po večerji pa se spet vrnemo na Beli križ spat.

Do kosila smo si na morju hladili jezo, potem pa so se spet začeli zapletljaji.

Jedilnica je bila polna, zato sem vprašal natakarico, če strežejo kosilo, za nas, ki imamo bloke, tudi na terasi.

— Tudi — je zagotovila.

Zasedli smo mizo na skoraj prazni terasi, vendar pa nas je druga natakarica pregnala, češ da tu strežejo samo gostom, ki zahtevajo kosilo po naročilu. Kosil za bloke pa ne more prinesti, ker tega ne more obračunati s kuhinjo!? Tako neumne utemeljitve že zlepa nisem slišal.

No, potem smo počakali, da se je v jedilnici izpraznila ena izmed miz. Med kosilom smo doživeli še marsikaj zanimivega. Omenil bi le, da sem dobil kos ocvrtega piščanca, ki je smrdel (kaj takega se kasneje ni več zgodilo in je bila hrana v glavnem dobra), in da se je neki Avstrijki zataknila nitka frotirne halje na vijak na stolu. Nesrečnica je nezgodo opazila, ko je bila že nekaj metrov od stola, in jo je nitka, ki se je prenehala odmotavati, potegnila nazaj. Tako smo bili prikrajšani za striptiz.

Po večerji nam je sobarica dodelila sobo v »Jelki«, in sicer številko 12 in ne 9, kot so nam jo rezervirali.

V sobi so bile le 3 postelje, nočna omarica, stol in obešalnik. Nikjer ni bilo koša za smeti, pepelnika, kozarcev, brisač, omare, mizice in še česa, kar sodi v tako sobo.

Medtem ko je žena razporejala našo prtljago po sobici, sem stopil v pritličje pod tuš. Odprl sem ga popolnoma, pa je voda le kapljala. Potem je nekdo v vežici pri stranišču odprl pipo in iz tuša je prenehalo celo kapljati!

Utrujeni smo bili, zato smo šli zgodaj spat. Komaj smo zaspali, že nas je vrglo pokonci razgrajanje in kričanje. Kmalu smo ugotovili, da lahko to počno le člani otroške kolonije. Tekali so sem ter tja in se drli v tisti skrivnostni govorici:

— Papa ripi popo ripi . . .

Okoli 23. ure, ko so šla najbolj glasna dekleta spat, pa je neki pionirček še vztrajal, divjal sem ter tja po hodnikih in stopnicah in se drl, kot da pritiska na plin:

— Brrrrr! Brrrrr!

Seveda je vopozipil mopotopor!

Naslednje jutro je močno deževalo, zato sem imel čas, da sem si ogledal, če so nastale zaradi nočnega razgrajanja kakšne posledice. Vse je bilo v redu, le pri sobi 9, kjer so spali fantje, je neko dekle razbilo veliko šipo na vratih.

Ko je dež malo prenehal, je naša družina izkoristila premor med dvema plohama in se spustila v dir proti Fiesi. Bomo še ujeli zajtrk? Ura bo zdaj zdaj devet.« Najmlajša hčerka napornega teka ni zmogla, zato sem si jo natovoril na rame, da sem bil precej podoben istrskemu oslu.

Učiteljici bi morali spati v pralnici

Po zajtrku sem se spravil nad direktorja, ki se je pravkar otepal dveh učiteljic. Tudi onedve sta dobili nakazilo za »Jelko«, in sicer za sobo številka 7. Na tej številki pa je bila pralnica! Učiteljici bi torej menda morali spati v pralnih koritih!

Najprej sem direktorja vprašal, kje je obljubljeni prevoz. Tudi on ni o prevozu nič vedel, zato sem mu pomolil pod nos enega izmed prospektov SAP, ki jih je bilo polno na receptorkini mizi.

Zahteval sem obljubljeni prevoz ali pa bom vsak dan sproti naročil taksi in poslal račune SAP. Povedal sem mu, kaj vse manjka v sobi, kjer spimo, o smrdečem kosu ocvrte kure, nekaj pripomb o strežbi in nu končno dejal, da sem na podlagi vseh teh dejstev prepričan, da v hotelu »Jezero« ni zaposlenega nobenega gostinca.

Direktor je bil najprej presenečen, potem pa je priznal, da res ni v hotelu nobenega gostinca. On sam je namreč po poklicu ročni stavec.

Potem je direktor telefoniral na upravo SAP v Ljubljano in ji sporočil večji del mojih zahtev in pripomb.

Vse skupaj se je končalo tako, da so nas še tisti večer preselili v depandanso SAP v Piran, hrano pa so nam preskrbeli v nekem počitniškem domu. Hrana je bila v tem domu precej slabša kot v hotelu »Jezero« v Fiesi, medtem ko je bila soba v našem novem bivališču precej boljša in tudi razmeroma zadovoljivo opremljena.

Vrata zvezana z robcem

Delovni kolektiv kemične tovarne »Melamin« iz Kočevja je letos zaupal SAP Ljubljana organizacijo letnega dopusta za svoje člane. Nekaj jih je letovalo v Omišlju na otoku Krku, večina pa v Volpariji. Prisluhnimo njihovim vtisom z letošnjega letovanja:

Inž. Miha Briški je bil na letovanju od 13. do 23. junija: Ko sem prišel v Omišalj, sem našel dom zaprt. Spominjal me je na zakleti grad. Nastanil sem se za tri dni v hotelu, nato pa do konca dopusta v počitniškem domu TAM. Vse stroške, ki so zaradi tega nastali, mi je SAP na mojo zahtevo povrnil.

Ivanka Fabjan je letovala od 12. do 21. avgusta: — Na poti do počitniškega doma nismo imeli posebnih težav. V sobi, ki sem jo dobila, sta bili le dve postelji in obešalnik. Nikjer ni bilo nobenega sledu o košu za smeti, kakšnem stolu, pepelniku, kozarcu, brisači . . . Posteljnina je bila črna. Kljuka in ključavnica pri vratih sta bili pokvarjeni, da je veter odpiral vrata. Pomagala sem si tako, da sem zabodla nož v podboj vrat in nanj z robcem privezala kljuko. Stranišče je bilo brez ključa in straniščna školjka brez deske. Med deževjem je pršel v sobo dež. Kopalnice pa zgodaj zjutraj nismo mogli uporabljati, ker je v njej pod tušem (ki seveda ni delal) na divanu spal otrok upravnice doma . . .

Leon Mitar je bil na letovanju od 22. julija do 1. avgusta: — Tudi v naši sobi smo imeli le dve postelji, obešalnik in po nekakšni sreči še koš za odpadke. Okno je bilo pokvarjeno, da roloja nismo mogli odpreti, zato skoz okno sploh nisem nič videl. Mehanizem za odpiranje okna je bil odmontiran in je ležal na okenski polici. Vrata so bila brez ključa, blazine na posteljah bolj trde kot pri soldatih. Posteljnina raztrgana.

V jedilnici je bilo premalo stolov, in kadar je bil dom poln, smo manj srečni morali stoje počakati, da so prvi pojedli. V domu drugih stolov sploh ni bilo, prav tako ne ležalnih stolov. Hrana je bila tipično slovenska, saj smo pri 20 obrokih 16-krat jedli krompir. Mrzlo pijačo si dobil le, če si imel posebno srečo, ker je imel dom le majhen hladilnik.

Tudi tisti, ki so letovali v Volpariji, so imeli precej kritičnih pripomb. Prepričan sem, da drže, ker drugače SAP verjetno ne bi zamenjal upravnika doma prav v sezoni.

Za ostala letovišča SAP nimam podatkov, vendar že ti zadoščajo za ugotovitev, da tako poslovanje predstavlja na Jadranu pravo atomsko bombo za domači turizem. Redko kdo, ki je letos doživel nevšečnosti, ker je letoval v počitniških domovih SAP, se bo odločil, da ponovno preživi dopust v teh letoviščih. Do tega sklepa sem prišel na podlagi izjav razočaranih dopustnikov, ki pa niso bili samo iz Kočevske, ampak tudi iz drugih slovenskih krajev.

Domači turizem je običajno šola za gostinske in turistične delavce, v kateri si pridobe izkušnje, ki so potrebne za organizacijo inozemskega turizma, od katerega pričakujemo tudi velik oziroma v nekaj letih celo večji priliv deviz kot od katerekoli druge gospodarske panoge. Vendar pa to, kar smo letos doživeli v letoviščih SAP, ni nobena šola — še otroški vrtec ne!

Gostinci ne delajo v gostinstvu

Gostinstvo in turizem, ki naj bi prinašala največ oziroma vsaj zelo veliko deviz, vse preradi prepuščamo laikom; čeprav hkrati vemo, da ne bi nikoli dali delati na primer čevljev peku. Ni osamljen primer, da je v Fiesi direktor hotela ročni stavec. Tudi drugod, ne le pri SAP, so direktorji včasih ključavničarji, vedno pogosteje demobilizirani oficirji, včasih kvalificirani gostinski delavci (natakarji, kuharji) z večletno prakso itd. Žal pa so še preredko direktorji in vodilni uslužbenci gostinskih podjetij ekonomisti ali vsaj absolventi ustreznih gostinskih šol.

Pred kratkim so se ob 15-letnici mature zbrali absolventi srednje šole za turizem in gostinstvo. Že površna anketa je pokazala, da jih nad tri četrt ni zaposlenih v turizmu in gostinstvu, čeprav so za to usposobljeni. Večina jih dela na zelo odgovornih mestih (vodje računovodstev, računovodje itd.) v gospodarskih organizacijah, ki s turizmom in gostinstvom nimajo nobene zveze, in v bankah. (Nekdo izmed njih je razmeroma lahko postal celo vodja mehanične delavnice, v gostinstvu pa ni mogel priti dalj kot do natakarja!) Zelo redki delajo na vodilnih mestih v gostinstvu, nekateri imajo zasebna gostišča, nekaj več pa jih je zaposlenih v turističnih organizacijah.

Moj namen ni bil, da bi le kritiziral SAP in odnos do pravih gostincev, ampak le, da opozorim na nekatere zelo vidne napake, ki se dogajajo, in da bi delovne organizacije, ki se ukvarjajo z gostinstvom in turizmom, v svojo korist, korist turistov in našo skupno korist te napake odstranile. Najlaže pa bodo odpravljene, če bodo prišli na prava mesta pravi ljudje.

JOŽE PRIMC

Piranska plaža je bila poleti zelo natrpana, vsak pa si je delal kratek čas po svoje. (Foto: Primc)

Simpozij agronomske fakultete

Včeraj in danes je v Ljubljani največja letošnja strokovna prireditev s področja kmetijstva: znanstveno posvetovanje o družbeni vlogi kmetijstva ter o študiju in o znanstvenem delu na tem pomembnem področju človekove dejavnosti. Na simpoziju, ki je prirejen na čast 20-letnici ustanovitve kmetijske fakultete v Ljubljani, bodo znani znanstveni delavci in fakultetni učitelji dr. Bogdan Vovk, dr. Franc Adamič, inž. Dušan Ogrin in inž. Rudolf Turk imeli štiri glavne referate, v razpravi pa bodo sodelovali strokovni sodelavci in strokovnjaki iz prakse. Ker bo na tem shodu povedanih veliko pomembnih misli, ki bodo vplivale na razvoj kmetijstva v naši republiki, bomo o shodu poročali še obširneje.

Posvetovanje o Muri na Otočcu

Pretekli teden je bilo na Otočcu zasedanje podkomisije stalne avstrijsko-jugoslovanske komisije za Muro, ki sta ga vodila svetnik zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo inž. Theodor Mitteregger oziroma inž. Lado Gorišek, direktor Zavoda za vodno gospodarstvo SR Slovenijo.

Na posvetovanju, ki je bilo zelo razgibano, so obravnavali vrsto vprašanj: zaščito mest Gornje Radgone in Radkersburga pred visokimi vodami, vplive regulacij v Avstriji in retencijskih prostorov v Avstriji glede na vpliv visokih vod v Jugoslaviji, raziskave kakovosti vode na mejnem odseku Mure od 1957. do 1967. leta, bodoče potrebe in porabo vode v Avstriji itd.

Razen tega so se udeleženci tradicionalnega srečanja seznanili z melioracijskimi deli v Beli krajini in nekaterimi turističnimi znamenitostmi Dolenjske.

sd

Nerodno vprašanje

Feliks Kamov v svojem sestavku, ki smo ga prevedli iz sovjetskega časopisa Nedelja, zelo duhovito in poglobljeno pojasnjuje staršem, kako je treba vedno odgovoriti na otrokovo vprašanje, pa četudi je le-to zelo sporno in neprijetno

Vstopil je, prodorno pogledal očeta, potem mater in izustil z glasom javnega tožilca:

»Samo, prosim, brez laži ... Katerega leta sta se poročila?«

»Sedeminpetdesetega,« je odgovoril oče.

»Točno ... Katerega leta pa sem se rodil jaz?«

»Devetinpetdesetega,« je odgovorila mati.

»Tudi res ... Zakaj pa ne oseminpetdesetega?«

»Vidiš, nisi se mogel roditi oseminpetdesetega, ker ...«

»Mogel sem se!«

»Od kod ti vse to veš?« se je začudil oče.

»Svet ni brez dobrih ljudi. Vaska mi je razložil.«

Pri omembi Vaskovega imena se je oče zdrznil, mati pa je zardela.

Vaska je vse vedel.

Za svojih devet let je bil tudi zelo popularen. Otroci so mu nenehno sledili in so se le stežka ločili od njega.

Za svojih devet let je bil tudi dovolj izobražen. Vse te napise je z lahkoto obnavljal s svojimi besedami.

Za svojih 9 let je bil tudi zelo popularen. Otroci so mu nenehno sledili in so se le stežka ločili od njega.

»V redu,« je izjavil oče. »Denimo, da bi se bil mogel roditi oseminpetdesetega leta. In kaj bi bilo potem s teboj?«

»Kaj? Doslej bi bil na svetu že eno leto več.«

»Razumi, otrok,« je tokrat spet spregovorila mati. »Tisto leto smo si precej pomogli. Oče je naredil izpite, jaz sem obiskovala tečaj. Sicer pa — zakaj le bi te bila morala roditi eno leto prej? Z očetom sva hotela še malo uživati ...«

»Samo nase mislita. Jaz bi bil za to leto že veliko pridobil.«

»?«

»Zrasel bi bil in mogel bi razbiti nos Vaski ...«

»Zakaj pa?«

»Zakaj pa se vedno baha s svojimi starši? To ni njegova zasluga ...«

»Kakšna zasluga?«

»Kakšna, kakšna ... On se je rodil oseminpetdesetega leta, njegova roditelja pa sta se poročila oseminpetdesetega. To sta človeka! Nista mislila samo nase. Nista kot drugi ...«

»Kje je Vaska?« je zarjovel oče. »Jaz sam mu bom razbil nos!« In oddirjal je iz sobe.

V tejle anekdoti je zanimivo prav to, da ta pogovor ni potekal v kakšni izmišljeni družini. Potekal je v pravi, s pravim očetom, pravo materjo, pravim sinom.

Zakaj pa ne? Otroci niso nič bolj neumni, kot smo mi. Samo manj vedo. In zato zastavljajo vprašanja.

Z dvema letoma bo sinko vprašal:

»Oh, glej, mama! Psički jedo svojo mamico. Odkod pa pride ta papica in kakšna pa je?«

S petimi leti:

»Kako sta me dobila?«

»Prinesla sva te iz bolnišnice.«

»A tako. Sem mar tam ležal na polici?«

»Da, ležal si na polici.«

»Kako pa sta vedela, kje ležijo dečki, kje pa deklice?«

»Dečki imajo na glavi skuštran grebenček las, deklice pa kitke.«

Niti enega vprašanja si nisem izmislil. Takšna vprašanja si je pravzaprav nemogoče izmisliti. Nekaj takega more vprašati zares samo otrok, in sicer po daljšem razmišljanju.

Vprašanj je mnogo. Vrstijo se drugo za drugim in se polagoma približujejo tistemu najbolj pomembnemu. Krog se oži. Ne morete ga prebiti. Tega niti ne poskušajte. Ne bo vam prizaneseno.

— Odkod prihajajo otroci?

Vidite! Past se je sprožila.

Skušate se izvleči, godrnjate nekaj o policah in bolnišnici, na katerih ležijo dečki s skuštranim grebenčkom in deklice s kitkami; otrok niti ne posluša dobro, pač pa vas posmehljivo opazuje. In vi brž ugotavljate, da je zastavil vprašanje samo zato, da bi se prepričal ...

»Že ve,« ledenite. »Toda — koliko ve, do katere meje?«

In tisti trenutek se spomnite Vaska, ki vse ve. Vaska je opravil vašo dolžnost.

V tem primeru ne pričakujte pomoči. Nihče ne bo namesto staršev odgovoril na neprijetna vprašanja. Niti en inštitut za pedagogiko. Ali mi — ali Vaska. Vask pa je vedno dovolj na tem ljubem svetu.

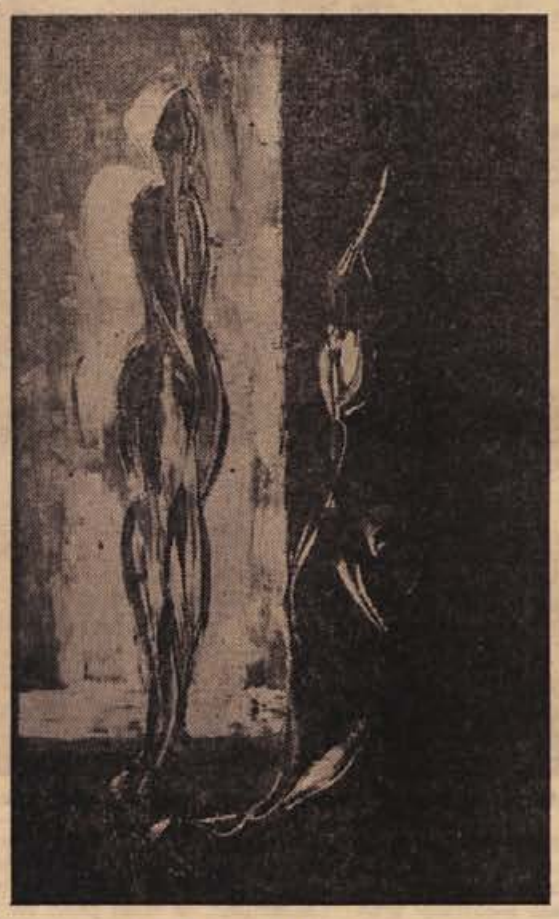

Rudi Simčič: RAST (olje)

Misli o ljubezni

STENDHAL:

Ljubezen je kot vročica, pojavi se in izgine, ne da bi volja imela pri tem najmanjši delež.

A. DE MUSSET:

Kaj pomeni to, srečati žensko, jo pogledati, ji reči besedo in je nikoli več pozabiti? Zakaj prav to in ne katere druge? Pokličite na pomoč razum, navado, čute, glavo, srce in razložite stvar, če morete. Videli boste samo dve telesi, eno tu, drugo tam in med njima kaj? Zrak, prostor, brezmejnost?

CHAMPFORT:

Ljubezen je kot nalezljiva bolezen; čim bolj se je bojimo, tem bolj smo ji izpostavljeni.

PETER ALTENBERG:

MIŠ

Vselil sem se v mirno sobico v petem nadstropju dobrega, starega mestnega hotela, in sicer z dvema paroma nogavic in z dvema velikanskima steklenicama slivovke, za vsak primer.

»Prosim,« je vprašal sobni natakar. »Ali naj pošljem po prtljago?«

»Je nimam,« sem preprosto odgovoril.

Potem je vprašal: »Želite električno razsvetljavo?«

»Seveda.«

»Stane petdeset vinarjev vsako noč. Lahko pa imate tudi samo svečo,« je rekel, upoštevaje dane okoliščine.

»Ne, hočem električno luč.«

Opolnoči sem zaslišal šum na raztrganih in razpraskanih papirnatih tapetah. Potem je prišla miška, splezala na mojo umivalno mizico in stopila v umivalnik, sploh je počenjala razne ljubke akrobacije, potem se je spet povrnila na tla, ker ji porcelan ni bil pogodu, sploh ni imela kakšnih čvrstih, širokopoteznih načrtov, in naposled ji je bila, v danih okoliščinah, tema pod omaro še najbolj všeč.

Zjutraj sem rekel sobarici: »Vi, ponoči je bila miška v moji sobi. Lepa reč!«

»Pri nas sploh ni miši, ta je pa dobra! Odkod naj bi bila k nam prišla miš? Tako nas pa res ne boste obrekovali!«

Zatorej sem povedal sobnemu natakarju:

»Vaša sobarica je predrzno bitje. Ponoči je bila miš v sobi.«

»Pri nas nimamo miši. Odkod pa naj bi bila prišla miš k nam? Tako nas pa res ne boste obrekovali!«

Ko sem stopil v hotelsko vežo, so me opazili gospod portir, gospod hišni hlapec, obe gospodični sobarici in gospod poslovodja, kakor pač opazujemo človeka, ki se je priselil z dvema paroma nogavic, z dvema steklenicama slivovke in že vidi miši, ki jih tu sploh ni.

Tudi je ležala moja knjiga »Kaj mi prinese dan« odprta na moji mizi in nekoč sem presenetil sobarico, ko jo je prebirala.

Spričo takšnih usodnih okoliščin je bila moja verodostojnost glede miši močno omajana. Hkrati pa me je vendarle obdal nekakšen nimb in se sploh niso več menili zame, prenašali so celo moje majhne slabosti, zatisnili so oko, bili so z menoj sila prijazni kakor z bolnikom ali s kom drugim, s katerim moraš biti obziren.

Miš pa je prihajala sleherno noč, praskala po papirnati oblogi, rada je splezala na umivalnik.

Nekega večera sem kupil mišnico s slanino vred, šel sem s to napravo izzivalno mimo vratarja, hišnega hlapca, poslovodje, sobnega natakarja in vseh treh sobaric in sem v sobi nastavil mišnico. Drugo jutro je bila miš v nji.

Sem mislil, da bi povsem ravnodušno odnesel mišnico tja dol. Naj ta reč govori sama zase!

Toda na stopnicah sem se domislil, kako bo te ljudi grizlo, če jim dokažem, ko vendar ne bi smelo biti miši v hotelski sobi, kjer miši »sploh ni!« S tem bi tudi močno splahnel moj nimb človeka brez prtljage, z dvema paroma nogavic, z dvema steklenicama slivovke, s knjigo »Kaj mi prinese dan«, človeka, ki ponoči že vidi miši, in jaz bi zdrsnil v nevšečno kategorijo sitnega in skrajno prostaškega gosta. Zavoljo teh pomislekov sem miš izpustil na kraju, ki je za to precej pripraven in sem svojo mišnico spet prazno nastavil na tleh svoje sobice.

Poslej so ravnali z menoj še ljubezniveje in obzirneje, nikakor me niso hoteli vznemirjati, popustljivi so bili z menoj kakor z bolnim otročičkom. Ko sem naposled odpotoval, sem na vseh opazil prijazno sočustvovanje in spoštovanje, čeprav sem kot prtljago vzel s seboj samo dva para nogavic in mišnico!

JOSIP STRITAR:

Sódnik je bil danes dobre volje; kako bi ne bil? Noben človek menda ni tako odljuden, da bi ga ne veselilo komu kaj veselega povedati; zato je Sódnik nalašč prezal svojo ženo, da bi prav razdražil njeno radovednost; odgovori ji torej:

»Zunaj hiše! Kdo pa se meni o tem, kaj se godi zunaj hiše? Tu pri nas bo nekaj novega, in tebi se nič ne sanja? — Ženitovanje bo!«

»Ženitovanje?«

»Čez štirinajst dni.«

»Pri nas?«

»Pri nas, pri Sódnikovih.«

»In kdo se bo ženil?«

»Nič ženil, možitev bo, Ana ima snubača!«

Žena ga debelo pogleda. Čez nekaj časa vpraša:

»In kdo je ta snubač?«

»Ali se ti nič ne dozdeva? Ugani!«

Ženi je bilo pač ime na jeziku, ali ni se ga upala izgovoriti, poznala je svojega moža; malo nevoljno mu torej reče:

»Kaj bom ugibala, povej mi raje!«

»Klinger. — Kaj me tako debelo gledaš? Jeli, da se nisi nadejala takega ženina!«

Liza ni vedela, kaj naj bi si mislila, kaj naj bi dejala. Če je stvar prav premišljevala, morala si je reči, da Klinger res ni napačen ženin, vsaka deklica bi ga bila lahko vesela. Ako bi bilo njeni hčeri na prosto voljo dano, naj si voli ženina, bi ji sama ne mogla svetovati boljšega.

Sodniku je to molčanje že malo predolgo trpelo.

»Nu, kaj ždiš in tuhtaš, ali ti morebiti ni po volji, kaj?«

»Meni že, ali kaj poreče Ana?«

»Kaj poreče? Vesela ga bo!«

»Ali si že govoril z njo?«

»Kako si čudna! Kje pa smo in kdo smo? Toliko menda vendar še vem kakor deklina, kaj je prav.«

»Saj se še prav ne poznata.«

»Kako hočeš, da naj se poznata; videla ga je dostikrat in govorila ž njim, četudi ne meni in tebi za hrbtom, kakor je navada.«

»Jaz nisem nikoli videla ne slišala, da bi ga rada imela, da bi samo mislila nanj, in tega je vendar nekoliko potreba.«

»Bedarije! Kako je pa bilo, ko sva se midva jemala? In moreš li reči, da ni bilo prav? Naša Ana je pametno dekle, hvaležna mi bo, da sem ji izbral takega moža.«

»Ako bi bila pa morebiti že sama ...«

Liza se ni upala dalje, tako grdo jo je bil mož pogledal. Čez nekaj časa začne Andrej zopet, kakor da bi ne bil nič slišal:

»To mi že lahko verjameš, da jaz ne bom svoje hčere dajal ne vedi komu in na kaj; vse sem dobro premislil in preudaril. Klinger je dober in pameten mož; lepo službo ima, vse je v njegovih rokah; kar on pravi, to velja. Hišo ima kakor gradič, saj si jo videla, nobene ni take v trgu. Ana bo imela vsega dovolj, vozarila se bo kakor mestna gospa in delala bo samo, kar se ji bo ljubilo, za kratek čas; kako da bi ne bila zadovoljna? Lep, menim, da je naš zet tudi, ako je že tudi tega treba. Čez štirinajst dni, kakor sem rekel, bo poroka; skrbi torej, da bo vse gotovo in pripravljeno do tega časa. Ženitovanje mora biti, da se bodo ljudje zgledovali in še dolgo pomnili, kako je bilo, ko se je možila Sódnikova Ana!«

Vinska posoda je bila prazna: Sódnik je hotel vstati in oditi, a še prej reče ženi, ki je zamišljena molče sedela:

»Res, dekletu bo vendar treba povedati, hotel sem ji sam, pa zdaj se mi zdi bolje, da govoriš ti z njo; jaz nimam rad takih razgovorov, tudi ne utegnem; ženske to bolj znate, torej govori z njo, kakor veš in znaš.«

»Kaj pa, da ne bo drugače!« zdihne Liza, ki ni bila nič vesela te naloge. »Bog daj, da se vse dobro izide!«

XII.

Težavno opravilo je bil naložil Sódnik svoji ženi. Liza si je bila dobro v svesti, kako težko ji bo pregovoriti svojo hčer, da naj se vda radovoljno očetovi volji ter vzame Klingerja; ali tega se vendar nikakor ni nadejala, da bo vse njeno prizadevanje in prigovarjanje, vsa njena materima zgovornost čisto brez uspeha. Ana je bila do zdaj vedno tiha, krotka, poslušna deklica; ne oče ne mati ji nista imela kaj očitati; rada je storila vse, kar se ji je velelo, videlo se je, kakor da bi ne imela svoje volje; ali zdaj, ko je bilo treba, se je hipoma pokazala čisto drugačno. Mirno je poslušala, ko ji je mati lepo razlagala, kaka sreča jo je doletela, kako vesela bi bila vsaka deklica takega ženina, da bi si sama ne mogla želeti boljšega; kako lepo bo živela z njim, da naj bo očetu hvaležna, ker ji je izbral takega moža; ali ko je bil njen govor končan, odgovori ji krepko in odločno: Ne, mati, jaz ne bom nikdar Klingerjeva! In ko jo mati čez nekaj časa vpraša, zakaj ne, ji odgovori mirno, a ravno tako krepko in odločno: Zato, ker ga nimam rada. Kjer ni ljubezni v zakonu, tam ni sreče.

JUTRI POPOLDNE BO V DOLENJSKI GALERIJI v Novem mestu posebno slovesno: ob 18 uri bodo odprli zanimivo in bogato razstavo del slikarja in kiparja Jožeta Gorjupa ob 60-letnici rojstva in 35-letnici njegove smrti. O nadarjenem kostanjeviškem rojaku, ki je moral vse prezgodaj odložiti slikarsko paleto in kiparsko orodje, bo spregovoril uvodno besedo akademik dr. France Stele. Na sliki: JOŽE GORJUP — ŽETEV.

Podgorski pesnik Hudolin

»...Proti večeru se je bil prostor okoli cerkve izpraznil, samo za eno mizo je sedelo še krdelce mladih, izobraženih Slovencev, katere je oduševljal za domovino in slavjanstvo z iskrenimi govori podgorski pesnik Hudolin. Ko je začel Gorjance zastirati mrak, se je dvignila tudi ta odlična narodna družba. Za slovo so trčili vsi njeni udje s svojim prvakom Hudolinom, želeč zdravja in vsake sreče njemu in njegovi izvoljenki, žarnooki Hrastnikovi Milki... Pesnik se je obrnil na desno in hitel skozi hosto v dolino, kjer mu je stala rojstna vas in očetova hiša. Storila se je krasna, topla, mesečna in jasna noč. Zrak je bil popolnoma čist, le ob daljni Krki se je potezala tanka, komaj vidna meglica. Oziraje se nanjo, je zapel Hudolin z zvonkim glasom, toda s slovenskim izgovorom in po svojem napevu rusko pesem:

‚Noščni kroz mir
Tumit,
Sumit
Gvadalkivir...'«

Kdo je podgorski pesnik Hudolin, ki ga omenja Trdina v Bratovski gomili, odkoder je gornji odlomek? V Ljubljanskem zvonu beremo iz leta 1886 zapis pesnikovega prijatelja Nikolaja Stazinskega Mal spomenik neznanemu pesniku. Napisan je ob smrti triindvajsetletnega mladeniča Frančiška Hudoklina, ob zapisu, ki poudarja nenavadno razgledanost mladega literata, pa je objavljenih pet Hudoklinovih pesmi: Tvoja usteca mokra, Moja pesem je strupena, Potok solza, Glas srca ter Srce divjalo mi besno. Frančišek Hudoklin je bil rojen v Gorenji Stari vasi pri Šentjerneju l. 1863, umrl pa je že leta 1886. Bil je novomeški gimnazijec do leta 1881, potem pa je odšel za tri leta, kot poroča Stazinski, domov. »Otresel je mestni prah in hitel tja pod Kuko goro, v divni svoj kraj domači..« Maturiral je v Trstu. Poročajo, da je govoril italijansko, francosko ter špansko.

V Študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu je med rokopisno ostalino raznih slovstvenih delavcev ter pomembnih Slovencev tudi prva knjiga Slomškovih zbranih spisov (z letnico 1876, Celovec), kamor je nekdo, ki se je podpisal Sršen, na notranjo stran napisal pesem z mottom:

Sršeni ne roje po vrsti
stopic jaz meril ne po prsti.

Ta pesem, ki sicer ni delo dozorelega človeka, mojstra besede, je povod za ta zapis. Gre za Hudoklinovo pesem, za pesem »podgorskega pesnika Hudolina«, ki ga Janez Trdina vpleta v zgodbo Bratovska gomila. V knjigi Slomškovih pesmi je še ena pesem, kjer se je pesnik podpisal s psevdonimom Cvetin. Hkrati pa je v knjigi še naslednji zapis: »Gimnazijski knjižnici predal v ime Leljevo Hudoklin.« Knjiga je bila v gimnazijski knjižnici in od tam je prišla v Študijsko knjižnico Mirana Jarca.

Prva Hudoklinova pesem (nastala vsekakor po letu 1876, Hudoklin je bil torej vsa tri leta že na tem zavodu) je v svojem bistvu revolucionaren pamflet.

Takole beremo:

...

Nove ideje bodo se rodile,
čaše vina krasni ti plodovi!
In vse protivne vražje sile,
Bežale bodo, vsi vragovi!
Zlata doba luč bo svitlo
razprostrla
Kmet plačal bo slovenske
davke
Za nas in ne za nemške
kavke

...

Naslov k članku v Ljubljanskem zvonu Mal spomenik neznanemu pesniku pove, da je bil Hudoklin že v svojem času manj znan. Vsekakor pa je bil v našem Podgorju znana osebnost, ki bistremu Trdinovemu opazovanju ni mogla uteči. V Bratovski gomili mu je pisatelj našega sveta postavil lep spomenik.

P. BREŠČAK

Letos v Dolenjski galeriji

V Dolenjski galeriji bo oktobra in novembra razstava del slikarja in kiparja Jožeta Gorjupa. Hkrati bo v spodnjih prostorih galerije razstava ob obletnici oktobrske revolucije. Ob proslavljanju občinskega praznika bodo odkrili novomeškemu skladatelju Kozini ploščo, v muzeju pa bo spominska razstava. Januarja in februarja bo v prostorih Dolenjske galerije retrospektivna razstava del Vladimirja Lamuta.

Obe razstavi smo v Novem mestu že dlje časa pričakovali. Zanimiva slikarja sta ustvarjala v Kostanjevici in Novem mestu ter dosegla zavidljivo visoko raven v likovnem izrazu.

V Dolenjski galeriji smo se pozanimali za nove pridobitve galerije. Zvedeli smo, da galerija v zadnjem času ni pridobila novih eksponatov, saj ni denarja za nakupe.

Sodarstvo na Dolenjskem

V soboto, 30. septembra, je bila v Kostanjevici na Krki otvoritev razstave Sodarstvo na Slovenskem. Prireditev je bila pod pokroviteljstvom osnovne šole v Kostanjevici. Lamutov likovni salon se je tokrat napolnil do zadnjega kotička. Bilo je veliko domačinov, ki jih je privabila zanimiva razstava o sodarstvu.

Tov. Marjan Vidmar, ravnatelj Tehniškega muzeja Slovenije, je spregovoril nekaj besed o razstavi, besedo pa je povzel še dr. Franjo Sevnik. Z izbranimi besedami je univerzitetni profesor očrtal pota zanimive sodarske obrti na Slovenskem. Razstava sama je zelo lepo postavljena, zanimiva in pestra: poglavitni del prikazuje tehnologijo sodarstva na stopnjah obrtniške in polobrtniške proizvodnje. »Pri tem lahko spoznamo vso težavnost tega poklica in težnjo za tehničnim izpopolnjevanjem, po drugi strani pa posredno tudi ekonomsko problematiko, ki jo pogojuje splošni napredek,« beremo v porspektu, ki je izšel ob tej razstavi.

Otvoritvi razstave je sledil živahen večer slovenske satirične poezije in satire. Nastopili so Rado Bordon, Jože Šmid, Igor Torkar ter Žarko Petan. Njihov nastop je odlično vodil znani slovenski novinar Edi Hrausky.

Dolenjski kulturni festival si prizadeva, da bi pridobil za prireditev v Lamutovem likovnem salonu čimveč domačega prebivalstva, in prav z znastvenimi razstavami mu to zelo uspeva. Prav gotovo ni kostanjeviškega domačina, ki ga ne bi zanimala razstava o obrti, ki tudi v teh krajih še živi.

Prihodnja prireditev v Kostanjevici bo razstava del slikarja Miha Maleša.

P. B.

Župančičevo značko uvedli prvi na Vinici

Osnovna šola na Vinici je prva na področju novomeške, trebanjske, metliške in črnomaljske občine razglasila tekmovanje učencev za Župančičevo bralno značko. Pri tem imata nedvomno največ zaslug vodstvo šole in poverjenik Župančičeve značke učitelj Jurij Perko. Vsekakor je lepo, da je to plemenito akcijo najprej uvedla prav Vinica, rojstni kraj velikega pesnika, po katerem nosi bralna zntčka tudi ime.

Za zdaj so uvedli tekmovanje od 5. razreda naprej, to je za srebrno in zlato značko. Kako pa drugod?

B—r

Večer portugiških sonetov

Oder mladih pripravlja te dni večer poezije Elizabete Browningove. V štirinajstih dneh, tako računajo, bodo imeli pripravljen nastop, s katerim bodo predstavili Portugiške sonete Elizabete Browningove. Ti so 1961 izšli v prevodu Alojza Gradnika pri Dolenjski založbi. Člani mlade gledališke skupine bodo nastopili v starih kostumih in nam tako posredovali angleško literaturo iz dobe romantike z njeno najizrazitejšo predstavnico. Sonete preveva vzvišena preproščina, polna iskrenosti in globine. Večer Portugiških sonetov bo v Dolenjski galeriji.

V drugi polovici oktobra bo premiera igre Boeing Boeing Marka Samulettija. Oder mladih že dlje časa študira to delo.

Za proslavo oktobrske revolucije pripravljajo večer poezije Sergeja Jesenina, Borov Atomski vek pa bo prišel na oder za 29. november.

Oder mladih stopa v gledališko sezono 1967/68 z velikimi načrti. Je ena redkih aktivnih dramskih družin na novomeškem področju in zavzeto dela že celi dve leti.

Podlesnice

Pogosto se pisatelji v zreli dobi vračajo k spominom na otroštvo. Pravijo, da mladinska knjiga zahteva veliko večjega mojstra kot knjiga za odrasle. Mimi Malenšek se v delcu Podlesnice, ki je izšlo pri Mladinski knjigi, v pisani besedi spoprijema z otroštvom in ga podaja z besedami, ki so namenjene mladim bralcem.

Ličnо knjižico je opremil in ilustriral slikar Ive Šubic.

Med književniki, ki so v soboto zvečer sodelovali na razstavi SODARSTVO NA SLOVENSKEM v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici, je bil tudi pesnik Jože Šmit (na sliki). Prebral je več okroglih in satiričnih pesmi, kot drugi pa je tudi on sedel na sodarskem delovnem stolu... (Foto: Mirko Vesel)

DVA DOLENJCA NA POMENKU OB DRAVI **2**

Dolenjska leta prof. Boga Teplyja

Prebivalci iz dolinskega sveta pa so zbadali že tistikrat kmete iz višjih leg, da so »pecljarji«. To pač zaradi tega, ker so se pečali s sadjarstvom in vinogradništvom. Torej s pridelki, ki rastejo na pecljih.

Grad Mala Loka v bližini rojstnega kraja publicista in zgodovinarja Teplyja ima bogato zgodovino, ki sega še v rimske čase. Tod je vodila stara rimska cesta. V fevdalnih časih so živeli tod graščaki Gali, ki so imeli na Dolenjskem še več drugih posestev in gradov — tako tudi Turn pri Gabrovki nad Litijo in drugod. Na griček Malo Loko so si postavili utrjeno bivališče — grad. Z gradu so nadzirali precejšen del rodovitne Temeniške doline.

V mladih Teplyjevih letih je gospodar v Mali Loki sodnik Trbuhovič, ki se je tjakaj priženil. Vzel je v zakon grajsko lastnico plemenito Wiederkehrovo. Sodnik, po rodu Hrvat, je bil družaben človek in je imel rad okrog sebe prijetno družbino. Zato je vabil večkrat v goste tudi sosede, železniškega postajnega načelnika Konrada Teplyja.

Vsa Dolenjska je spomladi en sam prijazen, cvetoč vrt, poln sadnega drevja in vinskih goric. V časih, ko je bil Teply še doma v Veliki Loki, so zahajali na izlete v prijazno okolico. Največkrat na razgledni Čatež, ki ga je pred sto leti opisal tudi pisatelj Fran Levstik v svojem delu »Potovanje iz Litije do Čatežа«. Levstik je služboval kot domači učitelj na gradu Turnu pri grofu Pacetu. Turnška graščina je bila tedaj lepo urejena. Levstik je poučeval grajske otroke in je večkrat zahajal v bližnji Sveti Križ (danes Gabrovko), v Moravče in sosednje vasi. Vse to je opisoval v svojih delih. O Levstiku, učitelju na Dolenjskem, je pisal tudi Anton Slodnjak v romanu »Pogine naj pes!«

Bogo Teply je nadaljeval: »Kadar je bila dobra letina, so bili izletniki iz Velike Loke povsod dobro postreženi. Poleg Čateža, ki je oddaljen od Velike Loke le pet kilometrov, so obiskovali znano razgledniško točko Zaplaz nad Čatežem. Tam je bila svoje čase znamenita božja pot. Čatež ima 431 m nadmorske višine, Zaplaz pa 544 m.

Izletniki so radi zahajali tudi na sosednji vinorodni razglednik Primskovo (višina 592 metrov), ki še danes slovi po odličnem cvičku.

Vsi ti kraji so po zaslugi turističnih društev znani kot izredno vabljive izletniške točke, kjer dobiš tudi dobro in ceneno gostinsko postrežbo.«

Preden je zapustil mladi Teply svojo rojstno vas Veliko Loko, je doživel nekaj pomembnih sprememb. Malo pred prvo svetovno vojno je prodal sodnik Trbuhovič svojo graščino z vsem posestvom. Mož se je ustrašil bližajoče se svetovne vojne in je menil, da bo imel večjo varnost v denarju kakor v stavbi in zemlji. Nevarni in bojazljivi graščak se je z bankovci izselil iz prelepe Male Loke. Malo kasneje se je začela prva svetovna vojna. Bankovci so iz dneva v dan izgubljali vrednost in izkupiček je bil vsak dan manj vreden. Trbuhovič si je iz obupa pulil lase... Graščina in zemlja pa so ostali še nadalje — zlata valuta.

Med obema vojnama je uredila na Mali Loki banska uprava kmetijsko-gospodinjsko šolo, kjer so se naučila dolenjska dekleta kuhe, gospodinjskih in drugih del, ki jih mora znati vsaka slovenska kmečka žena. Danes je Mala Loka spet kmetijsko posestvo v državnem sektorju.

(Konec prihodnjič)

V kraljestvu večnega ledu: Ledena jama pri Jelenovem studencu je že zgodaj opozorila človeka nase. Že Friderik Celjski je hladil v njej meso in vipavsko črnino. Od koče PD Kočevje je oddaljena pol ure hoda, od Fridrihštajna pa tri četrt ure. (Foto: Peter Vovk)

BLODEČI POROČEVALEC V DJERDAPU

Gostje „lepega razgleda"

Graditelji hidroelektrarne pomagajo razvijati turizem

Po petih urah udobne in prijetne vožnje po Donavi je hidrokrilna ladja pristala v Kladovu. Skupina turistov čaka na avtobus; petnajst minut kasneje so gostje že na terasi brezhibno urejenega poslopja, ki pušča obiskovalce v negotovosti, ali so prišli v neko vrsto motela ali pa se nahajajo v projektivnem uradu. Kava in okrepčevalne pijače so za nekaj časa še v središču njihove pozornosti, kar se zasliši glas napovedovalca:

»Dragi gostje, pod vami se nahaja gradbišče ene od petih največjih hidroelektrarn na svetu. Grade jo Jugoslovani in Romuni. Hidrocentrala se, kakor že veste, imenuje »Djerdap«. Pod vami graditelji grade prehod za ladje, na levo ob vodi navzgor pa je jez. bodoče hidrocentrale. Njene turbine bodo vgrajene v strojnici pod jezom. Na drugi strani grade romunski gradbniki svoj del tega edinstvenega objekta . . .«

Napovedovalec ni točen, pripoveduje samo važne »podrobnosti«, na koncu pa povabi goste, naj vstopijo v prostore »Bellevuejas« in si ogledajo veliko maketo jezu in hidrocentrale, grafikone, skice, načrt izvajanja del in vse drugo, kar jim bo omogočilo, da se pouče o velikem delu, ki ga opravljajo na vsem področju skozi Djerdapsko sostesko.

Toda to je za sedaj samo lepa pravljica o tem, kako bo na gradbišču »Djerdap« čez trideset dni. Gradbeno vodstvo je prišlo na misel, da to stori zato, ker je že sedaj bilo praktično prisiljeno, da vsak dan odvzame z gradbišča inženirje in tehnike, ki številne delegacije in goste ter turiste seznanjajo z graditvijo tega objekta.

Sedaj bodo vse to opravljali v prikupni stavbici s teraso, ki stoji na bregu nad samim gradbiščem in je dobila ime »Bellevue« — »Lep razgled«. Tu bo goste, turiste in strokovnjake, ki prihajajo iz vseh vetrov zato, da bi se seznanili z gradnjo »Djerdapa«, sprejemala gospodinja te stavbice. Odvisno bo samo od tega, ali so obiskovalci ljudje, ki govorve angleško, francosko, nemško, rusko ali pa naš jezik; vključila bo odgovarjajoči magnetofonski trak in obiskovalec bo poslušal prikupen glas napovedovalca: »Dragi gostje, pod vami se nahaja gradbišče . . .«

Vsa zamisel z »Lepim razgledom« je dejansko samo del premišljenega načrta, da se Djerdapska soteska spremeni v turistično privlačno zaradi njenih zgodovinskih spomenikov, velikanskega jezu in vsega hidroenergetskega in plovnega sistema »Djerdapa«. Vodstvo gradbenih del, ki je v Kladovu, je pokazalo vse polno iznajdljivosti. Postavili so hotel, ki je v rokah odličnih gostincev, »Generalturist« je odprl turistično poslovalnico in kupil trajekt, s katerim se bodo turisti lahko prepeljevali na romunsko stran. Na pomoč so poklicali gozdarje, da zasade nove površine, urede parke, vrtnarje, da urede cvetličnjake. In kar mimogrede so se tu znašle tudi stare kladovske posebnosti, npr. znani kaviar in izvrstni jeseter in morun.

Samo ob sebi je umevno, da so za goste, ki ne premorejo veliko, zgradili tudi moderno samopostrežno restavracijo, kjer lahko dobe poceni dobro hrano, kajti graditeljem je tudi do tega, da semkaj prihajajo dijaški izletniki, da bi se na samem gradbišču seznanili z organizacijo gradnje takega objekta, ki naredi na vsakega obiskovalca močan vtis. Učenci lahko pridejo do Kladova z avtobusi čez Bor ali Zaječar ali pa čez Majdanpek, vendar pa je pot najlepša in najudobnejša, če se peljejo po Donavi.

V vsakem tem načrtu ima »Lepi razgled« določeno vlogo. Ko se bodo 1970. leta zavrtele prve ogromne turbine in bodo pričele proizvajati električno energijo, bodo delavci — graditelji odšli na druge objekte, njihovo delo pa bo ostalo in pričalo o izjemni zmagi, ki so si jo priborili. Zamenjana bodo besedila na magnetofonskih trakovih, vloga »Bellevueja« pa bo ostala ista, obiskovalce bo seznanjala z zgodovino tega objekta in djerdapske sotesk in z naravo, ki jo je človeška roka na tem kraju spremenila.

S. B.

»Mister Denvir, če želite, vam povem, koliko je sedaj ura v Novi Zelandiji. Strokovni pogled prokuratorja Cirila na sončno uro — pa je ena. Izvedel, da je tedaj v Novi Zelandiji 11 ura ponoči. Več o obisku slovenskega partizana pri nas na 7. strani (Foto: S. Dokl)

DVAJSETMILJONTI JUGOSLOVAN - milijonar že takoj po rojstvu!

Pred tedni smo poročali, da nas bo Jugoslovanov konec avgusta že 20 milijonov. To se je medtem tudi zgodilo: elektronski računalniki so izračunali, da bomo dobili 20-milijontega Jugoslovana dne 29. avgusta 1967 ob 4.30 zjutraj. Sedem novorojenčkov, rojenih ob tej uri na ta dan, so nato izžrebali. Sreča se je tokrat nasmehnila deklici Gordane in Franja Pejše iz Pakraca v Posavini! Statistiki so namreč že prej ugotovili, koliko prebivalcev se rodi povprečno vsak dan v naši državi, in z natančnimi računi so lahko predvideli, da smo številko 20 milijonov dosegli 29. avgusta zgodaj zjutraj.

Jubilejni novorojenček je hkrati tudi ljubljenček vseh Jugoslovanov. Dobil je za več kot za 8 milijonov starih dinarjev daril, avtomobil moskvič, hranilno knjižico z vlogo milijon starih dinarjev itd. Da pa ne bi bilo prehude zamere, bosta dobila lepe tolažilne nagrade tudi novorojenčka, ki se rodita vsak trenutek. Ta je 19.999.999. in kot 20.000.000. prebivalec Jugoslavije.

otroška konfekcija
športne hlačke
ženske kopalke
Jutranjka
KONFEKCIJA • SEVNICA

»Nesmrtnikova« smrt

V Avstraliji je umrl 99-letni John Maplise, znan kot »nesmrtnik«. V življenju ga je namreč dvakrat pičila strupena kača, trikrat je komaj preživel prometno nesrečo, štirikrat ga je povozil motorist in sedemkrat podrl kolesar. »Srečni« stoletnik je umrl nedavno zaradi infekcije, ki jo je povzročil čebelji pik!

Ameriški list New York Daily News je objavil med malimi oglasi tudi tole: »Alan, prosim te, vrni se domov. Vse je odpuščeno. Če nočeš k frizerju, pa obdrži dolge lase.«

NOVA NAVODILA O IZVENŠOLSKEM DELU VOJAKOV NAŠE ARMADE

Več zabave, veselja, poživitve!

Kaj se v vojski pripravlja za mlade vojake

Ni novica, da nagli razvoj naše družbe ne gre mimo naše vojske. Skoraj vsako mlado generacijo je pri vstopu v vojašnice pričakal kakšen »privilegij«, če gledamo s statistika prejšnjih. Še pred desetimi leti je bila slamnjača obvezen sestavni del postelje. Ko rekrut danes pride v vojašnico, se mu zdi, da vojaki spe na žimnicah že od pradavnih dni. Tisti, ki so nosili vojaško uniformo še pred tremi leti, si gotovo niso mogli predstavljati vojske brez poparjenega kruha. In danes imajo vojaki kravate!

Vodstvo JLA ni pozabilo, da mlad človek potrebuje zabave, veselja, poživitve. Služenje vojaškega roka ni obsegalo samo puške, korakanja v vrstah in »strogega« poveljnika. V naši vojski se cele skupine ljudi ukvarjajo s preučevanjem tako imenovanih svobodnih dejavnosti vojakov in iskanjem oblik, da bi te dejavnosti imele čimveč vsebine in bile čim širše. Kaj v tem pogledu čaka fante, ki bodo letos ali v naslednjih letih poklicani v JLA?

Uprava za moralno-politično vzgojo v JLA je te dni izdala navodila o izvenšolskem vzgojnem delu in svobodnih dejavnosti vojakov. V njih se podrobno govori o organizaciji in vsebini vojakovega prostega časa, ki ga, mimogrede rečeno, ni malo. Ta navodila so stopila v veljavo 1. maja letos.

Od vojaških univerz do »kviza«

Od številnih izobraževalnih oblik in tem kulturno-zabavne in športne dejavnosti vojakovega prostega časa se v teh navodilih omenjajo tudi vojaške univerze, seminarji, obiski, izleti, vojaške veselice, taborni večeri, razne kulturno-umetniške prireditve, »kviz« tekmovanja in podobno. Danes v JLA ni enote, v kateri vojak ne bi mogel gledati televizijskega programa, in vsakdanji del kulturno-zabavne dejavnosti so predstave najboljših domačih in tujih filmov. Za veliko mladih ljudi je služenje vojaščine v resnici prva prilika, da si ogledajo pokliona gledališča in gledajo igro največjih gledaliških ustvarjalcev.

V okviru posameznih enot organizirajo kulturno-zabavne skupine in prireditve, s katerimi nastopajo kot gostje po šolah, podjetjih in celo na javnih prireditvah. Priljubljeni pevci in igralci pa zelo radi gostujejo pri vojakih.

Množična udeležba je ena glavnih značilnosti svobodnih vojaških dejavnosti. Najrazličnejše oblike in vsebina izvenšolskega vzgojnega dela in svobodnih dejavnosti nudijo možnost vsakemu vojaku, da svoj prosti čas izkoristi na tak način, ki mu je najbolj všeč, in da hkrati s tem koristi tudi okolju, v katerem živi. Programi izobraževalnih, kulturno-zabavnih in športnih dejavnosti so tako sestavljeni, da pridejo do izraza uresničljive želje, potrebe, sposobnosti in nagnjenja vojakov.

Šime Vučković

NE HODI DOMOV BREZ
PAVLIHA

skrivnost izrezljane skrinjice

6

August Derleth

Nicholas Moreland je vzbujal vtis hladnega človeka. Star je bil okrog štirideset let, oblačil se je staromodno in ustrezno svojemu družbenemu položaju. Malo je bil podoben svojemu stricu, le razlika v letih je bila takoj očitna. Imel je prav tako košate brke, štrlečo spodnjo ustnico in sršate obrvi. Njegovo hladno vedenje je bilo bolj zunanje, površno, ker se je otajal takoj, ko mu je Ponce nadrobno pojasnil dogodke v zvezi z umorom polkovnika Morelanda. Na obrazu so se mu pokazale drobne kapljice potu.

»Pomagati nam morate, gospod Nicholas, da odkrijemo skrivnost izrezljane skrinjice in njene vsebine,« je rekel Ponce.

Moreland je vstal. Drhtel je in razburjeno hodil po sobi. »Upal sem, da mi o tem nikoli ne bo treba pripovedovati,« je rekel. »Ali je res potrebno, gospod Ponce?«

»Bodite prepričani, da ni druge pomoči. Sicer pa vas bo kmalu poiskal tudi Scotland Yard, ki hoče zvedeti isto kot jaz in moj pomočnik. Midva pa delava za vašo družino, za gospodično Floro. Zato sva prehitela policijo.«

»Seveda, saj vas razumem,« je rekel Nicholas.

Šel je še nekajkrat sem in tja po svoji sobi, nato pa si z robcem obrisal potno čelo.

»Naj bo, gospod Ponce,« je spregovoril, »čeprav to spravlja v slabo luč mojega pokojnega strica. Morda vam je že Flora povedala, da je bil stric Berton oženjen z evroazijko. Bila je čudovita, izredno lepa ženska, deset let mlajša od strica, morda celo petnajst, sem pozabil. Moja žena bi bolj vedela. Nemara veste, da se zakoni med narodnostno različnimi osebami v Malaji ne smatrajo za preveč trdno. Moja teta, kot vse kaže, je imela prepovedane zveze s sorodnikom moje žene Bendarlohom Alijem, članom ene najuglednejših domačih družin v Malaki. Stric se je bal, da ne pride v posmeh, zato si je prizadeval, da bi to zvezo preprečil. Teta je nenadoma umrla in nekateri so domnevali, da jo je moj stric zastrupil. Toda namesto njenega moža so zaprli ljubimca Alija, ker so v njegovi hiši našli nekaj dragocenosti, ki so bile last polkovnika Morelanda. Alija je bil obtožen tatvine, edini dokaz pa je bil samo ta, da so dragocenosti našli v njegovi hiši. Po malajskem zakonu so mu zaradi tatvine odsekali roko. To je na kratko zgodba o tedanji dobi življenja mojega strica v Malaki.«

»Koliko časa je minilo od takrat, gospod Moreland?«

»To se je zgodilo približno mesec in pol prej, preden so strica odpoklicali v Anglijo. Sultan Malake je bil zelo ogorčen in užaljen. Čeprav je bil podpisal, da se Aliju odseka roka, je kasneje spremenil svoje mnenje o tej stvari, pobijal je obtožbo proti njemu in zahteval, naj odpokličejo mojega strica, ki je bil britanski rezident. Guverner je bil v škripcih in je moral strica odstaviti.«

»Minilo je torej petnajst let,« je rekel Ponce. »Ali je verjetno, da bi se Malajec šele sedaj maščeval?«

»Alija se ne bi maščeval, gospod Ponce, kajti umrl je pred tremi meseci. Mislim pa, da je povsem skladno z malajskimi običaji, da Alijev sin maščuje čast svojega očeta in tako opere žalitev, ki je bila prizadejana vsej družini.«

»Ali se vam ne zdi, da bi moral biti to prav pošasten sin, ki bi odsekal roko mrtvemu očetu?«

Moreland je zamišljeno pokimal. »Prav imate, gospod Ponce. Vendar ni treba, da bi bila roka, ki so jo poslali mojemu stricu, roka Alija Bendarloha.«

Ponce je nekaj trenutkov premišljeval. Nato je rekel: »Gotovo veste, da bosta vidva s Floro podedovala vse stričevo premoženje, ne?«

»Res je. Mi smo majhna družina in stric ni imel nikogar drugega. Sicer so neki daljni sorodniki, toda z njimi že leta in leta nimamo nobenega stika. Veste, dediščina me ne zanima preveč. Zaslužim dovolj za življenje. Denarja bi bila vesela le moja žena, ki venomer modernizira svojo trgovino.«

Na Morelandovi mizi je zazvonil telefon. Dvignil je slušalko. »Da, tukaj sem.« Odložil je slušalko in rekel: »Policija prihaja.«

Ponce je hitro vstal. »Samo še eno vprašanje, gospod Moreland. Kakšni so bili vaši odnosi s stricem? Prijateljski, tolerantni?«

»Vsi trije smo bili enkrat na mesec pri stricu na večerji,« je rekel.«

»Kateri trije?« je vprašal Ponce.

»Pri nama je sorodnik moje žene. In stric je seveda vabil tudi njega.«

»Hvala vam, gospod Moreland,« je rekel Ponce in se poslovil.

Ko sva prišla na ulico, je bil Ponce globoko zamišljen. Tudi v metroju ni spregovoril nobene besede. Iz metroja sva šla peš do Stranda.

»Poslušaj, Ponce, saj je že poldne, kaj bova počela tukaj?« sem pretrgal molk.

»Potrpi, Parker, potrpi. Strand je čudovit kraj. Šla bova v trgovine in malo kupovala.«

SMEH STOLETIJ

Ko je avtor romana »Grof Monte Christo« potoval po Nemčiji, ga je zelo skrbelo, ker ni znal besedice nemški. Po prihodu v manjše mestece je zavil v krčmo, da bi kosil. Rad bi jedel gobe, pa ni vedel, kako bi jih naročil. Zato je poklical krčmarja in vpričo njega narisal na košček papirja gobo. Krčmar je prikimal in hitro odšel. Dumas se je že veselil, kako dobro bo obedoval, in je neznansko presenečen pogledal, ko mu je krčmar zmagoslavno prinesel v roki — dežnik.

*

Na zabavi pri ugledni pariški gospe stopi domišljav plemič k pripovedniku Dumasu in ga nesramno vpraša:

»Oprostite, gospod Dumas, ali je res, da je vaš oče mulat?«

»Res.«

»Torej je bil vaš ded zamorec?«

»Da.«

»In kaj je bil vaš praded?«

»Opica.«

Plemič se začne krohotati. Dumas pa mu resno pravi:

»Da, da, kot vidite, se moje poreklo neha tam, kjer se vaše začenja.«

*

Dumas je na starost trpel zaradi srčne bolezni. Ko se mu je stanje spet poslabšalo, mu je zdravnik predpisal mirovanje in posteljo. Ker je dobro poznal slabost svojega pacienta, je na kraju še pripomnil:

»In predvsem nobene bolniške sestre pod petdesetimi leti!«

»Ampak, dragi doktor,« je vzdihnil Dumas, »dovolite mi vsaj dve po petindvajset.«

Valvasor o gradovih v dolini Krke

VRHKRKA

Stari in novi grad Vrhkrka. Izvor imena. Lega starega gradu. Jama, ki daje zavetje. Kje leži novi grad. Stari grad je bil rodna hiša gospod Krških. Nekdanje razdejanje starega gradu. Prejšnji lastniki tega gradu. Njegov sedanji lastnik.

Gradov in gospostev Obergurck, v kranjskem jeziku Vrhkrka, je dvoje, staro in novo, ležita pa blizu skupaj. Stari grad leži na Srednjem Kranjskem, novi pa na Dolenjskem, pet milj od glavnega mesta Ljubljane in štiri od Novega mesta.

Nemško ime je grad dobil po reki Krki, ki izvira precej pod njim, in zato nosi tudi primerno ime Obergurck, pa tudi kranjsko ime Vrhkrka pomeni isto.

Stari grad stoji na skalnatem hribu, sredi divjine, med strašne hribe ujet in z divjimi bukvami in drugimi gozdovi prerasel. Medtem ko so ga nekoč šteli za trdnjavo, stoji danes popolnoma zapuščen.

Pri gradu je jama, v katero se v vojnih časih zatečejo iskat zavetja sosedje, o čemer pa sem že poročal v poglavju o redkostih dežele.

Novi grad stoji spodaj na ravnici ter ima v smeri proti reki Krki prav lepa in rodovitna tla, in zdi se mi, da so grad zgradili tu zaradi večje udobnosti, vendar ne vemo, kdo ga je pozidal in kdaj je to bilo; po vseh znakih sodeč pa so ga pozidali šele v tem stoletju. Stari grad je bil nekdaj gospostvo, rodna hiša in trdnjava gospodov Krških ali gospodov Vrhkrških. Tako so se v mnogih starih spisih, ki so mi prišli v roke, podpisovali zdaj Krški zdaj Vrhkrški. Leta 1323 je bil lastnik tega gradu gospod Hildebrand in gospod Tomaž Krški, in ta poslednji se je tudi še leta 1351 podpisal »Tomaž Vrhkrški«.

Leta 1342 je bil tu na Vrhkrki s pravkar omenjenim gospodom Tomažem gospod Wisand Krški, ni mi pa znano, ali je bil to njegov brat ali oče. V že pogosto citirani celjski vojni je leta 1436 in 1437 celjski stotnik razdejal tudi ta kraj, in dokler bo Vrhkrka stala, se bo spominjala razdejanja, ki ji ga je prizadejal Jan Vitovec.

V tem stoletju je grad bil last gospodov Scharffov, še pred nekaj leti pa gospoda Wolfa Engelbrehta, grofa Turjaškega, deželnega glavarja na Kranjskem in tako dalje. Po njegovi smrti pa je grad prešel na kneze Turjaške in zdaj mu gospoduje gospod Franc Ferdinand knez Turjaški.

Stari grad Vrhkrka je bil že v 17. stoletju razpadel in zapuščen, pa tudi novega gradu danes ni več. Lastniki gradu so posestvo razprodali in na njem stoji danes vas Gradiček, ki z imenom spominja na nekdanjo graščino.

Z današnjim sestavkom zaključujemo objavljanje prevodov iz XI. Valvasorjeve »knjige gradov«, ki jih je za naš tednik prevajal in pripravljal prof. Jože Mlinarič, arhivar v Dolenjskem muzeju. Del tega gradiva je pred leti že izšel v Ruplovem »Valvasorjevem berilu«, večina pa je bila zdaj prvič prevedena v slovenščino. — Prof. Jože Mlinarič pripravlja za Dolenjski list novo serijo prevodov iz Valvasorja pod naslovom »Mesta in trgi na Dolenjskem«, ki jih bomo začeli objavljati čez nekaj tednov.

Doslednost

Bankam smo očitali, da so preveč odprtih rok do nekaterih športnih organizacij. Spomnimo se kar kreditov nogometnim klubom! Zvezi drsalnih športov Jugoslavije pa je sedaj Kreditna banka iz Ljubljane zaplenila 5000 zlatih spominskih kolajn, da bi tako poravnala dolg, ki ga ima ta organizacija pri njej. Tako je pač: eden odvrže bananino lupino, drugemu pa spodrsne na njej.

Trije lovci - devet jazbecev

Pred dnevi so šli trije lovci brusniške družine prežat na jazbeca. Imeli so srečo. Počilo je devet strelov in padlo devet jazbecev, ki so uničevali koruzišča in krompirišča. Vsak lovec je ustrelil tri jazbece.

Predtem so pobili tudi veliko druge nezaščitene divjadi. Uspešen je bil zlasti Janez Mihalič iz Rateža, ki je neko noč s sobnega okna ustrelil, ko sta prišli po krtino. Pri dimjim prašičem, ki so uničevali koruzišča, krompir in druge pridelke v Gorjanci, Suhadolu in drugih krajih pod Gorjanci, so bili do neuspešni. Večjo bran na divje prašiče bo imeli lovci priredili septembra.

Druga lovska družina je javila obvestila kmetovalcem z Gornjem Suhadolu in drugih vaseh, kako naj zavarujejo njive pred divjadjo. Ker kmetje obvestil niso upoštevali in niso izpolnili navodil, so jim divji prašiči naredili veliko škodo. Lovci so si poškodovane njive ogledali, škode pa kmetom ne bodo povrnili. Tako bo tudi v prihodnje. Če kmetje ne bodo v takih primerih delali po navodilih lovcev, jim ti ne bodo povrnili škode.

POLJE »OMEGA«

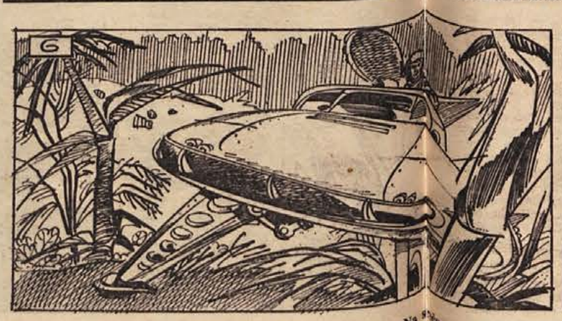

6. Spet na trdnih tleh! Da, toda KJE? Vznemirljivo, veliko vprašanje, ki je prišlo prehitro, da bi bilo moči trezno presoditi kako in kaj. Vesoljca sta se skobacala z ladje. Zunaj je bilo mračno. Prvo, kar sta ugotovila, je bilo, da sta čeladi nepotrebni. Novi svet je bil »poln« opojnega, svežega jutranjega zraka! Krepko sta vdihnila. Kako ne bi? Zrak v ladji je sicer kemično neoporočen, manjka pa mu živa aroma, ki jo dajejo rastline. No, rastlin tu ni manjkalo! Nasprotno! Tla so bila prepredena z vejevjem, mahom in listjem. Na so se je izkazalo, da je tudi gravitacijska sila novi planeta enaka zemeljski. Torej se je tudi prelmika lo za silo. In nazadnje: temperatura je bila prav kot doma na zemlji v poletnem jutru. V de se je to je bilo dovolj, da je spravilo naša popotnika nesre v voljo. Dasi jima je bil tuji svet popolnoma nosti, ki si nista mogla predstavljati, kakšne nevartovor skriva zanju v svojih goščavah, je bilo eno gonimen ena sta smrti v hladni kovinski krsti, ki se je pokvarjena vesoljska ladja!

Okrog njiju je klilo življenje, morda sovražno, tuje, vendarle življenje! Energično sta odšla na pot okrog ladje, da razišče najbližjo okolico. Mrak je medtem postajal vse redkejši. Gozd pa okrog je pričel kazati svojo slikovito podobo.

Morda ni prav, da imenujemo to, kar se je razprostiralo okrog ladje, gozd. Bolje bo: goščava. Splet rastlin tako fantastičnih oblik, da bi jih mogel izsanjati samo slikar!

Akcije v tednu požarne varnosti

Gasilci v brežiški občini so v tednu varnosti pred požari skrbno čistili tehnično opremo in domove in odprli njihova vrata vsem občanom. Gasilske enote so imele v tem času več nočnih in dnevnih vaj. Predstavniki občinske gasilske zveze so obiskali nekatere enote po vaseh in pregledali vodne vire in hidrante za gašenje.

Požarnovarnostne komisije v gasilskih središčih so pregledovale kurilne in dimovodne naprave, delavnice, skladišča ter električno napeljavo. Pri tem so opozarjale prebivalstvo na pomanjkljivosti.

Že 486 milijonov primanjkljaja

Občinski sindikalni svet je 29. septembra organiziral pogovor o problemih socialnega in zdravstvenega zavarovanja. Gradivo zanj so pripravili člani komunalne skupnosti socialnega zavarovanja Celje skupaj s člani republiške skupščine SZ.

Posveta sta se udeležila poslanec zveznega socialno-zdravstvenega zbora Lojze Libnik in direktor komunalnega zavoda za socialno zavarovanje iz Celja. Odkrita razprava se je dotikala predvsem vzrokov, ki so privedli do tolikšnega primanjkljaja v celjski regiji. Konec avgusta je dosegla izguba že 486 milijonov starih dinarjev.

Kmalu nov ribnik

Ribiška družina v Brežicah je ena najbolj delavnih organizacij. V njenih vrstah so včlanjeni tudi ribiči iz drugih slovenskih krajev in celo iz hrvatskih mest. Zadnjo nedeljo v septembru so brežiški ribiči tekmovali pri Grmačevem mlinu na Krki. Najbolj so se izkazali Drago Gerjevič, Franc Jamnik ter Silvo Zobarič. Pri tekmovanju mladincev so si razdelili prva tri mesta Niko Pirnat, Jelko Kuzmin in Ernest Vervega.

Ribiška družina je dokončala delo okoli bodočega ribnika pod Prilipami. Denar za ureditev so prispevali člani in zasavske tovarne, ki spuščajo v Savo industrijsko odplako. V novi ribnik bodo spustili krape, linje in ščuke.

Tekmovalni program

Občinska zveza društtev prijateljev mladine je imela 3. oktobra razširjeno sejo, na katero so bili vabljeni tudi predstavniki ZPM Slovenije ter predsedniki in tajniki društev. Govorili so o tekmovalnem programu društev in akcijah v krajevnih skupnostih, o praznovanju tedna otroka o počastitvi 25. obletnice pionirske organizacije, o občnih zborih DPM in o minulem počitniškem letovanju otrok v Savudriji.

Začasna prepoved zidave

Nenačrtna stanovanjska izgradnja za tovarno pohištva, za naseljem Hrastinco, za stadionom, za bolnišnico in v delu Šentlenarta za gozdnim gospodarstvom povzroča gospodarsko škodo, zato je tam začasno prepovedana vsaka gradnja. Za zasebne hiše v Brežicah trenutno ni na razpolago nobenega zemljišča. Čimprej bi bilo treba zbrati denar za zazidalne načrte in najti vire za financiranje osnovnih komunalnih naprav na prej omenjenih območjih.

Iz župelevskih host. Po napornem iskanju se počitek v praproti zares prileže. Iz oči mladih gobarjev odsevata ponos in brezmejno veselje. (Foto: Jožica Teppey)

GOSPODARSKO SODIŠČE IZ CELJA BO PREVZELO LIKVIDACIJO

Bizeljski Kovini so se ure iztekle

Skupščina ni sprejela sanacijskega načrta, ker bi 28-članski kolektiv le težko poravnal upnikom 86 milijonov Sdin v nekaj letih

S sklepom občinske skupščine o stečajnem postopku je bila 28. septembra usoda obrtnega podjetja KOVINA na Bizeljskem zapečatena. Predlog za stečaj sta dala svet za gospodarstvo in svet za finance. Skupščina ga je izglasovala brez oklevanja.

Razprava je bila živahna in odborniki so želeli zvedeti, če bo za malomarno poslovanje kdo odgovarjal. Zadeva je v preiskavi, torej se bo zaključila pred sodiščem. Odborniki so opozorili, da bi morala imeti družba za take prestopke strožja merila.

Slišati je bilo očitke na račun neučinkovitega družbenega nadzora. Že zaključni račun za leto 1966 je bil napačno sestavljen in je prikrii 11 milijonov S din izgube. Služba družbenega knjigovodstva tega ni pravočasno odkrila, ker le redko pregleduje poslovanje na sedežu delovnih organizacij. Vse to je prišlo na dan, ko je skupščina zahtevala revizijo.

Kolektiv KOVINE je dobil več priporočil, naj bolje gospodari in se s tovrstnimi podjetji v občini dogovarja o sodelovanju in integraciji. Nasveti niso pomagali, je pojasnjeval predsednik. Aprila letos si je kolektiv povečal osebne dohodke za 79 odst., čeprav je tičal do vratu v dolgovih.

Komisija je sicer pripravila sanacijski načrt, toda skupščina ga ni sprejela. Podpisati bi morala garancijo za 86 milijonov S din, kolikor znašajo terjatve upnikov. Napol razpuščeni 28-članski kolektiv bi najbrž težko toliko odplačal in je zanj veliko bolje da začne na novo.

J. T.

ZAPIS S SEJE OBČINSKE SKUPŠČINE V BREŽICAH

„Zasidrajmo svoj plan na trdnih tleh"

Samo odločnejši zagon v gospodarstvu lahko zagotovi hitrejši razvoj šolstva in kulture — Na modernizacijo in povečanje proizvodnje so marsikje pozabili — Kam bo šla mladina?

Razpravo o predlogu srednjeročnega načrta na seji občinske skupščine 28. septembra imenujemo lahko tudi uvod v javno obravnavo o razvoju brežiške občine v obdobju 1967—1970. Čeprav sta dve leti že mimo, je vendarle razveseljivo, da je plan prišel na svetlo in da ga ljudje natančneje spoznajo in dopolnijo. Javna obravnava bo trajala do 15. novembra.

Med odborniki so na četrtkovi seji posedli zvezni poslanci Viktor Avbelj, Franc Šetinc, inž. Jože Bučar in Lojze Libnik. Na sejo so prišli tudi vsi republiški poslanci.

Razpravo o planu je začel podpredsednik skupščine **Marjan Gregorič**. Dejal je, da ga preseneča, ker srednjeročni načrt ne nakazuje skoraj nič možnosti za zaposlovanje mladih strokovnjakov z visokošolsko izobrazbo. Profesor Gregorič je opozoril tudi na to, da v tej kratki dobi v šolstvu ne bo mogoče rešiti vseh problemov, ker gospodarski napredek ne bo bistveno hitrejši kot doslej. Plan naj bi se držal trdnih tal in vseboval le toliko načrtov, kolikor jih je mogoče uresničiti.

Šolstvo je še vedno v zagati, čeprav je pokazala občina zadnjih nekaj let veliko razumevanja zanj, od republike pa je bila, žal, deležna zelo skromne pomoči. Tov. Gregorič je nato omenil zapostavljenost telesne kulture, zlasti v Brežicah, kjer bi čimprej potrebovali novo telovadnico.

Svetovalec Zavoda za prosvetno-pedagoško službo v Krškem tov. **Pohar** je govoril o ustanovitvi posebne šole za duševno in telesno prizadete otroke v Spodnjem Posavju. To bi moral obvezno upoštevati srednjeročni razvojni program.

Vinko Jurkas se je ustavil pri zaposlovanju. Iz plana namreč ni razvidno, kam usmerjati vsakoletni priliv novih delovnih moči, saj skoraj nobena panoga ni predvidela povečanje zaposlenih.

Milan Šepetavc ni bil zadovoljen s počasnim tempom razvoja gospodarstva, kakršnega nakazuje plan. Dejal je, da bi morali pogumneje startati k napredku. Ne bi se smeli zanašati, da se bo v prihodnje lahko zaposlilo še toliko ljudi zunaj občinskih meja kot do sedaj.

Odbornik Zevnik je z zaskrbljenostjo razpravljal o prihodnosti zasebnega kmetijstva, ki je v planu premalo jasno začrtana.

V razpravo je posegel tudi poslanec **Viktor Avbelj**. Soglašal je s pozivi, naj plan stoji na trdnih nogah, vendar je menil, da bi ga marsikje lahko oblikovali z vedrejšim pogledom na prihodnost. Dejal je, da bi morali pojmovati srednjeročni načrt predvsem kot pripomoček za izpolnjevanje osnovnih zahtev reforme.

Tov. Avbelj je naštel nato pozitivne vplive gospodarske reforme in opozoril na slabosti, ki jo spremljajo. Med slabostmi je omenil težave nekaterih kolektivov, ki so bile predvidene. Poudaril je, da ne bi smeli popuščati, če ta ali ona delovna organizacija ni sposobna za življenje.

Omenil je še počasno rast industrijske proizvodnje nasploh in nepravilen odnos delovnih kolektivov do skladov, ki jih zmanjšujejo na račun osebnih dohodkov in tako zavirajo modernizacijo. Zaradi teh slabosti so že predvideni ukrepi, ki naj bi to spremenili.

J. TEPPEY

Načrti za samopostrežnico

Trgovsko podjetje KRKA iz Brežic namerava zgraditi samopostrežno trgovino v novem delu Brežic. Svet za urbanizem ji je odobril lokacijo ob Cesti 21. maja. Prostor med blokom Čateških Toplic in stanovanjskim blokom JLA naj bi ostal prost za parkiranje vozil, ureditev parka in morebitno postavitev spomenika padlim borcem NOV.

USTANOVITELJI NEREDNO PORAVNAVAJO OBVEZNOSTI

Životarjenje v oskrbi treh očetov

Odborniki v Brežicah priporočajo sekretariatu za šolstvo SRS, naj preuči organizacijo prosvetno pedagoške službe v Sloveniji

Zavod za socialno-pedagoško službo v Krškem ima za seboj šest let dela. Ustanovile so ga občine Krško, Sevnica in Brežice. Redno so pri njem zaposleni le trije svetovalci. Zaradi tega si zavod pomaga z zunanjimi sodelavci. Večina pedagoških svetovalcev je torej zaposlena drugod. Povsem razumljivo je, da jim za obiske na šolah zmanjkuje časa in da se zaradi preobremenjenosti ne morejo dovolj poglabljati v delo, ki jim ga nalaga zavod. Razen tega je njihovo svetovalsko delo zelo slabo plačano.

Ko so odborniki občinske skupščine v Brežicah sprejemali poročilo zavoda, so v razpravi opozorili na te stvari. Direktor Oton Mikolič je med drugim pojasnil, da občine — ustanoviteljice ne drže besede pri izpolnjevanju finančnih dolžnosti. Najbolj redno poravnava svoje obveznosti sevniška občina.

Tovariš Mikolič je dejal, da zavod že nekaj let životari in da nima prihodnosti. S tako skromno zasedbo ne more nuditi tistega, kar šole in ustanoviteljice od njega pričakujejo, več denarja pa vsaj do sedaj občine niso bile pripravljene odšteti.

Zavod je lani razpisal dve redni mesti: za skupini slovenski in srbohrvatski jezik ter za fiziko in matematiko. Dobil ni nobene prijave, redkokdo je pripravljen iti v službo, če ne ve, da bo to mesto stalno. Obstoj krškega zavoda za prosvetno-pedagoško službo pa je že nekaj časa negotov.

Odborniki so zaključili razpravo s priporočilom sekretariatu za šolstvo SRS, naj preuči organizacijo pedagoške službe v Sloveniji.

PREVEČ JE SADJA ZA INDUSTRIJSKO PREDELAVO

Nihanje cen od prodajalca do kupca

Kmetijska zadruga Bizeljsko je julija in avgusta odkupila 75.000 kilogramov sadja, AGRARIA Brežice pa 46.000 kilogramov — Letina je obilna, zaslužek sadjarjev pa je odvisen predvsem od kakovosti sadja

Bogat pridelek sadja je letos spravil v zadrego marsikaterega kmeta v občini. Pridelovalci niso zadovoljni z odkupom. Preveč imajo sadja za industrijsko predelavo in premalo zdravih kakovostnih sort. Podatke o količinah odkupljenega sadja v juliju in avgustu je pripravila občinska uprava in seznanila z njimi odbornike.

Kmetijska zadruga Bizeljsko ima dve odkupni postaji: eno v Pišecah in eno na Bizeljskem. Večino sadja je odkupila pišeška poslovalnica. Na Bizeljskem je bil odkup manjši predvsem zaradi slabše kakovosti sadja. Ljudje niso dovolj škropili sadnega drevja.

Julija je kmetijska zadruga Bizeljsko odkupila 23.300 kg sadja, od tega 18.700 kg breskev in marelic. V avgustu se je odkupljena količina povečala na 46.800 kg. Zadruga je prevzela od kmetov 17.900 kg jabolk, 15.400 kg hrušk, 10.300 kg sliv in 3145 kg breskev. Povprečna odkupna cena vseh vrst sadja se je znižala.

Kmetijsko in trgovsko podjetje AGRARIA Brežice pa je julija odkupilo le 15.000 kg sadja, od tega 500 kg marelic in breskev ter 8700 kg jagod, malin in ribeza. V avgustu se je odkupljena količina podvojila na 31.580 kg. Od tega je bilo 18.560 kg breskev, 8378 kg hrušk in 4000 kg jabolk.

V začetku avgusta je AGRARIA plačevala 1 kg breskev po 170, 140 in 120 S din, konec meseca pa po 140, 110 in 80 S din. Za zelo lepe breskve so dobili sadjarji v začetku meseca tudi po 200 S din. Odkupne cene hrušk so se gibale med 120 in 80 S din, odkupne cene jabolk pa med 190 in 60 S din.

Kmetijska zadruga Bizeljsko je v začetku meseca odkupovala hruške po 115 in 90 S din, konec meseca po 100 in 80 S din, jabolka po 100 in 90 S din oz. po 80 in 70 S din.

Odkupne cene so se precej znižale, kupci v prodajalnah s sadjem in zelenjavo pa tega niso dovolj občutili. Maloprodajna cena jabolk je v avgustu zanihala od 150 na 120 S din, cena hrušk pa se je ves mesec gibala med 100 in 200 S din. Pri kakovostnih breskvah kljub znižanju odkupnih cen padca v trgovini ni bilo, le slabše vrste so prodajali po 130 S din.

Obe podjetji bosta še odkupovali vse vrste sadja, vseh količin pa kmetje najbrž ne bodo mogli spraviti v promet. Letina je obilna, kupci so zahtevni, zmogljivosti predelovalne industrije pa še veliko premajhne za tolikšen pridelek. Zaslužek sadjarjev bo zato vsako leto bolj odvisen od vzgoje in nege nasadov.

NOVO V BREŽICAH

■ **PIONIRJI OSNOVNE ŠOLE BRATOV RIBAR** so proslavili dan pionirjev z odredno konferenco in ogledom sovjetskega filma »Od 7 do 12 let«.

■ **FILMSKA SEKCIJA FOTOKINO KLUBA** bo te dni začela tečaj za kinoamaterje. Namenjen bo vsem tistim, ki jih veseli snemanje s filmsko kamero in predvajanje filmov.

■ **DANES POPOLDNE** bo medobčinsko posvetovanje organizatorjev kulturnih prireditev iz Sevnice, Krškega in Brežic. Udeležili se ga bodo tudi člani službe za posredovanje prireditev pri republiškem svetu Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije.

■ **V VEČERNO OSNOVNO ŠOLO** se je pri delavski univerzi vpisalo nad 20 tečajnikov. Pouk zanje se je pričel minuli četrtek.

■ **ZA VEČERNO KMETIJSKO ŠOLO** delavska univerza še zbira prijave. Predavanja se pred novembrom ne bodo začela, ker imajo zdaj kmetje še veliko dela na poljih in v vinogradih.

■ **KAPELSKA GODBA NA PIHALA** je v nedeljo dopoldne obiskala Brežice. Pred poslopjem občinske skupščine je odlično odigrala promenadni koncert. Posvečen je bil zaključku tedna požarne varnosti.

■ **PRODAJALNA OBUTVE PEKO** je te dni dobila pošiljko novih čevljev. Velika bo predvsem izbira otroške obutve. Od ponedeljka dalje bo trgovina odprta neprekinjeno od jutra do večera.

BREŽIŠKE VESTI

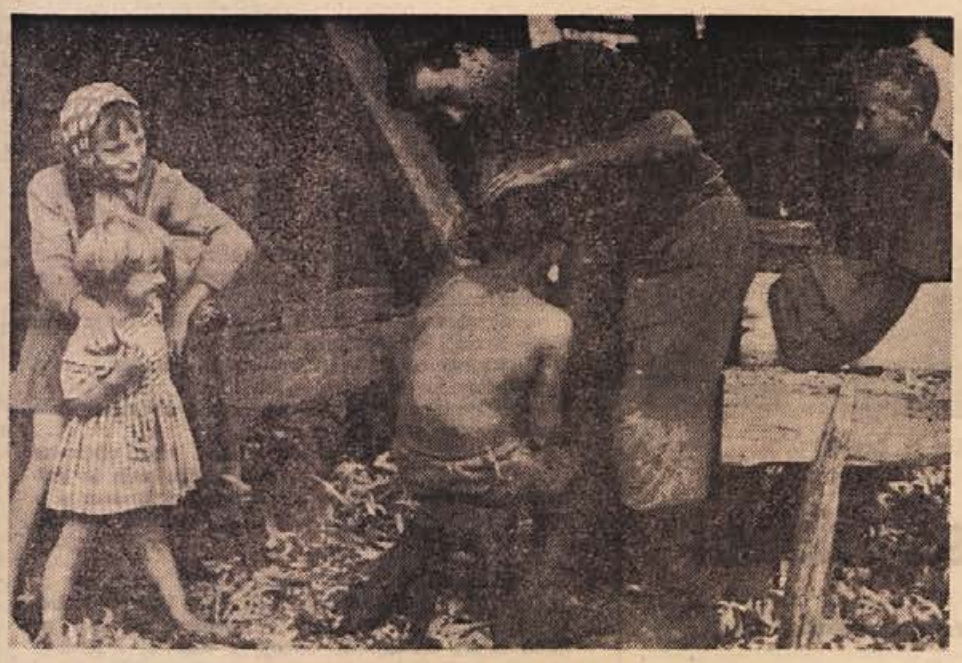

»MALA OBRT« V PODBOČJU. Franc Blatnik iz Podbočja se razen s tesarstvom ukvarja še z eno »obrtjo« — s striženjem las. Delo opravlja kar pod šupo, kjer ima razmetano razno ropotijo; ob strani je videti tudi prešno svečo, ki jo je sam naredil. Glede striženja se pritožuje, da je zaslužek bolj slab, saj mora večinoma striči kar za »lepa hvala«. Ker pa ima rad mladino, te dodatne »obrti« ne bo opustil.

PREMALO DENARJA ZA MOST

Manjka še 100 milijonov

Gradnje ne bodo ustavili, če bodo delovne organizacije poravnale svoje obveznosti – Stari most komaj še stoji pokonci

Pisali smo že, da se gradnja mostu čez Savo v Krškem bliža koncu. Toda prav zdaj se je skoraj zataknila: zmanjkalo je denarja. Pa ne majhna vsota, ampak kar 100 milijonov Sdin. Investitor, to je občinska skupščina, se je znašla v neprijetnem položaju. Samo dvoje možnosti je bilo: ali gradnjo ustaviti ali pa zbrati manjkajočo vsoto.

Odločitev je skupščina prepustila zboru delovnih skupnosti. Na sejo so prišli tudi predstavniki delovnih organizacij. Ugotovili so, da za nadaljevanje gradnje ni ovir, če bodo podjetja izpolnila obveznosti, ki jih imajo do te pomembne gospodarske investicije. Morebitna ustavitev dela bi škodovala predvsem gospodarstvu, zato je edino pravilno, da gospodarske organizacija napno vse moči in podpro gradnjo s svojim deležem.

Stari most ne bo več dolgo vzdržal. Zato nima smisla zavlačevati dela na novem mostu. Breme, ki ga ta investicija zahteva od delovnih organizacij in občine, je res veliko, toda tudi njene koristi bodo ogromne.

Občinske sindikalne igre v Krškem

TEKMOVANJE V MALEM NOGOMETU SE JE ODVIJALO na dveh igriščih na stadionu v Krškem. Ekipe so bile zelo izenačene, saj je tovarna »Djuro Salaj«, ki je bila favorit, šele na 4. mestu. Razvrstitev je po nedeljskem srečanju takšna: 1. Rudnik Senovo, 2. Prosveta, 3. SOP, 4. Celuloza.

Nocoj javna tribuna

Socialistična zveza sklicuje za nocoj v Brestanici javno tribuno. Govoril bo poslanec in podpredsednik republiške skupščine dr. Jože Brilej. Zbrane občane bo seznanil z zadnjimi dogodki na Srednjem vzhodu. Obiščite javno tribuno čim številneje!

Pionirski jubilej

V ponedeljek, 25. septembra, se je v Krškem sestal pripravljalni odbor za proslavo 25. obletnice pionirske organizacije. Praznovanje bo 8. oktobra v Leskovcu. Po sprejemu pri predsedniku občinske skupščine bo v leskovški osnovni šoli odprta razstava pionirskih dejavnosti. Po ogledu razstave bodo prireditve na športnem igrišču poleg šole.

Na jubilejno praznovanje se pionirji v krški občini že precej dolgo pripravljajo. Ob tej priložnosti bodo pokazali nešteto delovnih oblik, v katere se vključujejo v prostem času. Za njimi so uspešne akcije, od kurirčkove pošte do tekmovanj za pridobitev bralnih značk.

Prijetno je imeti gramofon

V krški prodajalni ELEKTROTEHNE imajo veliko izbiro domačih in uvožnih gramofonov z vgrajenimi ojačevalci in gramofonov za priključitev na radijski sprejemnik. V prodajalni lahko dobite tudi igle in kristalne vložke za vse vrste gramofonov. Veliko izbiro plošč z resno, narodno in zabavno glabo boste našli prav v tej prodajalni, ki je dobro založena z vsem elektrotehničnim materialom.

Nova vloga skupščine

3. oktobra je bila v Krškem redna seja občinske skupščine. Najprej so razpravljali o novi vlogi skupščine in občine v naslednjih letih družbenega in gospodarskega razvoja. Odborniki so se nato seznanili z dohodki in izdatki proračuna v osmih mesecih tega leta. Razpravljali so še o predlogu odloka za ustanovitev regionalnega zdravstvenega središča v Novem mestu. Dopolnili so odlok o organizaciji in delovnem področju upravnih organov občine Krško.

Športni dan TSŠ Krško

29. septembra je bilo prvenstvo TSS v malem rokometu za leto 1967. Vsak razred je imel dve ekipi: A in B. Zmagovalec je 4. b S, ki je v finalu premagal 3. b S z rezultatom 8:4. I. S.

Otroški zbor v Krškem

Glasbena šola v Krškem bo ustanovila otroški pevski zbor. Štel bo 25 pevcev. Zbor bodo sestavljali predšolski otroci od 6 do 7. leta starosti in učenci prvih razredov osnovne šole.

To bo neke vrste pripravljalni oddelek. V njem bodo glasbeni pedagogi razvijali otrokom ritmično-melodični čut. Da bo zborček na višini, bodo vsi prijavljenci morali prej opraviti glasovno preizkušnjo.

Glasbena šola poziva vse starše, naj ji pomagajo širiti in razvijati glasbeno kulturo mesta Krško. Mesečna šolnina za pevce otroškega zbora je 1000 S din.

„Ostala nam je le ena možnost"

Zdravstveni delavci spodjeposavskih zdravstvenih domov se niso mogli zediniti — Sevničani in Brežičani so se odločili za Celje, Krčani za Novo mesto — V administraciji bo odslej manj zaposlenih

Svet za zdravstvo je predlagal občinski skupščini Krško, naj sprejme odlok o ustanovitvi regionalnega zdravstvenega centra s sedežem v Novem mestu. Zdravstveni dom Krško namreč ne izpolnjuje pogojev za samostojnost, ker na njegovem območju ne prebiva 40.000 ljudi. Spričo tega so že večkrat govorili o možnostih za združitev v enoten spodnjeposavski zdravstveni dom. Predstavniki zdravstenih domov v Sevnici in Brežicah pa te pripravljenosti niso pokazali, ker se jim zdi sprejemljivejša priključitev k Celju.Ž

Zaradi teh odklonilnih stališč v sosednjih občinah je ostala zdravstvenemu domu Krško samo še možnost, da se združi v enoten zdravstveni zavod v Novem mestu.

To stališče sveta zdravstvenega doma je podprl tudi svet za zdravstvo in posredoval skupščini že na začetku omenjeni predlog. S predvideno združitvijo se bo zmanjšal obseg upravnih poslov in s tem tudi število zaposlenih. Svojim delavcem bo kolektiv skušal ohraniti delo v okviru skupnega doma, če pa jih sami ne bodo mogli zaposliti, se bodo obrnili za pomoč na občinsko skupščino.

Na seji so govorili tudi o zasebni specijalizaciji, vendar je svet za zdravstvo menil, da na območju krškega zdravstvenega zavoda takih potreb ni. Zasedba zdravstvenega kadra v občini je povsem zadovoljiva.

PAVK

Asfalt skozi Prekopo

Vaščane Prekope in Dobrave je razveselila novica, da bodo asfaltirali cesto od Dobrave skozi Dolnjo Prekopo do odcepa na Gornjo Prekopo. Ljudje so pripravljeni prispevati okrog 2 milijona starih dinarjev bodisi z navažanjem gramoza, bodisi z denarnimi prispevki. Nekateri so pripravljeni dati tudi enomesečni zaslužek, samo da jim ne bi bilo več treba uživati prahu.

Asfalt skozi Prekopo bo tudi velikega turističnega pomena. Komisija novomeškega Cestnega podjetja si je teren že ogledala in predložila svoje zapiske za nadaljnje razpravljanje. — Zg

Koprivničani za svoje padle borce

Z izredno iznajdljivostjo in vztrajnostjo so se lotili Koprivničani v sodelovanju z odborom ZB s Senovega zbiranja denarja za postavitev spomenika padlim

V Koprivnici so že dolgo želeli svojim padlim borcem in žrtvam iz NOB postaviti dostojno obeležje. Vsa leta so bile to zgolj želje, kajti bilo ni nikogar, ki bi jih vsaj malce podprl.

Novoizvoljeni odbor ZB Senovo, kamor spada tudi koprivniški sektor, si je poleg ostalih nalog zadal tudi to, da jim pomaga uresničiti zamisel. Postavili so iniciativni odbor za izvršitev te naloge ter zelo resno prijeli za delo.

Prva akcija, ki naj bi jim dala nekaj materialne osnove, je bila prireditev s srečolovom v Koprivnici, ki je pokazala, da so ljudje pripravljeni pomagati in tudi prispevati. Tudi nekatere gospodarske organizacije in društva so z manjšimi prispevki podprle zamisel Koprivničanov. Pa tudi posamezniki iz Koprivnice, Senovega, Brestanice in od drugod so pripravljeni denarno podpreti postavitev spominskega obeležja v Koprivnici.

V Koprivnici bodo predvidoma 22. oktobra odkrili spominsko ploščo z vklesanimi imeni 20 padlih borcev in žrtev tega kozjanskega predela. Plošča bo vzidana na šolskem pročelju in tako trajno spominjala mladi rod na hrabre borce iz njihovih vasi, ki so žrtvovali svoje življenje za svobodo. Tudi na pokopališču pri šoli, kjer počivajo štirje padli partizani, bo hkrati z odkritjem plošče postavljeno dostojno spominsko obeležje. Doslej grobišče na pokopališču ni bilo urejeno, poslej pa bo to dostojno mesto, kakršno pripada padlim za svobodo.

Pripomniti velja, da v zbiranju prispevkov močno pomagajo šolska upraviteljstva in učenci. Pri tem so v Koprivnici še najmarljivejši, pa tudi Senovčani ne zaostajajo.

K odkritju spominske plošče in obeležja na pokopališču bodo povabili vse živeče svojce padlih, za ta dan pa pripravljajo tudi primerno spominsko svečanost s kulturnim programom.

ALI LAHKO ŠOLA V SEDANJIH PROSTORIH IZPOLNJUJE SVOJE ŽIVLJENJSKE NALOGE?

Šola z zvezanimi rokami

PIŠE: SLAVKO SMERDEL

Pred nekaj tedni so se ponovno odprla šolska vrata in začelo se je novo šolsko leto. Zato menim, da je prav, če se na pragu novega šolskega leta podrobneje seznanimo z učnimi in vzgojnimi uspehi, ki so jih dosegli učenci v preteklem šolskem letu, in da ugotovimo, katere probleme bomo morali čimprej rešiti.

V šolskem letu 1966/67 je obiskovalo pouk v krški osnovni šoli 842 učencev. Učni uspeh je bil naslednji:

Izdelali učenci od I. do IV. razreda

— brez negativne ocene — 92,20 odstotka;

— z 1 negativno oceno — 3,36 odstotka;

— skupaj — 95,56 odstotka.

Ni izdelalo razreda

— z 1 negativno oceno — 5 učencev;

— z 2 negativnima ocenama — 8 učencev;

— s 3 ali več neg. ocenami — 3 učenci;

— skupaj — 16 učencev ali 4,18 odstotka.

Šolski obisk je bil 96,65 odstotka.

Izdelali učenci od V. do VIII. razreda

— brez negativne ocene — 68,19 odstotka;

— z 1 negativno oceno — 12,42 odstotka;

— skupaj — 80,61 odstotka.

Ni izdelalo razreda

— z 1 negativno oceno — 5 učencev;

— z 2 negativnima ocenama — 17 učencev;

— s 3 neg. ocenami ali več — 62 učencev;

— skupaj — 84 učencev ali 18,30 odstotka.

Šolski obisk je bil 95,39 odstotka.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je bil na nižji stopnji osnovne šole učni uspeh za 14,95 odstotka boljši.

Kateri so vzroki, da dosegajo učenci na nižji stopnji osnovne šole boljše učne uspehe kot na višji stopnji, in ali smo lahko zadovoljni z njimi? Vzrokov za to je več, naštel pa bom le tiste, ki so po mojem mnenju najvažnejši.

Učni načrt za nižje razrede osnovne šole je sestavljen tako, da učitelj najprej ureja obseg učenčevega znanja in ga šele nato bogati z novimi spoznanji. Z drugimi besedami, otroka vodi pri pouku od bližnjega k daljnjemu, od lažjega k težjemu in od bolj znanega k manj znanemu.

Na nižji stopnji osnovne šole je razredni pouk, to se pravi, da poučuje navadno razredni učitelj vse predmete sam. Pri taki organizaciji pouka ima učitelj več možnosti spoznavati otrokove sposobnosti za osvajanje znanja pri posameznih predmetih. Zato ga laže spodbuja k učenju in končno tudi oceni.

Starši se v največ primerih na nižji stopnji bolj zanimajo za učenčeve težave pri pouku in pri učenju doma, ker so mnenja, da otrok prav na tej stopnji najbolj potrebuje njihovo pomoč in končno tudi bolj ali manj vsi obvladajo to učno snov.

Na višji stopnji osnovne šole pa se pojavljajo v praksi problemi, ki se nekoliko razlikujejo od prej navedenih. Učni načrt zahteva od otrok dobro poznavanje učne snovi iz nižjih razredov in pa sposobnost samostojnega mišljenja in sklepanja o posameznih predmetih in pojavih. Na tej stopnji je predmetni pouk: predmetni učitelj poučuje v razredu le po en predmet ali dva predmeta. Tako se zvrsti dnevno v enem razredu tudi po 5 učiteljev. Zaradi obsežne učne snovi, števila otrok in pa kratkega časa, ki ga imajo na razpolago v eni učni uri (za pregled domače naloge, utrjevanje in ocenjevanje znanja, obravnave nove učne snovi), ne morejo pri vsaki učni uri kompleksno obravnavati vsakega učenca. Zato tisti učenci, katerim so morali pogostoma individualno pomagati učitelji pri pouku ali pa starši doma in niso v zadovoljivi meri sposobni samostojno misliti in sklepati o manj znani učni snovi, zaostajajo v učnih uspehih ali pa celo ne izdelajo razreda.

In prav na tej stopnji osnovne šole, ki zahteva od učenca maksimalno prizadevanje za osvajanje učne snovi in tudi individualne pomoči, starši pogostokrat preobremenjujejo otroka z delom, mu nepravilno razporejajo čas za učenje ali pa ga silijo k učenju v prostoru, ki za to ni primeren. Ker so mnenja, da mora znati otrok po štirih letih šolanja povsem samostojno učiti se, se premalo zanimajo za njegovo delo.

(Nadaljevanje prihodnjič)

DROBNE S SENOVEGA

■ Pred krajevnim uradom je bila 25. septembra registracija mopedov in tehnični pregled. Tega dne je pripeljalo svoja vozila okoli sto mopedistov. Zamudniki, ki jih je še precej, bodo morali registrirati mopede v Krškem na odseku za notranje zadeve do novega leta.

■ Rudniška separacija je zaradi remonta na pralnem stroju začela obratovati v treh izmenah. Ta ukrep je bil nujen, ker en stroj za pranje premoga ne more oprati enodnevne proizvodnje.

■ Krajevni odbor SZDL Senovo se pripravlja na praznovanje dneva mrtvih, na počastitev dneva republike in obletnice oktobrske revolucije. Za vse tri praznike načrtujejo program prireditev.

Priznanje za dolgoletno delo

Izvršni odbor občinske konference SZDL je pred kratkim sklenil dati priznanje zaslužnim članom za dolgoletno delo v organizaciji. Te dni so z območja vse občine zbirali podatke o ljudeh, ki so sodelovali že pri Osvobodilni fronti v vojnem času in v povojni graditvi. IO je sklenil za občinski praznik 8. oktober za te ljudi pripraviti izlet, razgovor in pogostitev.

ISTRA vino preganja črne vinotoče

Odkar je tov. Božič kot zastopnik velikega istrskega podjetja za prodajo vina odprl v Sevnici javen vinotoč, kjer lahko ljudje poceni kupijo naravno vino, ni več nekdanjih težav s črnimi vinotoči, tako so povedali na sevniški občinski upravi. Znano je namreč, da je bilo v Sevnici in njeni bližnji okolici še nedavno najmanj 26 črnih vinotočev, ki so povzročali inšpekciji obilo preglavic. Prodajali so vino sumljivega izvora in vrednosti, občinski proračun pa ni imel od tega tak rekoč ničesar. Da bi inšpekcija poostrila kontrolo nad kakovostjo vina, ki ga prodajajo v gostiščih in kršitelje kaznovala je pred kratkim iznenada vzela večje število vzorcev in jih dala v preiskavo, Zdaj je treba le še počakati na izid, ki bo zelo zanimiv.

Najboljša je bila naloga Marice Fuks

Občinski odbor RK je v času krvodajalske akcije za učence osnovnih šol razpisal nagradne naloge pod naslovom Kri rešuje življenja. Najboljšo nalogo je napisala Merica Fuks iz tržiške šole, dala pa ji je naslov: Kri je rešila otroku življenje. S tržiške šole bosta dobili knjižne nagrade tudi Andreja Janežič in Karmen Dobnik, iz krmeljske šole Vida Hočevar in Boženka Hočevar, iz sevniške šole pa Saši Kolander

Priprave na gradnjo vodovoda v Loki

V sredo, 27. septembra, je bil v Loki pri Zidanem mostu posvet o ureditvi komunalnih zadev v tem kraju. Razen odbora krajevne skupnosti in predsednika KS tovariša Vebra sta se posveta udeležila tudi predsednik ObS Franc Molan in podpredsednik Jože Knez. Skupno so se pogovorili o pripravah za gradnjo vodovoda in za asfaltiranje ceste skozi Loko in Račico. Prebivalci obeh krajev so pokazali že veliko razumevanja za ti dve akciji, saj se dobro zavedajo, da bo asfaltirana cesta dala kraju popolnoma drugo podobo. Na koncu razgovora so si udeleženci skupno ogledali tudi popravljanje krajevne poti iz Radeža proti Loki, ki je že precej urejena.

METALNA dela za železarno Štore

Krmeljska Metalna je te dni dokončala gradnjo železne konstrukcije za most Tremerje pri Celju. Malo prej je obrat dobil veliko naročilo za železarno Štore, ki jo preurejujejo in modernizirajo

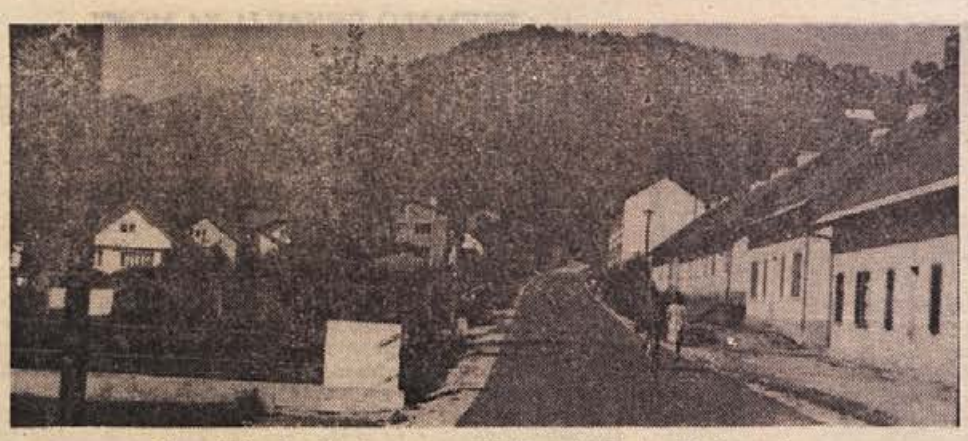

V nedeljo, 8. oktobra, vas vabi Krmelj (Foto: M. Legan)

MPZ: največ težav je s surovinami

Letos Mizarska zadruga prvič dosega plan izvoza na zahodna tržišča

Podjetje je dobilo veliko naročilo pri preurejanju enega dela novosadske trdnjave Petrovaradin v luksuzen hotel — Sprejelo je še več drugih večjih naročil, tako da je precejšen del zmogljivosti razprodan že za prihodnje leto — Največji težavi MPZ: na trgu ni dovolj materiala, ki ga potrebujejo, razen tega pa nimajo toliko denarja, da bi sami kreditirali kupce.

Mizarska zadruga ima letos boljše poslovne rezultate, kot jih je imela lani. Bolj kot stroški se je povečal celotni dohodek, to pa pomeni večji neto proizvod, več denarja za razdelitev in za odplačevanje dolgov, ki so v povprečju že presegli 70 tisočakov. Letos se je zmanjšalo število zaposlenih, močno pa je narasla delovna storilnost.

Ko smo v podjetju povprašali direktorja Franca Puhnerja, kakšni so obeti za prihodnje, je odgovoril: »Najpomembnejše je, da dobivamo velika naročila za opremo reprezentančnih prostorov s stilnim pohištvom. Če je delo, mora biti tudi zaslužek; seveda je pri večjih naročilih tudi tveganje večje. Še zdaleč pa nismo brez težav, izmed njih pa so nekatere tudi zunaj naših moči.«

Podjetje, ki je bilo pred nekaj leti preurejeno, lahko dosega prihranke pri stroških le z boljšo organizacijo dela in s popolnejšim tehnološkim postopkom. Te stvari preučujejo skupaj z zunanjimi strokovnimi sodelavci, ki bodo natančneje preučili zlasti ekonomsko stran proizvodnje.

Največ težav ima podjetje s surovinami, saj boljših vrst lesa nima nihče na zalogi v poljubno velikih količinah. Ker je delo Mizarske zadruge odvisno od vsakokratnih naročil in sklenjenih pogodb, ni mogoče vnaprej vedeti, koliko in kakšne vrste lesa bo obrat potreboval. Na voljo ni večjih zalog, ne pri lesni industriji ne pri tistih, ki pripravljajo zanjo surovino. To se je zaostrilo v času pomanjkanja obratnih sredstev in ob restrikcijski politiki gospodarskih bank.

Podobno, kot velja za kovinsko industrijo, ki dela za investicijsko izgradnjo, velja tudi za izdelovalce lesene opreme. Na natečajih uspeva, kdor ne zahteva takojšnjega plačila, marveč lahko nanj malo počaka. Čim večja je konkurenca, tem pomembnejše je kreditiranje odjemalcev. Toda kje v tako kratkem času dobiti za to potreben denar? Podjetje ga samo tako hitro ne more prigospodariti, banke ga za te potrebe nimajo, hkrati pa poudarjajo, da so zahteve po po dodatnih kreditih pritisk na vrednost dinarja. Kreditiranje je lahko odločilne važnosti zlasti na zunanjem trgu, zato bo treba pri tem poiskati razumno rešitev, da naša podjetja ne bodo izgubljala dela.

M. LEGAN

„Prej bi morali priti"

Govori tajnik krajevne organizacije SZDL v Murnicah tov. Ignac Flajs

Flajsovega Ignaca ljudje iz okolice Šentjanža in Murnic dobro poznajo. Sam pravi, da je nagnjen k pisanju, zato se ljudje radi obračajo k njemu, kadar je treba kaj spraviti na papir. Že štiri leta vodi tajniške posle v krajevni organizaciji SZDL v Murnicah. O delu Socialistične zveze je takole povedal:

»Odkar so se nam lani pri družili še zaselki Gabrje, Dobrovec, Rupa, Gabrska gora, Dolgi mrt in Kij, smo postali kar velika krajevna organizacija. Veliko novih članov je pridobil Franc Kremža, naš blagajnik, ki kot upokojen poštar pozna vse ljudi nje naše organizacije? Veste, mi smo kmečki ljudje. Ne rečem, da nas ne pritegnejo dogodki pri nas in v svetu, vendar nam je najpomembnejše dogajanje v naši občini in gospodarjenje ter napredek v naših vaseh. Prej bi morali priti, ko so naši ljudje sami delali cesto od Primštala do Osredka. Skupaj so prispevali zanjo v delu in denarju čez milijon starih dinarjev, gozdarji pa so primaknili sto tisočakov. Popravili smo tudi cesto Gabrice—Leskovec, za katero so sami vaščani zbrali 230 tisočakov.

IGNAC FLAJS

Ko bo minilo glavno delo po poljih, bomo krajevni skupnosti spet pomagali organizirati delovne akcije, seveda pa tudi pri drugih stvareh ne bomo stali ob strani.«

Program praznovanja v Krmelju in prevozi

V čast letošnjega praznika sevniške občine ter podelitve domicila XII. brigadi bodo v Krmelju naslednje prireditve:

6. oktobra ob 16. uri **šahovsko tekmovanje** Sevnica—Krmelj v prostorih Metalne.

7. oktobra ob 16. uri **tekmovanje v kegljanju** med moštvi Sevnice in Krmelja, ob 19. uri zvečer pa bo Celjsko ljudsko gledališče **uprizorilo satirično delo Žarka Petana »Beseda ni konj«.**

8. oktobra ob 9. uri **slavnostna seja občinske skupščine**, ob 10. uri **slavnostno zborovanje in kulturne prireditve**, ob 11. uri **športna tekmovanja v rokometu in streljanju, zatem pa ljudsko rajanje.**

— — —

8. oktobra bo takole mogoče priti v Krmelj:

Ob 7. uri bodo avtobusi pripeljali ljudi iz Zabukovja, Bučke in Studenca v Sevnico, od tam pa bodo lahko nadaljevali vožnjo z vlakom v Krmelj ob 7.37. Iz Tržišča v Krmelj bo vozil avtobus. Želeti je, da bi čimveč udeležencev slavja tudi iz Sevnice in drugih krajev ob progi potovalo z vlakom, da ne bo kasneje na avtobusih stiska.

Ob 8.15 bo odpeljal avtobus izpred sevniške železniške postaje v Krmelj. Ob 9.20 bo vozil avtobus od vlaka, ki pripelje iz Trebnjega, potnike iz Tržišča v Krmelj ob 9.30 bo peljal na mesto prireditve otroke, po potrebi pa tudi druge udeležence.

Popoldne bodo vozili avtobusi iz Krmelja k vlaku, ki odpelje iz Tržišča proti Sevnici ob 15. uri in ob 17.40. Zadnji vlak bo odpeljal iz Tržišča ob 22.54, če bo potrebno, pa bodo avtobusi vozili tudi v Sevnico.

Naši carini pač ni za umetnost

Že poldrug mesec zadržujejo na carini posebno lepilo, ki ga restavratorji sevniške Lutrove kleti nujno potrebujejo pri delu

Ko so spomladi znova nadaljevali obnavljanje fresk v zdaj že znameniti Lutrovi kleti pri sevniškem gradu, so mislili, da bo delo končano do občinskega praznika, ko naj bi bila klet svečano odprta za obiskovalce. Toda kmalu se je pokazalo, da so podobe mnogo bolj poškodovane, kot so izvedenci sprva menili. Nad kletjo je skladišče ropotije, ki so jo v teku stoletij premetavali, ne da bi slutili, kaj se nahaja na stropu pod njimi. Zaradi obremenitve je omet na več krajih odstopil, razen tega pa je velikih poškodb kriva tudi posebna tehnika slikanja. Podobe niso naslikane na sveži omet tako kot prave freske, ki še omogočajo izsuševanje zidov, marveč so bile narejene na suh omet, kar je bolj podobno slikanju na platno.

Ko so podobe prvič odkrili, so mislili, da so uničene, toda z velikim potrpljenjem in vztrajnim delom so jih prilepili nazaj, omet pa z injekcijami lepil znova pritrdili na stene.

Ker na Zavodu za spomeniško varstvo niso mogli drugače dobiti posebnega lepila, Calatona, ki ga pri delu v Lutrovi kleti nujno potrebujejo, jim ga je prinesel znanec iz Anglije. Toda kaže, da čez carino lepilo ne more, čeravno bi plačali carinske dajatve. Carinski uslužbenci bi radi najprej odgovor, kje je zavod dobil devize in po kakšni poti je lepilo dospelo na našo mejo. Carinski službi in njenim predpisom pač ni za umetnost, izjema ni niti največji biser slikarstva 16. stoletja na Slovenskem, kot umetnostni zgodovinarji že imenujejo sevniške freske.

M. L.

Dober načrt in dobra volja

Krajevna organizacija SZDL v Kompolju in Šmarčnem je sprejela dober, konkreten delovni načrt za prihodnost, ljudje pa so že pokazali voljo, da bi ga tudi uresničili.

Ko je odbor pripravljal delovni načrt za prihodnjo sezono, je mislil razen na družbeno-politično dejavnost predvsem na stvari, ki jih ljudje potrebujejo, za njihovo uresničitev pa manjka le spodbude in akcije. Lep primer tega je skrb za umetno osemenjevanje. Dokler ni nihče poskrbel za primeren prostor, so morali ljudje voditi plemenice v bolj oddaljene kraje, čeravno je bila veterinarska postaja pripravljena ustreči želji vaščanov. Zdaj so sklenili, da bodo v kratkem preuredili hlev in s tem odpravili sitnosti, ki so jih doslej imeli kmetovalci, ko je bilo treba plemeniti živino.

V Kompolju in Šmarčnem nameravajo napeljati tudi javno električno razsvetljavo in izboljšati preskrbo z vodo. S pomočjo občinske organizacije SZDL so zaprosili pri podjetju za PTT promet, naj bi Šmarčna dobila poštni nabiralnik. Želijo tudi, da bi bil iz tega kraja uveden prevoz otrok v boštajnsko šolo, saj je 6 km dolga pot za prvošolčke prehuda.

Če se bodo s toliko volje lotili uresničitve teh in drugih nalog, bodo prebivalci tega področja veliko pridobili.

Inšpektor ne želi sam odločati

Včeraj je bila v Sevnici seja sveta za urbanizem, komunalne in stanovanjske zadeve, na kateri so obravnavali tudi izdajanje izjemnih dovoljenj za gradnjo hiš zunaj zazidalnega okoliša. Po novem je ta pristojnost prenesena na občinskega urbanističnega inšpektorja, vendar le-ta v nekaterih primerih ne želi sam odločati, ker želijo ljudje graditi tudi na mestih, ki za stanovanjske hiše sploh niso primerni. Inšpekcija si mora prizadevati, da bodo ljudje gradili v strnjenih naseljih, ne pa na njivah ali travnikih.

Člani sveta so obravnavali tudi, kateri projektantski organizaciji bodo poverili izdelavo urbanistične dokumentacije, kar zahteva novi republiški predpis.

Avtobusna zveza od Bučke do Šentjerneja?

Tov. urednik!

Kolikokrat je videti na pol prazne avtobuse, ki vozijo po naših cestah, zlasti lepših, asfaltiranih. V krajih, kjer so ceste slabše, pa se, kot kaže, podjetja branijo uvajati avtobusne zveze, čeravno bi bilo dovolj potnikov.

Prepričan sem, da bi imel manjši avtobus, ki bi vozil z Bučke proti Šentjerneju, dovolj potnikov in da podjetje s to progo ne bi imelo izgube. V tej smeri se zdaj vozi s kolesi ali celo pešači veliko potnikov, zlasti delavcev šentjernejske Iskre, ki so doma v okolici Škocjana in Bučke. Cesta, po kateri se morajo prebijati k delovnemu mestu, je slabo oskrbovana, posebno slaba je od Dobrove do Šentjerneja. Poleti s kolesi še nekako gre, mnogo težje pa je pozimi, zato so mnogi prav zaradi tega opustili misel na zaposlitev v dolini.

Z razumevanjem avtobusnega podjetja in posredovanjem občinske skupščine bi se proga verjetno dala vpeljati in s tem bi povezali del sevniške občine s področjem okoli Šentjerneja. Ko bi vozil avtobus, bi bilo treba bolje skrbeti za ceste, ljudje pa bi imeli od tega dvojno korist. Prav bi bilo, da bi pristojni pretehtali ta predlog.

G. F.

SEVNIŠKI VESTNIK

Oglašujte v DL!

Takole nosi ob četrtkih mali Janez Paskalis časopis s Trebelnega uro daleč v Brezje, da ga njegovi domači lahko berejo še isti dan, ko izide (Foto: M. Legan)

NAPOVEDI O TEŽAVAH SE ŽAL URESNIČUJEJO

Je kriv le uvoz ali tudi nesposobnost?

Kaj je ugotovila komisija, ki je imela nalogo preučiti vzroke slabih letošnjih poslovnih rezultatov v mirenskih Tovarni šivalnih strojev

Res je, da naši uvozniki v želji za čim večjim zaslužkom v tujini pogosto nakupujejo različno blago in da jim je pri tem kaj malo mar za domačega proizvajalca. Kakšne posledice ima lahko tak intervencijski uvoz, ki ne pozna razumnih meja in se mu zraven pridruži še majhna konkurenčna sposobnost domače tovarne, naj pokaže naslednji primer. V začetku letošnjega leta je primanjkovalo na jugoslovanskem tržišču nekako 15.000 šivalnih strojev, kar je polovica več, kot jih na leto naredi mirenska tovarna. Takoj se je javilo več uvoznikov, ki so zaslutili zaslužek, in uvoženih je bilo najmanj 35.000 strojev iz Sovjetske zveze, Poljske in Indije. Ker so ti stroji cenejši, mirenski niso šli več tako dobro v denar.

Res je tudi, da naših proizvajalcev ni mogoče pestovati v nedogled in da jih mora močnejša konkurenca prisiliti, da bodo zmanjševali stroške in boljšali kakovost dela, sicer se bodo morali sprijazniti z najhujšim — likvidacijo. Če bi se letošnji polletni podatki o gospodarjenju v mirenski tovarni: za 21 odst. manjša plačana realizacija, za 23 odst. manjši neto proizvod, za poldrugi mesec dela neprodanih zalog, zelo zmanjšana akumulativnost, še ponavljali, bi bilo treba prej ali slej razmišljati o prihodnosti podjetja.

Komisija, ki je nadrobneje pregledovala podatke, je prišla do prepričanja, da sedanjih težav ni kriv zgolj pretiran intervencijski uvoz, marveč v precejšnji meri tudi notranje slabosti v kolektivu, katerega vodstvo se, kot kaže, še premalo zaveda, kaj prinašajo svobodnejše meje v mednarodni trgovini, ki jih zahteva preobrazba našega gospodarstva. Težave so se nakopičile, ker je v podjetju bilo prepričanje, da bo kar šlo kot nekdaj, ko je bil domači trg še močno zavarovan pred zunanjo konkurenco.

V poročilu je rečeno, da se osnovna pomanjkljivost kaže že v tem, da podjetje posluje brez sprejetega letnega načrta. To hkrati pomeni, da ni nihče vnaprej temeljiteje preučeval možnosti prodaje v težjih razmerah, ki so se obetale. Ob pregledu zapisnikov o delu samoupravnih organov je bilo ugotovljeno, da so seje slabo pripravljene, sklepi zgolj načelni, delo posameznih vodilnih delavcev neuskladeno, pogledi na reševanje težav preveč različni in nepretehtani. Vodstvo podjetja se preveč poslužuje različnih komisij, s tem pa se zabriše osebna odgovornost vodilnih uslužbencev, kar vpliva na poslovne rezultate.

Večina slabosti v podjetju izhaja iz pomanjkanja strokovnih delavcev, ki bi bili sposobni zagotoviti tako proizvodnjo, ki bi vzdržala tekmo na tržišču. Žal pa večina vodilnih delavcev v podjetju ni videla v tem pomembnejših vzrokov zaostajanja in je celo omalovažujoče gledala na večkratne opomine ter menila, da je tovrstna razprava malone odveč. Če temu botruje bojazen posameznikov, da bodo zgubili odgovornejše mesto v podjetju, je treba glasno povedati, da je od tega pomembnejša usoda največjega podjetja v trebanjski občini in usoda skoraj 300 zaposlenih, ki delajo v njem.

M. LEGAN

V nedeljo, 1. oktobra, so trebanjski odbojkarji v razburljivi tekmi slavili pomembno zmago. Premagali so odbojkarje Kočevja, ki so kandidati za prvo mesto v drugi slovenski odbojkarski ligi. Več o tem berite na športni strani. Zgornji posnetek je z nedeljskega srečanja. (Foto: Ciril Kosmina)

Jutri se bodo spet zbrali odborniki

Odborniki trebanjske občinske skupščine se bodo jutri dopoldne zbrali na 7. redni seji obeh zborov. Na dnevnem redu imajo poročilo o vzrokih poslovnih težav v Tovarni šivalnih strojev in gostišču Grmadi, poročilo o delu medobčinskih inšpekcijskih služb in poročilo o odločitvi ustavnega sodišča Slovenije o gozdovih v trebanjski občini. Obravnavali bodo tudi izvajanje odloka o javnem redu in miru, predlog odloka o zazidalnih načrtih v Trebnjem ter še nekatere druge zadeve.

Ponovna ocenitev prirasta v gozdovih

Trebanjski obrat GG Novo mesto je sklenil ponovno ugotoviti, če so bile zaloge lesa na področju Velikega Gabra, Velike Loke in Selšumberka pravilno ocenjene in upoštevane v ureditvenem načrtu, na podlagi katerega je določen letni posek lesa. Ker kmetovalci na tem področju zadnja leta veliko gradijo in zato potrebujejo več lesa, je bilo že več pritožb, zakaj ne bi ljudem več odkazovali. Vodstvo obrata želi spore reševati življenjsko in v obojestransko korist.

Šentlovrenc: most je nujno prepleskati

Šentlovrenški most že dalj časa uničuje rja, zato se počasi zmanjšuje njegova nosilnost. Da bi ustavili propadanje železne konstrukcije, bi bilo treba čimprej most na novo prepleskati. Na cesti Jesenice—Mokronog so lesene mostnice lani preurejenega mostu že tako obrabljene, da jih bo treba obnoviti.

Dobrnič: KZ Žužemberk želi prodajati meso

Žužemberška kmetijska zadruga je te dni zaprosila trebanjsko občinsko upravo, da bi v Dobrniču odprla svojo prodajalno mesa. Predvideni prostor v Škerjančevi gostilni je delno že pripravljen, pred začetkom uporabe ga bo morala pregledati še komisija, ki bo ugotovila, če ustreza sanitarno-tehničnim predpisom. V Dobrniču doslej niso imeli prodajalne mesa in so ponj hodili največ ravno v Žužemberk.

■ FRANCKA SLAK BO VODILA MOTEL. Vodstvo trebanjskega motela, ki bo v kratkem dograjen, bo prevzela Francka Slak, nekdanja upravnica Gospodinjskega centra v Novem mestu. Okoli motela, črpalke in baze že urejajo okolico, v začetku tega tedna pa so asfaltirali tudi dovoz na bencinsko črpalko iz trebanjske smeri.

CIGANSKO VPRAŠANJE NI REŠLJIVO V ENEM RODU

„Njega ja, toda Ciganov ne maramo!“

Kje naj Jože Stojko, gozdni delavec, doma iz Prekmurja, oče šestih otrok, poročen s Ciganko, postavi družini dom, če se ljudje otepajo njegove soseščine?

Jože je že šest let zaposlen pri trebanjskem gozdnem obratu, ljudje ga poznajo kot pridnega delavca, ki dobro skrbi za družino. »Trije otroci mi obiskujejo šolo in se ne morejo učiti in pisati naloge v šotoru; če ne zaradi drugega, zaradi njih bi si rad postavil trden dom,« je navedel v prošnji za gradbeno dovoljenje.

Gozdni obrat mu je tako kot drugim delavcem sklenil pomagati in postaviti solidno montažno hišico v velikosti 5x6 m, ki bi jo počasi odplačeval. Ker je njegovo stalno delovno mesto v okolici Dobrniča, bi moral imeti stalno prebivališče nekje v tej bližini, da bi imeli otroci blizu do šole on pa blizu do dela.

Komisija, ki pregleduje lokacije, je v spremstvu predsednika dobrniške krajevne skupnosti določila, naj bi Stojko hišico postavil na rob Gorenje vasi pri Dobrniču.

Takrat pa se je začelo. »Ne ne, ne, trikrat ne! Jožeta poznamo kot v redu človeka, toda k njemu bodo prihajali drugi Cigani, in vas ne bo imela nikoli miru pred njimi,« so se odločno postavili po robu vaščani. »Zakaj ne gradi v zazidalnem okolišu v Trebnjem ali na Mirni, zakaj ga silite k nam?« Zaleglo ni nobeno prepričevanje, da je gozdni delavec, da ima tam zagotovljeno delo in da tako kot kmet po predpisih lahko gradi zunaj zazidalnih okolišev. Zahtevali so sklic zbora volivcev, če se stvari ne bodo kako drugače uredile. Komisija bo v kratkem še enkrat poskusila doseči sporazum, vendar je njeno upanje prav majhno.

P. S. V hudi zagati so bili nemalokrat tisti, ki so hoteli na lep način, toda na hitro, prevzgojti pripadnike tega rodu. Neuspehi so bili žal pogostejši kot uspehi. Že velikokrat smo nihali med vzgojno potjo in prisilo, da bi jih »naučili pameti«, da bi opustili stoletne navade. Pa vendar: ali ne bi kazalo seči v Jožetovo ponujeno roko, ko ga ljudje poznajo in vedo, da hodijo njegovi otroci v šolo zato, da bi se lahko kasneje zaposlili, se izenačili z drugimi ljudmi, čeravno se v njihovih žilah pretaka ciganska kri?

M. L.

Število nesreč pri delu narašča

Po podatkih inšpektorja za delo se število nesreč pri delu v trebanjski občini zadnje čase ne zmanjšuje, marveč celo povečuje. Veliko delovnih organizacij se peča s predelovanjem lesa in kovin, kjer je možnost nesreče večja, zato bo treba v prihodnje izboljšati službo varstva pri delu. Kakšno je zdaj stanje na tem področju, pove podatek, da bi morale po temeljnem zakonu o varstvu pri delu vse delovne organizacije narediti program ukrepov za varstvo pri delu že do začetka letošnjega leta, doslej pa ga ni naredila še nobena.

TREBANJSKE IVERI

■ BO V PRIHODNJE BOLJE? Prešernova družba je v soboto poslala trebanjskemu odboru ponudbo, da bi mu pomagala prirediti kulturni večer — srečanje s slovenskimi pisatelji n pesniki. Večkrat je slišati, da v Trebnjem potrebujemo takih prireditev in da zapostavljamo kulturno dejavnost, toda zadnji tak večer, ko so se s svojimi deli predstavili književniki Miško Kranjec, Smiljan Rozman in Branko Žužek, je pokazal, da smo prej ljubitelji besedičenja kot pa umetniške slovenske besede. Če ne bi bilo takrat na večeru veliko mladine, bi bil klavrni obisk v pravo sramoto kraju.

■ ZDAJ PA ZARES! V ponedeljek, 9. oktobra, bodo v trebanjskem kinu vgradili nov kinoprojektor, za katerega je bilo sprva rečeno, da bo začel obratovati že lani. Vmes so prišle nepredvidene težave, na srečo pa je še vedno dobro delal stari projektor, čeravno je že zdavnaj izpolnil svoje poslanstvo. Od prvega oktobra naprej je kino uvedel nov razpored predvajanja filmov: v soboto se predstava začne že ob 7. uri, v nedeljo pa ob 14., 16. in 18.30. S tem je ustreženo prebivalcem Mirenske in Temeniške doline, ki imajo zdaj boljše zveze v obe strani.

■ NA PRSTIH DVEH ROK je mogoče prešteti vse starejše obiskovalce trebanjske knjižnice, ki jo obiskuje predvsem šolska mladina, čeprav velja staro pravilo, da je dobra knjiga učiteljica življenja. Trebanjska knjižnica, ki je hkrati matična knjižnica za vso občino, si sproti izpopolnjuje zbirko, kolikor ji pač dovoljuje občinska pomoč. Prejšnji teden je dobila na voljo še en prostor, tako da bo njeno delo manj utesnjeno, kot je bilo doslej.

■ NIČ VEČ TAKE STISKE na parkirnem prostoru pred stavbo občinske uprave. V soboto dopoldne so se znova zbrali v Trebnjem slušatelji višje kadrovske šole, ki ima sedež v Kranju. Ob tej priložnosti je bilo z zastopnikom šole dogovorjeno, da bodo odslej predavanja v novem prostoru Delavske univerze v nekdanji Pionirjevi zidani baraki. S tem bo manj obremenjena občinska sejna soba, DU bo dobila nekaj denarja, ki ga zelo potrebuje, razen tega pa se bo zmanjšala stiska na parkirnem prostoru pred občino, saj so starejši študentje povečini motorizirani.

■ CELO NEVARNOST EPIDEMIJE. Gradbeni inšpektor je resno opozoril odgovorne ljudi v občini, da je kanalizacija v Trebnjem tako neurejena, da ga okužba ne bi prav nič presenetila. Se vedno se odplake brez čiščenja zlivajo v Temenico, stari del Starega trga pa kanalizacije sploh še nima. Ko so skozi naselje gradili asfaltno cesto, niso hoteli vsi ljudje prispevati za kanalizacijo, zato ni bila narejena. Zdaj bi jo radi, ko bi bila gotovo nekajkrat dražja. Študije za postavitev čistilnih naprav je delno že narejena, za kaj več pa ni denarja. Ker za komunalne objekte občinski proračun ne more dajati denarja, bo prej ali slej potreben prispevek z mestnega zemljišča.

V kratkem bo odprta v Trebnjem nova baza službe Pomoč in informacije, ki je nastala iz preurejene nekdanje delavnice IMP iz Ljubljane. Na nasprotni strani bo okoli 20. oktobra odprt nov motel beograjskega Putnika, ki ga je zgradilo grosupeljsko gradbeno podjetje. (Foto: M. Legan)

V soboto obisk iz Obrenovca

V soboto, 7. oktobra, bodo obiskali trebanjsko občino predstavniki družbeno-političnih in delovnih organizacij iz pobratene občine Obrenovac pri Beogradu. Obrenovčani bodo s tem vrnili obisk naših predstavnikov letos v juliju. Gostje si bodo v soboto ogledali Ljubljano, v nedeljo dopoldne jim bo predsednik ObS Trebnje priredil sprejem, popoldne bo ogled mirenske destilacije DANA, nato pa pogostitev. Obrenovčani bodo pripeljali s seboj zabavni ansambel »Dragana Markovića«, ki se bo v nedeljo ob 14. uri predstavil prebivalcem Mirne z narodno in zabavno glasbo. Če bo vreme lepo, bo prireditev pod mirenskim gradom, v slabem vremenu pa v prosvetnem domu.

TREBANJSKE NOVICE

Kaj bo v centru Kočevja?

Predloženi program zazidave centra mesta Kočevja naj bo osvojen, je sklenil pretekli petek svet za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve pri občinski skupščini Kočevje. Program, ki ga je izdelal Projektivni atelje iz Ljubljane, predvideva, kateri in kako veliki objekti bodo v središču mesta, se pravi na Trgu svobode in Trgu 3. oktobra. V centru bodo v glavnem trgovski in gostinski lokali. Svet je še zahteval, naj bo čimprej izdelan tudi zazidalni načrt za mestno središče.

Pionirsko slavje

25-letnico pionirske organizacije so slovesno proslavili 29. septembra tudi učenci kočevske osemletke. Ob 10. uri so imeli pionirsko konferenco, na kateri so pregledali dosedanje delo, sprejeli program in izvolili za predsednico organizacije Zdenko Virant iz 6. a. V kulturnem delu proslave so sodelovali recitatorji, pionirski pevski zbor in učenci glasbene šole.

Tisti dan so imeli konferenco in proslavo še učenci-mladinci. Tudi oni so slavje zaključili s kulturnim programom.

V počastitev pionirskega praznika je bilo v Kočevju tudi športno tekmovanje, na katerem so nastopili učenci kočevske in ribniške osemletke, gimnazije in kovinarske šole.

Cene ozimnice še neznane

V trgovini s sadjem in zelenjavo v Kočevju je kar prijetno gledati »super« robo, ki daje človeškemu telesu vitamine. Poslovodja je zgovoren, živahen in hitro postreže kupce.

V prodajalni prodajo na dan okoli 2000 kg blaga, seveda samo »super« robo, kot pravi poslovodja. Na mesec izstržijo okoli 15 milijonov starih dinarjev.

Za ozimnico bo trgovina priskrbela občanom krompir in jabolka, vendar še ne vedo, po kakšni ceni. Znano je le, da bodo dobili jabolka tudi iz Makedonije. P. Š.

Dušanu Lončareviću v zadnji pozdrav

Prometna nesreča je zahtevala, da si komaj 38 let star, zapustil ženo in sina. Pred 19 leti si prišel iz Bosne na Kočevsko v Ložine. Zaposlil si se v gozdovih in prenašal s svojimi konjički drva do kamionskih cest.

Ko si prišel na Kočevsko, si se takoj vključil v aktivno delo politično-družbenih organizacij. V Bosni si doživljal težka leta NOB. Ustaši so ti ubili očeta. Komaj 15 let star si poleti 1944 stopil v partizanske vrste in se boril do osvoboditve domovine.

V Ložinah si takoj postal domač. Z ljudmi si sodeloval pri vseh njihovih naporih za obnovo in izgradnjo vasi. Postal si njihov. Z ženo Slovenko sta živela zgledno. Odkritega in poštenega so te ljudje cenili in spoštovali v osebnem in družbenem življenju.

V sredo, 27. septembra, so te vaščani in člani ZZB NOB, SZDL, ZK in PGD iz Ložin, Stare cerkve in Kočevja spremili na poslednji poti iz Ložin v Staro cerkev. Poslovilne besede tovariša Jožeta Levstika iz Ložin in trojega rojaka iz Bosne Iva Gavrića ob odprtem grobu so vse prisotne hudo prizadele, posebno pa ženo in sina.

Počivaj mirno, dragi Dušan, v svobodni kočevski zemlji, ki je postala tvoj drugi in zadnji dom.

Vlagajte pri

DOLENJSKI BANKI IN HRANILNICI

v Novem mestu

ter pri njenih poslovnih enotah v Krškem, Metliki in Trebnjem!

RAZGOVOR S STANETOM LAVRIČEM, SEKRETARJEM KOMITEJA

Reorganizacija ZK se nadaljuje

V teh dneh volijo osnovne organizacije ZK člane občinske konference — V bodoče bo v občini predvidoma le 18 osnovnih organizacij

Spomladi je bil zaključen prvi del reorganizacije Zveze komunistov v kočevski občini, ko so bile združene nekatere osnovne organizacije na terenu in v delovnih organizacijah. V drugi polovici leta pa so se začele priprave za nadaljnjo reorganizacijo ZK, ki je potrebna zaradi čim boljšega dela članov ZK v občini.

Dosedanja posvetovanja in razgovori so pokazali, da bo najbolje, če bo v občini 18 osnovnih organizacij. Svojo organizacijo bodo imela naslednja podjetja: Avto, ITAS, KGP, KTK, LIK, Rudnik in Tekstilana. Komunisti iz ostalih (manjših) delovnih organizacij bodo v bodoče vključeni v terenske osnovne organizacije. Na terenu bodo osnovne organizacije v Dragi, Kolpski dolini, Kočevski Reki, Livoldu, Mozlju, Predgradu, Stari cerkvi in Šalki vasi. Razen tega bodo tri osnovne organizacije še v Kočevju.

Te dni so se že začeli volilni sestanki osnovnih organizacij ZK, na katerih bodo izvolili tudi člane občinske konference, ki bo štela 45 članov. Sestanki bodo zaključeni do 15. oktobra, na njih pa bodo komunisti razpravljali o gospodarski in družbeni reformi, o samoupravljanju, uveljavljanju načel delitve po delu, učinkovitosti ZK, o izkušnjah v procesu preoblikovanja ZK v idejno-politično silo itd.

Občinska konferenca bo imela prvo sejo konec oktobra, ko bo izvolila 9-članski komite. Takrat bo konferenca izvolila oziroma imenovala tudi več komisij, in sicer razen revizijske in kontrolne še: komisijo za organiziranost in metode dela ZK, komisijo za idejno-politična vprašanja, komisijo za družbeno-ekonomske odnose, kadrovsko komisijo ter komisijo za mednarodna politična in ekonomska vprašanja.

Alkohol tolče mleko

V Kočevju, ki šteje okoli 4000 prebivalcev, prodajo na dan okoli 1530 l mleka (1000 l na tržnici, 230 l v trgovini Hrana in 300 l v samopostrežni trgovini). Hkrati prodajo v kočevskih gostiščih na dan (poleti) okoli 1600 l alkoholnih pijač (trgovina ni vštetа). Samo v poslovalnicah hotela »Pugled« so prodali povprečno na dan okoli 1260 l alkoholnih pijač (537 l vina, 620 l piva in 106 l raznih žganih pijač), medtem ko so vseh brezalkoholnih pijač prodali le okoli 263 l na dan.

Pogled na del novih zgradb v Podgorski ulici v Kočevju, v kateri je »Zidar« v treh letih zgradil 132 stanovanj in 48 garaž, del ulice pa je tudi asfaltiral (Foto: Primc)

Hotel prenovil restavracijo

V obnovljeni restavraciji se je promet podvojil

Gostinsko podjetje »Hotel Pugled« v Kočevju je pred kratkim odprlo prenovljeno Kolodvorsko restavracijo.

V restavraciji so temeljito obnovili kuhinjo, točilnico, gostinsko sobo, sanitarije, klet in skladišče, pročelje stavbe ter vgradili centralno kurjavo. Prenovitev je veljala okoli 30 milijonov S din, opravila pa jo je »Usluga«.

Promet v restavraciji se je po prenovitvi občutno povečal, saj je zdaj približno še enkrat večji, kot je bil prej.

Vendar pa obnova »Kolodvorske restavracije« še ni povsem končana. Predvsem bodo prenovili še eno gostinsko sobo.

Hotel Pugled namerava tudi v bodoče vlagati v obnovo lokalov. V začetku prihodnjega leta nameravajo prenoviti kavarno »Zvezda«, potem bo, ko bo denar, na vrsti obnova gostilne »Pugled« ob Reški cesti.

»To je pa res dober časopis!«

Zgodilo se je našemu Cvetu Križu, ki zvesto in uspešno nabira nove naročnike za naš list.

Prišel je v neko vas in začel nekemu očancu vneto razlagati vsebino našega časopisa, se pravi Dolenjskega lista.

Možakar ga je poslušal, kimal in končno preudarno dejal:

»Tole je pa res dober časopis. Naročil ga bom.«

Pa ga je tovariš Križ pobaral:

»Niste še naročeni na Dolenjski list?«

Možakar pa ga zavrne: »Kako da ne? Seveda sem. Ampak tale je tudi dober časopis!«

Sadje - zelenjava ni več non-stop

Novi obratovalni čas je za nekatere primeren, za druge pa ne – Zakaj novost?

Edina kočevska trgovina s sadjem in zelenjavo je bila v poletnem času odprta non-stop, s 1. oktobrom pa je odprta vsak dan od 8. do 12. ure in od 14. do 17.30, ob nedeljah pa od 7.30 do 11. ure. Nekatere gospodinje s tem ukrepom niso zadovoljne in zahtevajo, naj bi bila tudi v bodoče trgovina odprta ves dan.

Jože Berlan, sekretar podjetja »Trgopromet«, kamor spada poslovalnica »Sadje zelenjava« je ukrep o novem obratovalnem času utemeljil tako:

— Med 12. in 14. uro v trgovini s sadjem in zelenjavo v glavnem ni bilo kupcev oziroma so bili zelo redki. Kljub temu pa je v poslovalnici le moralo dežurati nekaj prodajalk. Seveda pa te prodajalke niso potem delale v tistih urah, ko je bilo strank dovolj. Zaradi tega so bile v trgovini pogosto vrste. Novi obratovalni čas pa nam bo omogočil, da bomo imeli v trgovini stalno osem prodajalk, ki bodo vse kupce lahko hitro postregle.

Razen tega je v trgovini največji promet dopoldne, ko kupujejo predvsem nezaposlene gospodinje, in po 14. uri, ko pridejo kupovat ženske, ki so do te ure v službi.

Če novi obratovalni čas gospodinjam res ne bo ustrezal, ga bomo spremenili.

Omenil bi še, da bomo že prihodnje leto predvidoma odprli še dve trgovini s sadjem in zelenjavo (pri kinu »Jadran« in nasproti prodajalne Državne založbe) in tako omilili naval v sedanji edini trgovini.

Slavje za praznik

V torek je občina Kočevje slavila svoj praznik v spomin na zasedanje Kočevskega zbora, ki je bil od 1. do 3. oktobra 1943. — Ob 10. uri dopoldne je bila v zgodovinskem Šeškovem domu slavnostna seja občinske skupščine, katere so se udeležili razen odbornikov tudi poslanci, nosilci spomenice iz leta 1941, predstavniki ObS Ribnica, zastopniki delovnih organizacij ter drugi gostje.

Najprej so počastili spomin na padle borce z enominutnim molkom, nato pa je Miro Hegler, predsednik ObS, govoril o zgodovini Kočevske ter njenem povojnem napredku. Med sejo je delegacija odbornikov položila vence pred spomenik svobode v mestu in na partizanskem pokopališču na Trati. Odbornikom so prišli čestitat tudi pionirji.

Med sejo je predstavnik ZB Kočevje Nace Karničnik podelil 10 bivšim borcem odlikovanja predsednika Tita. Po slavnostni seji so si odborniki in gostje ogledali podjetji TRIKON in ITAS.

Od 25. septembra do torka je bila v Kočevju tudi vrsta kulturnih in športnih prireditev.

Zakaj dvomesečni inkaso za el. energijo tudi v Kočevje

V zvezi s člankom, ki je bil objavljen 31. 8., sporočamo vsem odjemalcem, da smo prešli in še prehajamo iz enomesečnega na večmesečni inkaso računov za električno energijo predvsem zato, da bi zmanjšali obseg poslov ustrezno številu zaposlenih inkasantov in zaračunavalk električne energije.

Dvomesečni in izjemoma večmesečni inkaso pa nameravamo zadržati le do preboda na letni obračun električne energije, ki ga bomo uvedli takoj, ko nam bodo dobavljeni že naročeni mehanografski stroji.

Z uvedbo letnega obračuna bo odjemalcem omogočeno plačevati električno energijo mesečno, in sicer s pomočjo položnic, ki bodo plačljive od začetka do konca meseca.

Upamo, da bomo s tem novim načinom plačevanja električne energije ustregli vsem odjemalcem, ki sedaj upravičeno negodujejo nad predolgimi obračunskimi razdobji in njim neustreznimi dnevi inkasa.

Znano nam je, da je bil opisani način plačevanja z zadovoljstvom sprejet pri vseh podjetjih, ki so tak sistem uvedla doma in v tujini, zato pričakujemo, da bomo z njim zadovoljili tudi vse naše odjemalce.

ELEKTRO LJUBLJANA
Konsumna služba

Oj, te presnete cene!

Po zadnjih objavah cen v Dolenjskem listu smo opazili, da so začele občutno padati. Posebno se to opazi pri cenah grozdja in ostalega sadja, medtem ko cene južnega sadja naraščajo. Prav zanimiv pojav je pri cenah salate. Medtem ko je imajo vsi vrtičkarji na pretek, ji cena v trgovini kar noče pasti. Občutno se je podražil tudi česen.

Zanimiva je primerjava med cenami v Ribnici in v Kočevju. To je potrošniški bazen z enakimi pogoji in potrebami, kljub temu pa pride često do nerazumljivih razlik. Res je do Kočevja 18 km dalj in več vožnje, vendar pa so včasih razlike le prevelike.

Objavljanje in primerjanje cen povrtnine in sadja gospodinje zelo zanima in si želijo tu in tam še cene nekaterih osnovnih živil, kakor mesa, rib, masti, olja, moke, riža itd. Prepričani smo, da jim bo Dolenjski list rade volje ustregel.

Opomba uredništva: Iz razmeroma številnih dopisov, ki prihajajo v naše uredništvo, se da sklepati, da cene res zanimajo vsakega občana. To je povsem razumljivo, saj je od njih (in od osebnih dohodkov) odvisen standard vsakega občana. Cene nekaterih najvažnejših živil (predvsem sadja in zelenjave), ki niso pod kontrolo cen, bomo še naprej objavljali. Vendar pa po mnenju občinske službe, ki je pristojna za družbeno kontrolo cen, ni potrebno objavljati vsak teden cen živil in drugega blaga, ki je pod kontrolo cen občinskih, republiških in zveznih organov. Cene takega blaga, (moke, mesa, kruha, olja itd.) se namreč redko spreminjajo, kadar pa se, so potrošniki o tem seznanjeni s pomočjo raznih sredstev obveščanja (tudi Dolenjskega lista). Temu blagu so cene ali marže določene, zato tudi med cenami za povsem isto blago — pa čeprav ga prodajajo v različnih krajih — ni bistvenih razlik.

Cene v Kočevju in Ribnici

Pretekli ponedeljek so veljale v Kočevju in Ribnici naslednje maloprodajne cene:

cene v Ndin za 1 kg	Kočevje	Ribnica
krompir	0,74	0,80
sveže zelje	1,40	1,20
kislo zelje	1,95	2
fižol v zrnju	4,84	—
čebula	1,60	1,90
česen	10,24	—
solata	2,56	2,20
paradižnik	2,10	2,10
paprika	1,60	1,60
korenje	1,84	1,80
peteršilj	2,60	3,60
ohrovt	1,40	—
jabolka	2 do 2,80	2
hruške	3,50	2,20
limone	5,40	5,60
banane	6	5,70
grozdje	3	4,50
breskve	4,60	3,70
slive	2	1,80
kumare	—	1
jajca (cena za kos)	0,64	0,74

DROBNE IZ KOČEVJA

■ **JAVNA TELEFONSKA GOVORILNICA** je v Kočevju le ena in še ta je verjetno odveč. Uporabljajo jo v glavnem otroci, ki kličejo razne številke v mestu, potem pa tistega, ki se oglasi ozmerjajo z raznimi nesramnimi izrazi.

■ **DENAR ALI PA ŽIVLJENJE** zahtevajo razni neznani zlikovci kar po telefonu. Taki pozivi so začeli prihajati šele v zadnjih dneh. Zlikovci povedo, kam naj poklicani prinese denar in koliko, ker bo sicer ubit. Vse kaže, da taki pozivi prihajajo prav iz edine javne telefonske govorilnice.

■ **PRECEJ GOJITELJEV KAKTEJ** je v Kočevju, ki pa žele tesneje sodelovati, predvsem izmenjavati izkušnje in tudi rastline. Zanimivo bi bilo, če bi organizirali razstavo. Kakteje zdaj sicer ne cveto, je pa čas prav primeren za razstavo, ker se rastline že pripravljajo na prezimovanje. Razstava bi tudi pripomogla k poživitvi družabnega življenja v mestu.

■ **PETARDE MEČEJO PO MESTU** mladi pobalini, pa tudi starejši. Močan iznenaden pok prestraši sprehajalce, predvsem pa majhne otroke, ki jih vodijo odrasli na sprehod. Zanimivo je, da je med tebi pobalini največ otrok staršev, ki tožijo, da nimajo denarja za zvezke in sploh za šolanje otrok. Če ne bo pokanje prenehalo, bodo prišla imena spetardašev ali njihovih staršev v javnost.

■ **POLHOV LETOS NA KOČEVSKEM NI**, ker je žir slabo obrodil. Lov na polhe je postal na Slovenskem že prava turistična atrakcija, ki je skoraj zasenčila lov na medveda. Lov je res zanimiv, po njem pa se začne ob ognju pristna domača zabava. Žal pa smo ta običaj zaradi turistov že izmetničili in mu odvzeli vso nekdanjo pristnost.

■ **Kovinarska šola pri DU** je spomladi organizirala tečaj za pridobitev polkvalifikacije, ki ga je obiskovalo okrog 35 slušateljev. Med praktičnim delom v šolskih delavnicah v Ribnici in Kočevju so si pridobili polkvalifikacijo, jeseni pa bodo še naprej obiskovali teoretični pouk. Podobne tečaje bodo še pripravili.

■ **Število oddelkov v kovinarski šoli**, ki je imela letos prve »maturantes«, se bo predvidoma še povečalo. V 1. lštniku bodo trije ali štirje oddelki, v drugem trije in v tretjem letniku dva oddelka. Letos bo tudi pouk nekoliko drugačen, strnjen; posebej praktični in posebej teoretični del.

KOČEVSKE NOVICE

Proslavili bodo 50 let oktobra

Izvršni odbor SZDL Ribnica je imel 20. septembra sejo. Razpravljal je o občinskem programu proslav v počastitev 50. obletnice velike oktobrske revolucije, ki bo 7. novembra. Imenovali so devetčlanski odbor za izvedbo proslav. V počastitev praznika bodo predvidoma v vseh večjih krajih v občini (v Ribnici, Sodražici in Loškem potoku) slavnostne akademije in druge prireditve.

Razpravljali so tudi o problematiki krajevnih organizacij SZDL. V jesenskih mesecih bo dejavnost krajevnih organizacij spet zaživela. V januarju in februarju bodo v vseh 15 krajevnih organizacijah SZDL letne konference. Na seji so tudi sklenili, da bo v oktobru seja občinske konference Socialistične zveze, na kateri bodo razpravljali o dejavnosti krajevnih skupnosti in o krajevnih organizacijah SZDL.

Dolenjo vas bodo polepšali

Dolenjevaška krajevna skupnost ima letos v načrtu urediti vas; uredili bodo pločnike in park. Stroški bodo znašali okrog 1,000.000 Sdin. Del sredstev imajo že pripravljenih, računajo pa tudi na pomoč občine. Na programu je tudi čiščenje struge Ribnice, za kar bo potreben še en milijon Sdin. Toda z naštevanjem potreb še nismo zaključili: prej ali slej bo treba urediti nekaj odtočnih kanalov in druga komunalna dela, ki bodo prišla na vrsto, ko bo za to denar.

V Žlebiču gradijo vodovod

Največja delovna akcija na območju KS Sušje je gradnja vodovoda v Žlebiču. Z gradnjo pri zajetju vodovoda pri Gorenjih Lazah so že začeli. Izkope na trasi, dolge okrog 2,5 km, bodo opravili vaščani sami, predračun za material pa predvideva 4,5 milijona Sdin izdatkov. Sredstva za vodovod bodo v glavnem zbrali sami, računajo pa tudi, da jim bo občina odstopila del izkupička za prodana zemljišča SLP na območju KS Sušje.

Krst v Jurjevici

Ob zaključku tedna požarne varnosti v ribniški občini je bilo v Jurjevici gasilsko slavje. 1. oktobra so se tu zbrali gasilci od blizu in daleč. Za jurjeviške gasilce in prebivalce pa je bil ta dan še posebno pomemben, krstili so namreč novo motorno brizgalno, na katero so upravičeno ponosni. Ob tej priložnosti so prejeli zaslužni gasilci tudi odlikovanja. Za zaključek so gasilska društva izvedla še sektorske vaje in pokazala, da se gasilci razumejo na svoje delo. Slovesnost je izvenela v prisrčnem tovarištvu. Upravičeno lahko uvrščamo gasilska društva med tista, kjer vlada disciplina, zato dosegajo lepe uspehe.

—r

SADJE SPET ZGNILO?

Pisali smo že, da je v ribniški občini sadja več kot preveč. Kmetje bi ga radi prodali po nizkih cenah, toda odkupna mreža je odpovedala. Kmetje ponujajo jabolka in hruške skoraj zastonj, v trgovini pa jih bo potrošnik plačal nad 200 Sdin kilogram. Neverjetno, kako so v naših trgovinah neprožni.

—r

Ribniški pionirji so svečano proslavili 25-letnico pionirske organizacije. Slavja so se udeležili tudi predstavniki občinske skupščine in družbeno-političnih organizacij ter književnica Vida Brest in ribniška poslanka Vanda Škodnik (Foto: Jože Primc)

PROSLAVA 25-LETNICE PIONIRSKE ORGANIZACIJE V RIBNICI

Vida Brest nastopila na proslavi

Pionirjem je pripovedovala svoje spomine tudi Vanda Škodnik — Za praznik tudi več tekmovanj

Učenci ribniške osemletke so 29. septembra slovesno proslavili 25-letnico pionirske organizacije. Proslave, ki je bila ob 9. uri v letnem gledališču pri gradu, sta se udeležili tudi poslanka kulturno-prosvetnega zbora republiške skupščine Vanda Škodnik in književnica Vida Brest.

Obe gostji, ki so ju pionirji obdarili s suhorobarskimi izdelki, sta tudi sodelovali v programu proslave. Vida Brest je pionirjem pripovedovala, kako je med vojno organizirala pionirski odred, razen tega jim je recitirala svoje pesmi. Vanda Škodnikova pa je pripovedovala, kako so se mladi v Ribnici med vojno na svoj način upirali okupatorju.

Pionir Branko Bambič je pionirjem in zbranim gostom, med katerimi so bili tudi predstavniki občinske skupščine in družbeno-političnih organizacij, govoril o razvojni poti pionirske organizacije.

V kulturnem delu programa so nastopili še šolski pevski zbor, harmonikarji glasbene šole in recitatorji.

Po proslavi so delegati pionirjev izvolili novega predsednika, pravzaprav predsednico svoje organizacije. Izvoljena je bila učenka 8. razreda Nada Lavrič.

Za svoj praznik so organizirali pionirji tudi več športnih tekmovanj.

S SEJE OBČINSKE SKUPŠČINE V RIBNICI

„Gradbenik" na šibkih temeljih

Prisilna uprava ga bo skušala speljati na boljšo pot — Odborniki so menili, da tudi Kovinsko podjetje ni dovolj trdno in mu bo potrebna pomoč

Po šestih mesecih prisilne uprave v ribniškem podjetju »Gradbenik« je na zadnji seji občinske skupščine podal Mirko Anzeljc v imenu odbora prisilne uprave poročilo o stanju v tem podjetju. Ob zaključku preteklega leta so namreč imeli pri »Gradbeniku« po svojih podatkih nad 2 milijona, po kasnejših bančnih ugotovitvah pa nad 9 milijonov S din zgube.

Prisilna uprava je bila imenovana 31. marca letos za 6 mesecev, da uredi finančno poslovanje v podjetju, na novo organizira podjetje in delo v njem, da uredi notranje odnose in ukrene vse ostalo, da bi »Gradbenik« rentabilno posloval.

Vendar je tudi pod prisilno upravo izguba naraščala; po ugotovitvah prisilne uprave predvsem zaradi slabe organizacije dela še pred prisilno upravo in zato, ker so po uvedbi prisilne uprave začeli zapuščati podjetje vodilni in strokovni delavci.

Odbor je ugotovil tudi, da so v ribniški občini dejanske možnosti za obstoj gradbene in opekarske dejavnosti. Vendar pa je odbor tudi predlagal:

— naj bi v občini iz vseh gradbenih skupin (INLES, Stanovanjsko komunalno podjetje) in »Gradbenika«, ki bi moral prej v redno likvidacijo, ustanovili samo eno novo gradbeno podjetje ali

— naj se »Gradbenik«, ki bi ga prej redno likvidirali, priključi Stanovanjsko komunalnemu podjetju, ki uspešno posluje.

Odbor je tudi mnenja, da sta to edini možnosti za obstoj gradbene dejavnosti v občini, v nasprotnem primeru pa bo verjetno moral »Gradbenik« že prihodnje leto v prisilno likvidacijo.

Vse kaže, da je odbor prisilne uprave — verjetno iz njemu znanih in opravičljivih vzrokov — pozabil nakazati še možnost, da bi se »Gradbenik« združil s kakim gradbenim podjetjem iz sosednjih občin. Malo je namreč verjetno, da bo v bodočnosti lahko uspešno poslovalo in da bo konkurenčno majhno gradbeno podjetje, saj se celo večja (Pionir Novo mesto, Zidar Kočevje itd.) združujejo v razna poslovna združenja in skupno nastopajo na gradbenem trgu. Reforma bo pogoje poslovanja verjetno še bolj zaostrila, zato bo treba težave podjetij reševati zelo preudarno, saj bodo v primeru poloma kateregakoli podjetja najbolj prizadeti delovni ljudje.

Odborniki pa so v razpravi še posebno poudarili, da je potrebno pregledati poslovanje vseh podjetij, ki slabo stoje, in jim pomagati ali celo predlagati v prisilno upravo, dokler niso preglobokо zagazila in se da njihovo poslovanje še urediti. Menili so, da je take pomoči verjetno že potrebno Kovinsko podjetje.

Občinska skupščina je prisilno upravo v »Gradbeniku« podaljšala za mesec dni, v tem obdobju pa naj bi našli najboljšo rešitev za bodočnost podjetja.

800.000 Sdin je premalo

V Prigorici je nujno potrebno urediti kanalizacijo. To delo ima tamkajšnja krajevna skupnost že dalj časa v načrtu in imajo v te namene pripravljenih že 800.000 Sdin. Vendar ta denar ne zadostuje za vsa dela, ki bodo stala blizu dva milijona Sdin. Denar bi porabili za material, zemeljska dela pa bi opravili sami.

-r

Pričakujejo novega zdravnika

V Loškem potoku so brez zdravnika. Dosedanji zdr. dr. Šmalc je odšel na novo službeno mesto. Med Potočani je bil zelo priljubljen. Razpis za izpraznjeno delovno mesto je bil opravljen. Prebivalci Loškega potoka pričakujejo, da bodo kmalu imeli spet svojega zdravnika. Kraj ima sodoben, pred nekaj leti zgrajen zdravstveni dom.

Zavrnjen sklep o izrednem prispevku

S 3 glasovi za, 17 proti in 19 vzdržanimi je občinska skupščina Ribnica na zadnji seji zavrnila sklep o izrednem prispevku kmetov zavarovancev, ki ga je sprejela skupščina Komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov Ljubljana. Odborniki so zahtevali, naj bodo najprej izterjani zaostanki iz prejšnjih let. Proti izrednemu prispevku so bili tudi zato, ker se prispevki za zdravstveno zavarovanje iz leta v leto povečujejo. Razen tega so vedno večji tudi drugi prispevki in davki, zato so izrazili bojazen, da verjetno kmetje ne bodo imeli denarja niti za plačilo sedanjih prispevkov za zavarovanje.

Sveti, komisije in predsedniki

Na zadnji seji občinske skupščine Ribnica so skrčili število svetov na 6: svet za splošne in notranje zadeve — predsednik Ivan Lavrič, Loški potok; svet za družbeni plan in finance — predsednik Franc Trdan, Dolenja vas; svet za gospodarstvo — predsednik inž. Petr Bajuk, Ribnica; svet za komunalne zadeve in urbanizem — predsednik Franc Ilc, Ribnica; svet za šolstvo, kulturo in telesno vzgojo — predsednik prof. Janez Debeljak, Ribnica; svet za zdravstvo, socialno varstvo in delo — predsednik Lado Poljanec.

Imenovane so bile tudi naslednje komisije: komisija za družbeni nadzor — predsednik Danilo Samsa, Sodražica; komisija za prošnje in pritožbe — predsednik inž. Pavel Trdan, Rakitnica; komisija za skrb za borce in invalide — predsednik Ivan Car, Loški potok; komisija za predpise — predsednik Stanko Andoljšek, Hrovača; mandatno-imunitetna komisija občinskega zbora OS — predsednik Franc Trdan, Dolenja vas; mandatno-imunitetna komisija zbora delovnih skupnosti OS — predsednik inž. Pavel Trdan, Rakitnica.

»Gori! Gori!«

V tednu požarne varnosti je delavska univerza Ribnica skupaj z občinsko gasilsko zvezo organizirala za šolsko mladino v Ribnici in Sodražici predvajanje filma »Gori! Gori!« in še nekatere druge. Filme o požarni varnosti so v Ribnici predvajali na prostem tudi za odrasle.

Namesto ene tri organizacije

Goriča vas, Otavica in Nemška vas imajo skupno organizacijo Socialistične zveze. Organizacija pa je samo na papirju, saj se odbor ne sestaja, nimajo sestankov, pa tudi konference še niso imeli. Na tem območju delujejo tri krajevne skupnosti. Zato naj bi člani SZDL v navedenih vaseh razmislili, ali bi bilo bolje, da bi ustanovili na območju vsake krajevne skupnosti tudi svojo organizacijo SZDL.

Ob dnevu topničarjev

V soboto bodo v ribniški občini slovesno proslavili dan topničarjev. V kulturnem delu proslave bodo nastopili tudi pevci in kvartet Nastor Gavrić iz radia Novi Sad. Slovesnosti, ki bodo hkrati del slovesnosti 50-letnice oktobrske revolucije v Sovjetski zvezi, bodo v domu Partizana in v domu JLA.

Šola v Sodražici brez ravnatelja

Za v. d. imenovana Zinka Benulič — Svet delovne skupnosti je odklonil ponovno imenovanje dosedanje ravnateljice

Svet osnovne šole Sodražica je že pred več meseci razpisal prosto delovno mesto ravnatelja, vendar ga šola še danes nima. Na razpis se je namreč priglasila le dosedanja ravnateljica Majda Ivanc. Svet delovne skupnosti šole je njeno vlogo obravnaval in odklonil njeno imenovanje s 16 proti 8 glasovom.

Odločitev sveta šole je občinske in druge organe zelo presenetila, saj je bilo delo osnovne šole v Sodražici in njene ravnateljice vedno ugodno ocenjeno. Tudi pri Zavodu za prosvetno-pedagoško službo Ljubljana so delo ravnateljice vedno pohvalili. Ocenili so jo, da zna dobro organizirati pouk, se prizadeva za čim boljšo ureditev in opremo šole, dobro je uredila otroško varstvo, organizirala več šol v naravi itd.

Ugled šole je vedno postavljala pred lastne interese in interese posameznikov. Bila je dosledna in stroga. Kolektiv šole pa je, po mnenju tega zavoda, ni dovolj razumel in ji ni dovolj pomagal. Razni sestanki in posveti so vse te ocene potrdili, hkrati pa pokazali, da ravnateljica ni dovolj obvladala odnosov znotraj kolektiva.

Zadeva okoli imenovanja ravnatelja še ni končana. Za v. d. ravnatelja je imenovana Zinka Benulič.

Zapletljaji okoli imenovanja ravnateljice v Sodražici pa so pokazali, da je treba v bodoče še pred reelekcijo v kolektivih temeljito razpravljati o delu vodilnih ljudi.

V Goriči vasi je že dograjen most, po katerem bo potekal promet, dokler ne bo na prostoru, kjer je sedanji »most smrti«, zgrajen nov most. (Foto: Primc)

REŠETO

Javna tribuna v Črnomlju

Občinska konferenca SZDL v Črnomlju organizira v ponedeljek 9. oktobra, ob 18.30 v Domu ljudske prosvete javno tribuno o mednarodnih političnih odnosih, ki jo bo vodil predsednik Republiške konference SZDL Janez Vipotnik. Ob tej priložnosti bodo razpravljali še o novem zakonu o socialnem zavarovanju kmetov.

Občane vabijo k čim večji udeležbi!

Le kdo je bil?

Pretekli četrtek zjutraj jo je nekdo pošteno zagodel vsem pisarnam v stavbi občinske skupščine Črnomelj. Ko so uslužbenci hoteli telefonirati, so ugotovili, da iz aparata ni glasu. Ugotavljali so, kje je nastala okvara in zakaj, kar se izkaže, da je nekdo odvil in odnesel celo varovalko iz hišne telefonske napeljave. Okvara je bila kmalu popravljena, zdaj ugibajo, kdo jo je povzročil . . .

Praznik v delovnem vzdušju

Pionirji črnomaljske osemletke so imeli za svoj praznik v prosvetnem domu odredno konferenco, katere sta se udeležila poleg članov učiteljskega zbora še sekretar občinskega komiteja ZKS Milan Malešič in predsednica občinske zveze DPM Marička Dvoršak. Pionirji so v poročilu predstavili svoje delo v krožkih, na proslavah in v šolskem časopisu Bele breze, ki je izšlo v 530 izvodih. Zatem so izvolili nov odbor ter sprejeli obširen program dela za bodoče obdobje. Za požrtvovalno delo v vodstvu pionirske organizacije je ravnatelj šole podaril knjigo predsedniku Tomažu Dvoršaku, Slavku Malešiču pa pismeno pohvalo. Konferenci je sledil še film »Ti loviš«, ki so ga zaradi velikega zanimanja kar dvakrat predvajali.

A. P.

Želja: avtobus tudi ob nedeljah

Čez avtobusne zveze ob delavnikih se v Adlešičih ne pritožujejo več, saj imajo 6 dni v tednu na razpolago dva avtobusa podjetja Gorjanci. Občani pa bi radi potovali tudi ob nedeljah, ko imajo največ časa, toda tedaj avtobus ne vozi. Že na več sestankih so ljudje izrazili željo, naj bi avtobusno podjetje poiskalo možnost tudi za uvedbo redne nedeljske proge.

Slavnost tudi v Semiču

Letošnje praznovanje pionirskega praznika je bilo na osnovni šoli v Semiču še posebno slovesno. Najprej je bila pionirska konferenca, po njej pa kratek kulturni program. Sledila so športna tekmovanja med razredi. V igri med dvema ognjema je pri deklicah zmagal 6. razred, pri dečkih pa 5. razred. Najbolj je bilo zanimivo tekmovanje v rokometu. Ob bučnem navijanju so dekleta 8. razreda premagala 7. razred z rezultatom 4:1. Tudi pri dečkih je postal zmagovalec 8. razred, ki je premagal 7. razred z rezultatom 11:2. Najboljši igralec je bil Jože Lipar; zabil je kar 10 golov.

DUŠAN PLUT

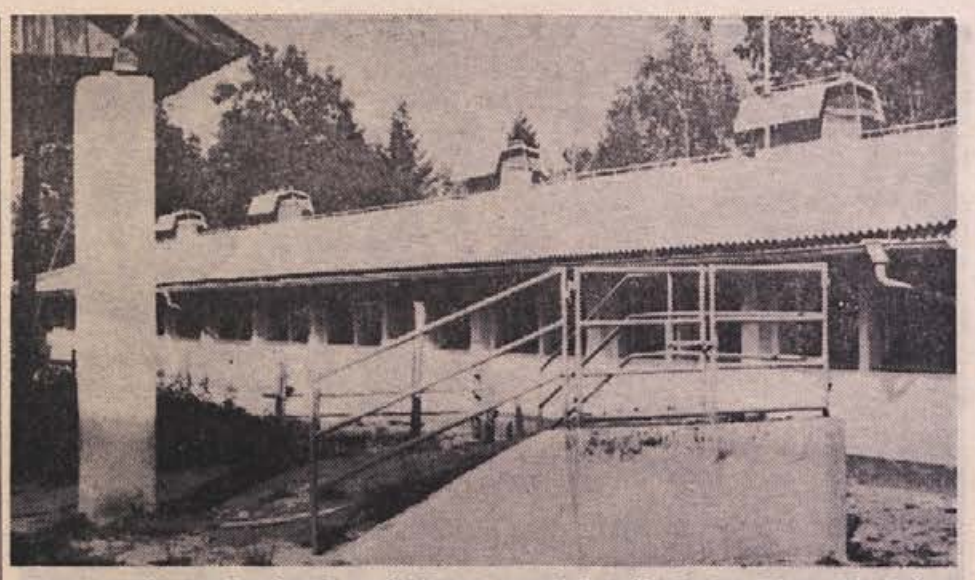

Na fotografiji je eden izmed novih hlevov, spredaj stoji tehtnica (Foto: Ria Bačer)

PO REKONSTRUKCIJI SO LOKVE ČISTO DRUGAČNE

Lokve - tovarna svežega mesa

Na prostoru, kjer so pred osmimi leti začeli krčiti steljnike, stoji danes najsodobnejši živinorejski obrat Kmetijske zadruge Črnomelj — Letošnja preureditev obrata Lokve je veljala sicer 120 milijonov Sdin, bila pa je potrebna in koristna, kar pričajo sedanji proizvodni uspehi

Z nezaupanjem, nekateri celo s posmehom, so ljudje opazovali, ko je 1959 kmetijska zadruga začela v Lovkah pri Črnomlju krčiti 400 hektarov nedonosnih steljnikov. Dve leti kasneje pa so na teh površinah že postavili provizorične hleve za 240 glav živine in začeli z živinorejsko proizvodnjo. Zgradili so odprte hleve, ki so bili tedaj na Slovenskem pač v modi, toda kasneje se je izkazalo, da ne ustrezajo povsem našemu podnebju in razmeram. Razen tega je pitanje goveda v tistih hlevih zahtevalo precej delovne sile, zato je bila zadružna živinoreja v Lovkah vselej zelo draga in nedonosna.

Leta 1965 je KZ Črnomelj menjala v rastlinski proizvodnji temeljno proizvodno smer ter začela na nekdanjih steljnikih postopoma sejati travo.

V okviru sanacijskega načrta je zadruga letos tudi obrat v Lokvah povsem preuredila. Zdaj stojita tam dva najsodobneje urejena zaprta hleva, kjer je prostora za 250 glav živine. S posebno pripravo si živali lahko same točijo vodo, če so žejne, prav tako je na sodoben način urejena prehrana in odtok gnoja. Ta se izliva v jamo, od tod pa ga s cisterno vozijo na travnike. Obrat ima tudi velik senik za shranjevanje krme in dva silosa za silažo. Lokve imajo v pašno-košnem sistemu 55 hektarov površin in še 47 ha ostalih travnikov, zato so uvedli drugačen način pitanja živine. Del črede imajo čez leto na paši, drugi del samo v hlevih. Cesta do hlevov je asfaltirana, vse naokrog je čisto in urejeno, tako da daje obrat videz pravcate tovarne.

Rekonstrukcija obrata je veljala zadrugo okoli 120 milijonov S dinarjev, toda naložba se je izplačala, o čemer že pričajo prvi proizvodni rezultati.

Na obratu, ki ga vodi inž. Jože Urh, je zaposlenih vsega 12 ljudi. Ti skrbijo za živino, travnike in za 5-hektarski hmeljev nasad. Računajo, da bodo letos ustavarili že za 90 milijonov S din dohodka. Stroški živinorejske proizvodnje so v Lokvah že za 19 odst. manjši od povprečnih stroškov na kilogram prirasta. Trenutno vsako govedo na em obratu pridobi na dan 1003 grame na teži, kar je uspeh, s katerim so lahko zadovoljni.

Dejstvo, da se je rekonstrukcija obrata Lokve izplačala, je spodbudila zadrugo, da je začela pred kratkim preurejati še živinorejski obrat v Dragatušu, kjer so imeli doslej najdražjo proizvodnjo in največ izgube.

Pri Maliču obnavljajo

Poročali smo, da so priljubljeno Školnikovo gostilno na Vinici začasno zaprli, ker ni bila urejena v skladu z zahtevami sanitarne inšpekcije. Lastnik gostišča Kazimir Malič pa zdaj lokal obnavlja in bodo dela v kratkem končana.

Le enkrat naj poskusi, kdor tega ne verjame

Štrekljevec je odrezan od sveta, zato so zahteve po uvedbi avtobusne proge upravičene

Menda v Strekljevcu ne mine sestanek, da ne bi občani zahtevali avtobusne proge. Resnično so odrezani od sveta! Če hočejo v Novo mesto, morajo pešačiti uro hoda do Jugorja, od koder vozi avtobus; če hočejo v Semič ali v Črnomelj, morajo prav tako uro peš. Z medlimi obljubami ljudi ni mogoče več tolažiti.

Najugodneje bi bilo, če bi vozil avtobus iz Črnomlja kmalu po 5. uri zjutraj, pripeljal bi lahko delavce do Vrtače, nato pa vozil preko Jugorja v Novo mesto. Vračal naj bi se med 15. in 16. uro, tako da bi imeli zvezo tudi ljudje, ki se odpravljajo na daljšo pot. Prog[illegible] bila gotovo [illegible] zadovoljni. Če podjetje Gorjanci ni kos o[illegible] to progo, bi morda vprašali kako drugo podjetje?

Z uvedbo predlagane avtobusne proge pa promet ne bi bil prav nič prizadet, saj je prevoz z Jugorja v Novo mesto, zlasti ob ponedeljkih, vse prej kot normalen.

Slučajno sem nekoč peljal Tržačana iz Semiča na Jugorje do avtobusa, pa mi je ob ponovnem obisku povedal, da so v avtobusu skoraj hodili po njem in da bi v takem primeru v Trstu zaradi časopisne kritike gotovo letel prometni minister. Če kdo ne verjame, naj gre samo enkrat v ponedeljek z Jugorja v Novo mesto! Jaz tega poskusa ne bom več napravil, ker se bojim za drugo nogo . . .

Ker jeseni pripravljajo vozred za prihodnje leto, bi morali storiti vse, da Štrekljevčani ne bodo več vlekli kratke.

FRANC DERGANC

Konfekcijo vseh vrst in preproge na 8-mesečno brezobrestno odplačilo nudi

„Veletekstil" ČRNOMELJ

SEMIŠKO VINOGRADNIŠTVO BI MORALI NAČRTNEJE REŠEVATI

Trgatev je v Semiču končana

Semiški vinogradi so letos dobro obrodili, kolikor sploh lahko da 70 let stara trta — Kdor gleda v prihodnost, pa s tem ni zadovoljen

Večina Semičanov je sicer negodovala, vendar pa upoštevala določeni rok trgatve. Vreme je bilo vinogradnikom naklonjeno, zato ni bilo nikomur žal, da je nekaj dni počakal. Kršilci občinskega odloka so bili popisani in predlagani za kaznovanje, vendar govorijo, da bodo preganjani le nekateri. Bomo videli! Manj hude krvi bi bilo, če bi bili pred zakonom vsi enaki.

Letos so semiški vinogradi še dokaj dobro obrodili, če sploh lahko govorimo o dobri rodnosti 70 let starih vinogradov. Ponekod je napravila škodo toča, drugje gniloba, precej pa so uničili tudi tatje. V Semiški gori je nekaj ljudi, ki nič ne orjejo, niti ne sejejo, pa kljub temu žanjejo. Lastna cena za liter pridelanega vina znaša v Semiški gori nad 500 S din, kar je marsikaterega spodbudilo, da si je pomagal s sladkorjem.

Ne glede na to pa bi bil skrajni čas načrtno reševati vprašanje semiškega vinogradništva. Semič brez vinogradov ne pomeni nič ne za tujca ne za domačina. Zamislimo si, kako bi bilo videti, če bi Semiško goro preraslo grmovje, kar pa se bo zgodilo, če ne bomo vinogradov obnavljali. Zadruga bi morala organizirati strokovno službo, preskrbeti pluge za rigolanje, po možnosti pa tudi kredite za obnovo. Metlika je v tem pogledu veliko naredila, zato se nekateri vinogradniki s semiškega področja že obračajo po pomoč na metliško zadrugo.

Nujno bi morali vinograde obnoviti, lastnike pa dobro zaščititi pred tatovi in drugimi škodljivci. To bi se vsekakor izplačalo. Če bi Semičani pridelali 300 vagonov vina na leto, kar je mogoče, bi to pomenilo več kot pol milijarde dinarjev. Kazalo pa bi tudi zaščititi kvaliteto in sloves semiškega vina.

Zadnja leta se je zelo razpasla proizvodnja vina s sladkorjem. Prizadet pa je bil samo tisti kmet, ki je imel pošteno vino, ker v ceni ni bilo razlike. Pri tem so najbolj krivi brezvestni prekupčevalci, ki so pokupili vso čobodro, samo da je bila poceni.

FRANC DERGANC

S krompirjem najbrž tako kot lani

Kdo bo letos kriv, če bo kmetovalcem spet ostal krompir v kleteh? Spomladi so bili vsi obveščeni, da za krompir slabše kvalitete ni več kupcev

Račun brez krčmarja dela po oceni poznavalcev trga tisti gospodar, ki hrani jedilni krompir za prodajo pod ugodnejšimi pogoji, namesto da bi ga vnovčil zdaj po 48 do 50 S din kilogram. Kot kaže, se bo na črnomaljskem področju pri odkupu krompirja spet ponovila lanska napaka: kmetje so sadili zelo malo semenskega krompirje, zato so precejšnje količine krompirja slabših sort ostale, ker zanj na trgu ni bilo povpraševanja.

Letos je krompir zelo dobro obrodil tudi na Hrvaškem in v Srbiji, kjer ga nudijo že zdaj po 38 do 45 S din, zato bo letos za večje količine dražjega krompirja še mnogo teže najti kupce.

Spomladi je zadruga opozarjala kmetovalce, da bo lahko jeseni organizirala prodajo samo za kvaliteten krompir. Da bi ljudem pomagali, so jim ponudili semenski krompir pod zelo ugodnimi pogoji. Prodajali so ga po 95 S din, sklepali pa so tudi še ugodnejše kupčije. Krompir so dajali brezplačno tistemu, ki se je obvezal, da bo jeseni za 1 kg semenskega vrnil 2 kg merkantilnega krompirja. Toda kljub temu je šlo vsega iz zadružnih skladišč le 30 ton krompirja.

Vse kaže, da zadruga letos zaradi splošno dobre letine in hude konkurence v ceni ne bo našla več kupcev kot za 100 ton krompirja. To pa pomeni le četrt pridelane količine. Kaj bodo kmetje z okoli 300 tonami slabšega krompirja, ki bodo najbrž ostale doma? Vnovčiti ga bodo morali, kot bodo vedeli in znali, saj so bili na to nevarnost pravočasno opozorjeni.

ČRNOMALJSKI DROBIR

■ **POPRAVILO PLOČEVINASTE STREHE** na Kulturnem domu v Črnomlju je že več let povzročalo preglavice. Pred kratkim pa je Zavod za kulturno dejavnost sklenil z domačim obrtnim komunalnim podjetjem pogodbo za potrebna popravila, ki morajo biti končana do 20. oktobra. Dom je kulturni spomenik, vendar k večjemu popravilu ne moreta prispevati niti republiški Zavod za spomeniško varstvo in ne občinska skupščina, tako da bo moral vse izdatke kriti Zavod za kulturno prosvetno dejavnost.

■ **NABIRALCI GOB** se vsak dan nasmejani vračajo domov s polnimi košarami jurčkov. Letošnje leto je v Beli krajini izredno bogato z gobami, o čemer se lahko uletniki sami prepričajo. Posebno odročni predeli so še skoro nedotaknjeni in polni gozdnih sadežev

■ **SVET ZA GOSPODARSTVO** je 2. oktobra razpravljal o 8.mesečni realizaciji, o rekonstrukciji starega obrata Žore, o lokacijah, največ pa je bilo govora o vzdrževanju republiških cest, ki so zelo zanemarjene.

■ **STOPNISCE V LOKO** so pred dnevi le začeli graditi. Stanovanjska skupnost se je s samoprispevkom občanov lotila gradnje, dela pa opravlja domače obrtno komunalno podjetje.

■ **ZA PREUREDITEV CESTE** od Lovskega roga do Belta je že podpisana pogodba. Cestno podjetje je prevzelo rekonstrukcijo in asfaltna dela, plačana pa bodo s samoprispevkom občanov ter s prispevki podjetja Lič in tovarne Belt.

■ **GRADNJA GASILSKEGA DOMA** se je končno le začela. Na travniku med podjetjem ZORO in hotelom Lahinja so že začeli kopati temelje.

V Semiču težave z vodo

Potrošniki vode, ki so odvisni od semiškega vodovoda, že dalj časa trpijo pomanjkanje vode. To je bilo tudi že prejšnja leta, vendar ne tako občutno kot letos. Ob rekonstrukciji vodovoda so pričakovali, da bo za vse porabnike vode dovolj, toda upanje se ni izpolnilo.

Po ugotovitvah obrtnega komunalnega podjetja iz Črnomlja, ki je odgovorno za drmiški vodovod, je pomanjkanje vode krivo usihanje izvirov. Eden najmočnejših izvirov je letos popolnoma usahnil in je kaj malo verjetno, da bo še kdaj oživel.

Pri izdelavi investicijskega programa leta 1963 so dajali vsi izviri 9,5 litrov vode v sekundi ali 821.000 litrov na dan, ob večji suši pa 3,4 litra na sekundo ali 294.000 litrov dnevno. Preizkusi, ki jih je napravilo omenjeno podjetje 19. septembra letos, pa so pokazali, da dajejo vsi izviri le še 2,029 litra vode v sekundi ali samo 176.000 litrov na dan.

Za rešitev tega vprašanja je predlaganih več variant, za katere pa so potrebna večja denarna sredstva. Od semiškega vodovoda je odvisnih 20 vasi z okoli 550 gospodinjstvi in 2000 prebivalci. Ta problem bo nujno rešiti, saj vodo razen prebivalstva nujno potrebuje še tovarna Iskra v svojem delovnem procesu. Tovarna pa je že zdaj za obnovo vodododa prispevala znatna sredstva.

L. MARINČEK

NOVICE črnomaljske komune

OB GRADNJI MESNICE V STANOVANJSKEM NASELJU

Nova mesnica za 36 milijonov

Lani nova klavnica, letos prva sodobna mesnica — Podjetju Klavnica in mesarija v Metliki ne gre slabo — Znajdejo se, zato imajo stalne odjemalce po vsej Sloveniji

Preteklo je nekaj let, kar v Metliki govorijo, da bi radi imeli vsaj eno sodobno prodajalno mesa, toda lokacije za lokal vse doslej ni bilo mogoče dobiti, ker so imeli težave z zasebnimi lastniki zemljišč. Ko pa se je pokazala prva možnost za gradnjo v novem naselju, se je podjetje Klavnica in mesarija odločilo graditi skupno z Mercatorjem.

Po načrtih Zavoda za poslovne objekte v Ljubljani že gradi paviljonsko stavbo gradbeno podjetje iz Grosupljega, kjer je mesnici odmerjenih 124 m² površine. Imeli bodo lokal, razsekovalnico, 2 hladilnici in 3 pisarne. V mesnici bo tudi hladilni pult za prodajo mesne delikatese in poseben prostor za blagajno.

Mesarje bo veljala gradnja okoli 36 milijonov S din. Podjetje je dobilo 25 milijonov S din kreditov pri banki za dobo štirih let, ostalo bodo prispevali iz lastnih skladov. Z gradnjo novega lokala pa si je 18-članski kolektiv naprtil precejšnjo odgovornost, kajti odplačevati morajo še okoli 7 milijonov S din anuitet za lani zgrajeno klavnico.

Obveznosti bodo precejšnje, toda mesarji se jih ne boje. Za metliško meso je namreč vselej dovolj kupcev, ne samo v bližnji okolici, temveč tudi v Ljubljani, Bohinju, Tržiču, Karlovcu, Novem mestu, Stični, Piranu in v Cerknici. Poleg dobre kvalitete mesa pa stranke gotovo privlači tudi poslovnost podjetja. Stalne stranke, ki jemljejo večje količine mesa, imajo precejšen popust, pri določanju cen pa so tudi sicer prožni.

Ker zadnje čase teletina ne gre več tako v denar, so jo te dni pocenili za 100 S din pri kilogramu (od 1400 na 1300 S din), po drugi strani pa so zaradi precejšnjega povpraševanja prav za toliko podražili slanino.

V podjetju so kar zadovoljni s poslovanjem, ki jim zagotavlja 85.770 S din povprečnega zaslužka na mesec. Od ustvarjenega dohodka pa kljub temu odvajajo v sklade več, kot porabijo za plače. Zato lahko tudi gradijo in vztrajno napredujejo.

Ondan so otroci že ob sedmih zjutraj rezali buče. Delali so pridno pod vodstvom kuharice Marije Radkovič, zraven pa tudi smeha ni manjkalo. (Foto: Ria Bačer)

Ozimnico pripravljajo sami

Učenci z osnovne šole Suhor se že pred začetkom pouka zbirajo v šolski kuhinji in pridno pomagajo pri vkuhavanju ozimnice

Na suhorski osemletki dobivajo otroci vsak dan šolsko malico, dvakrat na teden pa še enolončnico. Čeprav je tudi tu kot na mnogih drugih šolah prenehala mednarodna pomoč v živilih, šolska kuhinja vseeno deluje. Kot povedo na šoli, niti ni posebnih težav.

Otroci prinašajo jeseni v šolo jabolka, buče, grozdje, kumare, krompir, fižol, kislo zelje in druge pridelke. Prinaša kdor hoče in more, toda vselej se nabere toliko stvari, da imajo čez zimo dovolj.

Otroci pa tudi sami vkuhavajo ozimnico. Zjutraj prihajajo že ob 7. uri v šolo. Namesto da bi se podili okrog stavbe, se zberejo v šolski kuhinji, kjer pod vodstvom kuharice Marije Radkovič režejo in ribajo sadje, mešajo marmelado itd.

Skupinsko delo je prav zabavno, zato se ga radi udeležujejo. Tovarišica Radkovičeva pravi, da je najbrž malo tako pridnih podmladkarjev, kot so na suhorski šoli. Pred tednom dni so imeli vkuhane že 70 kg marmelade, zdaj poleg tega konzervirajo še zelenjavo.

Tako prakso imajo na suhorski šoli že nekaj let in se prav dobro obnese. Pozimi skoraj malicajo vsi otroci, jesenske mesece pa nekateri raje nosijo sadje in kruh od doma, ker je tedaj vsega dovolj.

Suhorska šola je lahko za primer, kako se dajo malice organizirati, če je pri hiši dobra volja. Tiste šole, ki so ob ukinitvi mednarodne pomoči z malicami enostavno prenehale, bi se lahko na Suhorju mnogo naučile.

Večerna šola za odrasle

Delavska univerza in osnovna šola v Metliki organizirata osnovno šolo za odrasle. Če bo dovolj prijavljencev, bosta dva tečaja: za 5. in 6. razred ter za 7. in 8. razred osemletke. Vpišejo se se lahko samo tisti, ki so končali obvezno šolanje in so stari najmanj 16 let.

Kdor pa se bo vpisal v šolo, jo bo moral tudi obiskovati do konca; sicer bo ob predčasnem izstopu plačal 30.000 Sdin za odškodnino.

Pouk bo trajal približno 7 mesecev po 5 dni v tednu in bo v popoldanskem času ali zvečer. Če pa bi bilo dovolj kandidatov iz podjetij, kjer delajo v izmenah, bo zanje organiziran tudi v večerni šoli izmeničen pouk. Redna šolnina znaša šest tisoč starih dinarjev na mesec. Kdor nima končane osemletke, naj razmisli o tej priložnosti, kajti dandanes se vedno bolj zahteva izobrazba.

ČE ŽELITE

odgovor ali naslov iz malih oglasov, priložite vašemu vprašanju dopisnico ali znamko za 30 din.

UPRAVA LISTA

NALOGE SINDIKATOV SE SPREMINJAJO

Najvažnejše: skrb za zaposlovanje

Intervju z Maksom Koležnikom, predsednikom ObSS pove, kako se v metliški občini pripravljajo na sindikalno konferenco

— Kako ocenjujete dosedanje delo sindikata v pripravah na letno konferenco?

— Celotno delo sindikata moramo ocenjevati glede na delovne pogoje. Občinski sindikalni svet nima pri nas ne svoje pisarne ne plačanega človeka, ki bi se ukvarjal samo s sindikalnim delom. Z delom v preteklem obdobju nisem zadovoljen. Posamezne sindikalne podružnice so sicer delavne, spričo omenjenih pogojev pa pri nas ne dobivajo toliko pomoči, kot bi jo lahko.

Že dvakrat je bilo pred občnim zborom obljubljeno, da bomo dobili prostor in plačanega uslužbenca, vendar obljube niso bile izpolnjene. Pred tretjim občnim zborom smo torej v enakem položaju, kot smo bili pred 4 leti.

— Katere naloge so zdaj v sindikalni organizaciji najpomembnejše?

— Sindikat je imel že od nekdaj nalogo opozarjati na dobro in varčno gospodarjenje, na pravilno delitev ustvarjenih sredstev, na izobraževanje, strokovnost in disciplino, v teh prizadevanjih pa smo dobili zadnje čase najboljšo podporo v ukrepih reforme. Pojavljajo pa se nove naloge, med katerimi štejem za najbolj pomembno v sedanjem obdobju skrb za zaposlovanje. Na tem področju pa so težave, ker premalo iščemo možnosti za nove zaposlitve. Bojim se, da bo v prihodnje še teže za službe, kot je že zdaj.

Sindikat bi moral spremljati tudi odpuste v delovnih organizacijah. Čeprav so za zdaj malenkostni, se ne sme dogajati, da bi pod pretvezo pomanjkanja dela odpuščali tiste, ki so se komu zamerili.

— Kaj boste obravnavali na občinski konferenci?

— Občinska konferenca je predvidena v prvi polovici novembra, na njej pa bomo razpravljali zlasti o vseh aktualnih zadevah, ki so se pokazale kot osrednje težave v več sindikalnih podružnicah. Sem sodijo nagrajevanje po delu, medsebojni odnosi ter problemi, ki se pojavljajo ob decentralizaciji samoupravljanja.

Ra

POPOTNI ZAPIS REGINE FIR:

Leta minevajo, spomini žive...

»Pretresljivi spomini, pa vendar prijeten izlet,« so dejali Metličani, ko so se vrnili z izleta na Rab

Avtobus prevozniškega podjetja Gorjanci je pred kratkim s triinštirideset imi potniki prodiral v deževno in megleno noč. Nihče izmed potnikov ni bil slabe volje. Tovarišice z Radovice so že zgodaj zjutraj začele peti in pesem nas je spremljala vso dolgo pot do morja. Medtem smo ustavili samo enkrat, da je naš vodič Tone Vergot upaknil s cestišča kamen. Za zabavo pa so v avtobusu skrbeli še Dare Flajšman (Stari), Ivan Ivec (Jovič), Jože Miheličič in drugi.

Točno ob določenem času smo prišli v Jablanac, od koder smo se s trajektom peljali na Rab. Tedaj je nehalo deževati. Že od daleč smo videli otok ves v soncu. Najprej smo obiskali nekdanje žensko in moško taborišče slovenskih internirancev. Tam zasteta zdaj trava in koruza. Viden je samo še nekdanji »apel plac«, po katerem je ostala cementna ploščad. Zatem smo se odpeljali na nekoliko oddaljeno množično pokopališče naših internirancev. Malokatero oko je ostalo suho, ko smo vstopili na lepo urejeno pokopališče, kjer počiva precej Belokranjcev. Med obiskovalci so bili nekdanji interniranci, svojci in matere umrlih na Rabu.

Kraševčeva mama iz Bušinje vasi je položila šopek rož in prižgala svečo na enega izmed štirih grobov svojih sinov, padlih v NOB. Bil je v resnici pretresljiv prizor, ko je dejala: »Daleč po domovini obiskujem grobove svojih sinov . . .«

Koširjeva mama je prvič obiskala grob svojega sina. Lojze Majzelj iz Metlike, ki je pustil na Rabu svoje otroštvo, je položil venec na grob svojega očeta. Zastopniki občinskega odbora ZZB in internirancev pa so položili venec pred obelisk.

Pokopališče, ki je lepo oskrbovano, je dal pred leti urediti glavni odbor Zveze združenj borcev Slovenije. Zadnje počivališče internirancev je videti kot park. Povsod cvetje in grmičevje, pota lepo oskrbovana. Na obelisku smo prebrali napis:

Ko pal je mrak na domovino,
po vseh vaseh so jih lovili
in sem gonili kot živino —
ker so svoj rodni dom ljubili,
umret so na Rab prišli.

Otok Rab je danes gotovo drugačen, kot je bil pred več kot dvema desetletjema. Čeprav je bila glavna turistična sezona že mimo, smo videli vsepovsod še vedno dosti domačih in inozemskih gostov. Ker je bilo ta dan lepo in toplo vreme, so na svoj račun prišli tudi kopalci.

Po ogledu mesta smo se vračali z različnimi vtisi. Spotoma smo videli še Reko in pristanišče v noči.

Izlet je bil v glavnem dobro organiziran, kar je zasluga občinskega vodstva ZZB. Prav tako se je izkazalo podjetje Gorjanci, ki je dalo na razpolago udoben avtobus in dobrega šoferja. Metličani in okoličani si želijo še več takih izletov.

Portugalka pa taka!

Znani gostilničar Pepe Badovinac ima sicer vedno dovolj gostov, zadnje čase pa se pri njem radi ustavljajo tudi ljubitelji sladke kapljice. Točil je tako portugalko, da so se ob njej poznavalci vin kar oblizovali. Sodček sladkega gre sicer h koncu, odprli pa bodo novega z dobrim moštom.

SPREHOD PO METLIKI

■ *NOVA CESTA*, ki se odcepi od Tovarniške ceste k novim blokom in stanovanjskim hišam, je bila hkrati z vsemi hišnimi priključki konec prejšnjega meseca asfaltirana. Granitni robniki so položeni le na levi strani ceste, medtem ko bo desna stran ceste urejena kasneje, ko bodo tudi tu zrasle stanovanjske zgradbe.

■ *PRED NEKAJ DNEVI* je bil položen asfalt tudi na zadnji del Ceste bratstva in enotnosti, in sicer od gostilne Pavla Cara pa do Kolpe v dolžini 800 metrov. Ureditev ceste in asfaltiranje je opravilo Cestno podjetje iz Novega mesta.

■ *DELA V BODOČI SAMOPOSTREŽNI TRGOVINI* na začetku novih blokov uspešno napredujejo in bodo prostori, kot vse kaže, odprti že za občinski praznik konec novembra.

Prihodnji teden občinska seja

Predsednik občinske skupščine Metlika je sklical sejo obeh občinskih zborov za 13. oktober. Dnevni red predvideva obravnavo poročila sveta za notranje zadeve, poročilo o zaključnih računih skladov ter obravnavo 9-mesečne realizacije proračuna in dotoka sredstev. Razen tega so na programu še premoženjskopravne zadeve ter volitve in imenovanja.

Ob 25-letnici organizacije

Petindvajsetletnico ustanovitve pionirske organizacije so tudi metliški pionirji svečano proslavili. Na konferenci so pregledali svoje dosedanje delo, napravili delovni načrt in izvolili nov odbor. Pomerili so se tudi v rokometni tekmi, si ogledali film Kozara, nakar so zastopniki posameznih razredov, katerim so se pridružili tudi pionirji s Suhorja in iz Podzemlja, obiskali predstavnike metliške občine. —d

Za davke veliko dolžnih

Občinska uprava za dohodke v Metliki ugotavlja, da je v letošnjem prvem polletju mnogo več davčnih zaostankov kot sicer. Večje vsote so dolžni nekateri obrtniki, pa tudi zasebni kmetovalci. Ker je zaradi tolikšnih zaostankov občinski proračun močno prizadet, je uprava za dohodke poslala na teren izterjevalce, ki se morajo v skrajnem primeru posluževati tudi rubeža. Letos so primorani zaračunavati davčnim zaostankarjem tudi zamudne obresti, kar pomeni, da morajo odšteti precej več, kot če bi bili v roku poravnali obveznosti.

V šoli dograjujejo 4 učilnice

Belokranjsko gradbeno podjetje iz Črnomlja je pričelo v novi metliški šoli urejevati prostore v obeh vogalih stavbe. Vse sobe so bile že lani v grobem dograjene in je bila položena tudi električna in toplotna napeljava. Letos bodo prostore le znotraj ometali ter položili parket. Tako bo šola pridobila štiri učilnice, štiri kabinete, hišnikovo delavnico in pralnico. Obenem bodo v zahodnem delu stavbe ob kuhinji urejeni zračniki za kurjenje z velikimi plinskimi bombami. Vse letošnje adaptacije bodo veljali okoli 16 milijonov Sdin. Drugo leto pride na vrsto ureditev šolske okolice. —d

Cenejši štedilniki

V trgovini Avto in elektromaterial pri avtobusni postaji v Metliki so pred 10 dnevi začeli prodajati električne štedilnike po znatno znižani ceni. Tovarna Sloboda iz Čačka je sama znižala ceno od 60.000 na 46.000 Sdin. Prav tako prodajajo radijske sprejemnike različnih tipov znamke RR Niš po občutno znižanih cenah, ki dosegajo tudi 40 odstotkov popusta. Prodaja se je v zadnjem tednu močno povečala, stranke pa jemljejo tudi potrošniški kredit, ki ga daje trgovina.

metliški tednik

OD ČETRTKA DO ČETRTKA

■ **DANES O DRUŽBENI PREHRANI** — Svet za zdravstvo, socalno varstvo in delo v Novem mestu bo na današnji dopoldanski seji razpravljal o družbeni prehrani, reviziji socialnih podpor, programu o dnevnem varstvu otrok in poročilu o letošnjem letovanju otrok iz novomeške občine. Gradivo za sejo je pripravil Center za socialno delo.

■ **GASILSKA PARADA V NOVEM MESTU** — V nedeljo, 1. oktobra dopoldne, na zadnji dan tedna požarne varnosti, so priredili novomeški gasilci parado. Začetek sprevoda je bil na Stadionu bratstva in enotnosti, nato pa so gasilska vprežna in motorna vozila z godbo na pihala na čelu odšla na pot po Partizanski cesti čez kandijski most na Glavni trg in dalje po Novem mestu. Sprevod si je ogledalo veliko ljudi.

■ **DREVI O DELU KS V DOLENJSKIH TOPLICAH** — Predstavniki krajevnih skupnosti Dolenjske Toplice in Straža se bodo drevi na skupnem sestanku posvetovali o delu v prihodnjem obdobju. Na posvet so povabili tudi zastopnike občinske skupščine, stalne konference krajevnih skupnosti in družbeno-političnih organizacij.

■ **O PROGRAMU IN STATUTU ZMJ** — V ponedeljek, 2. oktobra popoldne, so na seji občinskega komiteja ZMS v Novem mestu obravnavali predlog programskih načel in statuta Zveze mladine Jugoslavije.

■ **V OKTOBRU KONFERENCE AKTIVOV ZMS** — Konference mladinskih aktivov v novomeški občini bodo končane ob koncu oktobra. Tako so sklenili na seji občinskega komiteja in prejšnji teden na posvetu s predsedniki aktivov v Novem mestu. S 15. oktobrom pa bodo končali zbiranje prispevkov za žrtve izrealske agresije.

■ **POSVET O REORGANIZACIJI ZKS** — Na dvodnevnem posvetovanju sekretarjev osnovnih organizacij ZKS v Novem mestu 27. in 28. septembra so razpravljali o reorganizaciji ZKS v novomeški občini. Predlagano je, da bi bile samostojne osnovne organizacije le v petih večjih delovnih organizacijah, medtem ko bi se osnovne organizacije v manjših podjetjih združile s terenskimi.

■ **GASILSKO TEKMOVANJE V ŽUŽEMBERKU** — Pred kratkim so se na meddruštvenem tekmovanju v Žužemberku v suhih vajah pomerile ekipe gasilskih društev z Dvora, Hinj in Rebri. Prve so bile Hinje, drugi Dvor, tretja Reber. Ekipe je nagradila žužemberška krajevna skupnost. Poklicni gasilci iz Novega mesta so zatem pokazali, kako rešujejo s ponjavo.

■ **ZA JAVNO RAZSVETLJAVO V STRAŽI** — Pred kratkim so začeli urejati kanalizacijo v Dol. Straži, v Rumanji vasi pa so za kanalizacijo priskrbeli material. V Gor. Straži pripravljajo razširitev javne razsvetljave. Svet krajevne skupnosti bo imel te dni sejo, na kateri se bodo podrobneje pogovorili o izvedbi teh del in drugih načrtih.

ODLOČITE SE TUDI VI: naročite si Dolenjski list na svoj naslov!

Ob dnevu pionirskih rutic

Osnovnošolci iz Šmarjete so šli minuli petek peš na Otočec

OB DNEVU PIONIRSKIH

V novomeški občini so pionirji lepo počastili svoj praznik — 29. september. V pouka prostem dnevu so imeli več proslav, kulturnih in športnih prireditev, ponekod pionirske konference, mnogi pa so šli tudi na izlet.

V Novem mestu so se pionirji osnovne šole »Katja Rupena« in učenci iz Vatve vasi zbrali 29. septembra dopoldne v Domu kulture, kjer so imeli proslavo in so si ogledali baletno pantomimo »Pastirjeva pesem«, popoldne pa so videli slovenski film »Kala«. Šmarješki otroci so šli peš na Otočec, kjer so imeli s tamkajšnjimi sovrstniki skupno proslavo, nato pa športo tekmovanje. V Škocjanu so ta dan izrabili za pionirsko konferenco, po kateri so imeli tudi kulturni program.

Podobno so praznovali tudi v drugih šolah v novomeški občini. Pionirji so si tega dne nadeli modre kape in rutice. Marsikje so najboljše pionirje pohvalili ali nagradili.

V počastitev pionirskega praznika je novomeški potujoči kino predvajal v več krajih, zlasti v krajih s šolami, slovenski film »Kala«. Jugoslovanski film »Signali nad mestom« bodo na šolah prikazovali do 15. oktobra.

Zaloška opekarna pred jubilejem

Letos mineva 70 let od začetka opekarske dejavnosti v Zalogu pri Novem mestu in 20 let od ustanovitve podjetja. V vodstvu podjetja so sklenili jubilej svečano proslaviti. Osrednja proslava bo v novembru.

Na filmu tudi novomeška nečistoča

Pred kratkim so izdelali prvi slovenski film o komunalnem redu v mestih. Med drugim so posneli nekaj primerov (ne)čistoče tudi v Novem mestu. Za izdelavo filma in prikazovanje v Novem mestu je novomeško komunalno podjetje prispevalo 250.000 Sdin. V komunalnem podjetju so povedali, da bodo film začeli prikazovati v kinu KRKA, brž ko ga bodo dobili.

Dve uri peš v šolo

Šmarješko osnovno šolo obiskuje letos 327 učencev, od tega 38 takih, ki so prvič prestopili njen prag v letošnjem septembru. Pouk je v dveh izmenah. Najbolj oddaljeni učenci morajo pešačiti v šolo po dve uri. To so učenci iz Velike Strmice, ki spada že v mokronoški šolski okoliš.

Spet varno mimo mlina

Most čez Težko vodo pri Kovačičevem mlinu v Šmihelu so pred dnevi obnovili, tako da je hoja mimo mlina spet varna. Leseni most je popravil lastnik mlina, k temu pa ga je spodbudila krajevna skupnost.

Živina moti pouk

V Škocjanu odkupuje kmetijska zadruga živino pri javni tehtnici poleg osnovne šole. Po odkupu, ki je vsako sredo, je okolica šole precej ponesnažena. Barantanje z živino moti tudi pouk. Zato šolsko vodstvo hudo negoduje. Pripominjajo, da v bližini šole živinski promet ni primeren, ker je boljši prostor za odkup zemljišča, ki je na drugem koncu Škocjana.

Inšpekcijo bodo poklicali

Šmarješka šola se med odmori maje, kot bi bila na potresnem območju. Zlasti močno nihajo leseni stropi, v spodnji učilnici je zaradi nihanja padel s stropa lestenec. Vsi se bojijo, da se ne bi pripetilo kaj hujšega. Stavba je razmajana, na trhlih temeljih. Da bi preprečili nesrečo, so se odločili, da bodo poklicali gradbeno inšpekcijo. Ta naj bi odločila, ali se sme še poučevati ali ne. Hkrati se zavedajo, da bodo morali še nadalje poučevati v istih prostorih, saj na novo šolsko poslopje še ni upati. Kot je znano, je v Šmarjeti predvidena nova šola, zaradi pomanjkanja denarja pa je še ne bodo zidali tako kmalu.

Letos brez pouka v gostilni

Doklej bo morala mirnopeška osnovna šola iskati učilnice v stavbah, ki za kaj drugega najbrž niso primerne — O zidavi nove šole ta čas ni ne duha ne sluha

Od letošnje jeseni mirnopeška osnovna šola nima več učilnice v bližnji gostilni, ker so na krajevnem uradu uredili primernejši prostor za pouk. V hiši krajevnega urada sta torej dve učilnici. Šest učilnic pa je v razdrapani stari in osiromašeni šoli, ki so ji že pred leti začeli šteti zadnje dni.

Šestnajst letošnjih oddelkov je razporejeno v osmih učilnicah, kar pomeni, da ima vsak razred paralelko in da ima šola pouk v dveh izmenah.

V šolskem letu 1967/68 obiskuje mirnopeško šolo nekaj več kot 400 učencev. Prvi razred obiskuje 60 učencev. Letos ima šola prvič paralelke vseh razredov.

V novem šolskem letu je mirnopeška šola doživela tudi kadrovske spremembe: izgubila je matematika, dobila pa tri absolvente učiteljišča za redni pouk. V prvem razredu letos prvič poučujejo po novi metodi.

Pred kratkim so začeli učenci na travniku, nedaleč od šole, urejati šolsko igrišče. Zunaj bodo imeli telovadbo predvsem ob toplem vremenu, kadar bo hladno ali dež in pozimi, pa v dvorani prosvetnega doma.

Šolsko leto 1967/68 mirnopeški šoli sicer ni prineslo kakšnih pomembnih sprememb. Pouk bo še nadalje (koliko let še?) v skrajno neprimernem poslopju, ki bi prej zaslužilo vzdevek hlev, kot pa šola. Vendar kaže, da nove šole še ne bo kmalu.

Če glava dremlje, tudi telo ni budno

V Novem mestu se pripravljajo na izvolitev novega predsednika stalne konference krajevnih skupnosti

Letos o delu stalne konference krajevnih skupnosti za novomeško občino ni bilo še nič slišati. Konferenca ni imela še nobene seje, čeprav bi imela prav letos, v letu akcij krajevnih skupnosti, obilo gradiva za obravnavo. Predsednik je menda vrgel puško v koruzo in začel opravljati boljše delo, kdo drug se pa ni spomnil, da bi sklical sejo.

Ne preveč razveseljivo novico o tem, da stalna konferenca krajevnih skupnosti letos nič ne dela, je potrdil prejšnji teden tudi tajnik te konference Ivan Tekstor. Na vprašanje, zakaj konferenca ni imela nobene seje, je Tekstor odgovoril: »Predsednika ni blizu!« in dodal, da bo v kratkem izvolili novega predsednika.

Pri podpredsedniku občinske skupščine Avgustu Avbarju smo zvedeli, da so dobile krajevne skupnosti za dejavnost letos do 31. avgusta šele 36 odstotkov denarja iz občinskega proračuna. To je bila akontacija za delo, ki so ga letos opravile. Več kot 13 milijonov S din jim je treba še razdeliti. Toda kako?

»Merila za delitev denarja krajevnim skupnostim bi naj bila izdelala stalna konferenca, ker teh ni bilo, krajevne skupnosti niso dobile več kot akontacijo. Vsa sreča, da same krajevne skupnosti niso vrgle puške v koruzo,« je rekel podpredsednik Avbar.

Kot je še povedal, so bile marljive skoraj vse krajevne skupnosti, da pa velja še posebno pohvaliti škocjansko straško, žužemberško, novomeško in šentjernejsko. Tudi on se je strinjal, da bo morala dobiti stalna konferenca novo vodstvo, čigar prva naloga bo izdelati merila, da bo možno krajevnim skupnostim plačati vsaj to, kar so napravile.

D. G.

Prošnja za spisek upokojencev

Novomeška krajevna skunost je pred kratkim prosila Komunalni zavod za socialno zavarovanje, naj prijavi spisek tistih upokojencev, ki morajo plačevati krajevni samoprispevek za novo šolo. Z referendumom je bilo izglasovano, da morajo samoprispevek plačevati tudi upokojenci z mesečno pokojnino nad 50.000 Sdin. Do zdaj ni plačal prispevka še noben upokojenec na območju novomeške krajevne skupnosti.

Kdaj kulturni dom?

V Brusnicah imajo že vse pripravljeno za zidanje kulturnega doma. Na seji krajevne skupnosti in gradbenega odbora 30. septembra so pretresali možnosti, kdaj bodo lahko začeli delati. Kaže, da bo to kmalu, ker nameravajo stavbo še letos pokriti. Radi bi tudi čimprej začeli obnavljati cesto Brusnice — Gabrje, za kar so se dobro pripravili. Na seji so spregovorili tudi o vzdrževanju pokopališča in drugih komunalnih objektov.

Spet imajo kino

Po daljšem presledku so v Škocjanu spet začeli prikazovati filme. Redne kino predstave imajo ob nedeljah. Obiskovalcev je malo, da komaj krijejo stroške.

KAJ JE BOLJŠE: RUŠITI ALI OBNAVLJATI?

Najlepša kantina v Sloveniji

V vojašnici Milana Majcna so se odločili za obnovo in prav so imeli — V stavbi stare kuhinje, ki je bila pripravljena za rušenje, je zdaj najlepše urejena vojaška kantina v Sloveniji — Od višjih vojaških oblasti so dobili le 600.000 Sdin, opravljena dela pa so vredna 2,5 milijona Sdin — Veliko prostovoljnega dela in iznajdljivosti

Vojašnica Milana Majcna je pred nedavnim dobila novo, res sodobno urejeno vojaško kantino. Pot do nje ni bila niti najmanj lahka. Po izgradnji nove kuhinje v vojašnici je nastalo vprašanje: kaj storiti s staro kuhinjo? Mišljenja so bila različna: nekateri so menili, da jo kaže edinole podreti, drugi pa so razmišljali o tem, da bi se na videz zelo neprimerni prostori morda le dali preurediti.

V prid rušenju je govorila tudi odločitev strokovne komisije, ki je ugotovila, da bi obnova stavbe terjala preveč denarja. Med tistimi, ki so se zavzemali za preureditev, je bil najodločnejši podpolkovnik Ivan Markan. Menil je, da bi se stara stavba dala uporabiti v namen, ki bi koristil vojakom. Njemu gre največ zaslug za to, da je bila prvotna odločitev o rušenju stare kuhinje spremenjena.

Porabljenega je bilo precej papirja in časa ter besed, preden so pristojni organi pristali na obnovo in preureditev stare stavbe. Hkrati s tem pa so kolektivu vojašnice naložili breme obnove na njegova ramena: kolektiv vojašnice je prejel opozorilo, da mora narediti vse sam in da naj ne računa na pomoč!

To je bila velika dodatna obremenitev za vojaške starešine in za vojake. Prispevali so veliko ur prostovoljnega dela, staro stavbo pa so obnavljali predvsem s tem, kar je bilo pri roki. Ko je bilo delo opravljeno, je bila vojakom na voljo nova kantina, poleg nje pa so v isti stavbi še frizerska, čevljarska in krojaška delavnica. Največje pozornosti je deležna kantina s sodobno in lepo opremo, ki lahko sprejme 100 ljudi. Tu lahko kupijo vojaki vse drobnjarije za vsakdanjo rabo: razglednice, pisalni pribor, predmete osebne higiene, pa tudi osvežilne pijače in cigarete. Po mnenju mnogih je to najlepše urejena vojaška kantina v Sloveniji. Cene so vojakom dostopne: steklenica piva bo od 1. novembra dalje naprodaj po enaki ceni kot v trgovini, hkrati pa bodo za 10 odst. znižali cene vseh predmetov, ki so tu naprodaj.

Poleg drugih imajo največ zaslug pri obnavljanju in preurejanju stare kuhinje kapetan I. klase Ivan Saje, ki je bil organizator in nadzornik del, ter vojaki Miodrag Djordjević, Franc Tržan, Duško Petrovski in Miodrag Petrović. Pozabiti pa ne smemo na mojstra Alojza Retlja, ki je bil ves čas gradnje vsem v največjo oporo.

A. KORDIČ

JAVNO IN GLASNO VPRAŠANJE IZZA OKROGLE MIZE

Zakaj toliko jalovih milijonov v komunali?

Naj nihče ne misli, da škoduje samo skupnosti, če poškoduje prometni znak ali neodgovorno ponesnaži ulico ali lomi lepotično drevje — Komunalne storitve plačujemo (posredno ali neposredno) vsi občani, zato se vedimo kulturno in dostojno socialističnega človeka

■ **Kadar ni vode iz pipe,** kadar noga uide v špranjo na mostu, kadar se spotaknemo ob kamen na cesti, kadar nas poškropi avto, vozeč po kotanjah, kadar smo slabe volje zaradi računa za odvoz smeti —

■ **vselej nam s konca jezika** najprej pade pikra na račun komunale. Mislimo: vselej je kriva samo komunala. Naposled pa smo ji še hvaležni; le na kaj (koga?) bi stresali jezo, če ne bi bilo te »ničvred . . .« — pardon! — komunale!

Komunalci so vajeni kritike, marsičesa »morajo« biti krivi. Pa so res?

Kaj pravijo tisti, ki se s komunalno neposredno ukvarjajo?

Komunala je javna služba. Občina jo lahko ustanovi, lahko pa jo tudi ukine; ob tej pravici ima dolžnost, da jo organizira in vzdržuje oz. plačuje. Denar mora zagotoviti v občinskem proračunu. Je denarja dovolj? Koliko je potrebno, koliko na voljo? Kako je vrednotena ta dejavnost v primerjavi z drugimi?

Četrtorazredne ceste in mostovi na najslabšem

JANEZ LEGAN, referent za komunalne zadeve: — Komunalna dejavnost do danes ni priznana; če bi bila, se ne bi bilo treba spraševati, kje bomo dobili denar za vzdrževanje četrtorazrednih cest. Tisto, kar se nabere od taks (45 do 50 milijonov S din na leto), je premalo. Cest nismo obnavljali, desetletja smo jih zanemarjali, zdaj pa jih lahko le krpamo.

PRED LETOŠNJIM PRAZNOVANJEM 29. OKTOBRA

Tokrat je v ospredju „KRKA"

Še nekaj tednov nas loči od 29. oktobra, občinskega praznika Novega mesta. V soboto se je prvič sestal odbor, ki bo pripravil proslave za letošnji praznik; vodi ga Jože Suhadolnik. Člani odbora so v soboto razpravljali o okvirnem načrtu prireditev, s katerimi bomo letos počastili odhod prve skupine novomeških mož in fantov v partizane. Občinska skupščina bo počastila 29. oktober s slavnostno sejo, na kateri bodo poročali o uspehih in problemih gospodarstva v občini. Posebno bo letos podčrtan razvoj tovarne zdravil KRKA. Po seji bodo odkrili spominsko ploščo na rojstni hiši akademika Marjana Kozine, isto dopoldne pa bo odprta tudi nova tovarna antibiotikov KRKE v Ločni.

27. oktobra popoldne bodo v Dolenjski gleriji podelili letošnje Trdinove nagrade, 25. oktobra pa bo odprta razstava Marjana Kozine v Dolenjskem muzeju. Ta čas bo odprta v Dolenjski galeriji tudi retrospektivna razstava Jožeta Gorjupa, razstave v študijski knjižnici Mirana Jarca in v Dolenjskem muzeju pa bodo sovpadale tudi z razstavami v počastitev oktobrske revolucije. — 28. oktobra zvečer bo v Novem mestu gostovala Drama SNG s Cankarjevimi Hlapci. Vrteli bodo tudi zanimive filme, mestna godba pripravlja koncert, zaključene pa bodo tudi zdaj že tradicionalne delavske športne igre. Če bo le mogoče, bodo do občinskega praznika odprli tudi preurejeno ljudsko knjižnico v Šmihelu.

Repinc novi predsednik ZMS

Občinski komite ZMS v Novem mestu je na seji 27. septembra imenoval za svojega novega predsednika Andreja Repinca, farmacevtskega tehnika iz tovarne zdravil KRKA. Predsednik Repinc bo v občinskem komiteju ZMS profesionalec, delo na novem službenem mestu pa bo prevzel te dni. Dosedanji predsednik Uroš Dular bo šel v politično šolo.

Dovolj soka za škocjanske učence

700 litrov borovničevega in grozdnega soka bo pripravila šolska kuhinja v Škocjanu za svoje učence. Ljudje so te dni darovali več sto kilogramov grozdja, prinašajo pa tudi krompir in druge pridelke. Kuharica Zofi Oberč, ki ima zdaj največ dela z vkuhavanjem, je rekla, da je z zbiranjem živil za šolske malice zelo zadovoljna. Zdaj, ko kuhinja ne dobiva več pomoči RK, so darovi zelo dobrodošli.

Za asfalt in zaščitene poti

Na nedavni seji sveta krajevne skupnosti v Šmarjeti so razpravljali o tem, da je potrebno asfaltirati cesto iz Šmarjeških Toplic vsaj do Šmarjete, in o morebitnem prispevku krajevne skupnosti za ta dela. Razpravljali so tudi o stanju vaških in medkrajevnih poti. Povedali so, da je bilo za popravila porabljeno že veliko denarja, da pa so poti že čez nekaj tednov spet razdrte. Poti naj bi bili razkopali kmetje, ko so med oranjem nanašali nanje zemljo. Člani sveta krajevne skupnosti so pripomnili, da bi bilo treba popravljene poti zavarovati. Predlagali so, naj bi občinska skupščina sprejela predpis, na podlagi katerega bi krajevna skupnost lahko brezobzirne porabnike poti tudi kaznovala.

V Šmarjeških Toplicah so že uredili vodovod

Prebivalci Šmarjeških Toplic in dela Družinske vasi so pred kratkim dobili prvo pitno vodo iz vodovoda, ki so si ga napeljali s pomočjo krajevne skupnosti in novomeškega podjetja VODOVOD. Do zdaj si je uredilo priključke 13 hišnih gospodarjev, štirje pa to še nameravajo.

Aleksander Kečkeš v delavnici med vrezovanjem posvetila v poročni prstan

Želite vrezano ime, pečatnik z monogramom?

Ljudem še ni povsem jasno, kakšne sorte dejavnosti je g r a v e r s t v o. Nekateri so prepričani, da je v tem mišljeno popravilo naočnikov, drugi spet, da graver krpa nogavice. Vse je v poznavanju te dejavnosti prekosil neki fant ki je v delavnici prvega novomeškega graverja, Aleksandra Kečkeša, zahteval kilo slanine! V mojstrovo delavnico je prišel kar dvakrat, »pa mi je bilo potem kar žal, da mu res nisem prodal tistega kosa, ki mi ga je prinesla mama,« je hudomušno pripomnil Kečkeš.

Včasih je bila v tej, zadnji hiši v Kastelčevi ulici, res mesnica, 1. oktobra pa bosta mimo dve leti, kar je Aleksander Kečkeš nad vhodom obesil gravirano tablo in dal vedeti, da bomo poslej lahko pri njem naročali vrezane napise, žige, pečatnike z monogrami, značke, posvetila na poročne prstane in podobne reči. Davčna uprava pa je v seznam davkoplačevalcev vpisala novega obrtnika.

Obrtnika? Kaj še! Graverstvo ni popravljanje naočnikov, ni krpanje nogavic, pa tudi ne sekanje slanine . . . Kdor hoče biti graver, mora znati kaj več ko hruške peči.

V našem poklicu moramo znati zlatiti, nikljati, vedeti za dolgo vrsto kemičnih procesov, oblikovati, risati, imeti občutek za natančnost, biti moramo umetniki, ne le mojstri dela,« je razglašal Kečkeš.

Sam se je za graverja izučil pri nekem zasebniku v Ljubljani, nato pa se je vpisal na šolo za oblikovanje in z odličnim uspehom diplomiral na graverskem oddelku.

Ko je odslužil vojsko, je bil nekaj časa industrijski oblikovalec v IMV. Potem je zagledal praznino: z graverstvom se v Novem mestu do tedaj ni še nihče ukvarjal. Odločil se je, da bo odprl delavnico, in odprl jo je. In vse, kar da iz rok, je iz škatlice vzeto, naj bo posvetilo na poročnem prstanu, značka (ob obisku je delal značke za gubčevce), pečatnik z monogramom ali kaj drugega. Prava mala mojstrovina!

Aleksander Kečkeš je zapolnil vrzel na področju graverstva na Dolenjskem. V Novem mestu je edini. V stanovanjih imamo imena, ki jih je on vrezal. Žigosamo s pečati, ki jih je on naredil. Hvalimo se s posvetili, ki jih je on izpisal. Veliko je naredil, veliko še bo. Lahko bi izdelal tudi napise za na poštne nabiralnike v blokih, če bi jih hišni sveti naročili. Naredil bi s popustom. Pismonošem potem ne bi bilo treba izgubljati glave, kam vtakniti pismo, časopis, obvestila. Zdaj pa so večkrat v zadregi. Žal.

IVAN ZORAN

Najcenejše so EMO 5

V novomeški prodajalni ELEKTROTEHNE si lahko nabavite električno peč ali peč na olje. Peči na olje imajo Kontaktove (7500 kal.) z vgrajenim termostatom in brez termostata. Za kuhinje primerne so Fenix peči (7500 kal.), ker so belo emajlirane. Italijansko peč Queen (10.000 kal.) dobite za 106.000 Sdin, oljno peč EMO 5 (5000 kal.) pa za 64.000 Sdin.

Prodajalna je dobro založena tudi z električnimi pečmi, kaloriferji, infra pečmi za kopalnice in električnimi radiatorji, ki se polnijo z vodo ali oljem.

Pot iz Žužemberka do Gradenc popravljajo

Straški gozdni obrat in žužemberška krajevna skupnost sta pričela te dni ob pomoči prebivalcev iz Gradenca in Budganje vasi popravljati pot od zadružnega sadovnjaka v Žužemberku do Gradenca. Material je pripravila krajevna skupnost, denar za prevoze pa GG, medtem ko prebivalci Gradenca in Budganje vasi material nalagajo v peskokopu in ga na poti ravnajo. Do zdaj je bila tako slaba, da se z osebnim avtom ni dalo priti v Gradenc. Dela bodo predvidoma veljala 900.000 Sdin. V kratkem bodo začeli popravljati tudi pot v Križe. Spet bodo sodelovali straški gozdni obrat, krajevna skupnost in vaščani iz Križev, Vrhovega ter z Vrha.

V Škocjanu večkrat ni vode

Škocjanski vodovod je večkrat neposlušen, ljudje pa pravijo, da včasih več ur ni vode. Navadno je zmanjka v zgornjem Škocjanu in Hrastuljah. Nedavno so izkopali tudi jarke za vodovod v Zavinek pri Škocjanu. Če bodo imeli denar, bodo vodovod podaljšali še v druge vasi.

Učiteljica stanuje v mlečni kuhinji

V Brusnicah imajo letos tri učiteljice več, eno pa še pričakujejo. Primernih stanovanj zanje ni. Za eno učiteljico so začasno uredili stanovanje v mlečni kuhinji. V Brusnicah do zdaj niso zidali stanovanj posebej za prosvetne delavce.

Posode zmanjkuje

V Brusnicah in Gabrju so v glavnem trgali prejšnji teden. Trta je bogato obrodila, saj krajev nista prizadeli niti suša niti toča. Tudi sadja imajo veliko. Za vino in sadjevec zmanjkuje posode.

29. septembra je praznoval 90-letnico rojstva Franc Muser, poštni upokojenec iz Novega mesta. Jubilant, ki šteje med najstarejše Novomeščane, gre vsak dan v mesto na sprehod, še vedno dela na vrtu, edino sluh mu peša. Na sliki ga vidite (v sredi) v družbi Leona Skrabla (levo) in Ivana Smoliča (desno), ki sta mu za visoki jubilej čestitala v imenu kolektiva PTT podjetja Novo mesto. (Foto: M. Jakopec)

JOŽE GOSENCA, direktor Komunalnega podjetja: — Na našem območju, to je v novomeški občini, so slabi vsi leseni mostovi, najslabši pa predvsem trije: na Otočcu za Gumberk, v Šmihelu pri Žužemberku in Mršeči vasi. Če jih ne bomo skoraj popravili, jih bo treba zapreti. Potrebovali bi vsaj 50 milijonov S din za nujna popravila.

LEGAN: — Občinska skupščina mora med drugim zagotoviti izvajanje treh odlokov, ki jih je sprejela: odloka o komunalni ureditvi in zunanji podobi naselij, odloka o javnem redu in miru in odloka o varnosti v prometu. Četrtorazredne ceste in ulice, parke, zelenice in trge v Novem mestu pogodbeno vzdržuje Komunalno podjetje, za izvajanje odlokov pa skrbijo samostojni referenti in medobčinske inšpekcijske službe, v zadnjem času pa tudi na novo ustanovljena čuvajska služba (za parke, nasade, zelenice, trge). Zaradi pomanjkanja denarja ni zagotovljeno popolno vzdrževanje komunalnih objektov. Navedimo primer! Za vzdrževanje četrtorazrednih cest bi letos potrebovali 72 milijonov, v proračunu pa je odobrenih le 52 milijonov S din. Podobno stanje je v urejanju parkov, vzdrževanju ulic in trgov, denarja pa ni dovolj niti za vse novomeške ulice.

Razumevni pomagajo, objestneži uničujejo

LEGAN: — Za rekonstrukcijo in druga izredna dela je bilo letos odobrenih 5 milijonov S din! Kaj se da narediti s tem denarjem, menda ni potrebno govoriti. Opozarja pa nas, kako nujno je sodelovanje občanov pri obnovah. Nekaj praktičnih primerov takega sodelovanja je znano iz tega leta. Občinska skupščina je s pomočjo gospodarskih organizacij omogočila asfaltiranje Trdinove ulice (do križanja s Kristanovo), Cvelbarjeve ulice itd. V Novem mestu pripravljamo za asfaltiranje še Kosovo in Vrhovčevo ulico; za asfaltiranje Ulice talcev, Trubarjeve ulice in cesto skozi Žabjo vas pa zbiramo denar. Občinska skupščina je bila v večini primerov bolj organizatorica del kot soplačnica, saj je imela premalo denarja, da bi kaj več plačala. Veliko denarja gre tudi za javno razsvetljavo in porabo vode v Novem mestu, za obnovo in vzdrževanje prometnih signalov, prehodov za pešce itn. Asfaltiranje prehodov za pešce v Novem mestu je veljalo 2,200.000 S din, obnova prometne signalizacije pa 1,200.000 S din. Za varnost potnikov lokalnih in medkrajevnih avtobusov je bilo urejeno več postajališč: pri Industriji obutve, v Bršlinu (tri) in drugje.

Vse to je bilo (ali pa še bo) letos narejeno z velikimi denarji, ki jih je dal posredno ali neposredno vsak občan. Povsem naravno je pričakovati, da bodo občani spremenili odnos do objektov, urejenih z njihovim denarjem. Stroškov bi bilo namreč precej manj, če ne bi bilo treba neprestano obnavljati javnih luči (npr. na konzolnem mostu), če ne bi motoristi in avtomobilisti parkirali vozil v parkih in na zelenicah, če ne bi bili sproti uničeni nasadi javnega zelenja, poškodovane žične ograje, polomljeni prometni znaki itn. Če ne bi bilo tolikšne škode, to pa naredijo predvsem objestneži in brezvestneži, in če se delovanje komunalne službe ne bi zmanjšalo, bi bilo Novo mesto, nič manj pa tudi druga mestna naselja, kljub denarnim težavam precej bolje urejeno, kot je.

(Se nadaljuje)

Novomeška kronika

■ **CESTO OB STIČIŠČU** Vrhovčeve ulice in Ceste komandanta Staneta s konca nove delikatese mesnega in prehrambenega podjetja so v ponedeljek razkopali. Vrhovčevo ulico so zaprli za ves promet že prejšnji teden in jo začeli pripravljati za asfaltiranje.

■ **NOV DELOVNI ČAS** so s 1. oktobrom uvedle mnoge novomeške trgovine. Brž ko je prišla sprememba, so ljudje začeli godrnjati. Najbolj nezadovoljni so bili tisti potrošniki, ki so hoteli v nedeljo kupiti meso. Po novem mesnice ob nedeljah ne delajo, kar sporočajo tudi obvestila na vratih mesnic.

■ **VELIKO PROMETNIH ZNAKOV**, opozorilnih tabel in drugih javnih napisov, klopi v Kettejevem drevoredu, okrasnega zelenja v parku in igral na otroškem igrišču za novo pošto je bilo do zdaj uničeno, polomljeno, razmetano ali odneseno. Kdo je vse to napravil, ni znano, vsekakor pa ni bil (menda) še nihče kaznovan zaradi objestnosti. Odslej bo drugače, saj ima mesto svojega čuvaja, ki bo kaznoval z mandatno kaznijo 1.000 ali 500 Sdin vse tiste, ki bodo kršili občinski odlok o komunalni ureditvi in zunanji podobi naselij ali odlok o javnem redu in miru ali odlok o varnosti prometa.

■ **RAZSTAVO NAJBOLJŠIH** likovnih izdelkov, ki so jih dijaki naredili pri likovnem pouku, bodo v prihodnjem tednu priredili na gimnazijskem hodniku. Nedavno so na hodniku v gimnaziji obesili reprodukcije del znanih slikarjev.

■ **»BEN HUR«**, ameriški barvni CS film, ki so mu prisodili 11 »oskarjev«, bo na programu v kinu KRKA od danes do ponedeljka, 9. oktobra. Zaradi izredne dolžine bodo predstave vsak dan ob 16. in 19. uri, v nedeljo pa bo posebna predstava ob 10. uri dopoldne.

■ **TRŽNICA** je bila tudi v ponedeljek polna zelenjave in sadja, največ pa je bilo gob. Prodajali so jih po 400, 500 in 600 Sdin kg. Jajca so imela tokrat izredno visoko ceno 80—85 Sdin, solata 280 Sdin, paprika 180 Sdin, paradižnik 250 Sdin, fižol 300 Sdin, jabolka 60—80 Sdin itd. Kramarski del trga pa postaja vse bolj privlačen za trgovce, saj jih je zmeraj več in vedno bolj hrupno vabijo k nakupu.

■ **GIBANJE PREBIVALSTVA** — rodila je Katica Udir z Mestnih njiv 8 — Petra.

ROKOMET

Zmaga pripada boljšemu!

V zadnjem kolu rokometne republiške lige se je športna sreča zopet nasmehnila Brežičanom. V glavnem srečanju med moškima ekipama Ribnice in Brežic so gostje zasluženo zmagali. Poraz Ribničanov s takšno občutno razliko pomeni presenečenje. Kot kaže, so Ribničani v trenutni krizi. Kje so vzroki za to? Rokometašice Brežic so se nekoliko »poigrale« z igralkami z Golnika, rezultat kaže, da se je igrala »mačka z mišjo?«

V srečanju conske rokometne lige spremljamo vzpon rokometašev Novega mesta, ki nizajo zmago za zmago. Krmeljčani postajajo vedno bolj nevarni. Grosupeljčani krmarijo nekje v sredini razpredelnice in so solidni. Krčani pa so po začetnih uspehih nekoliko predahnili, pa se takšen odmor takoj maščuje. Novomeščani in Krčani so končno resni kandidati za najvišji naslov, kar bi pomenilo, da bodo drugo leto sodelovali v kvalitetnejšem tekmovanju.

Kovinarska šola zmagala

Mladi rokometaši so z igro na dveh igriščih hkrati počastili občinski praznik Kočevja. Tekmovanje je organiziralo športno šolsko društvo »Pionir«. Štiri zbrana moštva je pred začetkom pozdravil zastopnik občinske zveze in občinske skupščine. Rezultati srečanj: kovinarska šola — gimnazija 13:5, osnovna šola Kočevje — osnovna šola Ribnica 9:7, kovinarska šola — osnovna šola Kočevje 11:8, osnovna šola Ribnica — gimnazija 9:4. Končna uvrstitev: 1. kovinarska šola Kočevje, 2. osnovna šola Kočevje, 3. osnovna šola Ribnica in 4. gimnazija Kočevje.

Igre so bile žive in privlačne. Pokazalo se je, da se mladina močno zanima za rokomet in da bi bilo nujno treba urediti asfaltno igrišče, posebno še sedaj, ko so mladi zgubili košarkarsko igrišče. Vodja turnirja prof. Tone Adamič je izročil zmagovalcu pokal. Prireditev je gledalo čez 500 gledalcev, povečini mladih, vreme je bilo lepo. A. ARKO

Krško – Križe 20:14

Prvenstveno tekmo LCRL med Partizanom Krško in RK Križe so igrali na igrišču v Krškem. Sodil je Kozamernik iz Sevnice, ki je dopustil gostom zelo grobo igro. Domačine je to presenetilo, toda še vdrugem polčasu so goste popolnoma nadigrali z boljšo tehniko in malo ostrejšo igro. Zmagali so zrezultatom 20:14. Med Krčani so bili najboljši Koman, Šute in vratar Skoberne. Za Kršane so igrali: Levičar, Kovačič, Arh (3), Koman (6), Humar, Božič (1), R. Iskra (5), Skoberne in Šute(5).
I. S.

Hrastnik – Krmelj 11:15

Gostje so nas presenetili z zmago in so z borbenostjo osvojili dve dragoceni točki. Igra je bila živahna, med domačini se je odlikoval Kotnik (6), med gosti pa Zaman (5). V nedeljo, 24. septembra, so Krmeljčani premagali Krško s 5 goli razlike. D. B.

Hrastnik – Grosuplje 16:17

V predzadnjem kolu ljubljanske conske rokometne lige so rokometaši Grosupljega pripravili prijetno presenečenje: v Hrastniku so premagali domačo ekipo s 16:17. Po dosedanjih rezultatih sodeč, bodo rokometaši iz Grosupljega našli mesto v sredini prvenstvene razpredelnice. V dosedanjih srečanjih so premagali Slovana iz Ljubljane in Hrastnik, poraz pa so doživeli od Medvod, Radeč in Krškega.
ANDREJ ŠUŠTERIČ

Storžič (Golnik) – Brežice 3:16

S kolektivno igro, v kateri so se trudile vse igralke, so Brežičanke z visokim rezultatom v republiški rokometni ligi premagale ekipo Storžiča. Uspevale so jim prav vse akcije in je njihova zmaga popolnoma zaslužena. Igralke Storžiča so s svojo igro razočarale številne gledalce. Za Brežice so igrale: Božičnik, Buzančič 4, Molan 5, Mišič I. 4, Kolar 2, Šlak 1, Engel, Zorko in Mišič II.
V. P.

Brežice – Krško 28:21

V prijateljski rokometni tekmi so rokometaši Brežic med tednom v Krškem premagali domačine, ki tekmujejo v ljubljanski conski rokometni ligi, z rezultatom 28:21. Zmaga Brežičanov je zaslužena. V. P.

Ribnica – Brežice 15:24

Veliko število gledalcev je v primernem vremenu spremljalo zanimiv rokomet v Ribnici, v katerem so gostje iz Brežic pokazali precej več znanja kot domačini in v drugem polčasu popolnoma nadigrali Ribničane. V prvem polčasu so domači rokometaši nekaj časa bili kos Brežičanom, kasneje pa jim je zmanjkalo sape.

Za Brežice so igrali: Berglez, Rovan 4, Šetinc 3, Kukovica, Avsec, Bosina 11, Jurišič 2, Svažič 1, Pavlič 3, Novak I. in Novak II. **Za Ribnico pa:** Kersnič, Češarek, Ponikvar 5, Bavdek 3, Matelič 2, Radič 4, Mikulin, Joras, Kersnič II. 1, Vučemilović. Pri gostih sta se odlikovala z dobro igro Bosina in vratar Novak, pri domačih pa Ponikvar. V. P.

Novo mesto – Radeče 24:17

V nedeljo sta se na rokometnem igrišču na Loki v Novem mestu v prvenstveni tekmi ljubljanske conske rokometne lige pomerili ekipi Novega mesta in Radeč. Novomeščani igrajo iz kola v kolo bolje, tako da se trenutno nahajajo na vrhu lestvice. Tudi v nedeljo so zaigrali dobro in so goste odpravili z visokim rezultatom.

Novo mesto: Perko, Gantar 3, Šetina 3, Jaklič 7, Jončič 1, Jožef, Globokar, Lozar 10, Pelko, Seničar.

Tekmo je (pred 70 gledalci) sodil Štukelj iz Ljubljane. JAP

To nedeljo se srečajo

8. oktobra se bo v zahodni conski nogometni ligi pomerilo Novo mesto doma s Piranom, Bela krajina pa bo gostovala v Zagorju. V drugi slovenski odbojkarski ligi se bodo igralci Kočevja pomerili s Kamno gorico, v Bovcu pa bodo trebanjski igralci merili moči s tamkajšnjim moštvom. V republiški moški rokometni ligi bodo Ribničani obiskali Ormož, v Brežice pa pride Rudar iz Velenja. V republiški ženski rokometni ligi bodo imele Brežičanke v gosteh igralke ljubljanske Olimpije. — Ljubljanska conska rokometna liga ima takle program: Krmelj : Grosuplje, Šentvid : Krško in Olimpija : Novo mesto.

ATLETIKA

Izbirno tekmovanje za četveroboj

Komisija za atletiko pri občinski zvezi za telesno kulturo v Novem mestu je v soboto izvedla izbirno tekmovanje za četveroboj Dolenjsko-Gorenjsko-Primorsko-Zasavje, ki bo še ta mesec v Trbovljah. Poleg novomeških atletov so se tekmovanja udeležili tudi atleti iz Kočevja, Črnomlja in Šentjerneja.

REZULTATI: moški — 60 m: pionirji: 1. Jože Rešetič (N. m.) 8,0; 100 m: 1. Janez Penca (N. m.) 11,3; 200 m: 1. Janez Penca (N. m.) 23,8; 400 m — pionirji: 1. Evgen Pungerčič (N. m.) 63,5; 1000 metrov: 1. Jože Hrovat (Šent) 3:10,7; 1.500 m: 1. Jože Črnelič (Šent) 4:46,8; štafeta 4 x 100 m: 1. Novo mesto 46,8; daljina: 1. Jože Slajkovec (N. m.) 6,08 m; višina: 1. Marjan Potrč (N. m.) 1,85 m; krogla 7,250 g: 1. Stane Šega (Koč) 12,95 m; krogla — 6 kg: 1. Jože Sirotka (Šent) 11,26 m; krogla — 5 kg: 1. Bojan Poreber (N. m.) 12,67; kopje: 1. Branko Suhy (N. m.) 55,80 m; disk — 2 kg: 1. Stane Šega (Koč) 38,30 m; disk — 1,5 kg: 1. Jože Možina (N. m.) 25,20 m.

Ženske — 60 m — pionirke: 1. Tatjana Gazvoda (N. m.) 8,4; 100 metrov: 1. Anka Jurečič (N. m.) 14,0; 200 m: 1. Katja Močnik (N. m.) 28,9; 400 m: 1. Marija Bratkovič (N. m.) 65,5; višina — pionirke: 1. Helena Mrvar (N. m.) 1,25; višina: 1. Meta Zagorc (N. m) 1,30; daljina: 1. Marjana Bajc (N. m.) 4,09; krogla — 3 kg: 1. Marija Luštek (N. m.) 8,66; krogla — 4 kg: 1. Anica Križan (Črn) 9,40 m; disk: 1. Anica Šavorn (N. m.) 22,20 m; kopje: 1. Meta Zagorc (N. m.) 31,76 m.

Istočasno je bilo tudi tekmovanje v ljudskem troboju, ki ga je razpisala atletska zveza Slovenije. Nastopili so samo moški. Tekmovali so v teku na 100 m, v skoku v višino in v metu krogle 6 kg. Zmagal je Ciril Lešnjak iz Novega mesta s 1.397 točkami pred Mirom Bergerjem iz Novega mesta, ki je dosegel 1.346 točk, in Jožetom Sirotko iz Šentjerneja, ki je zbral 878 točk. J. G.

Atletika v Kočevju

Dijaki gimnazije so imeli športni dan, ki ga je vodil prof. Saša Bižal. Prireditev je bila na dokrajši višini. Nastopile so razredne ekipe s po 12 tekmovalci (5 moških in 7 žensk) v atletskem troboju. Dijaki so tekmovali v teku na 100 m, v metu krogle in skoku v višino, dijakinje pa v teku na 60 m, v metu krogle in skoku v daljino. Nastopilo je 110 tekmovalcev in tekmovalk. Rezultati: ženske 4.a, 2.b, 1.a, 3.b razred; moški: 4.a, 4.b, 3.b, 3.a razred itd. Skupna uvrstitev tekmovanja: 1. 4.a razred 14.180 točk, 2. 3.b razred 12.298, 3. 4.b razred 12.274 itd.

Med posamezniki so bili najboljši Rajko Luzar, Dušan Bižal, Jože Starc, med posameznicami pa Nada Šercer, Milena Levstik in Alenka Ožura. Nekaj najboljših rezultatov: Nada Šercer 8,9 sek. v teku na 60 m in 4,16 m v skoku v daljino; Rajko Luzar 11,9 v teku na 100 m in Borut Hočevar prav takšen čas; krogla: Slavko Mikulič 13,54 m, višina: Franc Kolar 165 cm. Pri organizaciji in sojenju je pomagal profesorski zbor gimnazije. A. ARKO

NOGOMET

Zmaga za vsako ceno?

Dve nedelji zapored sta naša nogometna predstavnika v II. republiški nogometni ligi Bela krajina in Novo mesto pustila ves izkupiček nasprotnikom. Kaj hočemo, poraz je treba športno prenesti. Ni pa vedno tako, zgodi se tudi, da nestrpni gledalci hočejo zmago za vsako ceno. Kaj jim pomaga takšna pirova zmaga, če je dosežena za zeleno mizo ali s pomočjo preveč razgretih in neodgovornih gledalcev? Veliko prav gotovo ne! Priznati je treba tudi nasprotniku vrline. Šport ni samo preizkus fizičnih sposobnosti, ampak tudi humanizma in srčne kulture. Vsak uspeh naših predstavnikov nas razveseli, pa tudi poraza, če je dosežen v moški borbi, ni šteti za zlo.

Novo mesto – Olimpija 0:8

V nedeljo sta se na Stadionu bratstva in enotnosti v Novem mestu pomerili mladinski ekipi Novega mesta in Ljubljanske Olimpije. Mladinci iz Ljubljane so prikazali veliko več znanja in so zasluženo zmagali. JAP

Bela krajina – Slovan 0:1

Bela krajina je na domačem igrišču v Loki v oblačnem vremenu in pred 100 gledalci doživela v tekmi s Slovanom svoj prvi poraz z najmanjšim možnim rezultatom 0:1. Gostje so bili skoraj ves čas v premoči, zadetek pa so dali v 39. minuti igre — Potrata. Belokranjci bi lahko izenačili, vendar je Kraljevič zapravil najlepšo priložnost in streljal čez gol. Sodnik Novakovič iz Novega mesta je sodil z napakami, igra pa je bila groba. Nekdo iz publike je Slovanovega igralca Strausa zadel s kamnom v nogo. Črnomaljci so po tem porazu zdrknili na 8 mesto. A. L in P. K.

Senovo – Ljubno 2:2

Na stadionu Rudarja smo gledali lepo igro obeh moštev. Čeprav so Senovčani imeli več lepih priložnosti, se je igra končala neodločeno. V vodstvu so bili najprej gostje, nato pa je Gaser izenačil, v 52. minuti so spet prišli v vodstvo gostje, nato pa je bila pobuda do konca igre v rokah Senovčanov. V 72. minuti je Jevšnik drugič izenačil za Senovo. Šibila, ki je bil najboljši igralec tekme, je v 75. minuti zadel v prečko in to je goste rešilo poraza. J. KODELJA

Izola – Novo mesto 6:2

V nedeljski prvenstveni nogometni tekmi v Izoli je Novo mesto proti pričakovanju izgubilo srečanje z veliko razliko 6:2. Domačini so že v začetku tekme začeli z ostrim tempom ter jim je po 20 minutah igre uspelo trikrat ukaniti sicer dobrega novomeškega vratarja. Novomeščani so se požrtvovalno borili, pa kljub temu niso bili kos razigranim domačinom, ki so bili tehnično in taktično za razred boljši. V drugem polčasu so izmajdijtvi Izolčani dosegli še tri zadetke. Za Novo mesto sta bila uspešna Klemenčič in Macele. jm

Brežice – Šentjur 4:1

Nogometaši Brežic so v nedeljo na domačem igrišču premagali ekipo Šentjurja s 4:1. Srečanje, ki sodi v celjsko nogometno podzvezo, je prineslo zasluženo zmago domači ekipi, v kateri so se izkazali Kosić, Lapuh, Paunović in Kandič z štirimi zadetki.

Trener Sadil je izjavil, da se bodo Brežičani kljub porazom v prvih kolih skupaj s Krčani potegovali za prvo mesto. Upamo, da jim bo to tudi uspelo kljub nemogočim delovnim pogojem. Sami plačujejo vožnje, hrano, opremo itd., v ekipi pa vladata tovarištvo in vzorna disciplina. V. P.

ODBOJKA

Dve točki za Trebanjce

Srečanje med našima zastopnikoma v II. republiški odbojkarski ligi se je končalo z zasluženo zmago trebanjskih odbojkarjev. S tem so si zagotovili tretje mesto, medtem ko so odbojkarji iz Kočevja zamudili priliko, da se še naprej z enakimi obeti potegujejo za prvo mesto. Kljub temu da tekmovanje še ni končano, lahko z gotovostjo trdimo, da bosta naša zastopnika pristala pod samim vrhom.

Novomeščani so zamudili še eno priliko, da zabeležijo prvo zmago v tem tekmovanju. S predzadnjo ekipo na prvenstveni razpredelnici bi lahko z malo več športne sreče osvojili dve točki. Tako pa ne preostane drugo, kot da na uspeh čakamo do prihodnje nedelje.

Novo mesto – Mežica 1:3

V nedeljo so na odbojkarskem igrišču na Loki v Novem mestu gostovali odbojkarji Mežice in v prvenstveni tekmi slovenske odbojkarske lige premagali Novomeščane s 3:1. V tretjem setu so domači odbojkarji zaigrali bolje in ta set zaključili v svojo korist. V četrtem setu so vodili s 14:12, toda kljub temu niso zmagali.

Tekmo je (pred 60 gledalci) sodil Zanevski iz Ljubljane. JAP

Trebnje – Kočevje 3:2

V nedeljo so si odbojkarji Trebnjega priborili nadvse pomembno zmago. Premagali so kandidata za prvo mesto, doslej le enkrat poraženo ekipo Kočevja, s tesnim izidom 3:2 (4:15,6:15, 15:12, 15:12, 15:11) in si s tem štiri kola pred koncem tekmovanja zagotovili tretje mesto v drugi slovenski odbojkarski ligi.

Trebnje: J. Pavlin, J. Mišmaš, I. Slak, J. Mrvar, M. Legan, D. Pandža in L. Babnik.

Kočevje: Bižal, Figar, Murovič, Čokorilo, Pogorelc, Luzar in Kotnik.

Zaradi bolezni Petra Štora je imelo oslabljeno moštvo Trebnjega sprva kaj malo upanja na uspeh. Prva dva seta je izgubilo, ne da bi nudilo pomembnejši odpor. V tretjem nizu pa se je obrnilo. Dober blok trebanjskih igralcev, močni udarci tokrat zelo zanesljivega J. Mrvarja, dobra igra vseh igralcev v polju in nemalo tudi viharno bodrenje več sto gledalcev so obrnili tok igre. Domačini so zmagali v treh nizih zapored in se tako oddolžili za spomladanski poraz v Kočevju, ki se je končal z enakim izidom 3:2.

Nedeljsko srečanje je sodil Robert Romih iz Novega mesta.

SREČANJE RIBIČEV V BRESTANICI

Zmagali Kostanjevičani in Novomeščani

Ob lepem vremenu je 24. sept. potekalo na brestaniškem ribniku meddružinsko tekmovanje v lovu rib s plovcem. Lovni pogoji so bili odlični, tekmovanje je nudilo izreden užitek in je bilo kronano z rekordnim ulovom. Stane Žabkar iz Kostanjevice je ujel 8,20 kg rib, med mladinci pa Iztok Podrgajs iz Novega mesta samo polovico manj.

Nastopilo je 29 tekmovalcev, organizacija v izvedbi RD Brestanica-Krško pa je bila brezhibna. V ekipnem tekmovanju so z velikim naskokom zmagali Kostanjevičani pred Novomeščani, pri mladincih pa so zmagali Novomeščani pred Kostanjevčani.

Rezultati tekmovanja:

Člani ekipno: 1. RD Kostanjevica (Žabkar, Vodopivec, Černoša) 1608 točk, 2. RD Novo mesto (Suhy, Podrgajs, Berger) 675 točk, 3. RD Sevnica (Košir, Košar, Špan) 655 točk.

Člani posamezno: 1. Stane Žabkar (Kostanjevica) 1022 točk, 2. Miro Berger (Novo mesto) 451 točk, 3. Milan Vodopivec (Kostanjevica) 450 točk, 4. Viki Košar (Sevnica) 431 točk in 5. Ado Gobec (Brestanica—Senovo) 226 točk.

Mladinci ekipno: 1. RD Novo mesto (Podrgajs, Suhy, Doboši) 1373 točk, 2. RD Kostanjevica (Kržišnik, Čuk, Beševič) 957 točk, 3. RD Brestanica—Krško (Ocepek, Gabrič, Rojina) 419 točk.

Mladinci posamezno: 1. Iztok Podrgajs (Novo mesto) 748 točk, 2 Branko Suhy (Novo mesto) 500 točk, 3. Branko Čuk (Kostanjevica) 392 točk, 4. Srečko Beševič (Kostanjevica) 340 točk, 4.—5. Karči Doboši (N. m.) in Jože Kržišnik (Kostanjevica).

Člani izven konkurence: 1. Vid Meršol (N. m.) 446 točk, 2. Stevo Vidović (RD Črnomelj) 220 točk in 3. Franc Mrak (RD Senovo) 130 točk.
S. DOKL

OBVESTILO

Danes zvečer ob 18. uri bo na Loki v Domu Partizana sestanek atletov in ljubiteljev atletike.

Vabi AK Novo mesto

Kegljaške novice

V občinski kegljaški ligi sta bili odigrani dve koli.Rezultati so naslednji: Šentjernej : Vseh devet 314:427, Starih devet : Luknja 340:435, Bolnica : KRKA 297:347, Toplice : ISKRA 399:377, Vseh devet : Starih devet 445:315, PIONIR : Šentjernej 50:0, ISKRA : ELEKTRO 50:0, KRKA : Toplice 397:371. V prvi skupini vodi Vseh devet, v drugi pa KRKA.

Na prvenstvu Dolenjske v tekmovanju dvojic na 2 x 200 lučajev je osvojil prvo mesto par Rodič : Turk (Železničar) z rezultatom 1597 pred klubskima paroma Dravinec : Bratož in Hren : Mrzlak. Na republiškem prvenstvu je par Hren : Krušič osvojil odlično 5. mesto in se plasiral za državno prvenstvo.

V prijateljski tekmi je Invalid iz Domžal premagal KRKO iz Novega mesta v borbeni igri s 327:326, v disciplini 6 x 50 lučajev pa so zmagali kegljači KRKE z rezultatom 1034:1018. jm

Kočevski šahisti zmagali

V počastitev občinskega praznika so 1. oktobra odigrali kočevski šahisti dvoboj z novomeščani. V hitropotezni igri po ševeninskem sistemu (vsak z vsakim) je bil dvoboj zelo zanimiv, čeprav v ekipah ni bilo najboljših igralcev. Zmagali so šahisti iz Kočevja z rezultatom 35:29. Med posamezniki je bil najboljši Penko, ki ni bil premagan, najbolj pa je presenetil 16-letni Rudi Karničnik, ki je osvojil 5,5 od 8 možnih točk in si z Zupancem deli 3. in 4. mesto. Za Kočevje so igrali: Ivić, Gornik, Cimer, Mestek, Mohar, Zupanc, Obranovič in Karničnik, za Novo mesto pa Penko, Šporar, Adamič, Ščap, Hrovatič, Vene, Stokanovič in dr. Goleš. I. S.

Slak na drugem mestu

V soboto in nedeljo je bilo v Ljubljani na Centralnem stadionu na Titovi cesti republiško atletsko prvenstvo v štafetah — mnogobojih. V konkurenci mlajših mladincev sta v troboju tekmovala tudi Novomeščana Zdravko Slak in Kostja Virant. Slak je zasedel dobro 2. mesto, medtem ko za uspeh Viranta ne vemo. Posamezni rezultati: Slak: višina — 175 centimetrov, tek na 100 m — 12,0 in met krogle (6 kg) 10,42 m; skupaj 1705 točk. Virant: višina — 150 cm, tek na sto metrov 12,5 in met krogle 11,80 m. JAP

9, a ne 96 milijonov Sdin!

V članku »PRAVILNO VREDNOTITI DRUŽBENO DELO« nam ga je na tej strani zadnji četrtek tiskarski škrat (ali pa malomarnost v tiskarni) spet pošteno polomil: če bi v občini Kočevje letos dobili za telesnovzgojno delo kar 96 starih milijonov, bi bili več kot srečni, zadovoljni in veseli! Dobili pa so le obvestilo o tem, da dobi ObZTK letos od občine Kočevje 96.700 Ndin, kar pa je bilo kasneje zmanjšano za okoli 15.000 Ndin. Torej žal le dobrih 9 in ne 96 milijonov Sdin, kot je bilo v tiskarni svojevoljno postavljeno.
UREDNIŠTVO

ODGOVARJA IVAN POLAJNAR Z MIRNE

Dokler bo dinar edino merilo...

Odgovor predsednika trebanjske občinske zveze za telesno kulturo, učitelja telesne vzgoje na mirenski osnovni šoli Ivana Polajnarja, je zajel vsa tri naša vprašanja. Če njegove misli strnemo v nekaj stavkov, lahko zapišemo: telesna kultura je čedalje bolj potrebna družbena dejavnost, žal pa tudi pri njej vse bolj odloča denar. V trebanjski občini je veliko premalo aktivnih športnikov. Za množičnost bodo morale največ narediti šole, saj je treba v mladih ljudeh že v šolskih letih vzbuditi veselje za telesnokulturno udejstvovanje. Ni se mogoče sprijazniti s tem, da peščica ljudi tekmuje, vsi drugi pa jih samo pasivno gledajo kot na cirkuški predstavi.

Stanje telesne kulture v trebanjski občini je prav boleče. Malo je aktivnih športnikov, ki delujejo organizirano v posameznih društvih. Predstavnika kvalitetnega športa sta edinole odbojkarska sekcija TVD Partizan Trebnje in nogometna ekipa TVD Partizan z Mirne. Odbojkarji sodelujejo v drugi slovenski ligi, kjer so trenutno na tretjem mestu, mirenski nogometaši pa tekmujejo v ljubljanski nogometni podzvezi. Na Mirni je v okviru TVD Partizan še smučarska sekcija, v katero so vključeni smučarski skakalci, ki so eni izmed redkih predstavnikov te lepe zimske športne panoge na Dolenjskem.

Še bolj pereče je stanje športnih objektov v občini. Edini pokriti športni prostor je trebanjska šolska telovadnica, drugih naprav, ki bi bile primerne za športno udejstvovanje, pa razen nekaj šolskih igrišč, odbojkarskega igrišča v Trebnjem in nogometnega igrišča na Mirni, ni. V takih razmerah je kaj težko govoriti o množičnosti.

Še največ množičnosti predstavljajo šolska športna društva. Od njih pričakujejo največ uspehov na področju telesnokulturne dejavnosti. Če bomo še v osnovni šoli znali vzbuditi v učencih veselje do športa in tekmovanj, se nam ne bo treba bati, da bo telesna kultura zamrla.

Napredek na tem področju je odvisen od več dejavnikov. Občinska zveza bi morala najti primerne oblike propagiranja telesne kulture in se osredotočiti predvsem na tiste panoge, ki bi jih prebivalstvo rado sprejelo. Eno od oblik poživitve športne dejavnosti bi bilo občinsko ligaško tekmovanje osnovnih šol v malem rokometu, ki smo ga imeli v načrtu še za lansko šolsko leto. Preko šol bo potrebno najti tudi druge oblike tekmovanja, zakaj tekmovalni šport najbolj privlači današnjo mladino.

Pomembno vprašanje je, kako financirati kvalitetnejši šport. Ne samo pri nas, tudi drugod se je pogosto težko odločiti, ali bi podpirali predvsem kvalitetnejše športne dejavnosti ali predvsem množični šport, ki naj bi bil zastopan v TVD Partizan. Zavedati se moramo, da so bile nekatere oblike dela v nekdanjih društvih vsiljene in so zato prešivele. Današnji človek išče bolj pestro udejstvovanje.

Lani je občinska zveza dobila 750.000 Sdin dotacije občinske skupščine za vso telesnovzgojno dejavnost. Za letos je bilo odobreno nekaj več, toda če vemo, da stane sodelovanje v republiški odbojkarski ligi dobrih pol milijona Sdin, tekmovanje v nogometni podzvezi pa okoli milijon Sdin, ni treba posebej pojasnjevati, koliko ostane za množični šport.

Ta denar za zdaj porabijo samo ekipe, ki tekmujejo. Veliko družbenega denarja, pri čemer ne mislim na trebanjsko občino, je pri nas porabljenega le za peščico tekmovalcev, vsi drugi ljudje pa so le pasivni udeleženci v športu, tako da tekmovalce lahko primerjamo z nastopajočimi v cirkuški predstavi. Žal je povsod vmes denar. Dokler pa bo pri nas dinar edino merilo kakovosti in bo športni vrh brez pravih temeljev, toliko časa ne bomo mogli govoriti o množičnosti, pa čeravno se nam bo posrečilo kdaj pa kdaj postaviti tudi kak svetovni rekord, ki pa bo samo krhek obelisk, ki se dviga iz gnilih temeljev.

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: **Pavel Golob in Miha Grošelj**, člana kolektiva Iskra, Novo mesto, **Anton Marolt, Alojz Pavlin, Edi Macele, Branko Turk in Jože Planinšek**, člani kolektiva IMV Novo mesto; **dr. Vladimir Kajzelj, Terezija Kraševec, Milena Sever, Ana Zajc, inž. Jože Teršar, Marija Lenarčič, Francka Papež, Julijana Jenko in dr. Albin Pečaver**, člani kolektiva Zavoda za zdravstveno varstvo Novo mesto; **Miha Obranovič**, upokojenec iz Novega mesta; **Franc Hrovatič**, član kolektiva IMV Novo mesto; **dr. Olga Kretič in Marija Grabijan**, članici kolektiva zdravstveni dom Novo mesto; **Alojz Tekstor in Frančiška Penca**, člana kolektiva Novoles, Straža; **Dominik Kren**, član kolektiva Krka, Novo mesto; **Tončka Dremelj**, delavka iz Novega mesta; **Alojz Mavsar**, član kolektiva splošne bolnice Novo mesto.

KAKO ŽIVI, DELA IN SE ZABAVA MLADINA V NAŠI OBČINI

Trebnje: aktivi nimajo svojih prostorov

Ljuba Renko, predsednica mladinskega komiteja v Trebnjem, je o delu mladincev v tej občini povedala naslednje:

— V naši občini je 22 mladinskih aktivov; 6 v podjetjih, 5 v šolah, ostali pa so po vaseh. Eden najboljših je aktiv v Šentrupertu, ki je letos organiziral šolo za življenje ter več kulturnih in športnih prireditev. Tudi mladinci iz Velike Loke so se letos izkazali, saj so priredili že dvakrat »Pokaži, kaj znaš«, ki so se ga udeležili tudi mladinci iz drugih krajev. Vsi mladinski aktivi pa so letos organizirali za dan žena proslave z zabavo.

Komisija za družbeno dejavnost, ki smo jo ustanovili v našem komiteju, je za dan JLA organizirala s pomočjo terenskih aktivov zabavo v Mokronogu, na kateri so sodelovali mladinci iz cele občine. Razen tega je na Debencu nad Mirno organizirala II. srečanje dolenjskih počitničarjev, ki so se ga udeležili člani počitniške zveze iz Novega mesta, Metlike, Črnomlja, Grosupljega in Trebnjega. Mladinci v naši občini so organizirali tudi zbor brigadirjev v Mokronogu, medobčinsko štafeto mladosti ter več športnih prireditev.

V bodoče pa pripravljamo s pomočjo SZDL proslavo za 50-letnico oktobrske revolucije ter seminar za predsednike mladinskih aktivov na osnovnih šolah. Z občinskimi komiteji v Novem mestu, Brežicah in Metliki smo nameravali organizirati tudi medobčinski seminar za mladinske mentorje. Toda do zdaj nismo iz Novega mesta dobili še nič natančnejšega.

Vsi mladinski aktivi v naši občini imajo težave s prostori, zato morajo imeti sestanke v pisarnah SZDL ali pa v šolah. Ta problem je posebno pereč v Trebnjem, kjer bi mladinci radi organizirali plese, pa nimajo kje. Zdaj se dogovarjamo s kmetijsko zadrugo, da bi nam odstopila dvorano, mi pa bi v zameno pomagali na polju.

Upam, da bomo na prihodnji konferenci, ki bo verjetno že oktobra, rešili najbolj aktualne probleme, — je zaključila tov. Ljuba Renko.

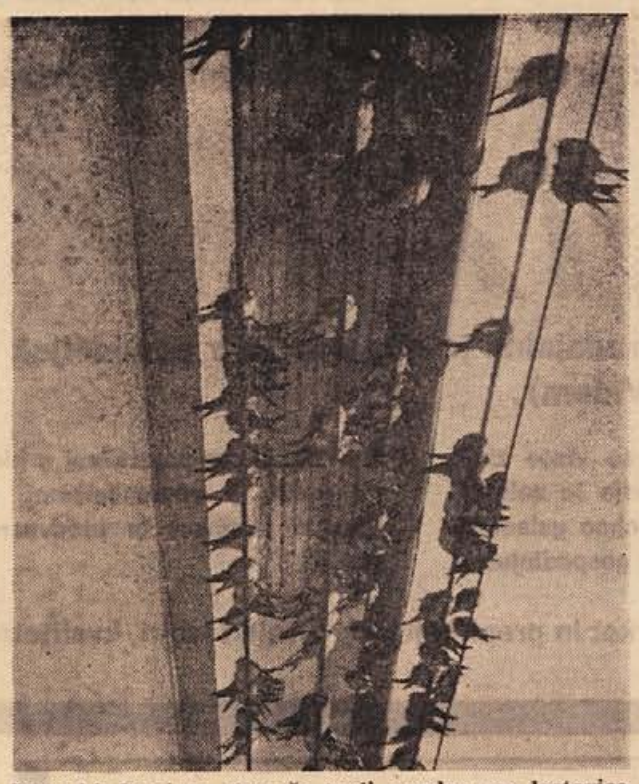

Jesenski dnevi so sicer še topli, vendar nas lastovice, ki se zbirajo za pot proti jugu, spominjajo, da je zima že blizu. (Foto: Mohar)

OB ZNIŽANJU INVALIDSKEGA DODATKA

Zakaj so invalidi oškodovani?

Rudarji invalidi s Senovega so ogorčeni zaradi novih predpisov o invalidskem dodatku – Najbolj so prizadeti polkvalificirani in nekvalificirani delavci invalidi, ker je med temi največ nesreč pri delu in največ primerov

Rudarski delovni invalidi s Senovega so ogorčeni, ker so mnogi izmed njih izgubili invalidski dodatek, mnogim pa se je ta dodatek občutno zmanjšal. Zaradi invalidnosti delovnih mestih in so zato delajo na slabše ocenjenih prikrajšani pri osebnem dohodku. Do zdaj jim je to vsaj do neke mere izravnaval invalidski dodatek. Zaradi novih, poostrenih predpisov pa so tudi za to ugodnost prikrajšani.

V senovskem rudniku dela 81 delovnih invalidov, kar je 8,5 odst. vseh zaposlenih. Do konca 1966 so prejemali invalidi od KSSZ Novo mesto povprečno po 22.730 S din na mesec kot nadomestilo za zmanjšani osebni dohodek na delovnem mestu, na katerem delajo, odkar so invalidi. Po novem izračunu za prvo polletje 1967 bodo prejemali povprečno za 6,93 odst., v drugem polletju pa kar za 24,2 odst. manjši invalidski dodatek. To pomeni, da bodo rudarski invalidi dobivali za povprečno 5500 S din manjši dodatek, nekateri pa bodo izgubili pravico do dodatka.

Med delovnimi invalidi v senovskem rudniku je največ polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev, ki so postali invalidi zaradi nesreče pri delu. Ti delavci so že tako imeli sorazmerno majhne osebne dohodke. Novi predpisi so jih prizadeli s krivičnim merilom, ki je osnova za ugotavljanje pravice do invalidskega dodatka. V letu 1965 izračunani skupinski zaslužek delovnega mesta, na katerem je delal prizadeti do invalidnosti, se poveča za 7 odst. in se primerja z dejanskim zaslužkom, ki ga je invalid dosegel na novem delovnem mestu v letu 1966. Če je bil invalidov dejanski zaslužek v letu 1966 za nekaj dinarjev večji od za 7 odst. povečanega povprečnega zaslužka v letu 1965 (za delovno mesto, na katerem je delal pred invalidnostjo), izgubi pravico do invalidskega dodatka.

To merilo je krivično zato, ker primerja zaslužke iz leta 1965, povečane samo za 7 odst., z zaslužki v l. 1966., saj je splošno znano, da so se osebni dohodki povečali za več kot 7 odst.! Pravilna in pravična bi bila edinole primerjava obeh osebnih dohodkov v istem letu.

Novi predpis je med invalidi v senovskem rudniku povzročil veliko ogorčenje. Prizadeti rudarji menijo, da je skrajno nehumano naperiti ost reforme proti tistim, ki so zaradi poškodb pri delu (med invalidi je precej takšnih, ki so izgubili roko ali nogo!) oškodovani za vse življenje!

B. K.

Pogovor z zdravnikom

Zastrupitve z gobami

Prav sedaj je veliko gob. Ob vsaki cesti, ki pelje v gozd, ob asfaltnih in ob makadamskih, vidimo vsak dan skoraj na vsakih 100 metrov zapuščen avto, njegov lastnik in družina ter prijatelji pa nabirajo gobe v bližnjem gozdu. Še več je pešcev, od otrok do odraslih ljudi. Gobe prinašajo na trg, jih ponujajo ob cestah in poteh, skratka, gob je povsod dovolj. Marsikdo ne pozna gob, pa se vendar ima za pravega gobarja in nabira vse, kar se mu zdi, da je podobno jurčku, ali drugim užitnim gobam. Ni res, da imajo samo užitne gobe prijeten duh in okus, kakor tudi ni res, da vse strupene gobe potemne, če jih prerežemo. Nobenega pravila ni, ki bi na hitro ločilo strupene gobe od užitnih. Gobe je treba poznati! Pameten gobar nabira samo gobe, ki jih pozna. Znanje pa si lahko pridobi samo iz dobrih knjig o gobah in seveda od izkušenega poznavalca.

Ker se žal prerado zgodi, da nepreviden kupec gob ali pa nepreviden nabiralec težko zboli, še več, tudi umre zaradi zastrupljenja z gobami, poskušam opisati znake zastrupljenja kar se da na kratko. Obenem opozarjam na strupene gobe, ki so podobne užitnim.

V glavnem razdelimo zastrupljenja z gobami na tri skupine glede na učinek strupa na telo:

1. Zastrupljenje se začne po 1 do 3 urah, včasih pa že čez pol ure po jedi. Najprej hudo boli trebuh, bolniku je slabo, začne bruhati, dobi drisko, krče v mečih in pada tudi v omedlevico. Če je bolnik v zdravniški oskrbi, bo čez nekaj dni stanje popolnoma v redu in bolnik bo ozdravel brez posledic. Tako zastrupljenje povzroča med drugimi gobami tudi vražji goban, ki je zelo podoben jurčku.

2. Zastrupljenje se začne četrt ure, najkasneje pa 2 uri po jedi. Začne boleti glava, postane nekako težka, pojavi se slabost, utrujenost in zaspanost. Čez čas se bolnik pritožuje, da mu je tesno, postane nemiren, pred očmi mu miglja, nastopi vrtoglavica in omama. Močno potenje, krči v mišicah in obilo sline v ustih vznemirjajo bolnika, zenici v očeh se mu močno razširita. Kmalu nato začne bolnik blesti, dobi privide, nenadno skoči, začne peti, plesati in skakati. Če je zastrupitev težka, potem kmalu obleži v nezavesti, okrog ust se mu naberejo pene in umre. Ob zdravniški negi, če zastrupitev ni huda, bolnik čez nekaj dni ozdravi. Tako zastrupljenje povzročajo rdeče mušnice, ki jih nevešči gobarji zamenjujejo s karžlji, posebno, če so rdeče mušnice mlade ali pa če jim je dež izpral bele krpice.

3. Zastrupljenje se začne šele 10 do 40 ur po jedi. Takrat je strup že v krvi in uničuje notranje organe, predvsem jetra, ledvice, srce in živčevje. Bolezen nastopi nenadno, izbruhne. Nenadne hude bolečine s krči v trebuhu, želodcu in v mečih, silovito in neprestano bruhanje ter driske spremljajo motnje v krvnem obtoku in sečilih. Bolnik je zelo žejen in strahotno utrujen. Če preživi tako stanje, se mu bolezen za največ dva dni izboljša, potem pa sledi nezavest in po nekaj dneh smrt. Redek bolnik to zastrupljenje preživi, večina jih umre. Že zelo majhna količina strupa je namreč dovolj, da uniči notranje organe, ki imajo osnovni pomen za življenje. Tako zastrupljenje povzroča zelena mušnica in nekaj njenih bližnjih sorodnikov. Nevešči gobarji jih lahko zamenjajo s sivkami.

Ponovno opozarjam, da gob, ki jih ne poznamo, ne nabirajmo in ne jejmo! Bolje je tako, kakor pa tvegati hudo zastrupljenje ali celo smrt.

Dr. BOŽO OBLAK

Kuharske bukvice

KROMPIRJEVE JEDI

Krompir je tako rekoč osnovna prehrana večine družin in je skoraj vsak dan na mizi. Pripravimo ga lahko na mnogo načinov, zato se ga zlepa ne naveličamo. Uporabljamo ga kot samostojno jed in v zvezi z drugimi ter z njim lahko povečamo marsikakšno jed, kar poceni obrok. Najbolje je kuhati krompir v sopari. V ta namen uporabljamo lonec s pločevinastim vložkom, pod katerim vre voda, tako se krompir kuha v sopari.

KROMPIR Z GOBAMI

Pripravi krompir za praženje in mu dodaj še nekaj drobno sesekljanega peteršilja. Poparjene, na koščke zrezane jurčke deni hkrati s krompirjem na mast in previdno vmešaj. Po vrhu lahko poliješ, ko je jed pripravljena, nekaj žlic kislega mleka ali še boljše kisle smetane.

KROMPIR S SIROM

Na pražen krompir nastrgamo nekaj trdega sira in pustimo, da se malo popeče. Če pa vzamemo sir iz kislega mleka (mohant), moramo vmešati med sir še jajce in precej drobno sesekljanega drobnjaka. Vse skupaj dobro premešamo.

Dr. ŽELJKO ŠRIBAR: (6)

Nosečnost

Nosečnica naj posebno pazi, da ne bo uživala premastne hrane, ki je seveda tudi visoko kalorična. Taka hrana ni zdrava, redi — v telesu se nabirajo odvečne kalorije v obliki tolšče. Visoko kalorične hrane naj se posebno izogibajo žene, ki nagibajo k otekline in k zvišanemu krvnemu pritisku. Sadje in zelenjava vsebujejo vitamine in rudninske snovi, ki nudijo telesu zaščito pred raznimi boleznimi in so zaradi tega, kakor tudi še zaradi drugih dejavnosti, v telesu nujno potrebne.

Zavedati se moramo, da za prirodno hrano ni nadomestila! V nobenem primeru ne morejo vitamini, železo, kalcij in drugi elementi v obliki tablet ali drugih oblik zdravil povsem zamenjati prirodne hrane. S takimi zdravili lahko le nekoliko uravnovesimo nepravilno prehrano. Ne zanašajmo se na tablete! Te so za bolnika, ki ima zmanjšan tek in zato ne more zaužiti dovolj za življenje nujnih snovi! Tudi če gledamo na gospodarnost (pa naj gre za družbo kot za posameznika), je še vedno cenejše kupovanje zdrave prirodne hrane kot zdravljenje posledic nepravilne prehrane.

Zakaj škoduje nepravilna prehrana?

Nepravilna prehrana povzroča razne bolezni v nosečnosti, kot so npr. slabokrvnost, zvišan krvni pritisk in otekanje podkožja (noge, obraz, veke, zapestja, včasih oteče celo telo). — Večkrat ugotavljamo, da so naše nosečnice preveč slabokrvne. Slabokrvne pa so zato, ker uživajo premalo beljakovin. Res dodajamo slabokrvnim nosečnicam železo v obliki tablet, vendar take tablete nimajo učinka, če ne dobi žena hkrati tudi dovolj beljakovin! Zavedajmo se, da slabokrvna nosečnica slabo prenaša nosečnost, hitro podleže raznim komplikacijam pri porodu in prve dni po njem (to so razna vnetja, otekline). Tako kot materin organizem pa je pri slabokrvnosti prizadet tudi otrokov razvoj. Slabokrvne dojilje imajo malo mleka; porodnicam, ki močno oslabe zaradi slabokrvnosti, pa moramo celo dajati transfuzijo krvi.

Pri prehrani nosečnice je zelo važna uporaba soli in začimb. Vse začimbe se v zmernih količinah lahko uporabljajo, pretirana uporaba začimb pa je škodljiva. Posebno previdni moramo biti pri soljenju hrane. Sol v majhnih količinah deluje zdravilno in je nujna za življenje, v nosečnosti pa moramo paziti, da ne uživamo preveč soljene hrane. Sol je prisotna skoraj v vsakem živilu, občutno premalo pa je je v sočivju, razmeroma veliko v mleku in mesu. Človek potrebuje dnevno tri grame kuhinjske soli, računano s količino soli, ki je že v živilih. Uporaba soli se je danes tako razmahnila, da jo človek porabi tudi že 15 do 20 gramov. Tolikšno količino soli pa potrebuje človek le pri težkem fizičnem delu in v poletni vročini, ko se močno znoji, medtem ko je za nosečnico škodljiva.

Človeško telo skrbno gospodari s soljo, jo zadržuje in le težko izloči odvečno količino zaužite soli. To velja predvsem za nosečnice. Sol, ki se nabira v telesu, vse bolj zadržuje vodo v tkivih, kar se kaže predvsem v otekanju rahlega podkožnega tkiva in v zvišanem krvnem pritisku. Poudariti moram, da se otekline ne pojavijo zgolj v podkožju, kar vidimo, pač pa tudi v maternici, v posteljici in celo pri otroku.

Pri zvišanem krvnem pritisku in oteklinah je treba torej nujno zmanjšati uživanje soli in preslanih živil (prekajeno svinjsko meso, s soljo konservirana živila, konserve). Ni pa potrebno omejiti uživanje tekočin, kajti če v telesu ne bo preveč soli, se vsa zaužita tekočina lahko izloči. Nosečnica naj se počasi, postopoma privaja na manj slano hrano, kajti sol se neopazno kopiči v telesu in njen škodljivi vpliv se pokaže šele v zadnjih dveh mesecih pred porodom. Otekline se pojavijo tudi, če je zaužita hrana prerevna beljakovin. Podobno kot kuhinjska sol zadržuje vodo v telesu tudi soda bikarbona, zato je nosečnice, ki se nagibajo k otekanju in zviševanju krvnega pritiska, ne smejo uporabljati. Zvišan krvni pritisk lahko močno poškoduje krvne žile v posteljici, zato ni prizadeta le nosečnica, temveč tudi njen plod.

Razvade v nosečnosti

Vsaki ženi, ki se je odločila za nosečnost, naj bo prva skrb njen potomec. Opusti naj torej vse razvade, kot so uživanje raznih poživil, ker ti plodu škodujejo. Opusti naj kajenje, pri uživanju prave kave in alkohola pa naj bo zelo previdna. Prepovedane so ve žgane pijače; pijanstvo zelo škoduje. Tudi kajenje je lahko bolj škodljivo, kot si mislimo. Pri tem ne gre za vprašanje, ali kajenje povzroča raka ali ne, povem naj le to, kar je danes že precej znano: pri vsakem strastnem kadilcu ali kadilki pride do zožitve krvnih žil skoraj v vsakem organu. Pri nosečnici kadilki pa se to najbolj kaže v zožitvi žil v maternici in posteljici ter v samem plodu, kar pa močno ovira razvoj otroka v materinem telesu.

Trgovsko podjetje PRESKRBA iz Krškega vabi v prvi market v Posavju

»PRESKRBA« MARKET

NON-STOP

Nova moderna samopostrežna prodajalna je bila odprta v ponedeljek v Krškem ob Starovaški cesti (Videm).

- **V samopostrežnem delu vam nudimo: vse vrste živil, gospodinjske potrebščine, delikatese, sadje in zelenjavo, alkoholne in brezalkoholne pijače, drobno galanterijo, kozmetiko in vse drugo, kar potrebuje gospodinjstvo.**
- **V bifeju boste postreženi s hladnimi in toplimi jedili, z enolončnicami, ekspres kavo, raznimi pijačami in predvsem z domačimi vini.**

Odprto NONSTOP:
trgovina od 6. do 18.30
ob nedeljah od 7. do 10. ure
bife: od 5. do 20. ure

Krčani in okoličani: obiščite novi market in prepričajte se o veliki izbiri, kvalitetni postrežbi in zmernih cenah!

KADROVSKA KOMISIJA PODJETJA
»VARNOST« — Ljubljana

razpisuje
prosto delovno mesto

ŠEFA IZPOSTAVE NOVO MESTO

Pogoji: srednješolska izobrazba ter vozniški izpit za A ali B kategorijo.

Poskusna doba traja 90 dni. Osebni dohodek po pravilniku. Stanovanje ni na razpolago. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Samo pismene prijave z življenjepisom in podatki o zaposlitvah sprejema kadrovska komisija podjetja »Varnost«, Ljubljana, Krekov trg 10/I.

INDUSTRIJA
TRANSPORTNIH SREDSTEV
IN OPREME

KOČEVJE

NAŠI KVALITETNI IZDELKI SO ZNANI PO VSEJ JUGOSLAVIJI IN V INOZEMSTVU. PRIPOROČAMO SE ZA NAROČILA!

... da bo Delavska enotnost letos slavila 25-letnico ;
... da Delavska enotnost objavlja reportaže, članke, komentarje in glose z vseh področij našega družbenega in gospodarskega življenja ;
... da Delavska enotnost objavlja po najugodnejših cenah komercialne oglase, razpise in natečaje...

— Pri taki starosti, pa vedno židane volje! Kako to?
— Nobenih skrbi nimam! Ko sem bil mlajši, sem varčeval za starost pri

Dolenjski banki in hranilnici v Novem mestu

Mladenič, dam vam dober nasvet: še danes začnite vlagati svoje prihranke na hranilno knjižico naše domače Dolenjske banke in hranilnice v Novem mestu! Knjižico dobite lahko tudi pri njenih poslovnih enotah v Krškem, Metliki ali Trebnjem, lahko pa Vam jo izda tudi vsaka pošta v občinah Krško, Metlika, Novo mesto in Trebnje!

NAJNOVEJŠE!

Dolenjska banka in hranilnica v Novem mestu je s 1. avgustom zvišala obrestne mere: **za navadne vloge na 6,50%, za vezane vloge do 8%!**

---

antena

SPREJEMA IN ODDAJA VAŠE ŽELJE

Za sodoben okus...

Izključni proizvajalec v Jugoslaviji

Destilacija »DANA«
MIRNA na Dol.

Pretep na trškogorskem žegnanju

Edvard Hudorovac taji, vseeno pa je bil spoznan za krivega in obsojen zaradi povzročene hude telesne poškodbe

Pred kratkim je okrožno sodišče v Novem mestu obravnavalo lanskoletni pretep ob cerkvenem žegnanju na Trški gori, v katerem je bil Roman Brajdič smrtno nevarno poškodovan.

Cigani so tedaj v večjih skupinah prišli na Trško goro, pili in jedli, pa tudi prepirov ni manjkalo. Tako je Edvard Hudorovac iz okolice Mokronoga s kuhinjskim nožem sunil Romana Brajdiča v desno stran hrbta ter mu povzročil rano, segajočo v pljučna tkiva, kar pomeni smrtno nevarno poškodbo.

Na razpravi pred sodiščem obtoženec sploh ni hotel priznati kaznivega dejanja in je zatrjeval, da je moral Brajdiča suniti kdo drug, vendar se je izkazalo v dokaznem postopku in še prej v preiskavi, da je Brajdiča poškodoval prav on. Ugotovili pa so tudi to, da se je obtoženec lahko čutil ogroženega, ker so ga že pred tem obstopili Brajdičevi bratje. Spoznan je bil za krivega in obsojen na 10 mesecev zapora, pogojno za 2 leti, razen tega mora plačati podjetju Pionir 170.48 Ndin, kolikor so imeli stroškov s poškodovanim Brajdičem v času njegovega bolezenskega dopusta.

Goljufivi krošnjarji

Jožeta Šulca iz Prečne je neznani krošnjar, ki mu je prodal blago, ogoljufal za 150 Ndin. Goljuf je prodal blago, vredno 100 Ndin za 250 Ndin. Takih krošnjarjev je v zadnjem času v dolenjskih vaseh precej. Ljudje jim še vedno nasedaajo in kupujejo malo vredno blago za velike denarje. Nemalokrat se zgodi, da prodajajo goljufi tropikal za kamgarn. Kupci prepozno spoznajo, da so ogoljufani.

V eni noči kar trije vlomi

V noči na 1. oktober je neznanec vlodil v treh krajih v Novem mestu. V Košakovo gostilno je zlezel z dvorišča, v gostinski sobi pa razbil blagajniški predal in vzel več denarja. Iz nedavno odprte trgovino LOVEC na Cesti herojev je vlomilec odnesel več nabojev za pištolo, lovsko puško in denar. Vlomljeno je bilo tudi v bližnje pisarne Lovske zveze, ki so v isti stavbi. Od tod je tat odnesel večjo vsoto dinarjev in lir. Sodijo, da je vse vlome naredil en storilec.

V zadnjem tednu je vlomilec odnesel Francu Severju iz Vratnega 350 Ndin, iz zidanice Jožeta Bregarja iz Cerovega loga pa ukradel vino.

Vlomilka je bila tokrat ženska

Na pet mesecev zapora, pogojno za 3 leta, je bila pred kratkim obsojena pri novomeškem okrožnem sodišču A. C. iz okolice Metlike, ker je vlomila v stanovanjsko hišo Jožeta Žlogarja na Radovici in mu odnesla iz zaklenjene omare 57.000 Sdin.

Ko so jo ujeli je tatvino takoj priznala, denar kmalu vrnila in dejanje skesano obžalovala. Vse to so sodniki šteli za olajševalno okolnost, vrh tega pa obtoženka doslej še ni bila kaznovana. K vlomu jo je verjetno pripeljala priložnost, ker je razmere v hiši dobro poznala, pa tudi sama ni živela v urejenem okolju. Sodišče je smatralo, da bo A. C. pogojna kazen v bodoče odvrnila od takih dejanj.

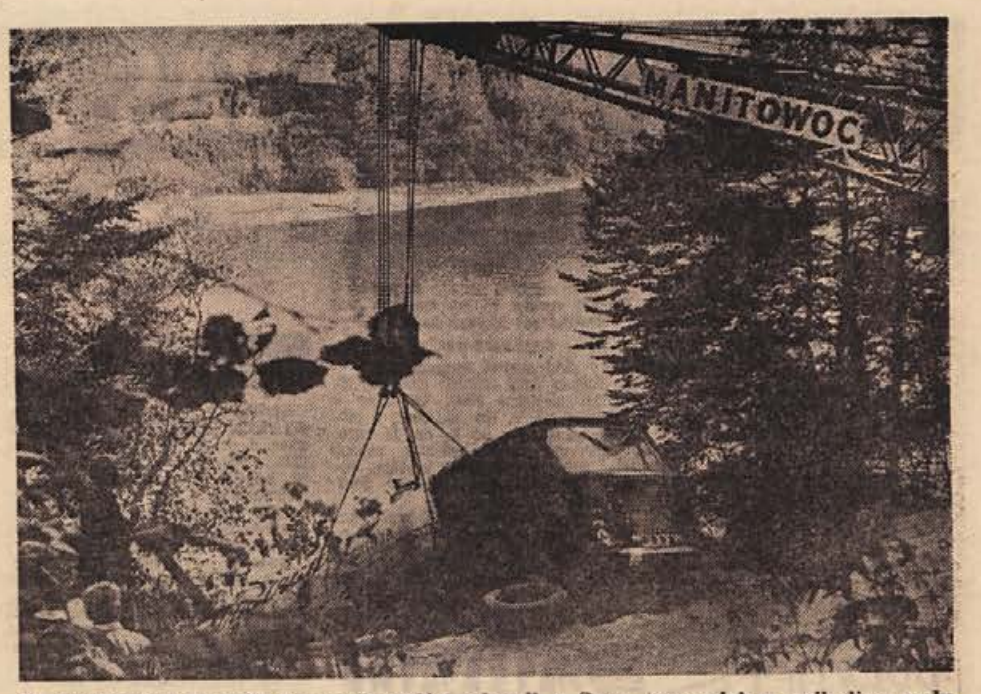

26. septembra ponoči je pri Impoljci zdrsnil v Savo tovornjak s prikolico, **poln nafte, last Slavijetransa iz Petrinja. Na srečo se je nezgoda končala brez težjih poškodb, vse drugače pa bi seveda bilo, če bi se nafta pri nesreči vžgala.** (Foto: Franc Pavkovič)

Volan vašega avtomobila ne bo več tresel — vožnja bo varna in udobna!

To pa le potem, ko boste zaupali

uravnoteženje koles

avtomehanični delavnici

SGP „PIONIR"
v NOVEM MESTU

ki bo delo opravila

NA NAJNOVEJŠEM avtomatičnem stroju HPA!

- delo za eno kolo samo 5 Ndin
- uteži: 1 kos 2 Ndin

PODJETJE ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO IN UREJANJE NASELIJ NOVO MESTO

razpisuje
na podlagi 24. člena temeljnega zakona o gospodarskem poslovanju (gospodarjenju) s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini (Ur. l. SFRJ št. 35/65)

JAVNO DRAŽBO

za prodajo

stanovanjske pritlične hiše v Mokrem polju št. 5 a

za izklicno ceno 30.150 Ndin.

Javna dražba bo v petek, 13. oktobra 1967, ob 9. uri na kraju samem. Pred pričetkom dražbe je treba položiti varščino v znesku 1.000 novih dinarjev.

Vse druge informacije dobe interesenti na sedežu podjetja v Novem mestu, Prešernov trg št. 8.

TELEVIZIJSKI SPORED

NEDELJA, 8. OKTOBRA

8.55 POROČILA (Ljubljana)
9.00 NA TRŠKI GORI — oddaja narodno-zabavne glasbe — (Ljubljana)
9.30 KMETIJSKA ODDAJA (Zagreb)
10.15 NE ČRNO, NE BELO — oddaja za otroke (Beograd)
11.00 PRENOS PARTIZANSKE PROSLAVE IZ KNINA (Zagreb)
16.00 Helsinki: EVROPSKO KOŠARKARSKO PRVENSTVO — prenos tekme za 3. in 4. mesto (Intervizija)
19.10 DOLGO, VROČE POLETJE — serijski film (Ljubljana)
20.00 TV DNEVNIK (Beograd)
20.45 CIK CAK (Ljubljana)
20.50 Z OKUSOM PO SOLI, TEODORAKISOVE MELODIJE — zabavno-glasbena oddaja (Beograd)
21.50 NAŠI ROJAKI NA VZHODNEM PARNASU (Zagreb)
22.05 TV DNEVNIK (Beograd)
22.25 EVROPSKO KOŠARKARSKO PRVENSTVO V HELSINKIJU — posnetek finalne tekme (Beograd)

PONEDELJEK, 9. OKTOBRA

9.40 TV V ŠOLI (Zagreb)
10.40 RUŠČINA (Zagreb)
11.00 OSNOVE SPLOŠNE IZOBRAZBE — (Beograd)
14.50 TV V ŠOLI — ponovitev — (Zagreb)
15.50 RUŠČINA — ponovitev (Zagreb)
16.10 ANGLEŠČINA (Beograd)
16.55 POROČILA (Zagreb)
17.00 MALI SVET — oddaja za otroke (Zagreb)
17.25 RISANKE (Zagreb)
17.40 KJE JE, KAJ JE — oddaja za otroke (Beograd)
17.55 TV OBZORNIK (Ljubljana)
18.20 O ZAPOSLOVANJU — aktualna tema (Ljubljana)
18.40 BISERI GLASBENE LITERATURE (Ljubljana)
19.00 DR. JANKO LAVRIN — Portreti (Ljubljana)
19.15 TEDENSKI ŠPORTNI PREGLED (Beograd)
19.40 CIK CAK (Ljubljana)
20.00 TV DNEVNIK (Beograd)
20.30 CIK CAK (Ljubljana)
20.40 TV DRAMA (Zagreb)
21.40 OPERNA SCENA (Ljubljana)
22.10 ZADNJA POROČILA (Ljubljana)

TOREK, 10. OKTOBRA

9.40 TV V ŠOLI (Zagreb)
10.40 ANGLEŠČINA (Zagreb)
11.00 OSNOVE SPLOŠNE IZOBRAZBE (Beograd)
14.50 TV V ŠOLI — ponovitev — (Zagreb)
15.50 ANGLEŠČINA — ponovitev (Zagreb)
16.10 OSNOVE SPLOŠNE IZOBRAZBE — ponovitev (Beograd)
18.10 FILM ZA OTROKE (Ljubljana)
18.20 TORKOV VEČER — (Ljubljana)
18.40 SVET NA ZASLONU — zunanje politična oddaja — (Ljubljana)
19.20 TV OBZORNIK (Ljubljana)
19.50 CIK CAK (Ljubljana)
20.00 ZAPUSTITE LADJO! — angleški celovečerni film — (Ljubljana)
21.30 SEJEM ELEKTRONIKE — (Ljubljana)
22.10 ZADNJA POROČILA (Ljubljana)

SREDA, 11. OKTOBRA

17.00 POROČILA (Skopje)
17.05 LUTKOVNA SERIJA — (Skopje)
17.25 POPOTOVANJE PO AZIJI — poljudnoznanstveni film — (Ljubljana)
17.55 TV OBZORNIK (Ljubljana)
18.15 ZDRUŽENJE RADOVEDNEŽEV — oddaja za otroke — (Zagreb)
19.00 REPORTAŽA (Beograd)
19.30 LUIS BUNUEL: DEŽELA BREZ KRUHA — Mozaik kratkega filma (Ljubljana)
20.00 TV DNEVNIK (Beograd)
20.30 CIK CAK (Ljubljana)
20.40 POTUJEM, POTUJES (Jutro v Pragi, večer v Stockholmu) (Ljubljana)
21.25 GREH — kulturni film — (Ljubljana)
21.45 DOSEŽKI KARDIOLOGIJE — II. oddaja (Ljubljana)
22.50 ZADNJA POROČILA (Ljubljana)

ČETRTEK, 12. OKTOBRA

9.40 TV V ŠOLI (Zagreb)
10.35 ANGLEŠČINA (Zagreb)
11.00 ANGLEŠČINA (Beograd)
14.50 TV V ŠOLI — ponovitev — (Zagreb)
15.45 ANGLEŠČINA — ponovitev (Zagreb)
16.10 ANGLEŠČINA — ponovitev (Beograd)
17.05 POROČILA (Ljubljana)
17.10 UMBA KUMBA IN PIKASTA KAMELA — Tik tak — (Ljubljana)
17.25 PIONIRSKI TV STUDIO — (Ljubljana)
17.55 TV OBZORNIK (Ljubljana)
18.15 PO SLEDEH NAPREDKA — (Ljubljana)
18.35 JESENSKI INTERMEZZO Z ANSAMBLOM JOŽETA PRIVSKA IN SOLISTOM — (Ljubljana)
19.00 DEŽURNA ULICA — humoristična oddaja (Ljubljana)
19.40 TV PROSPEKT (Zagreb)
19.54 PROPAGANDNA ODDAJA — (Ljubljana)
20.00 TV DNEVNIK (Beograd)
20.30 AKTUALNI RAZGOVORI — (Beograd)
21.30 CIK CAK (Ljubljana)
21.40 KO JE MEČ KROJIL PRAVICO — serijska igra (Zagreb)
22.00 TV DNEVNIK (Beograd)

PETEK, 13. OKTOBRA

9.40 TV V ŠOLI (Zagreb)
11.00 OSNOVE SPLOŠNE IZOBRAZBE (Beograd)
14.50 TV V ŠOLI — ponovitev — (Zagreb)
16.10 OSNOVE SPLOŠNE IZOBRAZBE — ponovitev — (Beograd)
17.25 POROČILA (Zagreb)
17.30 ODDAJA ZA OTROKE — studia Sarajevo (Zagreb)
17.55 TV OBZORNIK (Ljubljana)
18.15 ZAPLESITE Z NAMI (Ljubljana)
19.05 BREZ PAROLE — mladinska oddaja (Ljubljana)
19.35 CIK CAK (Ljubljana)
19.40 AUSCHWITZ — film (Ljubljana)
20.00 TV DNEVNIK (Beograd)
20.30 CIK CAK (Ljubljana)
20.40 PRVI UČITELJ — sovjetski celovečerni film (Ljubljana)
22.10 ZADNJA POROČILA (Ljubljana)

SOBOTA, 14. OKTOBRA

9.40 TV V ŠOLI (Zagreb)
14.50 TV V ŠOLI — ponovitev — (Zagreb)
17.40 VSAKO SOBOTO (Ljubljana)
17.55 TV OBZORNIK (Ljubljana)
18.15 ODDAJA ZA OTROKE (Beograd)
19.15 SPREHOD SKOZI ČAS — (Ljubljana)
19.40 CIK CAK (Ljubljana)
20.00 TV DNEVNIK (Beograd)
20.30 CIK CAK (Ljubljana)
20.40 HUMORISTIČNA ODDAJA — (Beograd)
21.40 NEKAJ NOVEGA, NEKAJ STAREGA (Zagreb)
21.55 BISERI IN DUKATI — serijski film (Ljubljana)
22.45 ZADNJA POROČILA (Ljubljana)

RADIO LJUBLJANA

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

PETEK, 6. OKTOBRA: 8.05 Operna matineja. 9.25 Paleta lepih melodij. 10.55 Glasbena medigra. 11.00 Poročila — Turistični napotki za tuje goste. 12.30 Kmetijski nasveti — Inž. Jože Šilc: Nove priporočene domače sorte pšenice. 12.40 Igrajo domači pihalni ansambli. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.20 Napotki za turiste. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.45 Kulturni globus. 19.05 Glasbene razglednice. 20.10 Bolgarski zbor »Gusla«. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.10 Iz sodobne glasbene ustvarjalnosti.

SOBOTA, 7. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja. 9.45 Iz albuma skladb za mladino. 10.15 Na jesen . . . 11.00 Poročila — Turistični napotki za tuje goste. 12.30 Kmetijski nasveti — Vet. Marko Osredkar: Ali smo dovolj pripravljeni na afriško prašičjo kugo. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.05 Zvoki za razvedrilo. 15.20 Glasbeni intermezzo. 17.05 Gremo v kino. 17.35 Igramo beat! 18.15 Z domačimi viižami v sobotni večer . . . 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Festival zabavnih melodij »Opatija 67«. 22.10 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 8. OKTOBRA: 6.00—8.00 Dobro jutro! 8.05 Radijska igra za otroke — Alenka Bole: Zaklad urnih veveric. 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo —I. 10.00 Še pomnite, tovariši . . . Miha Klinar: Samo boj. 11.00 Poročila — Turistični napotki za tuje goste. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo —II. 13.30 Nedeljska reportaža. 14.15 Cha-cha, bolero in še kaj . . . 15.05 Nedeljsko športno popoldne. 17.30 Radijska igra — André Charmel: »Nezaželeni«. 20.00 Lahko noč, otroci! 22.15 Serenadni večer.

PONEDELJEK, 9. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja. 9.10 »Dobra volja je najboljša«. 10.35 Naš podlistek — A. Rumjan: Spomenik. 11.00 Poročila — Turistični napotki za tuje goste. 12.30 Kmetijski nasveti — Dr. Franc Adamič: Izgradnja biotehniške fakultete in akcija kmetijskih posestev. 12.40 Koroške narodne pesmi poje Selski dvojni kvintet. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.20 Glasbeni intermezzo. 17.05 Operni koncert. 18.35 Mladinska oddaja: »Interna 469«. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Lahko noč, otroci!

TOREK, 10. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja. 9.25 Pojo slovite sopranistke. 11.00 Poročila — Turistični napotki za tuje goste. 12.30 Kmetijski nasveti — Inž. Julija Smole: Perspektive obnove sadovnjakov. 12.40 Igrajo holandski pihalni orkestri. 13.30 Priporočajo vam . . . 15.45 V torek na svidenje! 18.15 Pred domačo hišo. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Lahko noč, otroci! 20.10 Radijska igra — Michel Suffran: V uri pred zoro. 22.10 Glasbena medigra.

SREDA, 11. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja. 9.25 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov. 10.45 Človek in zdravje. 11.00 Poročila — Turistični napotki za tuje goste. 11.20 Od popevke do popevke. 12.30 Kmetijski nasveti — Inž. Dušan Ogrin: O možnostih podiplomskega študija na biotehniški fakulteti. 12.40 Čez hrib in dol. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.20 Glasbeni intermezzo. 17.05 Mladina sebi in vam. 18.45 Naš razgovor. 20.00 Lahko noč, otroci! 22.50 Literarni nokturno.

ČETRTEK, 12. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja. 9.45 Glasbena pravljica. 11.00 Poročila — Turistični napotki za tuje goste. 12.30 Kmetijski nasveti — Inž. Milan Hafner: Poveševanje pridobivanja mleka z vidika prodaje mleka in mlečnih proizvodov. 12.40 Slovenske narodne pojeta Tone in Roman Petrovčič 13.30 Priporočajo vam . . . 14.05 Parada zabavnin svokov. 15.40 Narodne pesmi iz Furlanije. 17.05 Četrtkov simfonični koncert. 18.15 Turistična oddaja. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Lahko noč, otroci! 20.10 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.40 Glasbeni nokturno.

RADIO BREŽICE

PETEK, 6. OKTOBRA: 18.00—19.30 — Obvestila — Nove plošče RTB — Glasbena oddaja: Izbrali ste sami, vmes — humoristična priloga: Tovariš, to ne zadeva tebe!

NEDELJA, 8. OKTOBRA: 11.00 — Poročila — S seje občinske skupščine Krško poroča Marjan Žibret — Majda Habinc: Nekatere osnove za razvoj občine Brežice v obdobju 1966—1970 — Ta teden v Delavski enotnosti — Zakaj tako? — Za naše kmetovalce: Alojz Piro: S strokovne ekskurzije po Madžarski — Dve melodiji v različnih izvedbah — Magnetofonski zapis razgovora s področja problematike socialnozdravstvenega zavarovanja — Pozor, nimaš prednosti! Obvestila, reklame in spored kinematografov. 12.45 — Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 10. OKTOBRA: 18.00—18.50 — Svetujemo vam — Nove plošče Jugotona — Tedenski športni pregled — Iz naše glasbene šole — Obvestila in pregled filmov. 18.50—19.30 — Glasbena oddaja: Pojo vam slovenski pevci zabavnih melodij.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 6. oktobra — Vera
Sobota, 7. oktobra — Dan artilerije
Nedelja, 8. oktobra — Simeon
Ponedeljek, 9. oktobra — Abraham
Torek, 10. oktobra — Daniel
Sreda, 11. oktobra — Samo
Četrtek, 12. oktobra — Maks

ČESTITKE

Ljubemu možu in skrbnemu očku Francetu Šinkovcu iz Ločne želijo vse najlepše za god žena Anica, hčerka Jožica in sinček Franci.

PREKLICI

Marija Plut, gospodinja z Ra- 72, p. Metlika, razglašam nesnično, kar sem govorila nki Cesar z Radovljice 71, p. ca, dne 28. julija 1967, in se valjujem, da je odstopila od

---

ka Izlakar, Rudnik 12, Ko- preklicujem, kar sem nere- a trdila o Julki Hočevar, k 23, Kočevje, ter se ji za- jem, da je odstopila od

OBVESTILA

Gostilna v Beli cerkvi vabi na vrtno veselico 8. oktobra. Igral bo ansamble Lojzeta Slaka. Za jedačo in pijačo je preskrbljeno. Vljudno vabljeni!

Perilo opere, oblačila očisti — Pralnica in kemična čistilnica, Novo mesto, Germova 5.

Obvestilo o vpisovanju v prvi razred osnovne šole

Na osnovni šoli »Katje Rupena« v Novem mestu in na osnovni šoli Šmihel pri Novem mestu bo

vpisovanje

v prvi razred osnovne šole

za šolsko leto 1968/69 dne 9., 10. in 11. oktobra 1967, in sicer v Šmihelu od 7. do 14. ure, v Novem mestu pa od 8. do 11. ure.

Vpisovali bomo otroke, rojene leta 1961 in pogojno otroke, rojene do vključno meseca junija 1962.

Na obeh šolah bomo hkrati vpisovali tudi v »malo šolo«, ki se bo v Vzgojno-varstvenem zavodu letos začela že 16. oktobra 1967.

Osnovni šoli Šmihel in Novo mesto

ZAHVALE

Prerano nas je zapustila naša dobra žena, zlata mamica, hčerka, sestra in teta

ANTONIJA DROBEŽ

iz Čadraž

Vsem, ki so jo v tako velikem številu spremili v njen prerani grob, ji darovali toliko vencev in cvetja ter izrazili ustno ali pismeno sožalje, lepa hvala. Posebno zahvalo smo dolžni kolektivu trgovskega podjetja »Dolenjec« iz Šentjerneja, gostinski šoli Novo mesto, osnovni šoli Šentjernej, sosedom in vaščanom, ki so nas tolažili v teh hudih dneh, ter duhovščini iz Šentjerneja za lepe poslovilne besede.

Žalujoči mož Andrej, otroci Tonči, Jožica, Andrej, Majda, Jelka in drugo sorodstvo

---

Ob težki izgubi dragega moža in očeta

IVANA SIMONČIČA

se lepo zahvaljujemo vsem, ki so nama v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, vsem, ki so darovali vence in spremili pokojnika k zadnjemu počitku. Posebno se zahvaljujeva govornikom, godbi, pevcem za žalostinke, dr. Malovašiču in dr. Sikošku za skrbno nego in zdravljenje v dolgotrajni bolezni. Vsem iskrena hvala!

Kristina in Marjan Simončič

KINO

Brežice: 6. in 7. 10. jugoslovanski film »Svojega telesa gospodar«. 8. in 9. 10. francoski barvni film »Nož na glavi«. 10. in 11. 10. nemški film »Ovaduh«

Črnomelj: 6. in 8. 10. ameriški barvni film »Garsonjera za štiri«.

Črnomelj: 10. in 11. 10. češki barvni film »Hajduk Janošik«.

Kočevje — »Jadran«: 6. do 8. 10. ameriški barvni film »Moje pesmi — moje sanje«. 9. in 10. 10. ameriški barvni film »Zlata mrzlica«. 11. in 12. 10. ameriški barvni film »Sto tisoč dolarjev na soncu«.

Kostanjevica: 8. 10. ameriški barvni film »Flandrijski pes«. 11. 10. španski barvni film »Dragi Johan«.

Metlika: 7. in 8. 10. ameriški barvni film »Štiri proti Teksasu«. 11. in 12. 10. češki film »In peti jezdec je strah«.

Novo mesto — »Krka«: 11. in 12. 10. italijansko-nemški film »Eden žre drugega«.

Ribnica: 7. in 8. 10. francoski barvni film »Grof Monte Christo«. 11. in 12. 10. jugoslovanski film »Mrtvim je vhod prepovedan«.

Sevnica: 7. in 8. 10. ameriški film »Kaj se je zgodilo z Baby Jane«. 11. 10. francosko-italijanski film »Germinal«.

Sodražica: 7. in 8. 10. francoski barvni film »Korziški bratje«.

Šentjernej: 7. in 8. 10. ameriški barvni film »Past za starše«.

Trebnje: 7. in 8. 10. nemški barvni film »Slovo velikega poglavarja« — Winetou III. del.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Tilka Ceh iz Ljubljane — Branko, Ljudmila Jarc s Cviblja — Ljubico, Justina Sajevec iz Vavte vasi — Mirana, Ivanka Vrčina iz Črnomlja — Darjo, Anica Junc iz Otočca — Marjana, Marija Žarn iz Senuš — Marijo, Alojzija Gazvoda iz Gotne vasi — Ivana, Malči Kuhelj iz Gornjega Ajdovca — Stanislava, Ivanka Steklasa iz Trbinca — Mateja, Terezija Jerič iz Koprivnice — Francija, Ana Gašperac iz Vrhpeči — Magdo, Jožefa Kure iz Gribelj — Janeza, Olga Kotar z Vrha — Olgo, Aleksa Papeš iz Črnomlja — Marjanco, Marija Nose iz Obrha — Jožeta, Romana Bizjak iz Veniš — Ireno, Jožefa Šimc iz Rajnušč — Alojza, Marija Kučič z Gore — Marjanco, Matilda Škorič iz Loke — Snežano, Dragica Urbančič iz Cegelnice — Uroša, Gabrijela Hribar iz Ratja — Stanislava, Frančiška Kastelic iz Drnovega — Ivana, Marija Miklavčič iz Gornje Prekope — Jožeta, Jožica Vintar iz Šentjerneja — Bojana, Zofija Ogulin iz Regerče vasi — Jožeta, Jožeta Janc iz Velikih Brusnic — Roberta, Frančiška Ban iz Velikih Brusnic — Zvonka, Angela Vodopivec iz Armeškega — Romana, Marjana Kastelic iz Gotne vasi — dečka, Pavla Ferbežar iz Potočne vasi — deklico, Jožefa Režek iz Dolenje vasi — deklico, Ana Petrič iz Leskovca — dečka, Vida Črnič iz Grabrovca — deklico, Antonija Jankovič iz Viher — deklico, Anica Čadonič iz Žilj — deklico, Matilda Saje iz Čilipaha — dečka, Marija Zalokar iz Krškega — dečka, Marija Lukšič iz Iglenka — deklico, Ljudmila Lah iz Martinje vasi — deklico, Marija Žakelj iz Žuženberka — dečka, Ana Čečelič z Griča — deklico, Justina Prhne iz Orehovice — deklico, Jožefa Zupančič z Daljnega vrha — dečka, Vera Klobučar iz Velikega Orehka — deklico in Ana Mrvar s Cviblja — deklico.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Cvetka Drobnič iz Dobove — Majdo, Mira Prah iz Bregov — Mojco, Nada Moharič iz Brdovca — dečka, Angela Jekoš iz Križa — dve deklici, Stana Cvetojevič iz Rakitja — deklico, Safija Delkič iz Dolenje vasi — Sefera, Marija Horžen iz Črešnjic — Mileno, Anica Arh iz Mrtvic — dečka, Veronika Jager iz Sevnice — Jožeta, Dragica Librič iz Samobora — Dražena, Antonija Urek iz Kapel — Dušana, Ljubica Šolč iz Konščice — Toma, Štefka Lončarič iz Velike Doline — dečka, Zora Bešir iz Brečic — Vladimirja, Stefanija Bogolin iz Šentlenarta — Božidarja, Milena Vogrinc iz Vrhja — dečka, Ivanka Orajčič iz Lipnice — Josipa, Nevenka Arnšek iz Župelevca — Andrejko, Terezija Smerdej iz Vrhja — deklico, Marija Murn iz Viher — Milana, Štefica Žitnik iz Lučelnice — Roberta.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici:

Nikola Klakočarja, kmeta iz Hrastine, je nekdo pretepel in mu poškodoval glavo; Branko Prevolšek, vnuk kmeta iz Podvrha, se je polil z vrelo vodo po hrbtu in levi roki; Franjo Razum, steklopihalec iz Konščice, je padel s kolesom in si poškodoval glavo, desno roko in desno nogo; Vlado Plujec, delavec iz Kraljevca, se je poresal s šipo po desni roki; Pavao Žmave, delavec iz Drenja, je padel na dvorišču in si poškodoval prsni koš; Franc Komočar, delavec iz Skopic, je padel z mopedom in si poškodoval glavo; Anton Kranjc, sin kmeta z Vinjega vrha, je padel z mopedom in si poškodoval desno roko in desno nogo; Terezija Osojnik, žena kmeta z Bizeljskega, je padla na poti in si zlomila levo roko; Ivan Oštir, ključavničar iz Rajca, je padel z mopedom in si poškodoval obe nogi; Branko Srbčič, sin delavca iz Vrhovsice vasi, je padel in si poškodoval desno nogo; Andreja Križančiča, kmeta iz Stare vasi, je nekdo pretepel in mu poškodoval hrbet; Ivana Vukovića, delavca iz Prudnic, je nekdo napadel in mu poškodoval glavo in desno roko; Dragutin Šoštarec, sin delavca iz Pologov, se je useknil s sekiro po levi roki;

KRONIKA NESREČ

Motorist in kolesar trčila

Julij Malenšek iz Podgrada se je 26. septembra zjutraj z motorjem peljal v Vinjo vas, ko je srečal kolesarja Jožeta Gazvoda iz Konca, ki je vozil po levi. Ko je tudi sam hotel tako peljati, je kolesar zavil na desno stran, pa sta se zaletela. Motorist in sopotnica sta iskala zdravniško pomoč v bolnišnici, kolesar pa se je samo opraskal.

Pri Poljanah grmelo od trčenj

29. septembra se je Ljubljančan Rudi Ograjšek peljal po avtomobilski cesti z neosvetljenim avtom. Okoli 19. ure se je vanj zaletel pri Poljanah Nemec Gerhard Kordes. Ograjškov avto je odbilo 15 m v grmovje. Na kraju nesreče se je ustavil neki avtomobilist, da bi ponesrečencema pomagal. Ustavil se je tudi avtomobilist Miodrag Pavlović iz Beograda. Andrej Juhant iz Most pri Kaminku pa svojega avtomobila ni mogel več ustaviti in se je zaletel v Beograjčana. Škodo so ocenili na 14.500 N din. Ograjšek in njegova žena ter sopotnika v Juhantovem avtu so bili ranjeni.

Tovornjak na strehi pri Odrgi

28. septembra je z avtomobilske ceste pri Odrgi zapeljal na bankino tovornjak, ki ga je vozil Ivan Cetina iz Pulja. Tovornjak je podrl smernik, zapeljal na nasip in se prekucnil na streho. Škodo so ocenili na 15.000 Ndin.

Mopedistova sopotnica v bolnišnici

Marjan Bradač z Obrha se je 27. septembra zvečer pripeljal z osebnim avtom v Dolenjske Toplice. Ko je zavil proti kino dvorani, se je vanj zaletel mopedist Ivan Rolih iz Podgore. Ranjena je bila Rolihova sopotnica, ki so jo odpeljali v bolnišnico. Škodo so ocenili na 1.500 N din.

S kombijem zadel konja

Branko Turk iz Brusnic je 26. septembra opoldne peljal kombi iz Bršlina v Novo mesto. Dohitel je konjsko vprego Cirila Jermana s Krke in jo začel prehitevati. Ker je ob robu levega pločnika stal moped, je Turk zavil na desno in zadel konja. Po nesreči je odpeljal in so ga kasneje našli.

Motorist se je ubil

1. oktobra ob 18.35 se je na avtomobilski cesti pri Trebnjem 38-letni motorist Janez Mlakar iz Ljubljane zaletel v Sapov tovornjak, ki ga je vozil Albin Vrtačnik. Mlakar je vozil v koloni, pri kilometrskem kamnu 99 pa je zapeljal na levo stran ceste in trčil v Vrtačnikov tovornjak. Mlakar je nekaj ur po nesreči v bolnišnici podlegel poškodbam.

Z izposojenim avtom v skale na Gorjancih

27. septembra sta brata Martin in Franc Žlogar, prvi iz Ljubljane, drugi začasno v ZRN, izpred hotela METROPOL v Novem mestu vzela osebni avto »Zastava 1400«, last Imreta Kurcinaka, in se, čeprav nimata vozniškega dovoljenja, odpeljala proti Beli krajini. Do vrha Gorjancev je vozil Martin, nato pa Franc. Avto je prvič zdrsnil s ceste, ko je vozil Martin, pa sta ga spet spravila na cesto. Pred Jugorjem pa je Franc zapeljal v skalnat usek, kjer je vozilo obtičalo. Škodo so ocenili na 1200 Ndin. Žlogarja sta vozila pod vplivom alkohola.

Prekucljaj in dva ranjena

Zagrebčan Janko Hren se je 1. oktobra z osebnim avtom peljal iz Krškega v Zagreb. Pri Prilipah je v nepreglednem ovinku prehiteval neki avto, naproti pa je z osebnim avtom hitel Zagrebčan Branko Souček. Hren je zaviral in se umikal na desno stran ceste, pri tem pa ga je zaneslo v Součkov avto. Po trčenju se je Hrenov avto prekucnil in zdrsnil s ceste, voznikova žena in sin pa sta bila ranjena. Škodo so ocenili na 5.500 Ndin.

Zagrebčan podrl dva mopedista

1. oktobra zjutraj je mopedist Martin Vizlar iz Leskovca pri Drnovem prehiteval mopedista Antona Levičarja iz Gor. Lepe vasi, oba pa je hotel prehiteti avtomobilist Karlo Wild iz Zagreba. Vse bi se srečno izšlo, če ne bi naproti prišel avtobus iz Nove Gradiške. Wild je zavil na desno in zadel Tizlarja, ta pa Levičarja. Mopedista sta se znašla na bankini, padla in se ranila. Škodo so ocenili na 310 Ndin.

S parkirišča na njivo

30. septembra zvečer se je na parkirišču pri Mokricah zaradi okvare na avtomobilu ustavil Zagrebčan Branko Kovačič. Za njim se je ustavil z osebnim avtom tudi Vlado Raguž. V Raguževo vozilo se je tedaj zaletel Vincene Buljabašić, ga odbil na sredo ceste, sam pa se je znašel na njivi. Škode je bilo za 4.000 Ndin.

Motorist na pločniku podrl pešca

27. septembra zjutraj je Alfonz Čučnik z osebnim avtom na Ljubljanski cesti v Novem mestu, namenjen v Bršlin, prehiteval kolono vozil, ko se je naproti pripeljal motorist Slavko Pugelj s Trške gore. Motorist je zapeljal na pločnik, se prekucnil in med drsenjem podrl Marjana Košaka. Motoristu ni bilo nič, Košak pa si je zlomil desno nogo, si ranil obraz in dobil pretres možganov.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

PEKARNA Alojz Omerzel, Krško, sprejme vajenca v priučitev. Vsa oskrba v hiši. Alojz Omerzel, pekarna, Krško št. 1 b.

DIMNIKARSKEGA POMOČNIKA ali delavca za priučitev sprejmem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Jože Lovrenčič, dimnikar, Vipavski Križ 54, p. Dobravlje pri Ajdovščini.

SPREJMEMO ŽENSKO, ki ima veselje do dela v gostinstvu — pomoč v kuhinji. Nastop službe takoj. Naslov: Doberšek, Šentvid 17, p. Lukovica.

STIRIČLANSKA DRUŽINA išče gospodinjsko pomočnico. Inž. Majda Jušnič, Kočevje, Kolodvorska 2

STIRIČLANSKA DRUŽINA išče gospodinjsko pomočnico. Mohar, Domžalska 8, Ljubljana.

GOSPODINJSKO pomočnico sprejmemo. Javite se v nedeljo. Lešnjak, Majde Šilc 18/I, Novo mesto.

IŠČEM GOSPODINJSKO pomočnico — najraje upokojenko. Lastna soba. Ponudbe: Breda Knific, Zavod za klimatsko zdravljenje, Kranj.

PRODAM

UGODNO PRODAM skoraj nov televizijski aparat (225 Čajevec — Iskra) še z garancijo. Dr. Peter Maležič, Trebnje 86.

PRODAM VEČ GARNITUR za gumi vozove, dobite jih pri Jožetu Račiču, Gorica 11, pošta Leskovec pri Krškem. Jože Avsec, Ljubljana, Podutik.

HIDROFOR — nov, ugodno prodam. Naslov v upravi lista (1478/67).

PRODAM leto starega psa voljaka. Naslov v upravi lista (1479/67).

PRODAM pomivalno mizo v dobrem stanju, primerna posebno, kjer ni vodovoda. Novak, Mestne njive, blok 12, Novo mesto.

UGODNO PRODAM vinograd in zidanico v Vinjem vrhu in kozolec — dvojnik na 6 oken. Anton Barborič, Zavinek 9, Škocjan.

DVE PARCELI (njiva travnik), uporabni za stavbišče, ob glavni cesti na Gorjance blizu gostišča Badovinec pri Vinji vasi prodam 22. oktobra na kraju samem. Jože Renuša, Zagreb, M. Pijade 45, tel. 37-705.

PRODAM rezervne dele za Javo 175 ccm. J. P., Slakova 1, Novo mesto.

PRODAM motorno žago STIL. Naslov v upravi lista (1502/67).

PRODAM celotno kmetijsko posestvo ob cesti blizu železniške postaje. Ogledi vsako nedeljo dopoldne. Ana Omahen, Stari trg 2, p. Trebnje.

SAMOHODNO tračno žago prodam za 3.000 Ndin. Ivan Derenda, Podgorska 10, Kočevje.

STANOVANJA

SOBO ODDAM dijakinji. Naslov v upravi lista (1477/67).

IŠČEM družinsko stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Plačam dobro. Naslov v upravi lista (1482/67).

PRODAM dvostanovanjsko hišo, na novo preurejeno, s sadnim vrtom, lepo sončno lego, polovica takoj vseljiva, v Žalogu pri Škocjanu, v bližini Šmarjeških Toplic. Pojasnila daje Ivan Globevnik, Škocjan 2.

PRODAM staro obnovljeno hišo Cena 50.000 Ndin. Lovro Kumer, Preše 23, Kranj.

ENOSTANOVANJSKO HIŠO kupim med Novim mestom in Dolenjskimi Toplicami. Naslov v upravi lista (1495/67).

ENOSTANOVANJSKO HIŠO v Novem mestu ugodno prodam. Naslov v upravi lista (1496/67).

POL MILIJONA starih dinarjev nagrade dam tistemu, ki mi preskrbi dvosobno stanovanje v Novem mestu ali okolici. Naslov v upravi lista (1501/67).

ZA SOBO in kuhinjo s sanitarijami v Novem mestu nudim 250,00 Ndin mesečno. Faik Bastoder, vojaška ambulanta Bršlin, Novo mesto.

RAZNO

IZGUBILA SE JE PSICA, stara 6 mesecev, kratkodlaka istrijanka. Sliši na ime Rika. Prosim poštenega najditelja, da sporoči proti nagradi na naslov Kirar, Mačkovec 19, Otočec.

POROČNE PRSTANE izdeluje po najnovejši modi in vsa zlatarska dela opravlja zlatar, Gosposka 5, Ljubljana (poleg univerze).

BOLUJETE NA ŽELODCU, jetrih, žolču, črevesju, probavi? Poskusite z rogaško DONAT vodo! Hvaležni boste temu prirodnemu zdravilu! V Novem mestu ga dobite pri STANDARDU (MERCATORJU) in pri HMELJNIKU.

IŠČEM učitelja (učiteljico) za nemščino. Sporočite na upravo Dolenjskega lista pod »Novo mesto«.

DEKLETU, ki bi izmenično pazila na 3-letnega fantka v Škrali, dam brezplačno hrano in stanovanje. Naslov v upravi lista.

SUPERAVTOMATIČNI
PRALNI STROJI
vseh znamk in
KMETIJSKI STROJI
40.000 Sdin
zmanjšana carina za pralne stroje!
VSE INFORMACIJE DOBITE
NOVO MESTO: BRAČKO, Ragovska 7: št. telefona 068-21—659
SEVNICA: TOTER, Heroja Maroka 4
PEROTTI-EXPORT
S. FRANCESCO 41, TRST

Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje

proda po sklepu delavskega sveta na

JAVNI DRAŽBI

naslednja odvečna osnovna sredstva:

- ☐ 2 avtomobila TAM 4500
- ☐ traktor Ferguson 35
- ☐ 2 enoosni prikolici – kiper
- ☐ kompresor z opremo in priključkom na Fe 35
- ☐ koče brunarice-manjše, primerne za vikend (s pogojem, da jih kupec demontira)
- ☐ več transistorjev

LICITACIJA bo v centralnem skladišču v Kočevju 10. oktobra 1967, ob 7. uri za družbeni sektor, ob 8. uri pa za zasebnike.

Pred licitacijo je potrebno položiti 10-odst. kavcijo od izklicne cene.

TRGOVSKO PODJETJE
„DOLENJKA"
NOVO MESTO

obvešča potrošnike, da prodaja v svojem skladišču pri gostilni Košak v Novem mestu

ozimnico
krompir in jabolka

- Krompir igor in cvetnik prodajajo po 65 do 70 Sdin
- jabolka pa po 80 do 120 Sdin

Večjo količino dostavijo potrošnikom na območju Novega mesta na dom.

Naročila sprejemajo vsak dan od 12. do 15. ure.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Miloš Jakopec, Marjan Legan, Jože Prime, Jožica Teppey in Ivan Zoran Tehnični urednik: Marjan Moškon

IZHAJA: vsak četrtek — Posamezna številka 70 par (70 starih din) — Letna naročnina za 1967: 24,50 novih dinarjev (2450 starih din); plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 37,50 novih dinarjev (3750 starih din) oz. 3 ameriške dolarje — Tekoči račun pri podružnici SDK v Novem mestu 521-8-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Nenaročenih časopisov in fotografij ne vračamo — Tiska: Časopisno podjetje »Delo« v Ljubljani.